

EUROOPA KOMISJON

DOKUMENDID

PROJEKT Liidu aastaeelarve 2024. eelarveaastaks

ÜLDINE SISSEJUHATUS

ET

COM(2023) 300 — ET

5.7.2023

Käesolevas eelarvedokumendis on kõik summad väljendatud eurodes, kui ei ole märgitud teisiti.

Eelarvemärkused on täidetavad üksnes juhul, kui need ei muuda ega laienda kehtiva õigusliku aluse kohaldamisala, ei mõjuta institutsioonide halduslikku iseseisvust ning neid on võimalik katta olemasolevatest vahenditest.

EUROOPA LIIT

**Euroopa Liidu aastaeelarve
PROJEKT
2024. eelarveaastaks**

ÜLDINE SISSEJUHATUS

SISUKORD

Üldine Sissejuhatus

ÜLDINE KULUDE EELARVESTUS

A. Sissejuhatus liidu aastaeelarvele

B. 2024. aasta eelarveprojekti ülevaatlikud tabelid kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027

C. Ülevaatlik tabel liidu institutsioonide ja asutuste ametikohtade loetelu kohta

D. Ülevaatlik tabel liidu institutsioonide hoonete kohta

TULUDE KOONDARVESTUS

A. LIIDU AASTAEELARVE RAHASTAMINE

B. TULUDE KOONDARVESTUS EELARVERUBRIIKIDE KAUPA

TULUDE JA KULUDE EELARVESTUS JAGUDE KAUPA

1. köide

I jagu: Euroopa Parlament

2. köide

II jagu: Euroopa Ülemkogu ja Nõukogu

3. köide

III jagu: Komisjon

4. köide

IV jagu: Euroopa Liidu Kohus

5. köide

V jagu: Euroopa Kontrollikoda

6. köide

VI jagu: Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

7. köide

VII jagu: Euroopa Regioonide Komitee

8. köide

VIII jagu: Euroopa Ombudsman

9. köide

IX jagu: Euroopa Andmekaitseinspektor

10. köide

X jagu: Euroopa väliseenistus

SISUKORD

POLIITILINE ÜLEVAADE	4
1. 2024. aasta ELi eelarveprojekti prioriteedid	6
2. Mitmeaastane finantsraamistik ja 2024. aasta eelarveprojekt	9
3. 2024. aasta eelarveprojekti põhitahud finantsraamistiku rubriikide kaupa	17
4. Horisontaalsed küsimused	110
5. Mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud iga-aastastest ülemmääradest välja jäävad mehhanismid	138
FINANTSPLANEERING 2025-2027	147
1. Sissejuhatus	149
2. Finantsplaneeringus tehtavad muudatused võrreldes 2023. aasta veebruariga	154
3. Lisad	167
4. Mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevad lisad	234
TULUD – ANALÜÜS JAOTISTE KAUPA	246
1. Üldine hinnang	248
2. Omavahendite prognoosid 2024. aastaks	250
3. Muud tulud	255

POLIITILINE ÜLEVAADE

CONTENTS

1. 2024. aasta ELi eelarveprojekti prioriteedid	6
1.1. Taasterahastu „NextGenerationEU“	6
1.2. Liidu prioriteetide rahastamine	6
1.3. Surve Euroopa avalikule haldusele	7
1.4. 2024. aasta eelarve projekt	8
2. Mitmeaastane finantsraamistik ja 2024. aasta eelarveprojekt	9
2.1. Mitmeaastases finantsraamistikus 2024. aasta eelarve jaoks ettenähtud ülemmäärad	9
2.2. 2024. aasta eelarveprojekti ülevaade	10
3. 2024. aasta eelarveprojekti põhitahud finantsraamistiku rubriikide kaupa	17
3.1. Rubriik 1 – Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	17
3.2. Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	34
3.3. Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	36
3.4. Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused	42
3.5. Rubriik 3 – Loodusvarad ja keskkond	59
3.6. Rubriik 4 – Ränne ja piirihaldus	74
3.7. Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse	81
3.8. Rubriik 6 – Naabrus ja maailm	88
3.9. Rubriik 7 – Euroopa avalik haldus	99
4. Horisontaalsed küsimused	110
4.1. Personal	110
4.2. Rubriigist 7 välja jäävad komisjoni halduskulud	113
4.3. Euroopa Liidu asutused, kellel on juriidilise isiku staatus	117
4.4. Konkreetse alusaktiga meetmed	128
4.5. Peavoolustamine	131
5. Mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud iga-aastastest ülemmääradest välja jäävad mehhanismid	138
5.1. Erivahendid	138
5.2. Laenu tehingud ja eelarvelised tagatised	142
5.3. Sihtotstarbelisest tulust rahastatavad kulud	143

1. 2024. AASTA ELI EELARVEPROJEKTI PRIORITEEDID

COVID-19 pandeemia, dramaatilised loodusõnnetused ja rändeprobleemid on vaid mõned erandlikest probleemidest, millega EL on viimase kolme aasta jooksul silmitsi seisnud. Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda Ukraina vastu ning sellega kaasnev energiatarvete kasutamine relvana on toonud Ukraina rahvale kaasa tragöödia, seadnud kahtluse alla üleilmse reeglitel põhineva korra ning põhjustanud tõsiseid majanduslikke ja finantstagajärgi Euroopas, selle naabruses ja kogu maailmas. Nendes enneolematutes tingimustes reageeris EL kiiresti ja otsustavalt, sealhulgas ELi eelarve kaudu.

Eespool nimetatud probleemide lahendamine piirab märkimisväärselt eelarve võimet reageerida uutele sündmustele, kuid 2024. aasta eelarveprojektis nähakse taas ette liidu ühiste prioriteetide, sealhulgas rohe- ja digipöörde peamised rahastamisallikad.

1.1. Taasterahastu „NextGenerationEU“

Euroopa Liidu taasterahastust „NextGenerationEU“⁽¹⁾ jätkatakse erakorralise toetuse andmist investeringuteks ja reformideks kogu liidus, eelkõige taaste- ja vastupidavusraha kaudu. Kava „REPowerEU“⁽²⁾ raames on Venemaa agressioonisõjast tulenevatele energiaprobleemidele reageerimiseks suurendatud taaste- ja vastupidavusraha rahalisi vahendeid. Kava „REPowerEU“ peatükid täiendavad liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavasid eesmärgiga tugevdada ühiseid jõupingutusi Euroopa sõltuvuse lõpetamiseks Venemaa fossiilkütustest ja kiirendada rohepöört. Kuigi taasterahastu „NextGenerationEU“ kulukohustused on eelarves koondatud perioodi algusesse aastatesse 2021–2023, jätkub taasterahastu rakendamine kuni 2026. aasta lõpuni ning suuremahuliste väljamaksetega jätkatakse ELi majanduse märkimisväärselt toetamist.

Neid väljamakseid rahastatakse kapitaliturult laenamise teel. Selle laenu kulude rahastamiseks mõeldud eelarveassigneeringud määrati kindlaks 2020. aasta suvel, lähtudes eeldusest, et viimastel aastatel täheldatud väga madalad intressimäärad jõuavad tagasi varasemate aastate keskmisele tasemele.

2022. aastal täheldatud ootamatu inflatsiooni tõus, mis oli seotud energiahindadega ja mida süvendas Venemaa agressioonisõda Ukrainas, tõi kaasa keskpankade intressimäärade järsu tõusu kogu maailmas. See tõi kaasa palju suuremad rahastamiskulud kõigi võlakirjaemittentide, sealhulgas komisjoni laenutehingutele. 2020. aasta suvel mitmeaastase finantsraamistiku ja taasterahastu „NextGenerationEU“ vastuvõtmise ajal nähti finantsplaneeringus 2024. aasta eelarve jaoks intressikuludeks ette 2,1 miljardi euro suurune summa. Viimased prognoosid intressimäärade ja taasterahastu „NextGenerationEU“ väljamaksete kohta kuni käesoleva aasta lõpuni näitavad siiski, et Euroopa Liidu taasterahastu intresside eelarverea rahastamiskulud 2024. aastaks on 4,0 miljardit eurot. Euroopa Liidu taasterahastu intresside eelarverea vahendeid saab katta kehtiva finantsraamistiku raames, vähendamata kehtivate programmide eelarvet, kasutades selleks 2023. aasta vahendite eeldatavat ülekandmist (96 miljonit eurot), alamrubriigi 2b allesjäänud varu (84,9 miljonit eurot) ning ühtse varuinstrumendi ja paindlikkusinstrumendi kasutuselevõtmist summas 1,7 miljardit eurot (s.o 0,9 % 2024. aasta kavandatud eelarvest).

1.2. Liidu prioriteetide rahastamine

Ootamatutele sündmustele eriti vastuvõtliku rubriigi 6 „Naabus ja maailm“ piiratud paindlikkuse raames on liit teinud suuri jõupingutusi, et leida rahastamisallikaid Türgi ja Süüria naaberriikides asuvatele Süüria pagulaste heaks. Komisjon teeb ettepaneku jätkata 2024. aastal nende meetmete rahastamist, tagades samal ajal, et lõunapoolse rändetee rahastamise maht jääb 2024. aastal vähemalt 208 miljoni euro tasemele, nagu varem kavandati. Piiratud vahendite tõttu ei saa eelarveprojektis kaaluda muude rahastamisvõimaluste suurendamist.

(1) Nõukogu määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23–27).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1–27).

Teiste poliitkarubriikide puhul võetakse 2024. aasta eelarveprojektis üldjoontes arvesse 2024. aasta finantsplaneeringut, tehes mõningaid sihipäraseid kohandusi, võttes arvesse uusi arenguid peamiselt energeetika, rände ja piirihalduse ning julgeoleku ja kaitse valdkonnas. Näiteks laskemoona tootmist toetava uue õigusakti (ASAP) ⁽¹⁾ puhul tehakse ettepanek paigutada rahalised vahendid ümber kaitsevaldkonna ühishangete lühiajalise rahastamisvahendi (EDIRPA) ⁽²⁾ jaoks ette nähtud assigneeringutest ja Euroopa Kaitsefondist (EDF) ⁽³⁾. Nagu vastavates seadusandlikes ettepanekutes ette nähtud, eeldab uute kaitsealgauste rahastamine 2024. aastal rubriigis 5 paindlikkusinstrumendi kasutamist 300 miljoni euro ulatuses.

Eelarveprojektis tuleb ette näha vajalikud rahalised vahendid muudele hiljuti kokku lepitud ELi algatustele või ühistele prioriteetidele, nagu Euroopa kiibimäärus, liidu turvalise ühenduvuse programm, süsiniku piirimeetme algatamine ja Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet.

Eelarveprojektiga jätkatakse ka selliste juhtprogrammide ja meetmete toetamist nagu programm „Euroopa horisont“, programm „Erasmus+“, Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, piirihalduse ja viisapoliitika rahastu, ning ametid või teised organid, mille roll suureneb, sealhulgas Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (FRONTEX), Euroopa Keskkonnaamet (EEA), Eurojust, Euroopa Liidu Narkootikumiamet (EMCDDA), Euroopa Tööjõuamet (ELA) ja Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER).

Eelarveprojekt jääb seega peamiseks vahendiks, mis võimaldab ühtekuuluvuspoliitika ning reformitud ja ajakohastatud ühise põllumajanduspoliitika kaudu investeerida vähem arenenud piirkondadesse, maaelu arengusse, tööhõivesse ja oskustesse.

1.3. Surve Euroopa avalikule haldusele

Eespool kirjeldatud algatused ja ettepanekud nõuavad märkimisväärseid investeeringuid nii eelarve kui ka inimressursside osas. Rubriigi 7 (Euroopa avalik haldus) kulud on nii 2023. kui ka 2024. aastal endiselt tugeva surve all kõrge inflatsiooni ja püsivalt kõrgete energiahindade tõttu, mõjutades otseselt halduskulusid, mille planeerimine mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmise ajal põhines kindlaksmääratud 2 % deflaatoril. Kulude üldise taseme ohjeldamiseks ja selle rubriigi jaoks erivahendite kasutamise piiramiseks on komisjon kohaldanud erakorralisi leevendusmeetmeid.

Esiteks kohustub komisjon endiselt hoidma töötajate arvu stabiilsena hoolimata märkimisväärselt suurenenud töökoormusest, mis tuleneb sellest, et hädaolukordade arv pidevalt suureneb. Töötasudega mitteseotud kulude 2 % kasvupiiri järgimiseks oma eelarves kasutas komisjon väga rangeid meetmeid, sealhulgas külmutas lähetuskulud ning vähendas koosolekute ja komiteede kulusid 15 % võrra. Digitöökohale, koolitustele, seadmetele ja mööblile tehtavaid kulutusi vähendatakse võrreldes 2023. aastaga, et oleks võimalik katta energiakulusid ja indekseeritud kulusid. Tehtud jõupingutused ei ole seotud üksnes praeguste eelarveprojekti ettepanekutega. Näiteks järgib komisjon pikemaajalist strateegiat, et märkimisväärselt vähendada kontori pinna vajadust 788 000 m²-lt 2021. aastal 575 000 m²-le 2030. aastaks. 2022.–2023. aasta talvel vähendati energiatarbimist rohkem kui 17 %. Oluliselt on vähendatud lähetus-, koosoleku- ja esinduskulusid (kokku üle 30 % võrreldes 2019. aastaga).

Teiseks, praegust olukorda arvesse võttes pidi komisjon võtma enneolematuid meetmeid ja vähendama kõigi teiste institutsioonide eelarvestust, et viia need kooskõlla töötajate stabiilsuse põhimõtte ja töötasudega mitteseotud kulude 2 % piirmääruga. Kui eelmistes eelarvenetlustes vabastati volituste muutmise või elutähtsasse taristusse tehtavate investeeringutega seotud kulud töötasudega mitteseotud kulude piirmäärast, siis praegune olukord erandite tegemist ei võimalda.

Vaatamata nendele suurtele kohandamistele ja toetudes praegustele parameetritele, tuleb kasutada ühtset varuinstrumenti kogusummas 177 miljonit eurot, millest 131 miljonit eurot on ette nähtud institutsioonide halduskuludeks ja 46 miljonit eurot kõigi institutsioonide ja asutuste pensionideks, et võimaldada institutsioonidel täita oma õiguslikke kohustusi. Rubriigi 7 halduskulud ajavahemikul 2021–2024 kokku jäävad siiski mitmeaastase finantsraamistiku määruks selle rubriigi jaoks kehtestatud ülemmäärade piiresse, kuna rubriigi 7 kasutamata varu oli 2021.–2022. aastal 467 miljonit eurot. Komisjon jätkab halduskulude vajaduste muutuse jälgimist. Komisjon kavatseb 2023. aasta oktoobris esitava kirjaliku muutmissetpanekuga ajakohastada eeldusi, seda eelkõige seoses inflatsiooni ja ostujõu mõjuga pensionidele ja institutsioonide palgakuludele.

⁽¹⁾ COM(2023) 237, 3.5.2023.

⁽²⁾ COM(2022) 349, 19.7.2022.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149–177).

1.4. 2024. aasta eelarve projekt

Selle alusel on 2024. aasta eelarveprojektis ette nähtud assigneeringud 189,3 miljardit eurot kulukohustuste assigneeringutena ja 143,1 miljardit eurot maksete assigneeringutena, sealhulgas erivahendid, seega jääb 2024. aasta maksete ülemmäär suhtes 30,6 miljardi euro suurune varu. See maksete maht lähtub komisjonipoolsest maksete koguvajaduse parimast hinnangust 2024. aastal. Eelkõige kajastab see ühtekuuluvuspoliitika tsükli algusetappi, kuna 2021.–2027. aasta programmid on alles hoogu kogumas, samal ajal kui 2014.–2020. aasta programmid jõuavad lõpetamisetappi.

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku määrusega, võttes arvesse selle piiranguid pärast kolm aastat kestnud enneolematuid kriise täiesti erinevas geopoliitilises ja majanduslikus olukorras võrreldes 2020. aasta detsembriga, mil mitmeaastase finantsraamistiku määrus jõustus.

2024. aasta eelarve projekt asetub ajaliselt kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) keskele. Käes on aeg teha olukorrast kokkuvõte. Selleks esitab komisjon lähinädalatel Euroopa Parlamendile ja nõukogule mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise.

2. MITMEAASTANE FINANTSRAAMISTIK JA 2024. AASTA EELARVEPROJEKT

2.1. Mitmeaastases finantsraamistikus 2024. aasta eelarve jaoks ettenähtud ülemmäärad

2024. aasta kulukohustuste assigneeringute üldine ülemmäär on 185 963,0 miljonit eurot ja maksete assigneeringute ülemmäär on 170 543,0 miljonit eurot. Kogu seitsmeaastase perioodi ülemmäärad on esitatud järgmises tabelis. Need hõlmavad kolme rubriigi (1, 2 ja 4) kulukohustuste ülemmäärade kohandusi ja maksete ülemmäära vastavat kohandust pärast 2024. aasta programmispetsiifilisi kohandusi, mis tulenevad mitmeaastase finantsraamistiku määruse ⁽¹⁾ artiklist 5. Tabel hõlmab ka maksete ülemmäära kohandamist, mis tuleneb mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punkti b kohaldamisest ühise varuinstrumendi suhtes seoses 2022. aasta sooritamata maksetega, mis on kantud võrdses osas üle aastatesse 2025–2027.

(Mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärad miljonites eurodes, jooksev hinnad)

Rubriik	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Kokku
KULUKOHUSTUSTE ASSIGNEERINGUD								
1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	20 919	21 878	21 727	21 598	21 272	21 847	22 077	151 318
2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	6 364	67 806	70 137	73 289	74 993	66 536	70 283	429 408
2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	1 769	61 345	62 939	64 683	66 479	56 725	58 639	372 579
2b. Vastupidavus ja väärtused	4 595	6 461	7 198	8 606	8 514	9 811	11 644	56 829
3. Loodusvarad ja keskkond	56 841	56 965	57 295	57 449	57 558	57 332	57 557	400 997
millest: Turuga seotud kulud ja otsetoetused ⁽¹⁾	40 368	40 639	40 693	40 603	40 665	40 691	40 651	284 310
4. Ränne ja piirihaldus	1 791	3 360	3 814	4 020	4 387	4 315	4 465	26 152
5. Julgeolek ja kaitse	1 696	1 896	1 946	2 004	2 243	2 435	2 705	14 925
6. Naabrus ja maailm	16 247	16 329	16 329	15 830	15 304	14 754	15 331	110 597
7. Euroopa avalik haldus	10 635	11 058	11 419	11 773	12 124	12 506	12 959	82 474
millest: Institutsioonide halduskulud	8 216	8 528	8 772	9 006	9 219	9 464	9 786	62 991
KULUKOHUSTUSED KOKKU	114 493	179 765	182 667	185 963	187 881	179 725	185 377	1 215 871
MAKSED KOKKU	163 496	166 534	168 575	170 543	173 654	177 126	180 668	1 200 596

⁽¹⁾ Korrigeerituna EAGFi ja EAFRD vaheliste ümberpaigutuste netosummaga vastavalt otsustele, mille liikmesriigid on oma ÜPP strateegiakavad esitanud.

⁽¹⁾ Mitmeaastase finantsraamistiku tehniline kohandus 2024. aastaks kooskõlas nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027) artikliga 4 (COM(2023) 320, 6.6.2023).

2.2. 2024. aasta eelarveprojekti ülevaade

(kulukohustuste ja maksete assigneeringud miljonites eurodes, jooksevhindades, ümardatud)

	Eelarveprojekt		Eelarve		Osatähtsus eelarveprojekti		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023 ⁽¹⁾		2024		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)				(1 - 2)		(1 / 2)	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	21 431,4	20 916,2	21 595,1	20 898,1	11,3 %	14,6 %	- 163,7	18,1	-0,8 %	0,1 %
Ülemmäär	21 598,0		21 727,0							
Varu	166,6		131,9							
2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	74 979,4	34 186,0	70 586,7	58 058,7	39,6 %	23,9 %	4 392,7	- 23 872,6	6,2 %	-41,1 %
millest paindlikkusinstrument	1 335,4		182,2							
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	372,8		280,0							
Ülemmäär	73 289,0		70 137,0							
Varu	17,8		12,5							
2.a Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	64 665,2	24 155,7	62 926,5	50 875,0	34,2 %	16,9 %	1 738,7	- 26 719,3	2,8 %	-52,5 %
Ülemmäär	64 683,0		62 939,0							
Varu	17,8		12,5							
2.b Vastupidavus ja väärtused	10 314,2	10 030,4	7 660,2	7 183,7	5,4 %	7,0 %	2 653,9	2 846,7	34,6 %	39,6 %
millest paindlikkusinstrument	1 335,4		182,2							
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	372,8		280,0							
Ülemmäär	8 606,0		7 198,0							
Varu										
3. Loodusvarad ja keskkond	57 388,9	54 232,6	57 263,4	57 457,3	30,3 %	37,9 %	125,5	- 3 224,7	0,2 %	-5,6 %
Ülemmäär	57 449,0		57 295,0							
Varu	60,1		31,6							
millest: Turuga seotud kulud ja otsetoetused	40 602,1	40 590,3	40 692,2	40 698,2	21,4 %	28,4 %	- 90,1	- 107,9	-0,2 %	-0,3 %
EAGFi vaheülemmäär	41 649,0		41 518,0							
Ümardamisel tekkiv erinevus, mida varu vahesumma arvutamisel ei ole arvestatud	0,9		0,8							
EAGFi ja EAFRD vaheliste ümberpaigutuste netosumma	- 1 046,9		- 825,8							

	Eelarveprojekt		Eelarve		Osatähtsus eelarveprojektis		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023 ⁽¹⁾		2024		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)				(1 - 2)		(1 / 2)	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
EAGFi kulude jaoks kasutatav netosaldo	40 602,1		40 692,2							
EAGFi kohandatud vaheülemäär, mida on korrigeeritud EAGFi ja EAFRD vaheliste ümberpaigutustega	40 603,0		40 693,0							
EAGFi vahevaru	0,9		0,8							
EAGFi vahevaru (v.a ümardamisel tekkiv erinevus)										
4. Ränne ja piirihaldus	3 896,7	3 258,0	3 727,3	3 038,4	2,1 %	2,3 %	169,4	219,6	4,5 %	7,2 %
Ülemäär	4 020,0		3 814,0							
Varu	123,3		86,7							
5. Julgeolek ja kaitse	2 304,2	2 028,4	2 116,6	1 208,4	1,2 %	1,4 %	187,5	820,0	8,9 %	67,9 %
millest paindlikkusinstrument	300,2		170,6							
Ülemäär	2 004,0		1 946,0							
Varu										
6. Naabrus ja maailm	15 830,0	15 111,2	17 211,9	13 994,9	8,4 %	10,6 %	- 1 381,9	1 116,2	-8,0 %	8,0 %
millest paindlikkusinstrument			882,9							
Ülemäär	15 830,0		16 329,0							
Varu										
7. Euroopa avalik haldus	11 949,6	11 949,6	11 313,1	11 313,1	6,3 %	8,4 %	636,5	636,5	5,6 %	5,6 %
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	176,6									
Ülemäär	11 773,0		11 419,0							
Varu			105,9							
millest: Institutsioonide halduskulud	9 137,0	9 137,0	8 745,6	8 745,6	4,8 %	6,4 %	391,4	391,4	4,5 %	4,5 %
Vaheülemäär	9 006,0		8 772,0							
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	131,0									
Vahevaru			26,4							
Rubriikide assigneeringud	187 780,1	141 682,0	183 814,1	165 968,9	99,2 %	99,0 %	3 966,0	- 24 286,9	2,2 %	-14,6 %

	Eelarveprojekt		Eelarve		Osatähtsus eelarveprojektis		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023 ⁽¹⁾		2024		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)				(1 - 2)		(1 / 2)	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
<i>millest paindlikkusinstrument</i>	1 635,5	1 747,3	1 235,7	948,1						
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)</i>	549,4		280,0							
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)</i>										
<i>Ülemäär</i>	185 963,0	170 543,0	182 667,0	168 575,0						
<i>Varu</i>	367,9	30 608,3	368,6	3 554,2						
<i>Assigneeringud protsendina kogurahvatulust</i>	1,06 %	0,80 %	1,09 %	0,98 %						
<i>Temaatilised erivahendid</i>	1 560,9	1 371,4	2 855,2	2 679,8	0,8 %	1,0 %	- 1 294,3	- 1 308,4	-45,3 %	-48,8 %
<i>Assigneeringud kokku</i>	189 341,0	143 053,4	186 669,3	168 648,7	100,0 %	100,0 %	2 671,7	- 25 595,3	1,4 %	-15,2 %
<i>Assigneeringud protsendina kogurahvatulust</i>	1,07 %	0,81 %	1,10 %	1,00 %						

1 2023. aasta eelarve hõlmab paranduseelarve projekte nr 1/2023 ja nr 2/2023.

2 Eelarveprojekt põhineb värskeimal EL 27 kogurahvatulu prognoosil, mis esitati 16. mail 2023 avaldatud kevadises majandusprognoosis ja mida kasutati mitmeaastase finantsraamistiku 2024. aasta tehnilise kohanduse ettevalmistamisel.

3 „Temaatilised erivahendid“ hõlmavad solidaarsus- ja hädaabifondi, Globaliseerumise Kohanemise Euroopa Fondi ja Brexitiga kohanemise reservi. Vastavad eelarveassigneeringud ületavad mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud ülemmäärasid ja seetõttu ei arvestata neid varude arvutamisel. Sama kehtib ka paindlikkusinstrumentidega seotud assigneeringute puhul.

2024. aasta eelarveprojekti kulukohustuste assigneeringute kogusummaks (koos erivahenditega) on kavandatud 189 341,0 miljonit eurot ehk 1,07 % kogurahvatulust. Kulukohustuste assigneeringute kogusumma on 1,4 % võrra väiksem kui 2023. aasta eelarve kulukohustuste assigneeringud. Seega jääb mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste 2024. aasta ülemmäära suhtes 367,9 miljoni euro suurune varu. Komisjon teeb ettepaneku võtta alamrubriigi 2b ja rubriigi 5 puhul mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 12 alusel 1 635,5 miljoni euro ulatuses kasutusele paindlikkusinstrument (kooskõlas 2022. aasta juulis tehtud ettepanekuga kaitsevaldkonna ühishangete lühiajalise rahastamisvahendi kohta) ning alamrubriigi 2b ja rubriigi 7 puhul mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punktil a alusel 549,4 miljoni euro ulatuses ühtne varuinstrument. Selle tulemusena kasutatakse paindlikkusinstrument täielikult ära nii 2023. kui ka 2024. aastal, samas kui ühtse varuinstrumendi raames jääb 2024. aastal ettenägematuteks kuludeks kasutada 566 miljonit eurot.

Maksete assigneeringute summa on 143 053,4 miljonit eurot, mis vastab 0,81 %-le kogurahvatulust. See tähendab vähenemist -15,2 % võrra võrreldes 2023. aasta eelarve maksete assigneeringutega, mis on peamiselt tingitud ühtekuuluvuspoliitika pikaajaliste projektide rakendamise tsüklilisest olemusest. 2024. aastal lõpetatakse 2014.–2020. aasta programmid ja nendesse ei tehta täiendavaid eelmakseid, vaid ainult piiratud mahus vahemakseid, samal ajal kui 2021.–2027. aasta programmide rakendamine on hoogustumas. Selle tulemusena on maksevajaduste üldine tase 2024. aastal märkimisväärselt madalam kui mitmeaastase finantsraamistiku perioodi muudel aastatel. Kogusummast nähakse 74 140,9 miljonit eurot ette makseteks, mis on seotud 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku täitmata kulukohustustega, ja põllumajanduse otsetoetusteks 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames. Hinnanguliselt on 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku programmide ja rahastamisvahendite rakendamiseks vaja 50 901,5 miljonit eurot. Ülejäänud summa on seotud erivahendite, haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavad meetmete ja muude meetmetega. Mitmeaastase finantsraamistiku maksete assigneeringute ülemmäära suhtes jääb 2024. aastal 30 608,3 miljoni euro suurune varu.

Samaaegselt mitmeaastase finantsraamistiku assigneeringute kasutamise jätkub Euroopa Liidu taasterahastu „NextGenerationEU“ rakendamine täiel kiirusel kuni 2026. aasta lõpuni ning 2024. aastal on kavas teha märkimisväärsed väljamakseid. Ajavahemikul 2021–2026 tehakse taasterahastu „NextGenerationEU“ jaoks toetuste ja laenukena kättesaadavaks kokku 807 miljardit eurot jooksevhindades, keskendudes taaste- ja vastupidavusrahastule. See täiendav rahastamine on aidanud anda jõulise vastuse pandeemiast tingitud majanduslangusele, toetanud reformide ja investeeringute elluviimist, kiirendanud rohe- ja digipööret ning suurendanud liidu üldist vastupidavust. Lisaks täiendavad liikmesriigid oma taaste- ja vastupidavuskavasid „REPowerEU“ peatükkidega, et reageerida ühiselt energiakriisile. REPowerEU peatükid sisaldavad uusi või ulatuslikumaid reforme ja investeeringuid, mida rahastatakse tänu suuremale finantsstabiilsusele (20 miljardit eurot uusi toetusi, ümberpaigutusi muudest fondidest ja järelejäänud taasterahastu „NextGenerationEU“ laenude kasutamine) ning mis võimaldavad liikmesriikidel kiiresti kaotada ELi sõltuvuse Venemaa fossiilkütustest ja kiirendada üleminekut puhtale energiale.

Taasterahastu NextGenerationEU“ kohased summad tuleb kulukohustustega siduda enne 2023. aasta lõppu (välja arvatud halduskulud), samas kui makseid saab teha kuni 2026. aasta lõpuni. Järgnevas tabelis esitatakse rubriikide kaupa soovituslikud väljamaksed, mis moodustavad taasterahastu „NextGenerationEU“ programmide sihtotstarbelise välistulu, heakskiidetud eelarvest kavandatud maksete assigneeringute kogusumma ⁽¹⁾ ja sellest tulenev 2024. aasta assigneeringute kogusumma.

(Maksete assigneeringud miljonites eurodes, jooksevhinnad)

Rubriik	„NextGenerationEU“ toetus – hinnanguline väljamakse 2024. aastal	Eelarveprojekt 2024	Kokku 2024
1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	2 797,0	20 916,2	23 713,2
2.a Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	10 690,9	24 155,7	34 846,6
2.b Vastupidavus ja väärtused	96 316,3	10 030,4	106 346,6
3 Loodusvarad ja keskkond	3 049,9	54 232,6	57 282,5
4 Ränne ja piirihaldus		3 258,0	3 258,0
5 Julgeolek ja kaitse		2 028,4	2 028,4
6 Naabrus ja maailm		15 111,2	15 111,2
7 Euroopa avalik haldus		11 949,6	11 949,6
S Temaatilised erivahendid		1 371,4	1 371,4
Kokku	112 854,0	143 053,4	255 907,4

(¹) Hinnangud, mis põhinevad pikaajaliste prognooside andmetel, mis on esitatud taasterahastu prognoosimisvahendi maikuu versioonis.

Rubriik 1 „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ on innovatsiooni, strateegilise taristu ja digipöörde rahastamise alustala. Programmiga „Euroopa horisont“ suurendatakse Euroopa toetust tervishoiu, kliima ja keskkonnaga seotud teadus- ja innovatsioonitegevusele. Lisaks antakse programmi „InvestEU“ kaudu olulist pikaajalist toetust, et võimaldada era- ja avaliku sektori kaasamist ELi poliitiliste prioriteetide saavutamisse turutõrgete või investeeringute puudujääkide korral, sealhulgas strateegiliselt olulistele ettevõtetele. See rubriik hõlmab ka Euroopa kiibimääruse⁽¹⁾ rahastamist, mille suhtes kaaseadusandjad jõudsid 18. aprillil 2023 poliitilisele kokkuleppele. Tehakse ettepanek suurendada Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogrammi assigneeringuid 50 miljoni euro võrra, et tagada piisav rahastamine olulisele piiriülesele energiataristule, mis toetab üleminekut rohelisele energiale. Seevastu vähendatakse 2024. aastal rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) vajadusi 250 miljoni euro võrra, kuna projekti rakendamine viibib. Tulenevalt kiibimääruse kokkulepitud rahastamisest, Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogrammi kavandatavast suurendamisest ja ITERi vajaduste vähenemisest suureneb rubriigi 1 varu võrreldes finantsplaneeringus kindlaks määratuga.

Alamrubriigis 2a „Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus“ peaks 2021.–2027. aasta programmide kohapealne rakendamine 2024. aastal kiirenema. Ühtekuuluvuspoliitika aitab tugevdada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning selle eesmärk on korrigeerida riikide ja piirkondade vahelist tasakaalustamatust, viies samal ajal allu liidu poliitilisi prioriteetide, eelkõige rohe- ja digipööret.

Alamrubriik 2b „Vastupidavus ja väärtused“ sisaldab selliseid Euroopa juhtprogramme nagu „EL tervise heaks“, „Erasmus+“, „Loov Euroopa“, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm ning liidu elanikkonnakaitse mehhanism / rescEU. Kõigi nende programmide toetamine suureneb eelarveprojektis vastavalt finantsplaneeringule. See alamrubriik sisaldab ka taasterahastu „NextGenerationEU“ tagastamatu toetuse rahastamise kulusid. Intressimäärade enneolematult järsu tõusu tõttu suurenevad taasterahastu „NextGenerationEU“ laenukulud ja Euroopa Liidu taasterahastu eelarvete vahendeid tuleb 2024. aasta finantsplaneeringuga võrreldes oluliselt suurendada. Neid lisavajadusi kavatakse rahastada 2023. aastast eeldatavalt üle kantavatest assigneeringutest (96 miljonit eurot), alamrubriigi 2b ülejäänud varust (84,9 miljonit eurot) ning ühtse varuinstrumendi ja paindlikkusinstrumendi kasutuselevõtmisest kogusummas 1 708 miljonit eurot.

Rubriik 3 „Loodusvarad ja keskkond“ annab olulise panuse Euroopa rohelisse kokkuleppesse, sealhulgas programmi LIFE, õiglase ülemineku fondi ja liikmesriikide ÜPP strateegiakavade kaudu, millega koondatakse Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) raames toimuvad sekkumised liidu tasandil kehtestatud ühiste eesmärkide alla. Võttes arvesse põllumajanduskulude üldvajadusi ja nõuet luua 2024. aastal põllumajandusreserv, määratakse EAGFi jaoks taotletud assigneeringud kindlaks vaheülemäära tasemel, varu jätmata. Rubriigist 3 rahastatakse ka süsiniku piirimeetme loomist. Veel üks oluline vahend, mis aitab kaasa rubriigi 3 prioriteetide saavutamisele, on innovatsioonifond, millest antakse 2024. aastal peaaegu 5 miljardit eurot toetust ökoinnovatsioonile, toetades Euroopa vesinikupanka ja nullnetootõöstust. Seda rahastatakse täielikult väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku ELi heitkogustega kauplemise süsteemist (HKS) saadavatest tuludest ja see sisaldub jaotises 16 koos muude kuludega, mis jäävad väljapoole mitmeaastase finantsraamistiku iga-aastaseid ülemmäärasid.

Rubriiki 4 „Ränne ja piirihaldus“ on koondatud kõik ELi välispiiride kaitseks ette nähtud vahendid, mille hulka kuuluvad Integreeritud Piirihalduse Fond ning liikmesriikidele varjupaiga ja rände valdkonnas antav toetus. Selles valdkonnas tegutsevad ametid saavad olulise osa rubriigi vahenditest ning eriti suureneb ELi toetus Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile (FRONTEX), sealhulgas piirivalveametnike alalise korpuse loomiseks. Võttes arvesse välispiiride rahastamisvajaduste muutumist ja FRONTExi suutlikkust toetust vastu võtta, teeb komisjon ettepaneku paigutada 50 miljonit eurot 2024. aastal FRONTExile mõeldud ELi toetuse kavandatud ulatuslikust suurendamisest ümber piirihalduse ja viisapoliitika rahastusse, mida saab kasutada tugevdatud piirikaitsevõime ja -taristu, seirevahendite ja seadmete ning hästitoimiva Schengeni ala tugimeetmete toetamiseks. Sellest hoolimata suureneb FRONTExi eelarve oluliselt ehk 85 miljoni euro võrra.

(1) COM(2022) 46, 8.2.2022.

Rubriik 5 „Julgeolek ja kaitse“, millest toetatakse uut turvalise ühenduvuse programmi, ühendab Sisejulgeolekufondi, Euroopa Kaitsefondi, tuumaohutuse ja tuumarajatiste dekomisjoneerimisega seotud tegevusi ning julgeoleku valdkonnas tegutsevaid ameteid, mis hõlmab eelkõige Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol), võttes arvesse selle suurust. Venemaa sõda Ukraina vastu suurendab kaitse tähtsust, millele osutatakse ka komisjoni ettepanekus luua sihtotstarbeline kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend (EDIRPA) ⁽¹⁾ ja uues õigusaktis, millega toetatakse laskemoona tootmist (ASAP) ⁽²⁾. Uute kaitsealgete (mille kaasseadusandjad peavad heaks kiitma) rahastamine 2024. aastal eeldab rubriigis 5 paindlikkusinstrumendi kasutamist 300 miljoni euro ulatuses, nagu on juba ette nähtud EDIRPA ettepanekus. Tehakse ettepanek rahastada ASAPi algatust esialgselt EDIRPAle ja Euroopa Kaitsefondile kavandatud summadest ning seetõttu jääb paindlikkusinstrumendi vajalik kasutuselevõtmine 2024. aastal mõlema algatuse jaoks samale tasemele.

Rubriik 6 „Naabus ja maailm“ kajastab liidu välispoliitika kulude täielikku mahtu. Rubriigist rahastatakse meetmeid, millega toetatakse ülemaailmsete probleemide lahendamist, sealhulgas humanitaarabi ning Süüria pagulaste toetamist riigis ja piirkonnas laiemalt. Komisjon tagab, et lõunapoolse rändetee toetamine jääb vähemalt 2022. aastaks kavandatud tasemele.

Rubriik 7 „Euroopa avalik haldus“ võimaldab Euroopa Liidu institutsioonide nõuetekohast toimimist, samuti pensionide rahastamist ja Euroopa koolide tegevuse toetamist. Rubriik 7 on endiselt tugeva surve all kõrge inflatsioonitaseme (mis on palju kõrgem kui mitmeaastase finantsraamistiku aluseks olnud eeldatav 2 %) ja püsivalt kõrgete energiahindade tõttu, millel on otsene mõju halduskuludele. Komisjon peab prioriteetide väga range läbivaatamise kaudu kinni töötasudega mitteseotud kulude kasvu piiramisest 2 %-ga. Samal viisil on komisjon ilma eranditeta kohandanud kõigi teiste institutsioonide eelarvestust, et hoida töötajate arv stabiilselt 2023. aasta tasemel ja piirata töötasudega mitteseotud kulude suurenemist 2 %-ga. Üksikasjad on esitatud punktis 3.7.3.

Siiski on kõigi õiguslike kohustuste täitmiseks ning kehtivate parameetrite põhjal vaja rubriigis 7 kasutada erivahendeid. Seetõttu tehakse ettepanek võtta 131 miljoni euro ulatuses kasutusele ühtne varuinstrument, et katta kõigi institutsioonide halduskulud. Ühtselt varuinstrumendist on vaja veel 46 miljonit eurot, et katta kõigi institutsioonide ja asutuste suurenevaid pensionikulusid. Olenemata vajadusest kasutada ühtset varuinstrumenti 2024. aastal 177 miljoni euro ulatuses, jäävad rubriigi 7 halduskulud ajavahemikul 2021–2024 kokkuvõttes allapoole mitmeaastase finantsraamistiku määruuses selle rubriigi jaoks sätestatud üldist ülemmäära, võttes arvesse, et rubriigi 7 kasutamata varu aastatel 2021–2022 oli 467 miljonit eurot.

Komisjoni töötajate arvu vähendamine tuleneb peamiselt rakendusametite töötajate arvu suurenemise kompenseerimisest, mida komisjon kasutab ulatuslikumalt, et suurendada kuluprogrammide juhtimise tõhusust ja tulemuslikkust. 2024. aasta eelarveprojekt hõlmab nende tegevust kooskõlas delegeerimispaketiga, mille kolleegium võttis vastu 2021. aasta veebruaris pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.

Eelarveprojektis esitatud detsentraliseeritud asutuste ametikohtade ja assigneeringute taotluses võetakse arvesse 2023. aasta eelarve suhtes saavutatud kokkulepet. Ehkki areng on asutuseti erinev, suureneb ELi toetus eelarvest võrreldes 2023. aasta eelarvega kokku 6,9 % võrra. See on peamiselt tingitud FRONTExi vahendite kavandatud suurendamisest, pidades silmas tema piirivalvevolitusi. Kõigi (täielikult või osaliselt) ELi eelarvest rahastatavate detsentraliseeritud asutuste ametikohtade loetelu ametikohtade arv suureneb 398,00 miljoni võrra. See tuleneb peamiselt FRONTExi ja Europoli volituste kokkulepitud laiendamisest, rahapesuvastase ameti (AMLA) loomise ettepanekust ja Euroopa Ravimi ameti (EMA) vahendite kavandatavast suurendamisest. Üksikasjalikum teave detsentraliseeritud asutuste kohta on esitatud punktis 4.3.2.

Käesoleva eelarvedokumendi punktis 3 on esitatud üksikasjalikum teave iga kulurubriigi raames rahastatavate peamiste programmide, rahastamisvahendite ja meetmete kohta. Tabelid teemavaldkondade kaupa annavad täieliku ülevaate kõigist programmidest ja rahastamisvahenditest, sisaldades teavitamise eesmärgil „NextGenerationEU“ toetust, ning esitavad samas kohas iga programmiga seotud toetus- ja lõpetamistegevused. Nendes tabelites on üksikasjalikult näidatud ka iga programmi täitmata kulukohustused, mis lihtsustab nende võrdlemist maksete assigneeringute taotlustega.

⁽¹⁾ COM(2022) 349, 19.7.2022.

⁽²⁾ COM(2023) 237, 3.5.2023.

Punktis 4 on üksikasjalikumalt esitatud ELi institutsioonide personalikulude taotlus, komisjoni halduskulud väljaspool rubriiki 7, ametid ja muud organid, konkreetse õigusliku aluseta meetmed ning teave eelarve panuse kohta kliimameetmetesse ja bioloogilisse mitmekesisusse ajavahemikul 2021–2027 ning soolise võrdõiguslikkusega seotud teave, mis põhineb komisjoni uuel metoodikal. Andmed näitavad, et ELi eelarve on graafikus, et saavutada eesmärk, mille kohaselt mitmeaastase finantsraamistiku perioodil läheb 30 % eelarvekuludest kliimaga seotud meetmetele ning eesmärk, et elurikkusega seotud kulude maht 2024. aastal on 7,5 % eelarvest.

5. jaos antakse ülevaade eelarvega seotud vahenditest väljaspool mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid, mis on rühmitatud eelarve ühe jaotise alla (jaotis 16).

3. 2024. AASTA EELARVEPROJEKTI PÕHITAHUD FINANTSRAAMISTIKU RUBRIIKIDE KAUPA

3.1. Rubriik 1 – Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

Alates 2020. aastast on peaaegu kõiki Euroopa majanduse sektoreid rängalt mõjutanud COVID-19 pandeemia, millele lisanduvad Ukraina sõja tagajärjed ja kõrge hinnatase, eriti energiatoodete puhul. Euroopa tulevase heaolu suurendamine sõltub tänastest investeermisotsustest. Arukamad investeeringud toetavad meie majanduse ajakohastamist ja keskkonnasäästlikuks muutmist eelkõige seeläbi, et need vähendavad energiatarbimist ja Euroopa sõltuvust fossiilsetest energiaallikatest. Kui nüüd suurendada investeerimist sellistes valdkondadesse nagu teadusuuringud ja innovatsioon, strateegiline taristu, digipööre, turvaline ühenduvus, kosmos ja ühtne turg, avab see meile ukse tulevase kasvu juurde ja aitab lahendada ühiseid probleeme, nagu avatud strateegiline autonoomia, dekarboniseerimine ja demograafilised muutused.

3.1.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond teemavaldkonniti	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1–2)		(1/2)		KA
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Teadustegevus ja innovatsioon	13 649,6	12 800,3	13 496,9	12 871,8	152,7	- 71,5	1,1 %	-0,6 %	28 630,5
„NextGenerationEU“ toetus	13,1	1 543,8	1 828,3	1 851,2	- 1 815,2	- 307,4	-99,3 %	-16,6 %	
Vabastatud kulukohustuste taaskasutamine finantsmääruse artikli 15 lõike 3 alusel	95,3		148,8		- 53,6		-36,0 %		
Teadusuuringud ja innovatsioon kokku	13 758,0	14 344,1	15 474,1	14 723,0	- 1 716,1	- 378,9	-11,1 %	-2,6 %	28 630,5
— Euroopa strateegilised investeeringud	4 551,2	4 752,7	4 882,7	4 819,2	- 331,6	- 66,5	-6,8 %	-1,4 %	17 756,3
„NextGenerationEU“ toetus	0,5	1 253,1	2 471,0	1 249,4	- 2 470,5	3,7	-100,0 %	0,3 %	
Euroopa strateegilised investeeringud kokku	4 551,7	6 005,8	7 353,7	6 068,7	- 2 802,1	- 62,8	-38,1 %	-1,0 %	17 756,3
— Ühtne turg	946,5	912,0	939,2	943,2	7,2	- 31,1	0,8 %	-3,3 %	1 287,2
— Kosmos	2 284,1	2 451,3	2 276,2	2 264,0	7,9	187,3	0,3 %	8,3 %	1 454,7
Vastuvõetud assigneeringud kokku	21 431,4	20 916,2	21 595,1	20 898,1	- 163,7	18,1	-0,8 %	0,1 %	49 128,6
Ülemmäär	21 598,0		21 727,0						
millest paindlikkusinstrument									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)									
Varu	166,6		131,9						
„NextGenerationEU“ toetus	13,6	2 797,0	4 299,3	3 100,7					
Kulukohustustest vabastatud assigneeringute taaskasutamine finantsmääruse artikli 15 lõike 3 alusel	95,3		148,8						
Kasutada olev kogusumma	21 540,2	23 713,2	26 043,2	23 998,8	- 4 503,0	- 285,6	-17,3 %	-1,2 %	49 128,6

3.1.2. Teadusuuringute ja innovatsiooni teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Teadusuuringute ja innovatsiooni teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
„Euroopa horisont“	12 812,1	11 832,8	12 352,9	11 908,6	459,2	- 75,8	3,7 %	-0,6 %	26 803,1
— Tiptasemel teadus (I sammas)	3 385,0	2 276,4	3 311,6	2 253,9	73,4	22,5	2,2 %	1,0 %	4 860,5
— Üleilmsed probleemid ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime (II sammas)	6 398,1	4 747,2	6 068,1	4 237,6	330,0	509,6	5,4 %	12,0 %	8 952,4
— Innovaatiline Euroopa (III sammas)	1 660,4	1 319,2	1 619,4	1 084,9	40,9	234,3	2,5 %	21,6 %	2 520,9
— Osalemise laiendamine ning Euroopa teadusruumi tugevdamine	441,8	393,9	432,6	303,2	9,2	90,6	2,1 %	29,9 %	573,2
— Horisontaalne operatiivtegevus	113,7	133,9	157,7	117,8	- 43,9	16,1	-27,9 %	13,7 %	93,0
— Programmi „Euroopa horisont“ toetuskulud	813,2	813,2	763,6	763,6	49,6	49,6	6,5 %	6,5 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	2 149,1	p.m.	3 147,6		- 998,5		-31,7 %	9 803,1
Euratori teadusuuringute ja koolituse programm	281,2	332,6	276,5	274,3	4,8	58,3	1,7 %	21,2 %	269,5
— Tuumasünteesiuuringud ja tuumasünteesi arendamine	113,8	91,9	110,6	107,5	3,2	- 15,7	2,9 %	-14,6 %	57,6
— Tuuma lõhustumine, tuumaohutus ja kiirguskaitse (kaudsed meetmed)	52,0	66,5	50,5	0,4	1,5	66,1	2,9 %	16 332,8 %	60,9
— Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmed tuumaenergiavaldkonnas	8,1	7,4	8,1	7,0	- 0,1	0,4	-0,9 %	5,7 %	8,1
— Toetuskulud	107,5	107,5	107,3	107,3	0,2	0,2	0,2 %	0,2 %	8 952,4
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	59,4	p.m.	52,1		7,3		14,0 %	142,8
Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)	556,3	614,2	839,8	671,2	- 283,5	- 57,1	-33,8 %	-8,5 %	1 432,6
— ITERi rajatiste ehitamine, käitamine ja kasutamine — ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte	548,0	459,5	832,1	513,5	- 284,1	- 54,0	-34,1 %	-10,5 %	1 136,2
— Toetuskulud	8,3	8,3	7,7	7,7	0,6	0,6	7,5 %	7,5 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	146,4	p.m.	150,0		- 3,6		-2,4 %	296,4

Teadusuuringute ja innovatsiooni teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed, komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	p.m.	20,8	27,7	17,7	- 27,7	3,1	-100,0 %	17,6 %	125,3
— Katseprojektid	p.m.	7,6	7,2	7,6	- 7,2	0,0	-100,0 %	0,0 %	14,8
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	13,1	20,5	10,0	- 20,5	3,1	-100,0 %	30,9 %	15,3
— Muud meetmed	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					95,1
— Terasealane teadusprogramm	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					42,4
— Söealane teadusprogramm	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					13,7
— Teenuste osutamine ja töö kolmandate isikute nimel — Teadusuuringute Ühiskeskus	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					4,3
— Liidu poliitikate konkurentsipõhine teaduslik ja tehniline toetamine — Teadusuuringute Ühiskeskus	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					33,5
— Tihevooreaktori käitamine – tihevooreaktorit käsitlev täiendav teadusprogramm	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					1,3
Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					0,1
Teadusuuringute ja innovatsiooni teemavaldkond kokku	13 649,6	12 800,3	13 496,9	12 871,8	152,7	- 71,5	1,1 %	-0,6 %	28 630,5

3.1.2.1. 2024. aasta prioriteedid

Euroopa heaolu säilitamine mitme samaaegse kriisi ajal sõltub jätkuvalt tema võimest muuta tiptasemel teadustulemused uuenduslikeks lahendusteks, mis toovad kasu meie majandusele ja elukvaliteedile, luues uusi turge, kus on rohkem kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti. Selle eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist „**Euroopa horisont**“ terviklikul viisil kogu teadusuuringute ja innovatsiooni tsüklit, keskendudes 2021.–2024. aasta strateegiakavas kindlaks määratud järgmistele peamistele strateegiasuundadele:

- **avatud strateegilise autonoomia edendamine**, juhtides võtmetähtsusega digitaalsete, progressi võimaldavate ja kujunemisjärgus tehnoloogiate, sektorite ja väärtusahelate arendamist, et kiirendada ja suunata digi- ja rohepöoret inimkeskse tehnoloogia ja innovatsiooni kaudu;
- **Euroopa ökosüsteemide ja elurikkuse taastamine** ning loodusvarade säästev majandamine, et tagada toiduga kindlustatus ning puhas ja tervislik keskkond;
- **Euroopa muutmine esimeseks digitehnoloogial rajanevaks ning ringlusel põhinevaks kliimanetraalseks ja kestlikuks majanduseks** tänu liikuvus-, energia-, ehitus- ja tootmissüsteemide ümberkujundamisele ning
- **sellise Euroopa ühiskonna loomine, mis on vastupanuvõimelisem, kaasavam ja demokraatlikum**, valmis ohtudeks ja katastroofideks (sealhulgas pandeemiaohuks, mille puhul teadustegevust juhib HERA) ning reageerib neile, vähendab ebavõrdsust, pakub kõrgel tasemel tervishoiuteenuseid ning võimestab kõiki kodanikke tegutsema rohe- ja digipöörde tingimustes.
- **sihipäraste meetmete pakkumine Ukraina toetamiseks**, näiteks Ukraina teadlaste juurdepääsu parandamine Euroopa teadustaristule, samal ajal kui ELi kliimanetraalsete ja arukate linnade missioon toetab mitut Ukraina linna kliimanetraalsuse põhimõtete integreerimisel nende ülesehitusse.

Programm „Euroopa horisont“ koosneb kolmest sambast ja neljandast osast, mis on omavahel seotud:

- I sammas on „*Tiptasemel teadus*“ ja selle kaudu toetatakse eesliiniuuringute projekte, mille on kindlaks määranud ja mida juhivad teadlased ise Euroopa Teadusnõukogu (ERC) kaudu. Sellest rahastatakse ka stipendiume ja teadlaste liikuvust Marie Skłodowska-Curie nimeliste meetmete kaudu ning investeeritakse maailmatasemel teadustaristusse.
- II sammas on „*Üleilmsed probleemid ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime*“ ja sellest toetatakse ühiskondlike probleemide uurimist, tugevdatakse tehnoloogilist ja tööstuslikku võimekust ning algatatakse ambitsioonikaid missioone ELi mitme olulisima probleemi lahendamiseks. Selle alla kuuluvad tervis, kliimamuutused, puhas energia, liikuvus, julgeolek, digipööre ja materjalid. Selle sambaga toetatakse ka partnerlusi liikmesriikide, tööstuse ja muude sidusrühmadega. See hõlmab Teadusuuringute Ühiskeskuse tegevust, millega toetatakse ELi ja liikmesriikide poliitikakujundajaid sõltumatute teaduslike tõendite ja tehnilise abiga.
- III sammas on „*Innovatiivne Euroopa*“ ja selle eesmärk on muuta Euroopa turgu loova innovatsiooni ja VKEd kasvu teerajajaks Euroopa Innovatsiooninõukogu kaudu. Euroopa Innovatsiooninõukogu on programmi „Euroopa horisont“ peamine uuendus: ühtne kontaktpunkt, et viia kõige paljutootavamad ideed ja uuendused laborist reaalsesse maailma ja aidata kõige novaatorlikemal idufirmadel ja äriühingutel oma ideedele suuremat haaret anda. Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT) jätkab äritegevuse, teadusuuringute, kõrghariduse ja ettevõtluse integratsiooni edendamist.
- Neljas komponent on „*Osalemise laiendamine ja Euroopa teadusruumi tugevdamine*“ ja sellega toetatakse kogu programmi „Euroopa horisont“. Sellest toetatakse liikmesriike, et nad saaksid maksimaalselt ära kasutada oma riigi teadusuuringute ja innovatsiooni potentsiaali, ning sellega aidatakse eelkõige madala teadusuuringute ja innovatsiooni tasemega liikmesriikidel suurendada oma osalust programmis „Euroopa horisont“.

ELi missioonid on üks peamisi programmi „Euroopa horisont“ uuendusi konkreetsete lahenduste leidmiseks mõnele meie ees seisvale kõige suuremale väljakutsele. Praegused viis missiooni hõlmavad järgmisi keskseid valdkondi: „Kliimamuutustega kohanemine, sealhulgas ühiskondlikud muutused“, „Vähktõbi“, „Ookeanide, merede, ranniku- ja maismaavete hea seisund“, „Kliimanetraalsed ja arukad linnad“ ning „Mulla seisund ja toit“. Kõigil ELi missioonidel on kaugeleulatuvad eesmärgid ja need peaksid andma 2030. aastaks konkreetseid tulemusi, asetades teadusuuringud ja innovatsiooni uude rolli, mille juurde kuuluvad uued juhtimis- ja koostöövormid, ning kaasates aktiivselt kodanikke. ELi missioone hinnatakse 2023. aasta keskpäigaks, mis määrab kindlaks nende jätkumise programmi „Euroopa horisont“ raames.

Programmiga „Euroopa horisont“ toetatakse hiljuti loodud **liidu turvalise ühenduvuse programmi**,⁽¹⁾ mille eesmärk on võtta kasutusele ELi satelliitide kogum: „IRIS2“ – vastupanuvõime, omavahelise ühendatuse ja satelliitturbe taristu (selle programmi kohta vt täpsemalt punkt 1.3.1.5.). Programmi „Euroopa horisont“ raames rakendatakse ajavahemikul 2023–2027 380 miljonit eurot, et võimaldada ja toetada riiklike teenuste osutamiseks vajaliku esialgse kosmose- ja maapealse taristu ehitamise arendus- ja valideerimismeetmeid.

Programmi „Euroopa horisont“ kaudu rakendatakse ka Euroopa kiibimääruse teadus- ja innovatsioonitegevust, mille suutlikkuse suurendamise meetmed viiakse ellu programmi „Digitaalne Euroopa“ raames. Programmi „Euroopa horisont“ kogupanus Euroopa kiibimäärusesse kuni 2027. aastani on 1 725 miljonit eurot, millest 1 425 miljonit eurot rakendab kiipide ühissetevõtte ja 300 miljonit eurot Euroopa Innovatsiooninõukogu. Vastuseks sidusrühmade väljendatud murele tehakse ettepanek vähendada 3. teemavaldkonna „Ühiskonna tsiviiljulgeolek“ panust Euroopa kiibimäärusesse 2024. aastal võrreldes seadusandliku ettepanekuga 34,8 miljoni euro võrra, st 47,4 miljonilt eurot 12,6 miljonile eurole. Finantsplaneeringus tehakse ettepanek muuta täiendavalt programmi „Horisont“ teemavaldkonda panust Euroopa kiibimäärusesse ajavahemikul 2025–2027, mille eesmärk on sama – vähendada 3. teemavaldkonna „Ühiskonna tsiviiljulgeolek“ eeldatavat panust.

Programmi „Euroopa horisont“ aluseks on oluliselt tihedam rahvusvaheline koostöö, kohustus järgida avatud teaduse põhimõtet, mis läheb kaugemale programmi „Horisont 2020“ avatud juurdepääsu poliitikast ning uus ja rohkem mõjule keskendunud lähenemine partnerlustele,⁽²⁾ et koondada ja ratsionaliseerida nende arvu. 2024. aastal hõlmab programmi „Euroopa horisont“ tööprogramm sihtotstarbelisi meetmeid, et toetada ja tugevdada koostööd rahvusvaheliste algatuste kaudu sellistes valdkondades nagu taastuvenergia, ülemaailmne tervishoid, keskkonnaseire, ookeani-, ranniku- ja arktilised teadusuuringud, katastroofide ohjamine ning õiglased, tervislikud ja keskkonnasõbralikud toidusüsteemid. Samuti tugineb see tulevikkuvaatavale ja laiaulatuslikule Aafrika algatusele ning sellega võetakse kasutusele Vahemere algatus, milles määratakse kindlaks eri teemavaldkondade olulised teemad, et reageerida koos Vahemere Liiduga välja töötatud uuele teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskavale.

Kõrge inflatsiooni ja energiahindade tõttu on suurenenud Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) vajadused töötajate palkade ja nende tegevuskohtade energiaarvete tasumisel. Kuigi Teadusuuringute Ühiskeskus võtab kõik võimalikud meetmed kokkuhoiu saavutamiseks selle uue probleemi lahendamisel, sh kinnisvaraprojektide aeglustamise abil, vajab ta eelarve suurendamist. Seepärast suurendatakse 2024. aasta eelarveprojektis Teadusuuringute Ühiskeskuse programmi „Euroopa horisont“ eelarveridade assigneeringuid 28 miljoni euro võrra programmi „Euroopa horisont“ horisontaalsete kulude eelarvereadelt 01 02 05 ning 2025.–2027. aasta finantsplaneeringus on ette nähtud täiendav suurendamine 90 miljoni euro võrra.

Tehakse ettepanek teha 2024. aastal teadusuuringute eelarveridadel uuesti kättesaadavaks kulukohustuste assigneeringud kogusummas 95,3 miljonit eurot, mis vastab mitmeaastase finantsraamistiku kokkuleppele⁽³⁾ lisada programmile „Euroopa horisont“ 500 miljonit eurot 2018. aasta hindades kooskõlas finantsmääruse artikli 15 lõikega 3. Vahendite eraldamisel teemavaldkondade kaupa järgitakse 2021. aasta mais programmi „Euroopa horisont“ alusakti suhtes saavutatud poliitilist kokkulepet,⁽⁴⁾ mida täiendab poliitiline avaldus vabastatud summade uuesti kättesaadavaks tegemise kohta osana 2023. aasta aprillis saavutatud kokkuleppest Euroopa kiibimääruse kohta.

(jooksev hinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	Eelarveprojekt 2024	Vabastatud kulukohustuste taaskasutamise finantsmääruse artikli 15 lõike 3 alusel	Kokku
			KA	KA	KA
„Euroopa horisont“			12 812,1	95,3	12 907,3
Millest:	Kultuuri, loovuse ja kaasava ühiskonna teemavaldkond	01 02 02 20	298,6	19,1	317,7
	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	01 02 02 40	1 175,0	47,7	1 222,7
	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond — Kiipide ühissetevõtte	01 02 02 42	518,8	26,1	544,9
	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	01 02 02 50	1 288,8	2,5	1 291,3

(1) Määrus (EL) 2023/588, millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduvuse programm aastateks 2023–2027 (ELT L 79, 17.3.2023, lk 1–39).

(2) See hõlmab institutsionaliseeritud koostööd (ELi toimimise lepingu artiklite 185 ja 187 kohased asutused, teadmis- ja innovaatikakogukond EIT raames) ja muid, institutsionaliseerimata koostöövorme.

(3) Ühisavaldus 2020/C 444/1/03.

(4) Vastavalt Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt heaks kiidetud ühisele poliitilisele avaldusele programmi „Euroopa horisont“ vabastatud vahendite taaskasutamise kohta (ELT C 185, 12.5.2021, lk 1–3).

Peale selle sisaldab programmi „Euroopa horisont“ (heakskiidetud) assigneeringute kogusumma mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohast konkreetset täiendavat eraldist, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandusega 2024. aastaks vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 4 lõike 1 punktile e. Programmi „Euroopa horisont“ puhul on see 460,5 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena. Allpool esitatud tabelis on esitatud üksikasjad selle assigneeringute suurendamise kohta eelarveridade kaupa, mis on kooskõlas ka programmi „Euroopa horisont“ alusaktiga.

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
„Euroopa horisont“			12 812,1	460,5
Millest:	Euroopa Teadusnõukogu	01 02 01 01	2 164,2	124,7
	Marie Skłodowska-Curie meetmed	01 02 01 02	891,8	34,0
	Teadustaristu	01 02 01 03	329,0	27,8
	Kultuuri, loovuse ja kaasava ühiskonna teemavaldkond	01 02 02 20	298,6	99,0
	Ühiskonna tsiviiljulgeoleku teemavaldkond	01 02 02 30	204,3	37,1
	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	01 02 02 40	1 175,0	24,8
	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	01 02 02 50	1 288,8	24,8
	Euroopa innovatsiooni ökosüsteemid	01 02 03 02	84,1	8,7
	Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut	01 02 03 03	409,4	31,0
	Osalemise laiendamine ja tippteadmiste levitamine	01 02 04 01	391,7	14,3
	Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemi ümberkujundamine ja tugevdamine	01 02 04 02	50,1	8,7
	Horisontaalne operatiivtegevus	01 02 05	113,7	5,2
	Programmi „Euroopa horisont“ toetuskulud	01 01 01	813,2	20,5

Kuna liikmesriigid on esitanud vastavalt ühissätete määruse (1) artiklile 26 taotluse vahendite ümberpaigutamiseks, saab täiendavad vahendid programmi „Euroopa horisont“ raames asjaomase liikmesriigi toetuseks kasutusele võtta, rakendades programmi eeskirju. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
„Euroopa horisont“			1,0	0,4
Millest:	Programm „Euroopa horisont“ — Toetus ERFist	05 02 09	1,0	0,4
	Programm „Euroopa horisont“ — Toetus Ühtekuuluvusfondist	05 03 07	p.m.	p.m.
	Programm „Euroopa horisont“ — Toetus ESF+ -ist	07 02 11	p.m.	p.m.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706).

Euratom teadus- ja koolitusprogramm⁽¹⁾ toetab tuumaenergiaalast teadus- ja koolitustegevust. Programmi eesmärk on suurendada tuumaohutust ja kaitset ioniseeriva kiirguse eest, sealhulgas ohutu jäätmekäitluse ja dekomisjoneerimise alaste teadusuuringute kaudu. Programmis keskendutakse ka tuumasünteesenergia arendamisele, mis võib olla süsinikuvaese baaskoormusenergia allikas. Programmi raames antakse Teadusuuringute Ühiskeskuse kaudu ka sõltumatut teaduslikku nõu, millega toetatakse Euroopa poliitika elluviimist tuumaohutuse, kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise ning kiirguskaitse vallas. Samuti toetatakse sellega ELi tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete süsteemi tuumajulgeoleku suurendamiseks.

ELi eelarvest rahastatakse ka edaspidi Euroopa panust **rahvusvahelise katsetermotuumareaktori** (ITER)⁽²⁾ projekti arendamisse, mille raames ehitatakse rahvusvahelist katserajatist, et töötada tulevikuks välja tuumasünteesil põhinev, elujõuline ohutu ja keskkonnasõbraliku energia allikas.

ELi toetust ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisetevõttele 2024. aastal on võrreldes nõukogu otsusega, millega kehtestatakse Euratomi soovituslik panus ühisetevõttesse aastateks 2021–2027, vähendatud: 250 miljonit euro vähem kui 2024. aasta finantsplaneeringus, peamiselt projekti rakendamise, sh ITERi rahvusvahelise organisatsiooni montaaži- ja paigaldustööde aeglustumise tõttu. ITERi organisatsioon valmistab praegu ette ITERi projekti muudetud ajakava ning sellega kaasnevaid vahe-eesmärke ja finantsprognoose, mida eeldatavasti arutatakse ITERi nõukogus 2023. aasta teisel poolel või 2024. aastal.

⁽¹⁾ Nõukogu 10. mai 2021. aasta määrus (Euratom) 2021/765, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Euroopa horisont“ täiendav Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm aastateks 2021–2025 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) 2018/1563 (ELT L 167I, 12.5.2021, lk 81–100).

⁽²⁾ Nõukogu 22. veebruari 2021. aasta otsus (Euratom) 2021/281, millega muudetakse otsust 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisetevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 62, 23.2.2021, lk 41–44).

3.1.3. Euroopa strateegiliste investeeringute teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Euroopa strateegiliste investeeringute teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
„InvestEU“ fond	347,5	346,7	340,7	389,8	6,8	- 43,1	2,0 %	-11,1 %	4 613,9
— InvestEU fondi tagatis	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Eli tagatis InvestEU fondilt — Maksed ühisesse eraldisfondi	294,0	150,0	339,7	100,0	- 45,7	50,0	-13,5 %	50,0 %	3 676,0
— InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaal ja kaasnevad meetmed	52,5	26,3	p.m.	12,8	52,5	13,5		106,0 %	42,9
— Toetuskulud	1,0	1,0	1,0	1,0					
— Varasemate rahastamisvahendite lõpuleviimine — Maksed ühisesse eraldisfondi	p.m.	169,4	p.m.	276,1		- 106,7		-38,6 %	895,0
Euroopa ühendamise rahastu	2 699,8	3 011,4	2 998,0	2 894,4	- 298,2	117,0	-9,9 %	4,0 %	11 396,9
— Euroopa ühendamise rahastu — Transport	1 717,2	1 435,0	1 842,8	994,8	- 125,6	440,2	-6,8 %	44,3 %	2 700,8
— Euroopa ühendamise rahastu — Energeetika	880,4	367,8	851,4	253,2	29,0	114,5	3,4 %	45,2 %	1 337,7
— Euroopa ühendamise rahastu — Digitaalvaldkond	81,5	129,6	283,7	197,6	- 202,1	- 68,1	-71,3 %	-34,4 %	452,7
— Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Transport	10,1	10,1	9,7	9,7	0,3	0,3	3,5 %	3,5 %	
— Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Energeetika	5,0	5,0	5,0	5,0	0,0	0,0	0,2 %	0,2 %	
— Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Digitaalvaldkond	5,6	5,6	5,4	5,4	0,2	0,2	3,3 %	3,3 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	1 058,4	p.m.	1 428,6		- 370,2		-25,9 %	6 905,8
Digitaalse Euroopa programm	1 265,9	1 149,7	1 306,9	1 284,7	- 41,0	- 135,0	-3,1 %	-10,5 %	1 612,1
— Küberturvalisus	241,9	250,4	203,4	240,9	38,4	9,5	18,9 %	4,0 %	407,8
— Kõrgjõudlusega andmetöötlus	97,0	130,5	343,8	271,4	- 246,8	- 140,9	-71,8 %	-51,9 %	419,8
— Tehisintellekt	295,1	251,1	226,3	383,9	68,8	- 132,8	30,4 %	-34,6 %	446,4
— Oskused	64,9	81,4	66,9	71,5	- 2,0	9,9	-3,0 %	13,9 %	133,9
— Kasutuselevõtt	118,7	149,5	162,6	146,2	- 43,9	3,3	-27,0 %	2,2 %	203,7

Euroopa strateegiliste investeeringute teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Pooljuhid	430,6	269,0	286,9	153,7	143,7	115,3	50,1 %	75,0 %	
— Toetuskulud	17,8	17,8	17,0	17,0	0,8	0,8	4,7 %	4,7 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	p.m.	p.m.	0,2		-0,2			0,5
Detsentraliseeritud asutused	213,4	213,4	205,4	205,4	8,0	8,0	3,9 %	3,9 %	50,7
— Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA)	44,4	44,4	43,2	43,2	1,2	1,2	2,7 %	2,7 %	
— Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)	89,0	89,0	85,5	85,5	3,5	3,5	4,0 %	4,0 %	35,7
— Euroopa Liidu Raudteeamet (ERA)	28,6	28,6	27,3	27,3	1,2	1,2	4,4 %	4,4 %	
— Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA)	24,7	24,7	24,2	24,2	0,5	0,5	2,2 %	2,2 %	15,0
— Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Ameti Büroo	7,8	7,8	7,6	7,6	0,2	0,2	2,2 %	2,2 %	
— Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER)	19,0	19,0	17,5	17,5	1,5	1,5	8,6 %	8,6 %	
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed, komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	24,5	31,5	31,6	44,9	-7,1	-13,4	-22,6 %	-29,9 %	82,6
— Katseprojektid	p.m.	7,1	4,1	10,5	-4,1	-3,4	-100,0 %	-32,5 %	23,1
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	3,9	p.m.	7,1		-3,3		-45,8 %	20,2
— Muud meetmed	p.m.	p.m.	3,5	3,5	-3,5	-3,5			
— Euroopa Investeeringufond — Märgitud kapitali aktsiate sissemakse rahastamine	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Tuumaohutus — Koostöö Euroopa Investeeringupangaga	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Muude meetmete toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed	24,5	20,5	24,0	23,8	0,5	-3,2	2,0 %	-13,6 %	39,3
Euroopa strateegiliste investeeringute teemavaldkond kokku	4 551,2	4 752,7	4 882,7	4 819,2	- 331,6	- 66,5	-6,8 %	-1,4 %	17 756,3

3.1.3.1. 2024. aasta prioriteetidid

Programm „InvestEU“⁽¹⁾ on ELi juhtiv investeerimisprogramm turutõrgete ja investeerimislünkade kõrvaldamiseks ning see on Euroopa majanduse taastekava oluline osa. Programmile on antud 26,2 miljardi euro suurune ELi eelarvetagatis, mille katteks on sel perioodil mitmeaastasest finantsraamistikust ja taasterahastust „NextGenerationEU“ nähtud ette 10,5 miljardit eurot. InvestEU tagatisega kaasatakse eeldatavasti rohkem kui 372 miljardit eurot, et toetada investeeringuid ELi prioriteetsetesse poliitikavaldkondadesse, sealhulgas rohe- ja digipööre, teadusuuringud ja innovatsioon, Euroopa tervishoiusektor ja strateegilised tehnoloogiad.

Kuna liikmesriigid on esitanud vastavalt ühissätete määruse artiklile 14 taotluse vahendite ümberpaigutamiseks, saab täiendavad vahendid InvestEU programmi raames asjaomase liikmesriigi toetuseks kasutusele võtta, rakendades programmi eeskirju. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele. Liikmesriigid võivad vabatahtlikult eraldada programmile „InvestEU“ kuni 5 % vahenditest, mis on neile ette nähtud eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest, ning lisaks kuni 4 % kogusummast, mis on eraldatud taaste- ja vastupidavusrahastust nende taaste- ja vastupidavuskavale.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
„InvestEU“ fond			16,0	41,0
Millest:	InvestEU fond — Toetus ERFist	05 02 06	16,0	36,0
	InvestEU fond — Toetus Ühtekuuluvusfondist	05 03 04	p.m.	5,0
	InvestEU fond — Toetus ESF+-ist	07 02 08	p.m.	p.m.
	InvestEU fond — Toetus EAFRDst	08 03 04	p.m.	p.m.
	InvestEU — Toetus EMKVist	08 04 04	p.m.	p.m.

Lisaks sisaldab InvestEU heakskiidetud assigneeringute kogusumma mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohast täiendavat eraldist, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandusega 2024. aastaks vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 4 lõike 1 punktile e. Programmi „InvestEU“ puhul on see 153,5 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena.

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
„InvestEU“ fond			347,5	153,5
Millest:	Programmi „InvestEU“ toetuskulud	02 01 10	1,0	
	InvestEU tagatis – Ühise eraldisfondi toetused	02 02 02	294,0	153,5
	InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaal ja kaasnevad meetmed	02 02 03	52,5	

Euroopa Investeerimispannga grupp on programmi „InvestEU“ peamine rakenduspartner, mida täiendavad muud partnerid, nagu riiklikud tugipangad või rahvusvahelised finantseerimisasutused, et programmi uut avatud ülesehitust maksimaalselt ära kasutada. Programmi kaudu ühendatakse kõik ELis keskselt hallatavad rahastamisvahendid ühtseks struktuuriks, et vähendada kattuvusi, lihtsustada juurdepääsu rahastamisele ja kärpida halduskoormust. Lisaks panustab InvestEU õiglase ülemineku mehhanismi sihtotstarbelise õiglase ülemineku kava kaudu, mis luuakse horisontaalselt kõigis InvestEU fondi alla kuuluvates poliitikaalades.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30–89).

Piiriülene taristu on ühtse turu selgroog, mis võimaldab kaupadel, teenustel, ettevõtetel ja kodanikel vabalt üle piiride liikuda. Liit jätkab **Euroopa ühendamise rahastu** kaudu investeerimist üleeuroopalistesse transpordi-, digi- ja energiavõrkudesse, kasutades ära transpordi-, digi- ja energiataristu vahelist koostoimet, näiteks arendades välja alternatiivkütuste taristu või kestlikud ja arukad võrgud, mis on aluseks digitaalsele ühtsele turule ja energialiidule. Osa Ühtekuuluvusfondi eraldisest (kokku 11,2 miljardit eurot, millest 1 599,5 miljonit eurot 2024. aastal) rakendatakse Euroopa ühendamise rahastu raames suure Euroopa lisaväärtusega transpordiprojektide jaoks. Selleks et tagada võtmetähtsusega piiriülese energiataristu piisav rahastamine, tehakse ettepanek suurendada Euroopa ühendamise rahastu energeetikaharu vahendeid 2024. aastal 50 miljoni euro võrra.

COVID-19 pandeemia rõhutas digitehnoloogia ja -taristu otsustavat rolli ning näitas, kuidas meie ühiskond ja majandus sõltuvad digitaalsetest lahendustest. Praeguse digiinvesteeringute puudujäägi ületamiseks aitab **programm „Digitaalne Euroopa“** ⁽¹⁾ kujundada Euroopa digitaalset tulevikku, mis on liidu üks peamisi prioriteete. Eelkõige tugendab programm „Digitaalne Euroopa“ ELi väga olulist digisuutlikkust, keskendudes sellistele põhivaldkondadele nagu tehisintellekt, küberturvalisus, tippasemel andmetöötlus, andmetaristu, andmete juhtimine ja töötlemine ning nende koostalitlusvõime ja kasutuselevõtt ning parim kasutamine sellistes elutähtsates sektorites nagu energeetika ja keskkond, tootmine, põllumajandus ja tervishoid. Arvestades, et programm on Euroopa ühiskonna ja majanduse digipöörde toetamisel strateegilise tähtsusega, on seda **Euroopa kiibimääruse** kontekstis täiendatud uue kuuenda eesmärgiga, mis on pühendatud pooljuhtidele. Programmi „Digitaalne Euroopa“ ja ühissettevõtete alusaktide vastav muudatus võimaldab muu hulgas programmil toetada kiipide ühissettevõtet (endine Peamiste Digitehnoloogiaste Ühissettevõte) koos programmiga „Euroopa horisont“, et liit saaks kahekordistada oma turuosa pooljuhtide valdkonnas 2030. aastaks 20 %-ni.

Kuna liikmesriigid on esitanud vastavalt ühissätete määruse artiklile 26 taotluse vahendite ümberpaigutamiseks, saab täiendavad vahendid programmi „Digitaalne Euroopa“ raames asjaomase liikmesriigi toetuseks kasutusele võtta, rakendades programmi eeskirju. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Digitaalse Euroopa programm			p.m.	p.m.
Millest:	Programm „Digitaalne Euroopa“ — Toetus ERFist	05 02 10	p.m.	p.m.
	Programm „Digitaalne Euroopa“ — Toetus Ühtekuuluvusfondist	05 03 08	p.m.	p.m.
	Programm „Digitaalne Euroopa“ — Toetus ESF+-ist	07 02 12	p.m.	p.m.

Detsentraliseeritud asutused (Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA), Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA), Euroopa Liidu Raudteeamet (ERA), Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA), elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste amet (BEREC) ja Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ACER)) aitavad parandada ELi piiriülese transpordi-, energia-, elektroonilise side ja teabevõrkude turvalisust ja läbipaistvat toimimist. Üksikasjalikum teave asutuste rolli, nende töötajate arvu ja ELi panuse kohta nende eelarves on esitatud jaos 4.3.1.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/694, millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240 (ELT L 166, 11.5.2021, lk 1–34).

3.1.4. Ühtse turu teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Ühtse turu teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Ühtse turu programm (sh VKEd)	602,2	601,2	602,8	615,3	- 0,6	- 14,0	-0,1 %	-2,3 %	1 038,6
— Siseturu tõhustamine	76,9	72,7	74,4	76,2	2,5	- 3,5	3,4 %	-4,6 %	93,5
— Ettevõtete, eelkõige VKEde konkurentsivõime suurendamine ja nende turulepääsu toetamine	128,4	125,0	136,4	137,1	- 8,0	- 12,1	-5,9 %	-8,8 %	188,1
— Euroopa standardimine ning rahvusvahelised finantsaruandlus- ja auditeerimisstandardid	32,3	31,5	32,3	27,6	- 0,0	3,9	-0,1 %	14,0 %	24,5
— Tarbijate ja kodanikuühiskonna võimaluste avardamine ning kõrgetasemelise tarbijakaitse ja tooteohutuse tagamine, sealhulgas lõppkasutajate osalemine finantsteenuste alase poliitika kujundamisel	25,5	24,0	25,1	18,8	0,4	5,2	1,6 %	27,4 %	36,2
— Euroopat käsitleva kvaliteetse statistika koostamine ja levitamine	75,7	65,0	75,7	42,5		22,5		52,9 %	116,4
— Panustamine inimeste, loomade ja taimede hea tervise ja heaolu tagamisse	234,5	219,0	231,3	202,0	3,2	17,0	1,4 %	8,4 %	336,3
— Toetuskulud	28,9	28,9	27,6	27,6	1,4	1,4	4,9 %	4,9 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	35,1	p.m.	83,5		- 48,3		-57,9 %	243,7
ELi pettustevastase võitluse programm	25,5	23,2	24,8	26,4	0,7	- 3,2	2,6 %	-12,0 %	34,4
— Pettuste, korruptsiooni ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse ennetamine ja nende vastu võitlemine	16,1	13,6	15,7	16,1	0,4	- 2,6	2,6 %	-16,0 %	20,1
— Eeskirjade rikkumisest, sealhulgas pettustest teatamise toetamine	1,0	0,9	1,0	1,0	0,0	- 0,1	2,6 %	-6,2 %	1,0
— Kooskõlas määrusega (EÜ) nr 515/97 võetavate meetmete rahastamine	8,4	8,2	8,2	7,8	0,2	0,4	2,6 %	4,9 %	6,0
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	0,6	p.m.	1,4		- 0,9		-61,6 %	7,4
Maksukoostöö („Fiscalis“)	38,4	30,4	37,7	36,2	0,8	- 5,7	2,0 %	-15,8 %	41,7
— Maksustamisalane koostöö (Fiscalis)	38,1	30,1	37,4	34,4	0,8	- 4,2	2,0 %	-12,3 %	39,2
— Toetuskulud	0,3	0,3	0,3	0,3					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	p.m.	p.m.	1,5		- 1,5		-100,0 %	2,5

Ühtse turu teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Tollikoostöö (tolliprogramm)	135,7	104,8	133,1	119,9	2,7	- 15,0	2,0 %	-12,5 %	140,5
— Tollikoostöö (tolliprogramm)	135,4	104,5	132,8	114,9	2,7	- 10,4	2,0 %	-9,0 %	137,4
— Toetuskulud	0,3	0,3	0,3	0,3					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	p.m.	p.m.	4,7		- 4,7		-100,0 %	3,1
Detsentraliseeritud asutused	135,6	135,6	125,6	125,6	9,9	9,9	7,9 %	7,9 %	0,0
— Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)	76,2	76,2	74,9	74,9	1,3	1,3	1,7 %	1,7 %	0,0
— Euroopa Pangandusjärelevalve	20,6	20,6	19,0	19,0	1,6	1,6	8,4 %	8,4 %	
— Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA)	13,5	13,5	13,4	13,4	0,2	0,2	1,3 %	1,3 %	
— Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA)	20,1	20,1	18,3	18,3	1,8	1,8	9,7 %	9,7 %	
— Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA)	5,1	5,1	p.m.	p.m.	5,1	5,1	0	0	
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed, komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	9,0	16,7	15,2	19,9	- 6,2	- 3,2	-40,8 %	-15,9 %	31,9
— Katseprojektid	p.m.	2,7	4,7	4,5	- 4,7	- 1,7	-100,0 %	-39,1 %	7,5
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	5,0	0,8	5,7	- 0,8	- 0,7	-100,0 %	-12,3 %	17,6
— Muud meetmed	9,0	9,0	9,7	9,7	- 0,7	- 0,7	-7,2 %	-7,2 %	6,8
— Riiklike tarne- ja teenuslepingute väljakuulutamise ja reklaamimise kord	9,0	9,0	9,7	9,7	- 0,7	- 0,7	-7,2 %	-7,2 %	6,8
Ühtse turu teemavaldkond kokku	946,5	912,0	939,2	943,2	7,2	- 31,1	0,8 %	-3,3 %	1 287,2

3.1.4.1. 2024. aasta prioriteetidid

Ühtse turu programmiga ⁽¹⁾ toetatakse ühtse turu tõhusat toimimist. Ühtne turg on Euroopa parim vahend majanduskasvu loomiseks globaliseerunud turgudel. Programm aitab äriühingutel ja tarbijatel paremini kasutada kaupade ja teenuste ühtse turu võimalusi, luues teabevahendid, töötades välja standardeid ja toetades haldusasutuste koostööd. Suuremat toetust antakse väikeettevõtetele, et nad saaksid kasvada ja laieneda piiriülevalt. Ühtse turu programmil on oluline roll majanduse taastumise protsessis ja Euroopa roheline kokkuleppe prioriteetide rakendamisel.

Programmiga toetatakse ka kaupade ja teenuste ühtse turu nõuetekohast toimimist toetavate liidu õigusaktide väljatöötamist, rakendamist ja jõustamist ning suurendatakse ühtsel turul osalejatelemõjuvõimu selliste meetmete kaudu nagu turujärelevalve, äriühinguõigus, lepinguõigus ja lepinguväline õigus, standardimine, konkurentsipoliitika toetamine, toll ja maksustamine. See aitab kaasa inimeste, loomade ja taimede hea tervise tagamisele kogu toiduahelas ning pakub kvaliteetset statistikat Euroopa kohta.

Tollikoostöö programmiga „**Toll**“ toetatakse tolliliidu edasist digitaliseerimist ja ajakohastamist. Samal ajal toetab programm „**Fiscalis**“ sügavamat koostööd maksuhaldurite vahel, sh nende ühiseid pingutusi võitluses maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidmise vastu.

Detsentraliseeritud asutused (Euroopa Kemikaaliamet (ECHA), Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA), Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) ja kavandatav uus Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA)) aitavad kaasa vastavalt kemikaale käsitleva määruse järjepidevale kohaldamisele kogu ELis ja finantssektori sidusa järelevalve rakendamisele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/690, millega luuakse siseturu, ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna ja Euroopa statistika programm („ühtse turu programm“) ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014 (ELT L 153, 3.5.2021, lk 1–47).

3.1.5. Kosmose teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Kosmose teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Euroopa kosmoseprogramm	2 088,3	2 182,6	2 045,1	2 090,7	43,2	91,9	2,1 %	4,4 %	1 434,7
— Galileo/EGNOS	1 265,7	1 170,0	1 247,9	1 094,0	17,8	76,0	1,4 %	6,9 %	341,6
— Copernicuse programm	775,0	875,0	750,0	710,0	25,0	165,0	3,3 %	23,2 %	528,3
— GOVSATCOM/SSA	40,0	55,0	40,3	59,1	-0,3	-4,1	-0,7 %	-6,9 %	50,5
— Toetuskulud	7,6	7,6	7,0	7,0	0,6	0,6	9,4 %	9,4 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	75,0	p.m.	220,6		-145,6		-66,0 %	514,2
Liidu turvalise ühenduvuse programm	117,4	190,2	156,3	98,6	-39,0	91,6	-24,9 %	93,0 %	
— Liidu turvaline ühenduvus — Rahaline toetus rubriigist 1	117,2	190,0	156,0	98,3	-38,9	91,7	-24,9 %	93,3 %	
— Liidu turvalise ühenduvuse programmi toetuskulud	0,2	0,2	0,2	0,2	-0,0	-0,0	-20,0 %	-20,0 %	
Detsentraliseeritud asutused	78,5	78,5	74,8	74,8	3,7	3,7	5,0 %	5,0 %	20,0
— Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	78,5	78,5	74,8	74,8	3,7	3,7	5,0 %	5,0 %	20,0
Kosmose teemavaldkond kokku	2 284,1	2 451,3	2 276,2	2 264,0	7,9	187,3	0,3 %	8,3 %	1 454,7

3.1.5.1. 2024. aasta prioriteetid

ELi kosmosepoliitika eesmärk on lahendada mõned tänapäeva kõige pakilisemad küsimused, nagu kliimamuutuste vastu võitlemine, tehnoloogilise innovatsiooni stimuleerimisele kaasaaitamine ning sotsiaal-majandusliku kasu pakkumine kodanikele. **Euroopa kosmoseprogramm** ⁽¹⁾ ühendab ELi tegevusi selles strateegilises valdkonnas. Galileo/EGNOSe ja Copernicuse pakutavatest teenustest saavad kasu miljonid inimesed Euroopas. Kosmose olukorrast ülevaate saamise komponent toetab kosmosetegevuse pikaajalist kestlikkust ja turvalisust, tagades kaitse kosmosest tulenevate ohtude eest ning jätkates Maa orbiidil olevate kosmoseobjektide seire ja jälgimise arendamist. See on sidus raamistik tulevaste investeeringute jaoks, mis pakub suuremat nähtavust ja rohkem paindlikkust. Tõhusust suurendades aitab see lõppkokkuvõttes võtta kasutusele uued kosmosepõhised teenused.

Liidu turvalise ühenduvuse programmiga aastateks 2023–2027 ⁽²⁾ püütakse tagada üleilmne juurdepääs turvalistele riiklikele satelliit-side teenustele, et kaitsta elutähtsat taristut ning teostada seiret, välistegevust ja kriisiohjet. Programmi eesmärk on võtta kasutusele ELi satelliitide kogum nimega IRIS² (Infrastructure for Resilience, Interconnectivity and Security by Satellite – vastupanuvõime, omavahelise ühendatuse ja satelliititurbe taristu). IRIS² hakkab 2027. aastaks pakkuma ülikiireid ja väga turvalisi sideteenuseid. Sellise side turvalisus põhineb täiustatud krüpteerimistehnoloogiatel, sealhulgas kvantkrüptograafial, et tagada andmete turvalisus ja edastamine viisil, mida ei ole võimalik häkkida. Ühtlasi on selle eesmärk võimaldada erasektoril osutada kommertsteenuseid, et pakkuda kõikjal Euroopas kiiret lairibaühendust ning sujuvat ühenduvust, kaotades leviaugud. Taristu hinnanguline kogumaksumus on 6 miljardit eurot, millest 2,4 miljardit eurot rahastatakse ELi eelarvest lisaks liikmesriikide, erainvesteeringute ja Euroopa Kosmoseagentuuri võimalikule panusele.

Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (EUSPA) täidab talle kosmoseprogrammi raames usaldatud põhiülesandeid. Kosmosemäärusega kehtestatakse õigusraamistik koostööks EUSPA ja Euroopa Kosmoseagentuuriga (ESA) programmide Galileo/EGNOS ja Copernicus taristu ja toimingute edasiarendamiseks. EUSPA-le on antud ülesandeks ka liidu turvalise ühenduvuse programmi riikliku taristu käitamine ja talitluskindlus.

3.1.6. Rubriigi maksete assigneeringud

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – Rubriigi 1 maksete assigneeringute kogusumma osatähtsus	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed,	19 414,0	92,8 %	19 457,7
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames	15 720,7	75,2 %	14 091,4
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasema finantsraamistiku raames	3 693,3	17,7 %	5 366,2
Muud maksed ⁽¹⁾	1 502,2	7,2 %	1 440,4
Kokku	20 916,2	100,0 %	20 898,1
⁽¹⁾ Maksete assigneeringud, mis on seotud haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, Euroopa Komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavate meetmete ja muude meetmetega.			

Eespool esitatud tabelis on esitatud rubriigi jaoks taotletud maksete assigneeringute kogusumma, mis on jaotatud vastavalt sellele, kas neid on vaja 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku programmide rahastamiseks või eelmise mitmeaastase finantsraamistiku täitmata kulukohustuste katteks.

2021.–2027. aasta programmide kulukohustustega seotud maksete taseme puhul (15,7 miljardit eurot) võetakse arvesse programmidega seotud tegevuse kavandamist ja programmitööd. Programmi „Euroopa horisont“ maksete assigneeringud hõlmavad ka teadusuuringutega seotud vabastatud kulukohustuste rahastamist, mis tehti finantsmääruse artikli 15 lõike 3 kohaselt uuesti kättesaadavaks.

2021. aasta eelsest ajast täitmata kulukohustustega seotud maksete summa ulatub 3,7 miljardi euron. Selle summa vähenemine võrreldes 2023. aasta eelarvega (8,1 miljardit eurot) on kooskõlas eelmisest perioodist tulenevate täitmata kulukohustuste eeldatava järkjärgulise kaotamisega. Prognoosid on hoolikalt koostatud, tuginedes praeguse mitmeaastase finantsraamistiku perioodi jooksul saadud kogemustele ja võttes arvesse värskeimat teavet projektide kohta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, 12.5.2021, lk 69–148).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/588, millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduse programm aastateks 2023–2027 (ELT L 79, 17.3.2023, lk 1–39).

3.2. **Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused**

Rubriik 2 on eelarve poolest mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) seitsmest rubriigist suurim. See on programmide ja fondide liikide poolest ka kõige mitmekesisem rubriik, mis hõlmab ühtekuuluvuspoliitikat, selliseid olulisi algatusi nagu taaste- ja vastupidavusraha, taasterahastu „NextGenerationEU“ asjaomaseid rahastamiskulusid ning suurendatud programmi „EL tervise heaks“, liidu elanikkonnakaitse mehhanismi / rescEU, programmi „Erasmus+“ ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi vahendeid.

3.2.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024 – 2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 – 2)		(1 / 2)		KA
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Piirkondlik areng ja ühtekuuluvus	47 916,7	17 332,0	46 185,6	37 889,3	1 731,1	- 20 557,3	3,7 %	-54,3 %	107 918,1
„NextGenerationEU“ panus	2,1	6 312,2	1,9	9 321,5					
Kokku Piirkondlik areng ja ühtekuuluvus	47 918,8	23 644,2	46 187,5	47 210,8	1 731,3	- 23 566,7	3,7 %	-49,9 %	107 918,1
— Taaste ja vastupidavus	5 239,9	5 174,0	2 637,9	2 640,8	2 602,0	2 533,1	98,6 %	95,9 %	143 345,6
„NextGenerationEU“ panus	16,4	96 316,3	104 146,3	60 352,9					
Kokku Taaste ja vastupidavus	5 256,2	101 490,2	106 784,2	62 993,7	- 101 528,0	38 496,5	-95,1 %	61,1 %	143 345,6
— Investeeringud inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse	21 822,8	11 680,1	21 763,2	17 528,5	59,5	- 5 848,4	0,3 %	-33,4 %	49 750,8
„NextGenerationEU“ panus		4 378,7	1,1	11 630,9					
Kokku Investeeringud inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse	21 822,8	16 058,8	21 764,3	29 159,4	58,5	- 13 100,6	0,3 %	-44,9 %	49 750,8
Heakskiidetud assigneeringud kokku	74 979,4	34 186,0	70 586,7	58 058,7	4 392,7	- 23 872,6	6,2 %	-41,1 %	301 014,5
Ülemmäär	73 289,0		70 137,0						
millest paindlikkusinstrument	1 335,4		182,2						
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	372,8		280,0						
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)									
Varu	17,8		12,5						
„NextGenerationEU“ panus	18,4	107 007,2	104 149,3	81 305,2					
Kasutada olev kogusumma	74 997,8	141 193,2	174 736,0	141 193,2	- 99 738,2	1 829,3	-57,1 %	1,3 %	301 014,5

3.3. Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

2021.–2027. aastal ühtekuuluvuspoliitika raames tehtavate investeeringute ülesanne on edendada pikemas perspektiivis majanduskasvu ja ühtekuuluvust. Perioodil 2021–2027 on ühtekuuluvuspoliitika aluseks tulevikukindlad majanduskasvu strateegiad ja selles keskendutakse valdkondlikult majanduslikule konkurentsivõimele, Euroopa roheline kokkuleppe tegevuskavale ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele. Vajalikul määral võetakse ka arvesse demograafilisi probleeme ning äärepoolseimate piirkondade ja hõreda asustusega alade eriolukorda.

Ühtekuuluvuspoliitika on näidanud tugevat suutlikkust reageerida ELi hiljuti mõjutanud erinevatele kriisidele. Eelkõige on 2022. aastal esitatud algatustega (CARE, FAST-CARE, SAFE) kohandatud nii 2014.–2020. aasta kui ka 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuseeskirju, et aidata liikmesriikidel lahendada mitmeid probleeme, nagu Ukraina sõja tagajärjed, inflatsioon või peamiste majandussektorite turuhäired. Võetud meetmed seisnesid paindlikkuses, mis võimaldab liikmesriikidel kasutada olemasolevaid vahendeid sõja eest põgenevate inimeste integreerimise toetamiseks, suuremas likviidsuses, et leevendada koormust avaliku sektori eelarvetele, või lihtsustatud kuluvõimalustes toetuse kiireks ja tõhusamaks rakendamiseks kohapeal. 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuseeskirjade sihipärane muutmine paketi „REPowerEU“ raames võimaldas liikmesriikidel kergemini toetada väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd), keda energiahindade tõus eriti mõjutas, haavatavaid leibkondi, töötajaid ja iseenda tööandjaid.

2021.–2027. aasta programmitöö viidi lõpule 2022. aastal ning 2023. aasta alguses võeti kooskõlas finantsmääruse artikli 12 lõike 2 punktiga a vastu ainult üheksa programmi assigneeringute ülekandmine. 2024. aastal on prioriteediks uute programmide rakendamine kohapeal.

Ühtekuuluvuspoliitikat rakendatakse põhiliselt kolme fondi, **Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF)**, **Euroopa Sotsiaalfond+ -i (ESF+)** ja **ühtekuuluvusfondi** kaudu. Nendel fondidel on oluline koht ELi liikmesriikide ja piirkondade toetamisel ning majanduse taastamisel ning nende tegevust täiendab rubriigi 3 raames õiglase ülemineku fond.

3.3.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus teemavaldkondade kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		KA
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Regionaalareng ja ühtekuuluvus (alamrubriik 2a)	47 882,4	17 300,0	46 152,0	37 852,4	1 730,4	- 20 552,4	3,7 %	-54,3 %	107 811,4
„NextGenerationEU“ toetus	2,1	6 312,2	1,9	9 321,5					
Regionaalareng ja ühtekuuluvus (alamrubriik 2a) kokku	47 884,5	23 612,2	46 153,8	47 174,0	1 730,6	- 23 561,8	3,7 %	-49,9 %	107 811,4
— Investeeringud inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse (alamrubriik 2a)	16 782,8	6 855,6	16 774,5	13 022,5	8,3	- 6 166,9	0,0 %	-47,4 %	46 487,3
„NextGenerationEU“ toetus		4 378,7	1,1	11 630,9					
Investeeringud inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse (alamrubriik 2a) kokku	16 782,8	11 234,3	16 775,6	24 653,4	7,2	- 13 419,0	0,0 %	-54,4 %	46 487,3
Heakskiidetud assigneeringud kokku	64 665,2	24 155,7	62 926,5	50 875,0	1 738,7	- 26 719,3	2,8 %	-52,5 %	154 298,7
Ülemäär	64 683,0		62 939,0						
millest paindlikkusinstrument									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)									
Varu	17,8		12,5						
„NextGenerationEU“ toetus	2,1	10 690,9	2,9	20 952,4					
Kasutada olev kogusumma	64 667,3	34 846,6	62 929,4	71 827,3	1 737,8	- 36 980,8	2,8 %	-51,5 %	154 298,7

3.3.2. Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	39 434,5	13 079,4	38 392,6	27 314,6	1 041,9	- 14 235,2	2,7 %	-52,1 %	85 958,7
— ERF — Tegevuskulud	39 103,3	5 162,0	38 086,0	3 806,4	1 017,3	1 355,7	2,7 %	35,6 %	32 749,2
— ERF — Operatiivne tehniline abi	107,6	74,0	104,2	64,4	3,4	9,7	3,3 %	15,0 %	114,5
— Euroopa linnaarengu algatus	64,4	93,9	63,1	44,2	1,3	49,8	2,0 %	112,7 %	85,7
— Õiglase Ülemineku Fond (JTF) — ERFist makstav toetus	76,7	p.m.	75,2	p.m.	1,5		2,0 %		73,4
— ERF — Rahastamine REACT-EU raames	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					16 294,5
— Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend — Toetus ERFist	60,4	29,4	59,3	17,2	1,2	12,2	2,0 %	71,3 %	33,8
— Toetuskulud	5,1	5,1	4,8	4,8	0,3	0,3	6,5 %	6,5 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	7 678,5	p.m.	23 377,7		- 15 699,2		-67,2 %	36 507,5
Ühtekuuluvusfond	8 448,0	4 216,0	7 755,9	10 532,7	692,1	- 6 316,7	8,9 %	-60,0 %	21 846,2
— Ühtekuuluvusfond — Tegevuskulud	6 805,3	893,2	6 175,0	614,4	630,3	278,7	10,2 %	45,4 %	5 574,9
— Ühtekuuluvusfond — Operatiivne tehniline abi	16,7	13,1	15,9	11,4	0,8	1,7	5,0 %	15,0 %	18,3
— Euroopa ühendamise rahastu — Transport — Ühtekuuluvusfondi eraldis	1 599,5	1 204,5	1 541,2	906,0	58,3	298,5	3,8 %	32,9 %	1 990,8
— Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend — Toetus Ühtekuuluvusfondist	16,0	7,8	15,6	4,5	0,3	3,2	2,0 %	71,2 %	8,9
— Toetuskulud	8,1	8,1	8,2	8,2	- 0,1	- 0,1	-1,7 %	-1,7 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	2 082,0	p.m.	8 988,2		- 6 906,2		-76,8 %	14 225,9
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed, komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	p.m.	4,7	3,5	5,1	- 3,5	- 0,4	-100,0 %	-8,8 %	6,4
— Katseprojektid	p.m.	4,2	3,5	4,4	- 3,5	- 0,2	-100,0 %	-5,2 %	5,3
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	0,5	p.m.	0,7		- 0,2		-30,6 %	1,1
Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkond kokku	47 882,4	17 300,0	46 152,0	37 852,4	1 730,4	- 20 552,4	3,7 %	-54,3 %	107 805,0

3.3.2.1. 2024. aasta prioriteedid

ERFi ülesanne on tugevdada Euroopa Liidu majanduslikku, territoriaalset ja sotsiaalset ühtekuuluvust, vähendades piirkondade ebaühtlast arengut. Ühtekuuluvusfondist toetatakse keskkonnataristut ja üleeuroopaliste transpordivõrkudega seotud prioriteetseid ELi projekte (¹). See hõlmab ka energiatõhususe, taastuvenergia kasutamise või kestliku linnalise liikumiskeskonna projekte, mis pakuvad ilmset keskkonnakasut.

ERF keskendub oma investeeringutes mitmele prioriteetsele valdkonnale (valdkondlik keskendamine), mis hõlmavad innovatsiooni ja teadusuuringuid, digitaalarengu tegevuskava, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) toetamist, keskkonda ja süsinikdioksiidi-heitvaba majandust. Eesmärk on toetada liikmesriike teel rohelise, digitaalse ja innovatiivse Euroopa suunas. Valdkondlik keskendamine võimaldab pühendada 30 % ERFi eraldistest keskkonna- ja kliimameetetele üldeesmärgiga toetada üleminekut kliimaneutraalsele majandusele. Seoses sellega keskendub ERF vähese CO₂ heitega Euroopa toetamisele, edendades õiglast üleminekut puhtale energiale. See tähendab eelkõige energiatõhususe ja taastuvenergia toetamist, energiamahukatest tööstusharudest sõltuvate piirkondade mitmekesistamist ning stiimulite pakkumist kõigile õiglase ülemineku saavutamiseks. Liikuvuse valdkonnas püüavad ühtekuuluvuspoliitika ja eelkõige ERF toetada edukat üleminekut alternatiivsetele kütustele ja jätkavad keskkonnasõbralike sõidukite toetamist. Ühtekuuluvusfondil on veelgi ambitsioonikam kliimaeesmärk: 37 % selle eraldistest on ette nähtud keskkonna- ja kliimameetetele.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60–93).

3.3.3. Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+)	16 782,8	6 855,6	16 774,5	13 022,5	8,3	- 6 166,9	0,0 %	-47,4 %	46 659,8
— ESF+ eelarve jagatud täitmise haru — tegevuskulud	16 691,6	2 700,0	16 683,0	1 643,4	8,7	1 056,6	0,1 %	64,3 %	14 363,2
— ESF+ eelarve jagatud täitmise haru — Operatiivne tehniline abi	24,0	19,0	24,0	22,0		- 3,0		-13,6 %	32,8
— Õiglase ülemineku fond (JTF) – ESF+ist makstav toetus	19,2	p.m.	18,8	p.m.	0,4		2,0 %		18,4
— Euroopa Sotsiaalfond (ESF) — Rahastamine REACT-EU raames	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					15 526,5
— Enim puudust kannatavate isikute Euroopa abifond (FEAD) — Rahastamine REACT-EU raames	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					471,7
— Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus ESF +-ist	30,8	15,0	30,2	8,8	0,6	6,2	2,0 %	70,9 %	29,5
— Programm „Erasmus+“ — Toetus ESF+-ist	10,0	12,0	12,0	6,0	- 2,0	6,0	-16,7 %	100,0 %	15,0
— Toetuskulud	7,1	7,1	6,5	6,5	0,6	0,6	9,6 %	9,6 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	4 102,5	p.m.	11 335,9		- 7 233,4		-63,8 %	16 030,2
Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond kokku	16 782,8	6 855,6	16 774,5	13 022,5	8,3	- 6 166,9	0,0 %	-47,4 %	46 659,8

3.3.3.1. 2024. aasta prioriteetid

ESF+ ⁽¹⁾ toetab liikmesriike, et saavutada kõrge tööhõive tase, õiglane sotsiaalkaitse ning oskuslik ja vastupidav tööjõud, kes on valmis üleminekuks rohelisele ja digitaalsele majandusele. See on peamine rahastamisvahend Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, töökohtade loomise toetamisel, võitluses vaesuse vastu ning õiglase ja sotsiaalselt kaasava ühiskonna kujundamisel. Samuti pakutakse sellest rahastust, mida liikmesriigid vajavad väga ühiskonna ja majanduse taastamiseks pärast COVID-19 pandeemiat. Samuti võib see toetada selliste probleemide lahendamist, mis tulenevad suure hulga pagulaste saabumisest Ukrainast, eelkõige seoses nende sotsiaalse kaasamise, hariduse, koolituse ja tööhõivega.

ESF+ eelarve jagatud täitmise haru hõlmab ka ambitsioonikat nõuet investeerida noortesse ja tegeleda laste vaesuse probleemiga. Liikmesriigid, kus mittetöötavate ja mitteõppivate noorte määr on üle ELi keskmise, peaksid pühendama vähemalt 12,5 % oma ESF+ vahenditest selliste noorte aitamiseks kvalifikatsiooni või hea töökohta leidmisel. Kõik teised liikmesriigid peavad eraldama asjakohase summa sihtotstarbelisele tegevusele noorte tööhõive meetmete toetuseks. Liikmesriigid, kus laste vaesuse tase on üle ELi keskmise, peaksid kasutama selle probleemi lahendamiseks vähemalt 5 % oma ESF+ vahenditest, samal ajal kui kõik teised liikmesriigid peavad eraldama oma ESF+ vahenditest asjakohase summa sihtotstarbelistele meetmetele võitluseks laste vaesuse vastu, et toetada Euroopa lastegarantii rakendamist.

Lisaks kohustatakse liikmesriike ESF+ määrusega investeerima vähemalt 25 % eraldistest sotsiaalsesse kaasatusse ja aitama selle valdkondliku keskendatuse nõude raames kaasa vaesuse kaotamisele, toetades asjaomaseid riiklikke kavasisid. Vähemalt 4 % eelarve jagatud täitmise raames eraldatud vahenditest toetatakse enim puudustkannatavaid isikuid, sealhulgas pagulasi. Eelkõige saab ESF+ kaudu rahastada toiduabi ja esmast materiaalselt abi ning sotsiaalse kaasamise meetmeid, nagu psühholoogiline tugi, algatame keelekursused ja kohtutõlge.

3.3.4. Rubriigi maksete assigneeringud

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – Alamrubriigi 2a maksete assigneeringute kogusumma osatähtsus	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed,	24 131,8	99,9 %	50 851,3
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames	10 257,9	42,5 %	7 133,3
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasema finantsraamistiku raames	13 874,0	57,4 %	43 718,0
Muud maksed ⁽¹⁾	23,8	0,1 %	23,7
Kokku	24 155,7	100,0 %	50 875,0
⁽¹⁾ Maksed, mis on seotud haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, Euroopa Komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavate meetmete ja muude meetmetega.			

Perioodi 2014–2020 **ühetegevuspoliitika** programmide maksevajadused peaksid 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga märkimisväärselt vähenema, kuna programmid on lõpule jõudmas. Nende programmide eelmakseid enam ei tehta, kooskõlas ühissätete määruse ⁽²⁾ normidega tehakse üksnes vahe- ja lõppmaksed. Nagu varasematelgi aastatel, on komisjoni vahemaksete ettepaneku aluseks liikmesriikide 2023. aasta jaanuaris esitatud viimane kättesaadav prognoos, varasemad kogemused programmide rakendamise tempoga ja olemasolev teave rakendamise kohta kohapeal, võttes arvesse ka 3,7 miljardi euro suurust sihtotstarbelist tulu, mis saadakse raamatupidamise aastaaruande iga-aastasest heakskiitmisest. Lisaks võetakse selles arvesse esialgsete eelmaksete tasaarvestamist ja deklareeritavate kulude prognoosi, mis ületab fondidest programmidele antava maksimaalse toetuse („üledeklareerimine“), mis põhineb liikmesriikide viimastel prognoosidel, mis tähendab, et mitte kõik maksetaotlused ei too kaasa tegelikke maksed.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21–59).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/1542, 21. oktoober 2020, millega muudetakse määrust (EL) nr 1303/2013 seoses iga-aastaste eelmaksete korrigeerimisega aastateks 2021–2023 (ELT L 356, 26.10.2020).

Komisjon jätkab liikmesriikide toetamist REACT-EU eraldiste rakendamisel, mis lisati ühtekuuluvusprogrammidele 2021. ja 2022. aastal (NGEU vahenditena), et tagada likviidsus- ja kriisile reageerimise meetmete viivitamatu jõudmine kõige enam abi vajavate piirkondade ja abisaajateni. Liikmesriikide maksetaotluste alusel laenab komisjon vajalikud vahendid, et tagada vastavate maksevajaduste katmine kõnealuste kriisist põhjustatud vajaduste koheseks rahuldamiseks. Nagu ERFi ja ESFi puhul, on REACT-EU kulud rahastamiskõlblikud kuni 2023. aasta lõpuni ja lõppmakse taotluste esitamise tähtaeg on sätestatud ühissätete määruses.

2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmide (v.a õiglase ülemineku fond) maksete assigneeringud katavad iga-aastased eelmaksed, mis moodustavad 0,5 % fondide kogutoetusest, mis on sätestatud programmide heakskiitmise otsuses, ja Interregi programmide puhul 3 %. Kokku on eelmaksete katmiseks vaja 2,0 miljardit eurot. Ülejäänud 6,8 miljardit eurot kasutatakse vahemaksete katmiseks. Raamatupidamisarvestuse iga-aastane heakskiitmine peaks 2024. aastal tooma 3,7 miljardit eurot sihtotstarbelist tulu, mida kasutatakse ka liikmesriikide vahemaksetaotluste rahuldamiseks. Arvestades, et 2024. aasta on alles teine uute programmide rakendamise täisaasta, peaksid maksevajadused järk-järgult suurenema, järgides tavapärasest rakenduskõverat.

Kahe perioodi maksevajadused kokku osutavad maksete märkimisväärsele vähenemisele 2024. aastal, mis on tavapärase suundumus, mida täheldatakse siis, kui uue perioodi rakendamise algus langeb kokku ajaga, mil eelmine periood hakkab lõppema.

3.4. Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused

Selle alamrubriigi peamiste programmide eesmärk on hoogustada Euroopa majanduse taastumist ja tugevdada selle vastupidavust. Nende meetmete keskmes on taaste- ja vastupidavusraha ning 2026. aasta lõpuni tehakse märkimisväärseid väljamakseid. Terviseleitu toetatakse programmist „EL tervise heaks“ ja liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU). Liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU) parandab eelkõige ELi suutlikkust reageerida kriisidele ja suurendada vastupidavust tulevastele vapustustele. Alamrubriigis 2b on ka juhtprogramme, mille lisaväärtus ELi jaoks on ammu ilmne, näiteks programm „Erasmus+“, Euroopa solidaarsuskorpus, programm „Loov Euroopa“, ESF+-i tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni tegevussuund ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm. Sellesse alamrubriiki kuuluvad ka taasterahastu „NextGenerationEU“ rahastamiskulud.

3.4.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Alamrubriik 2b „Vastupidavus ja väärtused“ teemavaldkondade kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024 – 2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Regionaalareng ja ühtekuuluvus (alamrubriik 2b) kokku	34,3	32,0	33,6	36,9	0,7	- 4,9	2,0 %	-13,3 %	106,7
Taaste ja vastupidavus	5 239,9	5 174,0	2 637,9	2 640,8	2 602,0	2 533,1	98,6 %	95,9 %	143 345,6
Taasterahastu „NextGenerationEU“ toetus	16,4	96 316,3	104 146,3	60 352,9					
Taaste ja vastupidavus kokku	5 256,2		106 784,2		- 101 528,0	38 496,5	-95,1 %	61,1 %	143 345,6
Investeerimine inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse (alamrubriik 2b) kokku	5 040,0	4 824,5	4 988,7	4 506,0	51,3	318,5	1,0 %	7,1 %	3 091,0
Heakskiidetud assigneeringud kokku	10 314,2	10 030,4	7 660,2	7 183,7	2 653,9	2 846,7	34,6 %	39,6 %	146 543,3
Ülemmäär	8 606,0		7 198,0						
millest paindlikkusinstrument	1 335 350 949		182 220 073						
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	372,8		280,0						
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)									
Varu									
Taasterahastu „NextGenerationEU“ toetus	16,4	96 316,3	104 146,3	60 352,9					
Kasutada olev kogusumma	10 330,5	106 346,6	111 806,6	67 536,6	- 101 476,0	38 810,1	-90,8 %	57,5 %	146 543,3

3.4.2. Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa (2b)	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Toetus Küprose türgi kogukonnale	34,3	32,0	33,6	36,9	0,7	- 4,9	2,0 %	-13,3 %	106,7
— Rahaline toetus Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks	32,3	15,0	31,7	10,0	0,6	5,0	1,8 %	50,0 %	56,0
— Toetuskulud	2,0	2,0	1,9	1,9	0,1	0,1	5,1 %	5,1 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	15,0	p.m.	25,0		- 10,0		-40,0 %	50,8
Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkond (alamrubriik 2b) kokku	34,3	32,0	33,6	36,9	0,7	- 4,9	2,0 %	-13,3 %	106,7

3.4.2.1. 2024. aasta prioriteetidid

Seda teemavaldkonda rahastatakse peamiselt alamrubriigist 2a ning sellest antakse muu hulgas **Küprose türgi kogukonnale** finantsabi majanduse arendamiseks, et toetada Küprose taasühendamist. Programmi abil toetatakse Küprose türgi kogukonna majandusarengut taristu arendamise, sotsiaalse ja majandusliku arengu soodustamise ja leppimisele kaasaaitamise teel. Selleks suurendatakse usaldust, edendatakse kodanikuühiskonda ja lähendatakse Küprose türgi kogukonna ELile.

3.4.3. Taaste ja vastupidavuse teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Taaste ja vastupidavuse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Taaste- ja vastupidavusrahastu ja tehnilise toe instrument	123,5	104,7	121,1	115,0	2,4	- 10,2	2,0 %	-8,9 %	141 029,4
— Taaste- ja vastupidavusrahastu — tagastamatu toetus	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					140 867,4
— Tehnilise toe instrument	121,4	102,1	119,0	97,7	2,4	4,4	2,0 %	4,5 %	149,5
— Toetuskulud	2,1	2,1	2,1	2,1	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	0,6	p.m.	15,2		- 14,6		-96,3 %	12,5
Euro kaitsmine võltsimise eest (programm „Perikles IV“)	0,9	1,0	0,9	1,2	0,0	- 0,2	2,0 %	-18,4 %	1,0
— Euro kaitsmine võltsimise eest	0,9	0,9	0,7	0,8	0,2	0,2	32,6 %	26,3 %	0,7
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	0,2	0,2	- 0,2	- 0,2	-100,0 %	-100,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	0,0	p.m.	0,3		- 0,2		-86,0 %	0,3
Euroopa Liidu taasterahastu rahastamiskulud	3 870,0	3 870,0	1 315,8	1 315,8	2 554,2	2 554,2	194,1 %	194,1 %	
— Toetuskulud	6,0	6,0	6,0	6,0					
— Euroopa Liidu taasterahastu – perioodilised kupongimaksud ja tähtpäeval tehtavad tagasiosstud	3 864,0	3 864,0	1 309,8	1 309,8	2 554,2	2 554,2	195,0 %	195,0 %	
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU)	230,3	249,9	188,0	312,0	42,3	- 62,1	22,5 %	-19,9 %	1 149,8
— Liidu elanikkonnakaitse mehhanism	230,3	211,0	188,0	275,0	42,3	- 64,0	22,5 %	-23,3 %	937,8
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	38,9	p.m.	37,0		1,9		5,1 %	212,0
Programm „EL tervise heaks“	753,8	689,1	739,3	626,8	14,5	689,1	2,0 %	9,9 %	1 058,9
— Programm „EL tervise heaks“	726,7	652,0	715,1	578,2	11,6	73,8	1,6 %	12,8 %	1 013,8
— Toetuskulud	27,1	27,1	24,1	24,1	2,9	2,9	12,2 %	12,2 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	10,0	p.m.	24,5		- 14,5		-59,2 %	45,1

Taaste ja vastupidavuse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Liidus antava erakorralise toetuse vahend (ESI)	p.m.	2,0		5,9		- 3,9		-66,0 %	1 058,9
— Erakorraline toetus liidus	p.m.	2,0	p.m.	5,9		- 3,9		-66,0 %	61,7
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
Detsentraliseeritud asutused	249,3	245,5	260,9	253,2	- 11,6	- 7,7	-4,5 %	-3,0 %	34,7
— Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus	72,4	72,4	85,9	85,9	- 13,5	- 13,5	-15,7 %	-15,7 %	0,0
— Euroopa Toiduohutusamet	153,3	149,5	150,5	142,8	2,8	6,7	1,9 %	4,7 %	34,7
— Euroopa Ravimiamet	23,5	23,5	24,4	24,4	- 0,9	- 0,9	-3,7 %	-3,7 %	0,0
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	12,1	11,8	12,0	11,0	0,1	0,8	0,8 %	7,3 %	10,1
— Katseprojektid	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					0,0
— Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed	12,1	11,8	12,0	11,0	0,1	0,8	0,8 %	7,3 %	10,1
Taaste ja vastupidavuse teemavaldkond kokku	5 239,9	5 174,0	2 637,9	2 640,8	2 602,0	2 533,1	98,6 %	95,9 %	143 345,6

3.4.3.1. 2024. aasta prioriteetid

Taaste- ja vastupidavusrahanastu ⁽¹⁾ on Euroopa Liidu taasterahastu keskne koostisosa, millest antakse liikmesriikidele ulatuslikku rahalist toetust investeerimiseks ja reformide elluviimiseks nii tagastamatu rahalise toetuse kui ka laenude kaudu. Rahastu võib perioodi jooksul anda tagastamatut rahalist toetust kuni 338 miljardit eurot, mille väljamaksed kestavad 2026. aasta lõpuni.

Taaste- ja vastupidavusrahanastu peamine eesmärk on toetada kestlikku taastumist COVID-19 pandeemiast ja suurendada vastupidavust tulevastele vapustustele, eelkõige toetades rohe- ja digipööret. Liikmesriigid on esitanud riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad, milles on kirjeldatud nende kavandatavaid reforme ja investeeringuid. Liikmesriigid esitasid igale reformile ja investeeringule taotletud rahalise toetuse põhjenduseks ka selle hinnangulised kulud ning konkreetsed eesmärgid ja sihid, mida nad kohustuvad täitma.

Taaste- ja vastupidavusrahanastust toetatakse paljudes eri poliitika- ja valdkondades tehtavaid reforme ja investeeringuid. Kõnealused poliitika- ja valdkonnad aga jagunevad määruses nimetatud kuue samba vahel. Reageerides COVID-19 pandeemia majanduslikele ja sotsiaalsetele tagajärgedele, on taaste- ja vastupidavusrahanastu eesmärk muuta ELi majandus vastupidavamaks ja tulevikuks paremini ettevalmistatuks. Vähemalt 37 % ja 20 % iga kava kuludest tuleks eraldada vastavalt kliimameetmete ja digipöörde kiirendamiseks. Kavades tuleb arvesse võtta ka kõiki Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist ja peamisi kriteeriumeid, millest komisjon oma hinnangus lähtub: majanduskasvu, töökohtade loomise ja ühtekuuluvuse märkimisväärne toetamine, keskkonnanäesmärkide olulisest kahjustamisest hoidumine ning piisavate seire- ja kontrollisüsteemide kasutamine kavade haldamiseks.

Kuigi taasterahastu „NextGenerationEU“ kulukohustused on koondatud aastatesse 2021–2023, võib vastavaid makseid teha kuni 2026. aasta lõpuni. Haldustoetuskuludele vastavat piiratud summat saab kulukohustustega siduda kuni 2027. aasta lõpuni.

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt		Taasterahastu „NextGenerationEU“ toetus		Kokku	
			KA	MA	KA	MA	KA	MA
Taaste- ja vastupidavusrahanastust antav tagastamatu toetus			2,1	2,1	14,0	95 964,4	16,1	95 966,5
Millest:	Taaste- ja vastupidavusrahanastu — Toetused	06 02 01	p.m.	p.m.		95 950,4	p.m.	95 950,4
	Tehnilise toe instrumendi toetuskulud	06 01 01 01	2,1	2,1			2,1	2,1
	Taaste- ja vastupidavusrahanastu toetuskulud	06 01 01 02	p.m.	p.m.	14,0	14,0	14,0	14,0

„REPowerEU“ kavaga lisatakse sihtotstarbeline eelarvepeatükk, mis on liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade lahutamatu osa, ning mis hõlmab nõutavaid reforme ja investeeringuid, mis on vajalikud energiasõltumatuse saavutamiseks Venemaa fossiilsetest ressursidest ja liidu energiavarustuse mitmekesistamiseks. Samuti pakutakse täiendavaid rahastamisallikaid uue kava „REPowerEU“ eesmärkide toetamiseks. Nende hulka kuulub 20 miljardi euro suurune sihtotstarbeline välistulu, mis tuleneb saastekvootide enampakkumisest ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) raames: 8 miljardit eurot rahastatakse eeldatavalt liikmesriikide saastekvootide enampakkumise tulust ja 12 miljardit eurot rahastatakse innovatsioonifondi vahenditest. Lisaks võimaldas vastuvõetud määrus (EL) 2023/435 liikmesriikidel vabatahtlikult kanda kogu oma esialgne Brexitiga kohanemise reservi eraldi või osa sellest üle taaste- ja vastupidavusrahanastusse. Liikmesriikide esitatud taotluste põhjal on Brexitiga kohanemise reservist taaste- ja vastupidavusrahanastusse ülekantav kogusumma 2,1 miljardit eurot, millest 1,5 miljardit eurot kantakse üle 2023. aastal ja 0,6 miljardit eurot 2025. aastal.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahanastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75).

Kooskõlas ühissätete määruse artikliga 26 on liikmesriikidel võimalus paigutada ümber ka neile ühissätete määrusega hõlmatud fondidest eraldatud vahendeid. Lisaks võivad liikmesriigid ühissätete määruse artikli 26a kohaselt taotleda, et programmi muutmise kaudu lisataks kuni 7,5 % nende esialgsest riiklikust eraldisest ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi olemasolevate programmide REPowerEU prioriteetide alla.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Taaste- ja vastupidavusrahastu ja tehnilise toe instrument			p.m.	p.m.
Millest:	Taaste- ja vastupidavusrahastu – ERFi toetus	05 02 11	p.m.	p.m.
	Taaste- ja vastupidavusrahastu – Ühtekuuluvusfondi toetus	05 03 09	p.m.	p.m.
	Taaste- ja vastupidavusrahastu – ESF+-i toetus	07 02 14	p.m.	p.m.
	Taaste- ja vastupidavusrahastu – EMKVF-i toetus	08 04 06	p.m.	p.m.
	Taaste- ja vastupidavusrahastu – Brexitiga kohanemise reservi toetus	16 02 04	p.m.	p.m.

Tehnilise toe instrumendiga ⁽¹⁾ saab komisjon pakkuda vajaduspõhist oskusteavet, et anda liikmesriikidele majanduskasvu toetavate reformide elluviimiseks vajalik institutsiooniline ja haldussuutlikkus ning tõhusad ja põhjalikult ettevalmistatud haldusstruktuurid, mis võimaldaksid liikmesriikidel suurendada Euroopa majanduse vastupidavust. Selle nimel kavatses komisjon pakkuda toetust taotlevate liikmesriikide ametiasutustele tuge reformiprotsessi kõigil või teatavatel etappidel.

Võttes arvesse intressimäärade enneolematult kiiret tõusu alates 2021. aasta detsembrist, on **Euroopa Liidu taasterahastu** (EURI) raames laenatud vahendite intressikulud 2023. aastal märkimisväärselt suuremad kui 2022. aastal laenatud vahendite intressikulud. 2023. aasta laenude intresse hakatakse maksma järgmisel (s.o 2024) aastal. Võttes arvesse muutuvaid turutingimusi, ei piisa 2024. aasta finantsplaneeringus algselt ette nähtud 2 071 miljonist eurost Euroopa Liidu taasterahastu raames laenatud vahendite iga-aastaste intressimaksete tegemiseks. Samal ajal, kui 2024. aastal vajalik lõplik summa sõltub kuni 2023. aasta lõpuni võetud laenude intressimääradest ja tehingute mahust, on 2024. aasta prognoositav rahastamiskulu praegu 3 960,0 miljonit eurot.

See summa kajastab uusimaid kättesaadavaid prognoose, eelkõige seoses 2023. aasta teisel poolaastal tehtavate väljamaksete eeldatava tasemega. Komisjon jälgib tähelepanelikult prognoositava vajaduste arengut. Võrdluseks võib märkida, et Euroopa Liidu taasterahastu raames võetavate laenude madalam tase, mis 2023. aastal on 10 miljardit eurot, vähendaks intressikulusid 2024. aastal ligikaudu 300 miljoni euro võrra, kui kõik muud tingimused jääksid samaks.

Tehakse ettepanek rahastada täiendavaid vajadusi võrreldes 2024. aasta finantsplaneeringuga 2023. aastast eeldatavasti üle kantavatest assigneeringutest (96 miljonit eurot), alamrubriigi 2b ülejäänud varust (84,9 miljonit eurot) ning paindlikkusinstrumendi (1 335,3 miljonit eurot) ja ühtse varuinstrumendi (372,8 miljonit eurot) kasutuselevõtmisest.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1–16).

Liit peab olema hästi ette valmistunud ja võimeline andma mitmesugust operatiivabi, et reageerida kriisidele ja katastroofidele ning kaitsta elusid. COVID-19 pandeemia, Venemaa Ukraina-vastase sõja tagajärjed, lisanduvad metsa- ja maastikupõlengud ja muud loodusõnnetused on juhtinud tähelepanu Euroopa koostöö ja solidaarsuse väärtusele ja vajalikkusele. Samuti on need sündmused näidanud, et liit peab kiiresti suurendama oma suutlikkust reageerida kriisidele ja suurendama vastupidavust tulevastele vapustustele ennetus- ja valmisolekumeetmete abil. **Liidu elanikkonnakaitse mehhanism** ⁽¹⁾ võimaldab ELi liikmesriikidel ja (osalevatel kolmandatel riikidel ⁽²⁾) parandada suurõnnetuste ennetamist, nendeks valmistumist ja neile reageerimist üldeesmärgiga kaitsta elanikke eelkõige suurte ja piiriülese mõjuga õnnetuste korral, kui vajadused ületavad liikmesriikide endi reageerimissuutlikkust.

Liidu elanikkonnakaitse mehhanism hõlmab rescEUd, mis võimaldab koolitada liikmesriikide hädaabitöötajaid rahvusvahelisteks lähetusteks, toetada riikide suutlikkuse parandamist ja pakkuda strateegilist mitmeetstarbelist ELi vahendite varu. RescEU varu hõlmab lennutuletõrje ja õhu kaudu meditsiinilise evakuatsiooni vahendeid, samuti erakorralise meditsiinarustuse varusid, varjualuseid, generaatoreid ja muid vahendeid kriisidele reageerimiseks. Praegu arendatakse rescEUd edasi mitmeetstarbeliste transpordivahendite, keemilisest, bioloogilisest, radioloogilisest ja tuumasaastest puhastamise vahendite hankimise ning 2. tüüpi erakorralise meditsiini rühma loomisega. Lisatakse ka uusi suutlikkusi, nagu KBRT-tuvastamis-, proovivõtu- ja seiresuutlikkus ning ELi amfiib-tuletõrjelennukite park. Hädaolukorras koordineerib abitaotlusi tsentraalselt hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus, mis võimaldab reageerida hädaolukordadele kõigis sektorites ja hõlbustab hädaolukordades koostööd rahvusvaheliste partnerite ja erasektoriga. Seejärel suunatakse mitterahaline abi liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu mõjutatud riikidele. Mehhanismi on viimase kolme aasta jooksul kogu maailmas edukalt kasutatud enam kui 300 kriisilukorras ning sellel on 2024. aastal jätkuvalt oluline roll.

COVID-19 pandeemia on põhjustanud tohutuid inimkannatusi kogu Euroopa Liidus, sundides tema tervishoiusüsteeme töötama võimete piiril. Kriis tõi esile riiklike ja kohalike tervishoiusüsteemide nõrkuse ning näitas, et ka liidu tasandil tuleb võtta kooskõlastatud ja jõulisi meetmeid liikmesriikide tervishoiupoliitika täiendamiseks. See parandaks tervishoidu kogu liidus, sh Ukrainast põgenevate inimeste jaoks, ja võimaldaks võtta rahvatervise kaitset arvesse kõigis liidu poliitikavaldkondades. Programm „**EL tervise heaks**“ ⁽³⁾ on peamine Euroopa kodanike tervishoiuvajaduste rahuldamise vahend. See põhineb varasema erakorralise toetuse rahastamisvahendi meetmel, kuid arvesse on võetud ka COVID-19 pandeemiast ja varasematest terviseprogrammidest saadud kogemusi.

Programmiga tugevdatakse Euroopa terviseliitu, kus EL ja liikmesriigid tugevdavad koordineerimist ning olemasolevaid struktuure ja mehhanisme inimeste paremaks kaitsmiseks nende tervist ähvardavate ohtude eest, nende ohtude ennetamiseks, nendeks valmisolekuks ja neile reageerimiseks. See hõlmab ka meetmeid komisjoni tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuse (HERA) raames. Programm tegeleb ka meetmetega, millega parandatakse nakkushaiguste ja mittenakkuslike haiguste seiret, diagnoosimist ja ravi, edendatakse tervist, parandatakse tervishoiusüsteemide juurdepääsetavust, tõhusust ja vastupidavust ning vähendatakse tervishoiu kättesaadavuses valitsevat ebavõrdsust.

Programmiga toetatakse ka selliseid juhtalgatusi nagu Euroopa vähktõvevastase võitluse kava ja ravimistrateegia. Sellega aidatakse tagada juurdepääsu ravile, hoida ära enneaegseid surmi ja vähendada tervisealast ebavõrdsust. Erilist tähelepanu pööratakse digiüleminekule, terviseandmete (taas)kasutamisele tervishoiuteenuste osutamisel, teadusuuringuteks ja innovatsiooniks ning digipöördele tervishoiusüsteemides, et võimaldada Euroopa terviseandmete ruumi loomist.

Programmi „EL tervise heaks“ heakskiidetud assigneeringute kogusumma sisaldab mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohast konkreetset täiendavat eraldist, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandusega 2024. aastaks vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 4 lõike 1 punktile e. Programmile „EL tervise heaks“ on ette nähtud 445,7 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/836, millega muudetakse otsust nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta (ELT L 185, 26.5.2021, lk 1–22).

⁽²⁾ Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Island, Montenegro, Norra, Põhja-Makedoonia, Serbia, Türgi ja Ukraina.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/522, millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm (programm „EL tervise heaks“) ajavahemikuks 2021–2027 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 1–29).

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
Programm „EL tervise heaks“			753,8	445,7
Millest:	Programmi „EL tervise heaks“ toetuskulud	06 01 05 01	9,5	5,8
	Programm „EL tervise heaks“	06 06 01	726,7	439,9

Selle valdkonna detsentraliseeritud asutused (Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC), Euroopa Toiduohutusamet (EFSA) ja Euroopa Ravimiamet (EMA)) aitavad koordineerida liidu tervisepoliitika meetmeid.

3.4.4. Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon	93,5	85,0	93,5	95,2		- 10,2		-10,7 %	172,5
— ESF+ — Tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru	91,5	72,0	91,5	77,0		- 5,0		-6,5 %	120,6
— Toetuskulud	2,0	2,0	2,0	2,0					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	11,0	p.m.	16,2		- 5,2		-32,1 %	51,9
Erasmus+	3 736,1	3 491,1	3 668,5	3 291,6	67,6	199,5	1,8 %	6,1 %	1 857,3
— Edendada üksikisikute ja rühmade õpirännet, samuti organisatsioonide ning haridus- ja koolituspoliitika tasandil koostööd, kaasatust ja võrdsust, tippaset, loovust ja innovatsiooni	3 222,8	2 912,4	3 179,2	2 703,5	43,7	209,0	1,4 %	7,7 %	1 136,1
— Edendada noorte õpirännet mitteformaalse ja informaalsete õppe valdkonnas ja noorte aktiivset osalemist ühiskonnaelus, samuti organisatsioonide ning noortepoliitika tasandil koostööd, kaasatust, loovust ja innovatsiooni	384,9	369,7	365,6	335,0	19,3	34,7	5,3 %	10,4 %	191,6
— Edendada sporditöötajate õpirännet, samuti spordiorganisatsioonide ja spordipoliitika tasandil koostööd, kaasatust, loovust ja innovatsiooni	71,2	56,7	69,7	56,4	1,6	0,3	2,3 %	0,5 %	61,1
— Toetuskulud	57,1	57,1	54,1	54,1	3,0	3,0	5,6 %	5,6 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	95,2	p.m.	142,6		- 47,5		-33,3 %	468,5
Euroopa solidaarsuskorpus (ESC)	144,0	138,7	144,2	124,1	- 0,2	14,6	-0,1 %	11,7 %	161,4
— Euroopa solidaarsuskorpus	137,0	128,6	137,3	106,0	- 0,3	22,6	-0,2 %	21,3 %	83,9
— Toetuskulud	7,0	7,0	6,9	6,9	0,1	0,1	2,0 %	2,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	3,1	p.m.	11,2		- 8,1		-72,6 %	77,4
Loov Euroopa	331,8	364,8	332,8	312,5	- 1,0	52,3	-0,3 %	16,7 %	480,5
— Kultuuri tegevussuund	101,8	96,0	102,5	91,5	- 0,7	4,6	-0,7 %	5,0 %	145,9
— Meedia tegevussuund	178,8	207,5	180,7	141,4	- 1,9	66,1	-1,1 %	46,7 %	236,3

Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Sektoriülene tegevussuund	27,6	25,4	27,1	25,6	0,5	-0,2	1,8 %	-0,7 %	37,0
— Toetuskulud	23,6	23,6	22,5	22,5	1,2	1,2	5,2 %	5,2 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	12,1	p.m.	31,5		-19,4		-61,5 %	61,4
Kodanikud, võrdõiguslikkus, õigused ja väärtused	215,0	221,1	215,3	156,6	-0,3	64,5	-0,1 %	41,2 %	211,6
— Võrdõiguslikkus ja õigused	36,0	51,8	36,9	31,2	-0,8	20,6	-2,3 %	66,0 %	35,3
— Kodanike kaasatus ja osalemine liidu demokraatlikus elus	55,7	46,9	33,2	19,0	22,5	27,9	67,9 %	146,8 %	34,4
— Daphne	25,1	23,9	26,8	26,8	-1,6	-3,0	-6,0 %	-11,0 %	25,9
— Liidu väärtused	88,2	86,7	109,2	54,6	-21,0	32,1	-19,3 %	58,7 %	70,2
— Toetuskulud	10,0	10,0	9,3	9,3	0,6	0,6	7,0 %	7,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	1,8	p.m.	15,6		-13,8		-88,6 %	45,8
Õigusküsimused	41,8	38,5	42,2	39,8	-0,4	-1,3	-1,0 %	-3,3 %	62,7
— Õigusalase koostöö edendamine	11,0	13,0	11,1	7,4	-0,1	5,5	-1,1 %	74,7 %	10,2
— Õigusalase koolituse toetamine	15,9	4,9	16,0	14,1	-0,2	-9,2	-1,1 %	-65,1 %	8,5
— Tõhusa juurdepääsu hõlbustamine õigusemõistmisele	13,8	18,4	14,0	10,8	-0,1	7,5	-1,1 %	69,6 %	17,4
— Toetuskulud	1,1	1,1	1,1	1,1					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	1,2	p.m.	6,3		-5,2		-81,5 %	26,6
Detsentraliseeritud asutused ja Euroopa Prokuratuur (EPPO)	288,8	280,1	271,0	265,8	17,9	14,3	6,6 %	5,4 %	40,6
— Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus (Eurofound)	24,0	24,0	23,6	23,6	0,5	0,5	2,0 %	2,0 %	
— Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Amet (EU-OSHA)	16,5	16,5	16,3	16,3	0,2	0,2	1,2 %	1,2 %	0,1
— Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop)	19,2	19,2	18,9	18,9	0,3	0,3	1,4 %	1,4 %	1,5
— Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA)	26,5	26,5	24,6	24,6	1,9	1,9	7,7 %	7,7 %	
— Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)	9,1	9,1	8,6	8,6	0,5	0,5	5,9 %	5,9 %	

Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Euroopa Koolitusfond (ETF)	23,1	23,1	22,5	22,5	0,6	0,6	2,5 %	2,5 %	0,3
— Euroopa Liidu Kriminaalõigusalase Koostöö Amet (Eurojust)	57,8	61,9	52,5	57,5	5,3	4,4	10,1 %	7,7 %	11,9
— Euroopa Prokuratuur	64,3	64,3	64,6	64,6	-0,3	-0,3	-0,5 %	-0,5 %	
— Euroopa Tööjõuamet	48,4	35,5	39,4	29,2	9,0	6,3	22,8 %	21,4 %	26,8
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	189,0	205,2	221,2	220,4	- 32,3	- 15,2	-14,6 %	-6,9 %	276,9
— Katseprojektid	p.m.	12,1	12,7	14,8	- 12,7	- 2,7	-100,0 %	-18,1 %	24,1
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	20,2	18,8	32,2	- 18,8	- 12,0	-100,0 %	-37,4 %	43,8
— Muud meetmed	7,9	7,0	7,9	6,0		1,0		16,7 %	11,8
— Tööjõu vaba liikumine ning sotsiaalkindlustuskeemide ja võõrtöötajate, sh kolmandatest riikidest tulnud võõrtöötajate suhtes rakendatavate meetmete koordineerimine	7,9	7,0	7,9	6,0		1,0		16,7 %	11,8
— Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed	181,1	166,0	181,7	167,5	- 0,7	- 1,5	-0,4 %	-0,9 %	197,2
Inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse investeerimise teemavaldkond kokku	5 040,0	4 824,5	4 988,7	4 506,0	51,3	318,5	1,0 %	7,1 %	3 091,0

3.4.4.1. 2024. aasta prioriteetid

Programm „Erasmus+“, ⁽¹⁾ mis on liidu üks kõige nähtavamaid edulugusid, loob jätkuvalt noortele haridus- ja liikuvusvõimalusi. Programmi põhieesmärk on kaasatus ja rohkemate ebasoodsas olukorras olevate noorteni jõudmine, et rohkematel inimestel oleks võimalik minna õppima mõnda teise riiki. Programmil „Erasmus+“ on oluline roll ka Euroopa identiteedi ja väärtuste tugevdamisel ning digipöörde, demokraatlikuma liidu ja Euroopa rohelise kokkuleppe edendamisel. Programmil on kolm tegevussuunda: liikuvus, koostöö ja poliitika väljatöötamine. Arvestades sellise tegevuse riikidevahelist laadi ja ulatust, on väga tähtis tegutseda ELi tasandil. Programm „Erasmus+“ võimaldab liikmesriikidel ja assotsieerunud riikidel osaleda liikuvuses ja heade tavade vahetamises. Samuti toetatakse tulemuste head levitamist ning edendatakse muutusi ja innovatsiooni hariduses ja koolituses.

Pärast liikmesriikide taotlust vahendite ümberpaigutamiseks vastavalt ühissätete määruse artiklile 26 võib programmi „Erasmus+“ raames asjaomase liikmesriigi kasuks eraldada täiendavaid vahendeid kooskõlas rahastamisvahendi eeskirjadega. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Erasmus+			10,0	12,0
Millest:	Programm „Erasmus+“ — Toetus ESF+ -ist	07 02 13	10,0	12,0

Lisaks rahastatakse programmi „Erasmus+“ välis- ja rahvusvahelist mõõdet vastavalt naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Gloaalne Euroopa“ ja ühinemiseelse abi instrumendist. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Erasmus+			359,1	290,6
	„Erasmus+“ — Toetus naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Gloaalne Euroopa“	14 02 01 50	296,7	237,6
	„Erasmus+“ — toetus ühinemiseelse abi instrumendist (IPA III)	15 02 01 02	62,4	53,0

Mitmeaastases finantsraamistikus on programmile „Erasmus“ ette nähtud lisavahendeid, sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohane konkreetne täiendav eraldis, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandusega 2024. aastaks vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 4 lõike 1 punktile e. Programmile „Erasmus+“ on ette nähtud 261,3 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena.

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
Erasmus+			3 736,1	261,3
Millest:	Programmi „Erasmus+“ toetuskulud	07 01 02 01	25,5	3,9
	Edendada üksikisikute õpirännet, samuti organisatsioonide vahelist koostööd ja organisatsiooni tasandi kaasatust, tippset, loovust ja innovatsiooni ning haridus- ja koolituspoliitikat – Kaudne eelarve täitmine	07 03 01 01	2 566,7	184,7

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/817, millega luuakse liidu haridus- ja koolitus-, noorte- ning spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1 288/2013 (ELT L 189, 28.5.2021, lk 1–33).

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
	Edendada üksikisikute õpirännet, samuti organisatsioonide vahelist koostööd ja organisatsiooni tasandi kaasatust, tipptaset, loovust ja innovatsiooni ning haridus- ja koolituspoliitikat – Otsene eelarve täitmine	07 03 01 02	656,1	40,8
	Edendada noorte õpirännet mitteformaalse õppe valdkonnas ja noorte aktiivset osalemist ühiskonnaelus, samuti organisatsioonide vahelist koostööd ja organisatsiooni tasandi kaasatust, loovust ja innovatsiooni ning noortepoliitikat	07 03 02	384,9	26,9
	Edendada treenerite ja spordiga seotud personali õpirännet, samuti spordiorganisatsioonide vahelist koostööd ja organisatsiooni tasandi kaasatust, loovust ja innovatsiooni ning spordipoliitikat	07 03 03	71,2	5,0

2024. aastal keskendub programm „Erasmus+“ oma pikaajalisele missioonile toetada riikidevahelist õpiliikuvust. Sellega toetatakse jätkuvalt mitmesuguseid koostööprojektidega seotud meetmeid ja poliitika kujundamist liikmesriikides, kiirendades seeläbi struktuurireforme, mis kaasnevad Euroopa taastekavaga COVID-19 pandeemia majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Programm „Erasmus+“ aitab jõuliselt kaasa Ukraina sõja tagajärgedega tegelemisele haridus-, koolitus- ja noortesektori, sealhulgas paljude riigist põgenenud laste ja noorte heaks. Õppimise jätkuvuse tagamiseks on programmil „Erasmus+“ keskne roll haridus- ja koolitussüsteemide, õppijate ja õpetajate, koolide, kutseharidus- ja -koolitusasutuste ning kõrgharidusasutuste, samuti noorteorganisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonide toetamisel.

Euroopa solidaarsuskorpus ⁽¹⁾ on Euroopa Liidu kontaktpunkt noortele ja organisatsioonidele, kes soovivad osaleda solidaarsustegevuses. Selle programmiga pakutakse kogu ELi noortele enneolematult lihtsalt kättesaadavaid võimalusi tegutseda solidaarsussektoris, osaledes toetatud vabatahtliku tegevuse projektides või taotledes rahastust oma algatusele, millega püütakse lahendada nende kogukondade ees seisvaid konkreetseid probleeme.

2024. aastal jätkab Euroopa solidaarsuskorpus oma valdkonnaüleste prioriteetide (kaasamine ja mitmekesisus, keskkonnasäästlikkus ja kliimaeesmärgid, digipööre ja osalemine demokraatlikus elus) elluviimist. Lisaks näitab Euroopa solidaarsuskorpus pärast sõja puhkemist Ukrainas oma tegevusega nii liidus kui ka väljaspool seda jätkuvalt solidaarsuse väärtust, pakkudes abi ja toetust kogukondadele ja üksikisikutele, kelle elu on konflikti tõttu häiritud.

ESF+ eelarve otsese täitmise alla kuuluva **tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni tegevussuunaga** edendatakse tõenditel põhinevat poliitikakujundamist, investeeritakse sotsiaalsesse innovatsiooni ning toetatakse tööturu, tööjõu liikuvuse, töötingimuste, tööhõive ja oskuste ning sotsiaalkaitse ja kaasatusega seotud projekte. 2024. aastaks taotletav summa tuleneb aasta tegelike vajaduste hoolikast hindamisest, mis on kooskõlas nii 2023. aasta tasemega kui ka tegeliku rakendamisega 2022. aastal.

Õigusprogrammiga toetatakse õigusriigi põhimõtet, kohtusüsteemi sõltumatusel ja erapooletusel, vastastikusel tunnustamisel ja usaldusel ning õiguslasel koostööl põhineva Euroopa õigusruumi edasiarendamist. Muu hulgas kasutatakse selleks digitaalseid vahendeid.

Kodanike, võrdõiglikkuse, õiguste ja väärtuste programmiga toetatakse kodanikuühiskonna organisatsioone, kes edendavad liidu väärtusi ja õigusi kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil. Programmiga edendatakse ka võrdõiglikkust, mittediskrimineerimist, lapse õigusi, isikandmete kaitset ja ELi kodakondsusest tulenevaid õigusi. Selle kaudu toetatakse soolise ja lastevastase vägivalda vastast võitlust, suurendatakse teadlikkust Euroopa ühisest ajaloost ja ergutatakse kodanikke osalema ELi demokraatias.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021 määrus (EL) 2021/888, millega luuakse Euroopa solidaarsuskorpuse programm ning tunnustatakse kehtetuks määrused (EL) 2018/1475 ja (EL) nr 375/2014 (ELT L 202, 8.6.2021, lk 32–54).

Programmi „Loov Euroopa“ peaesmärk on edendada, tugevdada ja kaitsta Euroopa kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, kultuuripärandit ja loometegevust, samuti konkurentsivõimet Euroopa kultuuri- ja loomesektoris. Programm „Loov Euroopa“ hõlmab ka rahastamist, mis on ette nähtud meediasektori ees seisvate struktuursete probleemide lahendamiseks, sealhulgas vaba, mitmekesise ja pluralistliku meediakeskkonna, kvaliteetse ajakirjanduse ja meediapädevuse edendamiseks. Programmi rahastamine on koondatud 2021.–2022. aastasse ja selle vahendeid on suurendatud 2023. aastal, mis on selge signaal liidu toetusest kultuuri- ja meediasektori taastumisele pärast COVID-19 pandeemiat ja sõja algust Ukrainas, mis mõlemad juhtisid tähelepanu vajadusele meediavabaduse ja -pluralismi kui desinformatsiooni vastu võitlemise peamiste vahendite järele. EL jätkab ka Venemaa kodanikuühiskonna inimõiguste kaitsjate ja sõltumatu venekeelse meedia toetamist, et suurendada seisukohtade ja teabe mitmekesisust. 2024. aastal on programm jätkuvalt vahend, mis aitab kaasa peamistele kultuuri- ja loomesektoriga seotud Euroopa poliitilistele algatustele. Programm viiakse kooskõlla Euroopa kultuurivaldkonna 2018. aasta uue tegevuskava eesmärkidega ning ELi kultuurivaldkonna töökavaga aastateks 2023–2026 ja vastavate meetmetega.

Lisaks sisaldab programmi „Loov Euroopa“ ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi heakskiidetud assigneeringute kogusumma mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohast konkreetset täiendavat eraldist, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandusega 2024. aastaks vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 4 lõike 1 punktile e. Programmidele „Loov Euroopa“ ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmile on 2024. aastaks ette nähtud vastavalt 92,1 miljonit eurot ja 122,9 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringuid.

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
Loov Euroopa			331,8	92,1
Millest:	Programmi „Loov Euroopa“ toetuskulud	07 01 04 01	5,8	2,6
	Kultuur	07 05 01	101,8	29,5
	„Media“	07 05 02	178,8	51,9
	Sektoriülene tegevussuund	07 05 03	27,6	8,1

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
Kodanikud, võrdõiguslikkus, õigused ja väärtused			215,0	122,9
Millest:	Edendada võrdõiguslikkust ja õiguseid	07 06 01	36,0	20,6
	Edendada kodanike kaasatust ja osalemist liidu demokraatlikus elus	07 06 02	55,7	31,8
	Daphne	07 06 03	25,1	20,0
	Kaitsta ja edendada liidu väärtusi	07 06 04	88,2	50,5

ELi detsentraliseeritud asutused aitavad kaasa selle teemavaldkonna mitme poliitikasuuna elluviimisele. Mitu neist pakuvad selliseid teenuseid nagu tööhõivealased teadusuuringud ja andmete kogumine ning kutseõppe toetamine. **Euroopa Tööjõuamet (ELA)** aitab kaasa ELi tööõigusnormide paremale jõustamisele. **Euroopa Prokuratuur** tagab ELi finantshvide parema kaitse.

3.4.5. Rubriigi maksete assigneeringud

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – osakaal alamrubriigi 2b maksete assigneeringutes	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed,	9 152,9	91,3 %	6 306,3
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames	8 977,1	89,5 %	5 998,9
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasemate finantsraamistike raames	177,8	1,8 %	309,2
Muud maksed ⁽¹⁾	875,5	217,0	875,6
Kokku	10 030,4	100,0 %	7 183,7
⁽¹⁾ Maksed, mis on seotud haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, Euroopa Komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavate meetmete ja muude meetmetega.			

Suur osa alamrubriigi 2b jaoks taotletud maksete assigneeringutest tuleneb taasterahastu „NextGenerationEU“ laenukasutuse kulutuste suurenemisest, kuna taasterahastu kulukohustused ja maksed tehakse samal aastal.

Programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse hinnangulised maksevajadused suurenevad 2024. aastal veidi, võttes arvesse nende kiirenevat rakendamist, mis järgib lühikest tsüklit. Programmi „EL tervise heaks“ prognoositud maksevajadustes võetakse arvesse rakendamist aastatel 2021–2023 ning prognoose 2024. aastaks. Maksete tegemise kord on varasemate kogemuste valguses läbi vaadatud ning mitme HERA rakendatava suure projektiga seotud makseid on hinnatud eraldi.

Õigusprogrammi ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi maksete assigneeringute taotlus põhineb alusaktides sätestatud rakendusmehhanismide põhjalikul analüüsil ja senistel kogemustel. Programmi „Loov Euroopa“ maksete assigneeringute suurendamine tuleneb programmi vahendite koondamisest mitmeaastase finantsraamistiku kahele esimesele aastale, et toetada COVID-19 pandeemia tõttu raskustesse sattunud kultuurisektorit. Viimase kahe aasta juriidilised kohustused tuleb nüüd täita.

Rubriigi muude programmide puhul on 2024. aasta kulukohustustega seotud maksed eeldatavasti seotud peamiselt esialgsete eelmaksete summadega. Assigneeringud hõlmavad ka 2021. ja 2022. aastal võetud kulukohustuste vahe- ja lõppmakseid.

2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku täitmata kulukohustustega seotud maksed vähenevad aja jooksul järk-järgult.

3.5. Rubriik 3 – Loodusvarad ja keskkond

Käesolev rubriik on oluline vahend Euroopa rohelise kokkuleppe ning sellega seotud strateegia „Talust taldrikule“ ja bioloogilise mitmekesisuse strateegia toetamiseks, samuti Pariisi kliimakokkuleppe raames võetud kohustuste ja kestliku arengu eesmärkide täitmiseks. Samuti aitab see kaasa kava „REPowerEU“ ja nullnetootõotuse määruse eesmärkide saavutamisele. See hõlmab investeeringuid kestliku põllumajanduse, kalanduse ja vesiviljeluse sektorisse eesmärgiga tagada kaasaegne põllumajandus-, kalandus- ja merenduspoliitika kaudu turvaline kvaliteetse toiduga varustamine ning pakkuda ebakindlatel aegadel vajalikku paindlikkust. Sellest rubriigist tagatakse ka sihtotstarbeline rahastamine kliimameetmetele, keskkonnakaitsele, puhtale energiale üleminekule ning õiglase ülemineku mehhanismi kahele sambale – õiglase ülemineku fondile ja avaliku sektori laenu rahastule, et kujundada majanduse keskkonnahoidlikku taastamist ja tagada sotsiaalselt õiglane üleminek rohelisele majandusele. Alates 2023. aastast hõlmab rubriik 3 ka süsiniku piirimeetme (SPIM) tegevuskulusid, mille üldeesmärk on tegeleda kliimamuutustega, vähendades kasvuhoonegaaside heite ülekandumise vältimise kaudu kasvuhoonegaaside heidet ELis ja kogu maailmas. Lisaks on rubriik 3 liikumapanev jõud kliimaeesmärkide peavoolustamisel ning keskkonnaeesmärkide paremal lõimimisel eelarve kõigisse aspektidesse. Kava kohaselt kaetakse sellest ligikaudu pool eelarvest, mis on ajavahemikul 2021–2027 ette nähtud kliimamuutuste vastu võitlemise jaoks.

3.5.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rubriik 3 – Loodusvarad ja keskkond teemavaldkondade kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Põllumajandus- ja merenduspoliitika	55 020,2	53 537,9	54 922,8	56 858,7	97,5	- 3 320,8	0,2 %	-5,8 %	44 926,6
„NextGenerationEU“ panus		1 806,5		2 071,4					
Põllumajandus- ja merenduspoliitika kokku	55 020,2	55 344,5	54 922,8	58 930,1	97,5	- 3 585,7	0,2 %	-6,1 %	44 926,6
— keskkonna- ja kliimameetmed	2 368,7	694,6	2 340,6	598,6	28,0	96,1	1,2 %	16,0 %	8 524,0
„NextGenerationEU“ panus	3,7	1 243,4	5 472,2	288,8					
Keskkond ja kliimameetmed kokku	2 372,4	1 938,0	7 812,8	887,4	- 5 440,4	1 050,7	-69,6 %	118,4 %	8 524,0
Heakskiidetud assigneeringud kokku	57 388,9	54 232,6	57 263,4	57 457,3	125,5	- 3 224,7	0,2 %	-5,6 %	53 450,7
Ülemmäär	57 449,0		57 295,0						
millest paindlikkusinstrument									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)									
Varu	60,1		31,6						
Millest Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond	40 602,1	40 590,3	40 692,2	40 698,2	- 90,1	- 107,9	-0,2 %	-0,3 %	356,9
EAGFi vaheülemmäär	41 649,0		41 518,0						
Ümardamisel tekkiv erinevus, mida vahevaru arvutamisel ei ole arvestatud	0,9		0,8						
EAGFi ja EAFRD vaheliste ümberpaigutuste netosumma	- 1 046,9		- 825,8						
EAGFi kulude jaoks kasutatav netosaldo	40 602,1		40 692,2						
EAGFi kohandatud vaheülemmäär, mida on korrigeeritud EAGFi ja EAFRD vaheliste ümberpaigutustega	40 603,0		40 693,0						
EAGFi vahevaru	0,9		0,8						
EAGFi vahevaru (välja arvatud ümardamisel tekkiv erinevus)									
„NextGenerationEU“ panus	3,7	3 049,9	5 472,2	2 360,2					
Olemasolev kogusumma	57 392,6	57 282,5	62 735,6	59 817,5	- 5 343,0	- 2 535,0	-8,5 %	-4,2 %	53 450,7

3.5.2. Põllumajandus- ja merenduspoliitika teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Põllumajanduse ja merenduse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond	40 602,1	40 590,3	40 692,2	40 698,2	- 90,1	- 107,9	-0,2 %	-0,3 %	356,9
— Põllumajandusreserv	450,0	450,0	450,0	450,0					
— Teatavatesse sektoritesse sekkumised ÜPP strateegiakavade raames	1 235,2	1 235,2	960,2	960,2	275,0	275,0	28,6 %	28,6 %	
— ÜPP strateegiakavadest välja jäävad turuga seotud kulud	1 479,6	1 479,1	1 744,9	1 751,8	- 265,3	- 272,7	-15,2 %	-15,6 %	277,6
— Otsetoetustena makstavad sekkumised ÜPP strateegiakavade raames	36 510,5	36 510,5	p.m.	p.m.	36 510,5	36 510,5			
— Otsetoetused väljaspool ÜPP strateegiakavasid	444,0	444,0	37 126,0	37 126,0	- 36 682,0	- 36 682,0	-98,8 %	-98,8 %	
— Poliitiline strateegia, koordineerimine ja audit	377,4	366,1	405,5	404,6	- 28,1	- 38,5	-6,9 %	-9,5 %	79,3
— Toetuskulud	4,9	4,9	4,6	4,6	0,3	0,3	6,3 %	6,3 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	100,5	100,5	1,0	1,0	99,5	99,5	9 950,0 %	9 950,0 %	
Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD)	13 155,8	11 991,9	12 934,7	15 087,2	221,1	- 3 095,3	1,7 %	-20,5 %	41 369,4
— Maaelu arengu valdkonna sekkumised	13 125,5	11 970,0	12 904,4	15 062,0	221,1	- 3 092,0	1,7 %	-20,5 %	41 329,7
— Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) — Operatiivne tehniline abi	28,4	20,0	28,4	23,3	- 0,0	- 3,3	-0,1 %	-14,3 %	35,7
— Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) — Euroopa Liidu taasterahastust (EURI) rahastatav tehniline operatiivabi									2,8
— InvestEU fond – Toetus EAFRDst									
— Toetuskulud	1,9	1,9	1,8	1,8	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					1,2
Euroopa Merendus- Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	1 069,7	780,6	1 102,8	888,6	- 33,1	- 108,0	-3,0 %	-12,1 %	3 171,5
— Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF) — Tegevuskulud eelarve jagatud täitmise raames	958,4	75,0	993,7	27,5	- 35,3	47,5	-3,6 %	172,7 %	

Põllumajanduse ja merenduse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF) — Tegevuskulud eelarve otsese ja kaudse täitmise raames	96,2	121,7	94,2	51,5	2,0	70,2	2,1 %	136,3 %	
— Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF) — Operatiivne tehniline abi	5,2	5,1	5,1	4,8	0,1	0,4	2,0 %	7,7 %	
— InvestEU fond — Toetus Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist (EMKVF)									
— Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend — Toetus Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist (EMKVF)	2,0	1,0	2,1	0,6	-0,1	0,4	-3,6 %	71,1 %	
— Toetuskulud	7,9	7,9	7,7	7,7	0,2	0,2	2,4 %	2,4 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	570,0	p.m.	796,6		- 226,6		-28,4 %	
Säästva kalapüügi partnerluslepingud ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid	162,8	142,6	162,0	151,1	0,8	- 8,5	0,5 %	-5,6 %	23,6
— Liidu kalalaevade kolmandate riikide vetes toimuva kalapüügiga seonduva tegevuse juhiste väljatöötamine (jätkusuutliku kalanduse kokkulepped)	156,7	136,6	156,3	145,4	0,4	- 8,9	0,3 %	-6,1 %	
— Kalavarude majandamise ja merenduse juhtimise jätkusuutliku arengu edendamine kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega (kohustuslikud osamaksud rahvusvahelistele organisatsioonidele)	6,0	6,0	5,7	5,7	0,4	0,4	6,1 %	6,1 %	
Detsentraliseeritud asutused	29,9	29,9	29,5	29,5	0,3	0,3	1,1 %	1,1 %	
— Euroopa Kalanduskontrolli Amet	29,9	29,9	29,5	29,5	0,3	0,3	1,1 %	1,1 %	
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	p.m.	2,7	1,5	4,1	- 1,5	- 1,4	-100,0 %	-35,0 %	5,3
— Katseprojektid	p.m.	2,0	1,5	2,7	- 1,5	- 0,7	-100,0 %	-27,5 %	3,3
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	0,7	p.m.	1,4		- 0,7		-49,6 %	2,1
Põllumajandus- ja merenduspoliitika teemavaldkond kokku	55 020,2	53 537,9	54 922,8	56 858,7	97,5	- 3 320,8	0,2 %	-5,8 %	44 926,6

3.5.2.1. 2024. aasta prioriteetid

Reformitud ja tänapäevasem **ühine põllumajanduspoliitika** (ÜPP) toetab põllumajandustoodete täielikult integreeritud ühtset turgu ELis ning tagab ohutu, kvaliteetse, taskukohase, toitva ja mitmekesise toidu kättesaadavus, pannes samal ajal suuremat rõhku keskkonna- ja kliimaküsimustele. See toetab üleminekut täielikult kestlikule põllumajandussektorile ning elujõuliste maapiirkondade väljakujunemist.

ÜPP koosneb kahest sambast: **Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond** (EAGF), millest antakse põllumajandustootjatele otsetoetusi ja turuga seotud toetust, ning **Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond** (EAFRD), millest toetatakse struktuurimuutusi maapiirkondades. Uue, tulemustele orienteeritud rakendamismudeli alusel koondatakse nende kahe samba kontekstis võetavad meetmed ELi tasandil kehtestatud ühiste eesmärkide alla.

Eelmisel aastal kiideti heaks kõik 28 ÜPP strateegiakava, ⁽¹⁾ mis võimaldasid alustada reformitud ÜPP rakendamist kõigis liikmesriikides 1. jaanuaril 2023. Venemaa sissetungi tõttu Ukrainasse paluti liikmesriikidel kohandada oma ÜPP kavad REPowerEU prioriteetidega. Läbirääkimiste käigus pöörati erilist tähelepanu sellistele tegevustele nagu kestlikku biogaasi tootmise ja kasutamise edendamine, energiatõhususe parandamine, täppispõllunduse kasutamise laiendamine, valgurikaste taimede kasvatamise soodustamine või parimate tavade rakendamine teadmussiirde kaudu.

Lisaks eraldatakse heakskiidetud ÜPP strateegiakavades 31 % ehk ligikaudu 97 miljardi euro ulatuses ÜPP avaliku sektori vahenditest, et pakkuda konkreetset keskkonnakasu kliimale, veele, pinnasele, õhule, bioloogilisele mitmekesisusele ja loomade heolule ning edendada tavasid, mis lähevad tingimuslikkuse nõuetest kaugemale.

Venemaa sissetung Ukrainasse on põhjustanud ka turuhäireid, mis on tingitud eelkõige energia ja väetistega seotud kulude märkimisväärsest suurenemisest koos kaubanduspiirangutega. ÜPP raames nähti ette mitu kriisimeedet, millega toetati ELi põllumajandustootjaid, eelkõige 2022. aastal 500 miljoni euro suuruse erakorralise kohandamistoetusega ja 2023. aastal 56,3 miljoni euro suuruse hüvitisega põllumajandustootjatele Ukraina naaberriikides, kes kannatavad imporditud teraviljast põhjustatud turu tasakaalustamatuse tõttu.

Kümme liikmesriiki kasutavad erakorralist ajutist toetust EAFRD raames, tehes mõjutatud põllumajandustootjatele ja VKEdele ühekordse makse. Kõnealuse toetuse kogusummaks on kavandatud ligikaudu 400 miljonit eurot ⁽²⁾. Võttes arvesse jätkuvat ebakindlust ja häirete ulatust, ei saa välistada, et järgmisel aastal on vaja täiendavat toetust.

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) puhul võeti 2022. aastal vastu kõik eelarve jagatud täitmise alla kuuluvad riiklikud programmid, välja arvatud üks, mis võeti vastu 2023. aasta alguses ülekandmismenetluse raames. Programmidega toetatakse ELi kalandus-, vesiviljelus- ja mereandide töötlemise sektori kestlikkust ja vastupidavust, mida samuti mõjutab tugevalt energiahindade tõus ja muud tegevuskulud, mis tulenevad sissetungist Ukrainasse. EMKVFi toetatakse ühise kalanduspoliitika rakendamist, et tagada säästev kalandus ja vesiviljelus. Eelkõige toetatakse EMKVFi meetmeid, mille eesmärk on edendada puhtamate energiaallikate kasutamist, vähendada sõltuvust fossiilkütustest, vähendada sektori mõju mereökosüsteemidele ja muuta sektor atraktiivseks töökohaks nooremate põlvkondade jaoks.

Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi (EAGF) netosaldo ja põllumajandusreserv

Võttes arvesse maaelu arengule tehtud 40 602,1 miljoni euro suurust netoümberpaigutust, on EAGFi jaoks kasutatav netosaldo 2024. aastal -1 046,9 miljonit eurot. See summa hõlmab ümberpaigutusi EAGFist EAFRDsse ja vastupidi, nagu on otsustanud liikmesriigid ja nagu nähakse ette nende ÜPP strateegiakavades.

2024. aastal on põllumajandusreservi suurus 450 miljonit eurot ja seda rahastatakse täielikult EAGFi kasutada olevatest vahenditest. Võttes arvesse sihtotstarbelise tulu hinnangulist summat, on 2024. aasta eelarveprojektiga taotletud assigneeringud, sealhulgas need, mis on mõeldud põllumajandusreservi jaoks, võrdsed EAGFi jaoks kasutatava uue netosaldogaga, mis ei jäta EAGFi ülemmäära suhtes varu.

⁽¹⁾ ÜPP strateegiakavasid on kokku 28. Belgial on põhiseaduslikel põhjustel kaks ÜPP strateegiakava.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. juuni 2022. aasta määrus (EL) 2022/1033, millega muudetakse määrust (EL) nr 1305/2013 seoses erimeetmega Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) raames erakorralise ajutise toetuse andmiseks, et reageerida mõjule, mis tuleneb Venemaa sissetungist Ukrainasse (ELT L 173, 30.6.2022, lk 34–36).

EAGFi vajadused, sihtotstarbeline tulu ja eelarveassigneeringud

Kokkuvõttes (nagu nähtub järgmisest tabelist) on EAGFi kulud (seda tähistab sõna „vajadused“) 2024. aastal hinnanguliselt 41 107,6 miljonit eurot, mis on 2023. aasta eelarvega võrreldes 216,6 miljonit eurot vähem. Võttes arvesse 2024. aastal eeldatavasti kättesaadavat sihtotstarbelist tulu summas 505,5 miljonit eurot (mis on 126,5 miljonit eurot vähem kui 2023. aastal), taotleb komisjon EAGFi 2024. aasta vajaduste rahastamiseks 40 602,1 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringuid. See tähendab 2023. aasta eelarvega võrreldes eelarveassigneeringute vähenemist 90,1 miljoni euro võrra.

(jooksev hinnad miljonites eurodes, ümardatud)

	2024. aasta eelarveprojekt			2023. aasta eelarve			Erinevus		
	Vaja- dused	Sihtot- starbeline tulu	Eelarve	Vaja- dused	Sihtot- starbeline tulu	Eelarve	Vaja- dused	Sihtot- starbeline tulu	Eelarve
	1	2	1-2	1	2	1-2	1	2	1-2
Põllumajandusreserv	450,0		450,0	450,0		450,0			
Turutoetused	2 714,8		2 714,8	2 705,1		2 705,1	9,7		9,7
Otsetoetused	37 460,0	505,5	36 954,5	37 758,0	632,0	37 126,0	- 298,0	- 126,5	- 171,5
Varasemate meetmete lõpuleviimine	100,5		100,5	1,0		1,0	99,5		99,5
Muud EAGFi kulud	382,3		382,3	410,1		410,1	- 27,9		- 27,9
EAGF KOKKU	41 107,6	505,5	40 602,1	41 324,2	632,0	40 692,2	- 216,6	- 126,5	- 90,1

Sekkumine põllumajandusturgudel

Üldiselt on finantsvajadused turusekkumisteks EAGFi raames endiselt piiratud ja moodustavad suhteliselt väikse osa EAGFist, kajastades üleminekut otsetele sisetulekutoetustele, mis on olnud kõigi alates 1992. aastast toimunud ÜPP reformide keskne põhimõte. 2024. aasta eelarveprojekti on põllumajandusturgudel sekkumise vajadused ja assigneeringud 2023. aasta eelarvega võrreldes 9,7 miljoni euro võrra suuremad. Mitme turumeetme kavandatavad muudatused kajastavad vajaduste ajakohastatud hinnanguid, võttes arvesse täitmise taset viimastel aastatel. Nagu igal aastal, kohandatakse 2024. aasta eelarveprojekti sügisel kirjaliku muutmissetepanekuga.

Otsetoetused

Lõviosa EAGFi vajadustest moodustavad põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste kulud. 2024. aasta on esimene aasta, mil otsetoetuste kuludega kaetakse reformitud ÜPP uusi kavasid. Viimased hõlmavad tootmiskohustusega sidumata otsetoetusi (baassissetuleku toetus kestlikkuse tagamiseks, täiendav ümberjaotav sisetulekutoetus kestlikkuse tagamiseks, täiendav sisetulekutoetus noortele põllumajandustootjatele ning kliima-, keskkonna- ja loomade heaolu kavade (ökokavad)) ning tootmiskohustusega seotud otsetoetusi (tootmiskohustusega seotud sisetulekutoetus ja puuvilla eritoetus). Peale selle eraldatakse 24 % otsetoetustest ökokavadele. 2024. eelarveaastal määratakse vajadused kindlaks 2023. kalendriaasta riiklike ülemäärade alusel, järgides vähenemistendentsi ELi tasandil pärast paindlikkuse kohaldamist kooskõlas määrusega (EL) 2021/2115. Üldiste ülemäärade raames pakutakse liikmesriikidele võrreldes eelmiste kavadega suuremat paindlikkust rakendamisel, mis eeldatavasti toob kavade uudsusest hoolimata kaasa hea rakendamise. Kokkuvõttes vähenevad otsetoetuste vajadused 2023. aastaga võrreldes 298 miljoni euro võrra. Otsetoetuste assigneeringud vähenevad -171,5 miljoni euro võrra, kuna 2024. aasta sihtotstarbelise tulu hinnanguline summa on 126,5 miljonit eurot väiksem kui 2023. aastal.

Sihtotstarbeline tulu

Vastavalt ÜPP rahastamist käsitlevale määrusele ⁽¹⁾ on teatavatest toimingutest (peamiselt vastavuskontrollist, raamatupidamisarvestuse kontrollimisest ja heakskiitmisest ning õigusnormide eiramisest johtuvad korrektsioonid) tekkiv tulu ette nähtud EAGFile ning seda kasutatakse kõnealuse fondi vajaduste osaliseks katmiseks. Selle tulemusena tehakse vahet taotletud eelarveassigneeringute ja prognoositavate kulude (vajaduste) vahel. 2024. aasta eelarveprojektis taotletud assigneeringud on väiksemad kui hinnangulised kulud, kuna EAGFile on eraldatud hinnanguliselt 505,5 miljonit eurot tulusid. Ehkki põhimõtteliselt saab seda kasutada mis tahes EAGFi meetme jaoks, võetakse sihtotstarbelist tulu lihtsustamise ja suurema läbipaistvuse eesmärgil assigneeringute taotlemisel baassissetuleku toetuse jaoks kestlikkuse tagamiseks eelarvepunktis 08 02 04 01 arvesse tervikuna.

Sihtotstarbeline tulu on väiksem kui 2023. aasta eelarves, peamiselt seetõttu, et praeguse otsetoetuste süsteemi viimastel aastatel on vähenenud veamäär ja korrektsioonide summad auditiprotsessis, millel võib olla mõju 2024. aastale. Varasematest auditijuhtumitest tulenevad edasilükatud summad ja COVID-19 pandeemiast tingitud kuhjunud auditijuhtumid on enamasti tasaarvestatud. Selle tulemusena prognoositakse, et 2024. aastal laekub EAGFi finantskorrektsioonidena 270 miljonit eurot. Muud 2024. aasta eelarveprojekti sihtotstarbelise tulu allikad on EAGFi eeskirjade eiramisest tulenevad toimingud (130 miljonit eurot). Lisaks näitab kättesaadaval andmetel põhinev analüüs praeguses etapis 2023. aasta eelarves 105,5 miljoni euro suurust ülejääki, mis sisaldub juba 2024. aasta eelarveprojekti sihtotstarbelise tulu summas. Ülejääk tuleneb peamiselt liikmesriikide kasuks tehtavate finantskorrektsioonide väiksematest vajadustest.

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) kaudu antav toetus kujutab enesest olulist panust maakeskkonna kestlikkusesse ning aitab säilitada tasakaalu linna- ja maapiirkondade vahel konkurentsil põhineva ja teadmispõhise majanduse tingimustes. See täiendab turusekkumisi ja põllumajandustootjatele EAGFi raames antavat otsest sissetulekutoetust. ÜPP kavad aastateks 2024–2027 hõlmavad järgmist liiki EAFRD sekkumisi: i) keskkonna-, kliima- ja muud halduskohustused; ii) looduslikust või muust piirkondlikust eripärasest tulenevad piirangud; iii) teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevad piirkondlikud ebasoodsad tegurid; iv) investeeringud, sealhulgas investeeringud niisutusse; v) noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetus ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamise toetus; vi) riskijuhtimisvahendid; vii) koostöö; viii) teadmiste vahetamine ja teabevahetus.

48 % EAFRD kogutoetusest (võrreldes eesmärgiga vähemalt 35 %) on ette nähtud keskkonna ja kliimamuutustega seotud sekkumisteks, sealhulgas on pooled maksetest mõeldud looduslikust eripärasest tingitud piirangutega aladele, mis annab otsustava panuse Euroopa roheline kokkuleppega seotud tõhustatud keskkonna- ja kliimameetmesse. Mis puutub taasterahastu „NextGenerationEU“ lisatoetusesse maaelu arengu programmidele aastatel 2014–2022, siis hõlmab 2024. aasta eelarveprojekt makseid, mis tuleb teha seoses 2021. ja 2022. aastal võetud kulukohustustega.

Kulukohustuste assigneeringud põhinevad ÜPP strateegiakava määruse ⁽²⁾ XI lisas sätestatud rahastamispakettidel ja kajastavad 1 047 miljoni euro suurust netoümberpaigutust EAGFist. Maksevajadused peaksid 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga vähenema, nagu see on ka ühtekuuluvuspoliitika programmide puhul: samal ajal, kui 2014.–2022. aasta programmide lõpp on lähenemas, ei ole uute kavadega seotud maksed veel täies mahus käivitunud.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta, eriti selle artikkel 43, ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013, mida on muudetud komisjoni 8. veebruari 2023. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2023/813 (ELT L 102, 17.4.2023, lk 6–19).

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt		Toetus taasterahastust „NextGenerationEU“		Kokku	
			KA	MA	KA	MA	KA	MA
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)¹			13 155,8	11 991,9		1 806,5	13 155,8	13 798,4
Millest:	Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi toetuskulud	08 01 02	1,9	1,9			1,9	1,9
	Euroopa Liidu taasterahastust (EURI) rahastatavad maaelu arengu valdkonna sekkumised	08 03 01 03				1 805,6		1 805,6
	EAFRD — Euroopa Liidu taasterahastust (EURI) rahastatav tehniline operatiivabi	08 03 03				0,9		0,9

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi (EMKVF) (¹) kaudu toetatakse ELi eelarve raames ühise kalanduspoliitika (ÜKP) rakendamist ja ELi merenduspoliitikat. See rahastamine on peamine vahend säästva kalapüügi ja mere bioloogiliste ressursside kaitse ning toiduga kindlustatuse saavutamiseks. Selle hulka kuulub toetus kalandus- ja vesiviljelustoodete töötlemisele ja turustamisele. Üks poliitikavaldkonna erieesmärke on tugevdada rahvusvahelist ookeanide majandamist ning aidata kaasa merede ja ookeanide turvalisusele, puhtusele ja kehtlikule majandamisele.

EMKVF-i rakendatakse nii eelarve jagatud täitmise raames kui ka eelarve otsese ja kaudse täitmise kaudu komisjoni poolt. Kõik eelarve jagatud täitmise osaga seotud programmid aastateks 2021–2027 on vastu võetud, et võimaldada nende rakendamist kogu ELis.

Pärast liikmesriikide taotlust vahendite ümberpaigutamiseks vastavalt ühissätete määruse artiklile 26 võib EMKVF-i raames asjaomase liikmesriigi huvides kasutada täiendavaid vahendeid kooskõlas rahastamisvahendi eeskirjadega.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Euroopa Merendus-Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)			2,5	2,4
Millest:	— Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond — Toetus ERFist	05 02 08	p.m.	p.m.
	— Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond — Toetus Ühtekuuluvusfondist	05 03 06	2,5	2,4
	— Euroopa merendus-, kalandus- ja vesiviljelusfond — Toetus ESF+-ist	07 02 10	p.m.	p.m.

(¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1139, millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004 (ELT L 247, 13.7.2021, lk 1–49).

Säästva kalapüügi partnerluslepingud ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid

EL peab läbirääkimisi kahepoolsete jätkusuutliku kalanduse partnerluslepingute üle Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vahel ning sõlmib ja rakendab neid. Säästva kalapüügi partnerluslepingutega peab komisjon ühise kalanduspoliitika juhtpõhimõtete ja muude asjaomaste Euroopa poliitikavaldkondade raames võetud kohustustega kooskõlas kolmandate riikidega dialoogi kalandusega seotud poliitikavaldkondade üle.

Samuti kuulub EL mitmesse rahvusvahelisse organisse, sealhulgas eri piirkondlikesse kalavarude majandamise organisatsioonidesse ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni loodud organitesse, nimelt Rahvusvahelisse Süvamerepõhja Organisatsiooni ja Rahvusvahelise Mereõiguse Kohtusse. Piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid edendavad piirialade kalavarude ja pika rändega kalavarude kaitset ja kestlikkust.

Euroopa Kalanduskontrolli Amet (EFCA) aitab kaasa ÜKP reeglite ühtsele rakendamisele kõikjal ELis.

3.5.3. Keskkonna ja kliimameetmete teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Keskkonna ja kliimameetmete teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Keskkonna ja kliimameetmete programm (LIFE)	744,9	571,4	756,1	523,3	- 11,2	48,1	-1,5 %	9,2 %	2 346,9
— Loodus ja bioloogiline mitmekesisus	285,2	112,0	279,0	99,3	6,2	12,7	2,2 %	12,8 %	447,9
— Ringmajandus ja elukvaliteet	177,8	117,9	179,7	71,7	- 1,9	46,1	-1,1 %	64,3 %	307,6
— Kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmed	122,7	65,0	128,6	48,6	- 5,9	16,4	-4,6 %	33,7 %	212,1
— Puhtale energiale üleminek	133,5	90,7	143,0	56,8	- 9,5	33,9	-6,6 %	59,7 %	232,7
— Toetuskulud	25,8	25,8	25,8	25,8	- 0,0	- 0,0	-0,0 %	-0,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	160,0	p.m.	221,0		- 61,0		-27,6 %	1 146,6
Õiglase ülemineku fond	1 489,9	3,3	1 466,2	2,8	23,7	0,5	1,6 %	16,4 %	
— Õiglase Ülemineku Fond (JTF) - Tegevuskulud	1 485,6	p.m.	1 462,1	p.m.	23,6		1,6 %		6 130,8
— Õiglase Ülemineku Fond (JTF) – Operatiivne tehniline abi	4,2	3,3	4,1	2,8	0,1	0,5	2,0 %	16,4 %	12,1
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodav avaliku sektori laenu rahastu	50,0	35,0	50,0	p.m.		35,0			9,9
— Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodav avaliku sektori laenu rahastu	50,0	35,0	50,0	p.m.		35,0			9,9
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
Detsentraliseeritud asutused	67,6	67,6	59,0	59,0	8,6	8,6	14,6 %	14,6 %	3,0
— Euroopa Kemikaaliamet – Keskkonnaalased direktiivid ja rahvusvahelised konventsioonid	6,9	6,9	4,8	4,8	2,1	2,1	43,7 %	43,7 %	
— Euroopa Keskkonnaamet	60,7	60,7	54,2	54,2	6,5	6,5	12,1 %	12,1 %	3,0

Keskonna ja kliimameetmete teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	16,2	17,4	9,4	13,5	6,9	3,9	73,7 %	28,7 %	21,4
— Katseprojektid	p.m.	3,3	5,2	4,7	- 5,2	- 1,4	-100,0 %	-30,0 %	6,2
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	6,7	p.m.	7,2		- 0,5	0	-7,1 %	15,2
— Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed	16,2	7,4	4,2	1,6	12,1	5,8	291,3 %	370,2 %	
— Süsiniku piirimeede	16,2	7,4	4,2	1,6	12,1	5,8	291,3 %	370,2 %	
Keskonna ja kliimameetmete teemavaldkond kokku	2 368,7	694,6	2 340,6	598,6	28,0	96,1	1,2 %	16,0 %	8 524,0

3.5.3.1. 2024. aasta prioriteetid

Euroopa kliimamääruses⁽¹⁾ on sätestatud ELi kohustus saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja püüelda kliimamuutustega kohanemise ülemaailmse eesmärgi poole. Koos ELi kliimamuutustega kohanemise strateegiaga sillutab see teed Euroopa tugevdatud keskkonna-, kliima- ja energiapöörde poliitikale. 2021. aasta õigusaktide pakett „Eesmärk 55“ sisaldas omavahel seotud ettepanekuid, millega muuta ELi kliima-, energia-, maakasutus-, transpordi- ja maksupoliitikat nii, et 2030. aastaks vähendataks kasvuhooonegaase vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega. Komisjon tegi nimelt ettepaneku laiendada ja tugevdada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) ning luua kliimameetmete sotsiaalfond, et tegeleda uuest HKSist maantee- ja ehitussektorile tuleneva sotsiaalse mõjuga ning vaadata läbi ELi energiaalane õigusraamistik energiatõhususe, taastuvate energiaallikate ja hoonete energiatõhususe valdkonnas. Imporditud kaupadega seotud kasvuhooonegaaside heitkoguste õiglase hinnakujunduse tagamiseks tegi komisjon ettepaneku ka uue süsiniku piirimeetme kohta. 2022. aasta jooksul viidi institutsioonidevahelised läbirääkimised enamiku nende ettepanekute üle edukalt lõpule, sillutades teed kiiremale ülemineku puhtale energiale, mis loob tingimused Euroopa pikaajaliseks majanduskasvuks ja tugevdab Euroopa majanduse vastupidavust.

Käimas on läbirääkimised F-gaaside ja osoonimääruse ettepanekute üle, samuti raskeveokite ning süsinikdioksiididumist ja sertifitseerimist käsitlevate ettepanekute üle, mis kõik aitavad kaasa rohelise kokkuleppe tööstuskava jõupingutustele, tugevdades Euroopa nullnetotehnoloogiaid. Nagu on nõutud kliimaseaduses, esitab komisjon 2024. aastal ettepaneku 2040. aasta kliimaeesmärgi kohta. Tulevaste vahe-eesmärkide seadmine teel kliimanetraalsuseni 2050. aastaks annab õigusliku prognoositavuse ning suunised kodanikele ja investoritele. Vastavalt Euroopa kliimamäärusele viiakse läbi ELi kliimamuutustega kohanemise riskihindamine, et tagada kliimamuutustele vastupanu võime järjepidev integreerimine kõikidesse poliitikavaldkondadesse.

Pidades silmas ökosüsteemi teenuste rolli kestlikus majanduses, toetab komisjon ELi panust ülemaailmsete eesmärkide saavutamisse, mis on kindlaks määratud eelmise aasta detsembris bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni alusel vastu võetud Kunming-Montreali elurikkuse raamistikus. 2022. aastal tehti ettepanek uue tervikliku õigusakti kohta, mis võetakse vastu 2023. aasta lõpus ja mida hakatakse kohaldama 2024. aastal. Õigusakti eesmärk on taastada ökosüsteemid, elupaigad ja liigid kogu ELi maismaa- ja merealadel, et võimaldada bioloogiliselt mitmekesise ja vastupidava looduse pikaajalist ja püsivat taastumist, aidata kaasa ELi kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärkide saavutamisele ning täita rahvusvahelisi kohustusi. Komisjon esitab 2023. aastal ka täiendavad ettepanekud bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas, peamiselt mulla- ja metsaseire õigusaktide kohta. Samuti on kavas jätkata tööd, et tugevdada ringmajanduse rolli ELi majanduse ja tööstuse toetamisel, esitades ettepanekud keskkonnaväidete kohta, ettepanekud plasti ja pakendeid käsitleva jäätmealase õigustiku lõplikuks väljakujundamiseks ning uued ettepanekud kemikaalide kohta, kehtestades õigusakti lähenemisviisi „üks aine, üks hindamine“ kohta.

Keskkonna- ja kliimameetmete programm LIFE

LIFE⁽²⁾ toetab ELi olulisi poliitikaeesmärke, eelkõige looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitset, ELi õhu ja vee kaitset ja kvaliteedi parandamist ning üleminekut energiatõhusale, taastuvenergia põhinevale, ringluspõhisele, kliimanetraalsele ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisele majandusele. See toetab energia- ja kliimapoliitika raamistiku 2030 rakendamist ning liidu võetud kohustuste täitmist, et saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus ja vastupanuvõime kliimamuutustele, sealhulgas algatusi paketi „Eesmärk 55“ ja ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia raames. Need eesmärgid hõlmavad ka prioriteete, mis kerkisid esile seoses sissetungiga Ukrainasse.

Seoses kava „REPowerEU“⁽³⁾ eesmärgiga kaotada 2027. aastaks järk-järgult ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist ning osana puhtale energiale ülemineku⁽⁴⁾ allprogrammist soodustab programm LIFE investeringuid ja toetab tegevusi, mis keskenduvad energiatõhususele ja taastuvenergia kasutuselevõtule kodudes, ettevõtetes ja avalikus sektoris. Lisaks aitavad kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise ning ringmajanduse ja elukvaliteedi allprogrammid vähendada primaarenergia nõudlust, kas rakendades energiatõhususe meetmeid, eelkõige ehituses ja renoveerimisel või toetades energia tootmist taastuvatest energiaallikatest.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1–17).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/783, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1293/2013 (ELT L 172, 17.5.2021, lk 53–78).

⁽³⁾ COM(2022) 230, 18.5.2022.

⁽⁴⁾ COM(2022) 240 ja SWD(2022) 230, 18.5.2022.

Mis puudutab roheline kokkuleppe investeerimiskava ja nullnetotööstuse määrust, siis programmiga LIFE toetatakse aktiivselt nullnetotehnoloogia kasutuselevõttu ja nõudlust, eelkõige seoses soojuspumpade ja päikeseenergia kasutuselevõtu, aruka energiatõhususe ja energiasüsteemide integreerimislahendustega ning muude keskkonnahoidlike ja uuenduslike nullnetotehnoloogiatega ringmajanduse ja kliimamuutuste leevendamise valdkonnas. Pidades silmas ELi solidaarsust Ukrainaga, jätkatakse programmist LIFE algatuse „Phoenix“⁽¹⁾ toetamist, et valmistada linnade kvaliteetseks, kestlikuks ja kaasavaks ülesehitamiseks.

Kliimapolitiika valdkonnas toetatakse programmiga meetmeid, mis on seotud kliimamuutuste leevendamisega (kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine), kliimamuutustega kohanemisega (kliimamuutustega kohanemise võime suurendamine, neile vastupanu võime tugevdamine ja haavatavuse vähendamine nende suhtes) ning hea kliimaalase juhtimise edendamise. Programm LIFE aitab märkimisväärselt kaasa kliimaga seotud kulutuste integreerimisele ELi eelarvesse: eeldatakse, et 61 % programmi LIFE kulutustest on kliima seisukohast olulised. Bioloogilise mitmekesisuse rahastamise alal aitab programm märkimisväärselt kaasa üldise bioloogilise mitmekesisuse eesmärgi saavutamisele, panustades sellesse ligikaudu 50 %ga oma eelarvest. Programmil on oluline roll vajaliku ettevalmistustöö toetamisel aruandluskohustuste täitmiseks Kunming-Montreali elurikkuse raamistiku raames.

Õiglase ülemineku mehhanism

Üks Euroopa roheline kokkuleppe peamisi osi on õiglase ülemineku mehhanism, mis koosneb kolmest sambast: õiglase ülemineku fond (JTF),⁽²⁾ mida rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames, sihtotstarbeline õiglase ülemineku kava InvestEU raames ja avaliku sektori laenuvahastus,⁽³⁾ et kaasata asjaomaste piirkondade jaoks täiendavaid investeeringuid.

Õiglase Ülemineku Fond (JTF)

Üleminek roheline majandusele tähendab loobumist selliste fossiilkütuste nagu kivisüsi, pruunsüsi, turvas ja põlevkivi kasutamisest. Selleks et keegi teistest maha ei jääks, toetatakse õiglase ülemineku fondist neid piirkondi ja sektoreid, mida üleminek kliimaneutraalsusele kõige rohkem mõjutab. Sellest abistatakse töötajaid tuleviku tööturul vajavate oskuste ja pädevuste omandamisel ning toetatakse VKEsid, idufirmasid ja ettevõtlusinkubaatoreid, et nad loomaksid piirkonnas uusi majanduslikke võimalusi. Samuti toetatakse investeeringuid üleminekuks puhtale energiale ja energiatõhususe valdkonnas. Õiglase ülemineku fondi rakendatakse eelarve jagatud täitmise raames vastavalt ühissätete määruse reeglitele. Liikmesriikidel on võimalus täiendada õiglase ülemineku fondi eraldisi oma ERFi ja ESF+-i eralditest konkreetse ja lõpliku ümberpaigutamismehhanismi kaudu. Liikmesriigid esitasid oma õiglase ülemineku territoriaalsed kavad, milles määrati kindlaks rahastamiskõlblikud territooriumid, mida üleminek roheline majandusele eeldatavasti kõige negatiivsemalt mõjutab. 2022. aasta lõpuks võttis komisjon vastu kõik õiglase ülemineku fondi programmid, mille liikmesriigid (kõik peale Bulgaaria) olid esitanud. Nende hulka kuuluvad 67 õiglase ülemineku territoriaalset kava, millega toetatakse 96 konkreetset territooriumi. Rakendusetaapp algas vahetult pärast õiglase ülemineku fondi programmide vastuvõtmist.

Õiglase ülemineku fondist investeeritakse **oskustesse ja majanduse mitmekesistamisse**. 5 miljardi euroga (28 %) toetatakse VKEsid ja idufirmasid, samal ajal kui 3,2 miljardi euroga (18 %) toetatakse töötajate ümberõpet, abi tööotsingutel ning noori ja haridust. Õiglase ülemineku fondist toetatakse peaaegu 39 000 ettevõtet ning rohkem kui 5 000 VKEd investeerivad nutika spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtlusega seotud uutesse oskustesse. Sellest saavad kasu kuni 120 000 töötut ja peaaegu 200 000 inimest saab uue kvalifikatsiooni. **Puhtasse energiasse** investeeritakse 3 miljardit eurot, sageli selleks, et aidata taastuvenergiasektoritel luua töökohti, mis kompenseerivad fossiilkütustest sõltuvate töökohtade kadumise. Õiglase ülemineku fondist eraldatakse 2 miljardit eurot teadusuuringutele ja innovatsioonile, sealhulgas **toetus CO₂-mahukate tööstusharude CO₂-heite vähendamiseks**, et tagada nende kohalolek piirkondades ja säilitada töökohti. Sel viisil aitab õiglase ülemineku fond kaasa ka roheline kokkuleppe investeerimiskava ja nullnetotööstuse määruse eesmärkide saavutamisele.

Kuigi taasterahastus „NextGenerationEU“ kulukohustused on koondatud aastatesse 2021–2023, võib vastavaid makseid teha kuni 2026. aasta lõpuni. Haldustoetuskuludele vastav piiratud summa seotakse kulukohustustega kuni 2027. aasta lõpuni. Järgnevas tabelis on esitatud õiglase ülemineku fondi rahastamine nii mitmeaastasest finantsraamistikust kui ka taasterahastust „NextGenerationEU“.

(1) Algatus „Phoenix“ on suutlikkuse suurendamise programm Ukraina omavalitsusüksuste ettevalmistamiseks taasülesehitamiseks. Vt Ukraina taasülesehitamine (europa.eu).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231, 30.6.2021, lk 1–20).

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1229, mis käsitleb õiglase ülemineku mehhanismi osana loodavat avaliku sektori laenuvahastust (ELT L 274, 30.7.2021, lk 1–19).

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt		Toetus taasterahastust „NextGenerationEU“		Kokku	
			KA	MA	KA	MA	KA	MA
Õiglase ülemineku fond⁽¹⁾			1 489,9	3,3	3,7	1 243,4	1 493,6	1 246,7
Millest:	õiglase ülemineku fond — tegevuskulud	09 03 01	1 485,6	p.m.	—	1 229,2	1 485,6	1 229,2
	õiglase ülemineku fond — operatiivne tehniline abi	09 03 02	4,2	3,3	—	10,5	4,2	13,7
	õiglase ülemineku fondi toetuskulud	09 01 02	p.m.	p.m.	3,7	3,7	3,7	3,7
⁽¹⁾ Programm saab toetust järgmiste teemavaldkondade raames: piirkondlik areng ja ühtekuuluvus; investeerimine inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse; keskkond ja kliimameetmed.								

Avaliku sektori laenurahastu

Avaliku sektori laenurahastust⁽¹⁾ toetatakse investeringuid avalikku sektorisse soodustingimustel rahastamise kaudu. Nendest investeringutest saavad kasu territooriumid, kus kliimapöörde mõju on kõige problemaatilisem, nagu on kindlaks määratud õiglase ülemineku territoriaalsetes kavades. Sellest laenurahastust antakse toetust ja laenu. ELi eelarvest ja sihtotstarbelisest välistulust rahastatav toetuskomponent vähendab toetusajaajate finantskoormust seoses Euroopa Investeeringupanga (EIP) või muu rahastamispartneri antud laenu tagasimaksmisega. Esimene projektikonkurss käivitati 2022. aastal ja esimesed toetuslepingud võidakse allkirjastada 2024. aastal.

Süsiniku piirimeede (SPIM)

SPIM⁽²⁾ leevendab kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu, tagades, et omamaisele tootmisele ja impordile kohaldatakse samal tasemel CO₂ hinnastamist, ning julgustab kolmandate riikide tootjaid võtma kasutusele vähese CO₂-heitega tehnoloogiaid. SPIMi kohaldatakse esialgu selliste teatavate kaupade ja valitud lähteainete impordi suhtes, mille tootmine on CO₂-mahukas ja mille puhul on kasvuhoonegaaside heite ülekandumise oht kõige suurem. Need on tsement, raud ja teras, alumiinium, väetised, elekter ja vesinik. Võrreldes komisjoni ettepanekuga põhineb selle uue vahendi suhtes saavutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu kokkulepe tsentraliseeritumal juhtimismudelil, mis kaasab komisjoni rakendamisse ning nõuab deklarantide kinnitamise, järelevalve, deklaratsioonide ja heitearuannete läbivaatamise, samuti kohtuvaidluste ja sissenõudmiste jaoks olulise IT-süsteemi väljatöötamist ja hooldamist. Süsteemi suurenenud finantskulud, mis kuni 2027. aastani on hinnanguliselt 102 miljonit eurot, rahastatakse rubriigist 3, samas kui komisjoni vajalikke täiendavaid töötajaid rahastatakse rubriigist 7.

Selle teemavaldkonna **detsentraliseeritud asutused** (Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) – keskkonnadirektiivid ja rahvusvahelised konventsioonid ning Euroopa Keskkonnaamet (EEA)) annavad usaldusväärset ja sõltumatut teavet keskkonna kohta, mis võimaldab keskkonnapoliitikat välja töötada, vastu võtta, rakendada ja hinnata.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1229, mis käsitleb õiglase ülemineku mehhanismi osana loodavat avaliku sektori laenurahastust (ELT L 274, 30.7.2021, lk 1–19).

⁽²⁾ Poliitiline kokkulepe saavutati 2022. aasta detsembris. Vastuvõtmine on pooleli.

3.5.4. Käesoleva rubriigi maksete assigneeringud

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – Rubriigi 3 maksete assigneeringute kogusumma osakaal	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed,	54 074,7	99,7 %	57 311,3
millest EAGF	40 585,4	74,8 %	40 693,6
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames	5 149,3	9,5 %	2 150,1
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasemate raames ⁽¹⁾	8 340,0	15,4 %	14 467,6
Muud maksed ⁽²⁾	157,9	0,3 %	146,0
Kokku	54 232,6	100,0 %	57 457,3

⁽¹⁾ Hõlmab samuti EAFRD kulukohustuste makseid ajavahemiku 2014–2020 pikendatud programmide raames.
⁽²⁾ Maksed, mis on seotud haldustoetuse kulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, Euroopa Komisjoni õiguste raames rahastatavate meetmete ja muu tegevusega.

Selle rubriigi jaoks taotletud maksete assigneeringud tervikuna tulenevad ühelt poolt peamiselt EAGFi liigendamata kuludest, mille puhul 2024. aasta eelarveprojektis taotletud maksete assigneeringud kajastavad otsetoetuste ja turusekkumiste meetmete vajadusi; teiselt poolt kajastab eelarveprojekt muude programmide liigendatud kulude maksete assigneeringuid, mille puhul saab programmitöö uue perioodi eristada eelmisest programmitöö perioodist.

Uute programmide maksed

EAFRD maksete assigneeringud, mida on ÜPP kavade raames ette nähtud kokku 4 360 miljoni euro ulatuses, hõlmab nii eelmakseid summas 660 miljonit eurot (mis vastab 1 %-le EAFRD kogueraldisest) kui ka 3 700 miljoni euro ulatuses vahemakseid nii iga-aastastele kui ka investeerimismeetmetele. Veel 20 miljonit eurot on ette nähtud komisjoni algatusel antavaks operatiivseks tehniliseks abiks.

EMKVF-i eelarve jagatud täitmise osa maksete assigneeringud summas 75 miljonit eurot katavad EMKVF-i 2024. aasta eraldise eelmakseid (0,5 %) ning liikmesriikide esitatud esimese teabe põhjal ka vahemaksete summat. Kreeka otsuse kohaselt on piirihalduse ja viisapoliitika rahastu jaoks ette nähtud 1 miljoni euro suurune toetus. EMKVF-i eelarve otsese ja kaudse täitmise raames on lisatud 121,7 miljonit eurot makseteks toetusesaajatele ja segarahastamisvahendi jaoks programmi „InvestEU“ raames. Kalanduskokkulepete jaoks on lisatud 142,6 miljonit eurot.

Programmi LIFE puhul on uue programmiga seotud 385,6 miljoni euro suurune summa nähtud peamiselt ette korrapäraste 30 % eelmaksete katmiseks igat liiki meetmetoetuste puhul. Lisaks kaetakse sellest eelarvest hanke- ja tegevustoetuste maksed.

Õiglase ülemineku fondi puhul on 2024. aasta eelarveprojektis operatiivse tehnilise abi jaoks ette nähtud vaid piiratud hulk heakskiidetud maksete assigneeringuid (3,3 miljonit eurot). Võttes arvesse taasterahastu „NextGenerationEU“ maksete ajalisi piiranguid, tehakse ettepanek maksimeerida selle sihtotstarbelise välistulu kasutamist kuni 2026. aastani ja seega kiirendada taasterahastu maksete kasutamist. Seetõttu koosnevad taasterahastu „NextGenerationEU“ tegevuskuludeks mõeldud maksete assigneeringud 2024. aasta eelarveprojektis eelmaksetest (97 miljonit eurot) mitmeaastase finantsraamistiku 2024. aasta puhul ja taasterahastu „NextGenerationEU“ eraldistest, samuti vahemaksetest summas 1 133 miljonit eurot.

2024. aastal on avaliku sektori laenurahastu jaoks kavandatud 35 miljoni euro ulatuses maksete assigneeringuid.

Eelmiste programmide maksed

EAFRD puhul peaks programmide rakendamine programmitöö perioodi lõpu lähenedes 2024. aastal aeglustuma. Kõik EAFRD maksete assigneeringud 2024. aasta eelarveprojektis on seotud iga-aastaste ja investeerimismeetmete vahemaksetega. Võttes arvesse rakendamistsükli etappi, peaks iga-aastaste meetmete tase jätkuvalt vähenema, samal ajal, kui investeerimismeetmetega seotud maksed kiirenevad veelgi. EAFRD jaoks taotletud maksete assigneeringute summa on 7 610 miljonit eurot ja selle summa puhul võetakse arvesse 400 miljoni euro suuruse sihtotstarbelist tulu kasutamise võimalust. 2024. aastal saab EAFRD jätkuvalt toetust taasterahastu „NextGenerationEU“ maksetest, mille jaoks on kättesaadav lisatoetus summas 1 806 miljonit eurot sihtotstarbelise välistuluna.

2014.–2020. aasta Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) 570 miljoni euro suurused maksete assigneeringud on peamiselt seotud eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate programmide lõpuleviimisega. Selles võetakse arvesse EMKFi jaoks kasutada olevat sihtotstarbelist tulu, mis on saadud iga-aastaste eelmaksete sissenõudmisest. Kooskõlas muude ühissätete määruse fondidega peaksid maksevajadused 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes vähenema. EMKFi eelarve otsese täitmise osa puhul katavad 2023. aasta maksete assigneeringud vahe- ja lõppmaksed käimasolevate ja lõppevate projektide ja lepingute eest, mis on kõik seotud kulukohustustega programmitöö perioodil 2014–2020.

Programmi LIFE puhul on programmi täiskirusel rakendamiseks eelarves ette nähtud 160 miljonit eurot lõpp-, vahe- ja eelmakseteks, mis on seotud nii hangetega kui ka toetustega programmi raames.

3.6. Rubriik 4 – Ränne ja piirihaldus

Rubriigis käsitletakse liidu rände- ja varjupaigapoliitikat ning välispiiri kaitset. Ränne ja piirihaldus kuuluvad endiselt pikaajaliste probleemide hulka. ELi rändepoliitika tagab tervikliku Euroopa lähenemisviisi rände haldamisele, mis põhineb vastutuse õiglasel jagamisel ja solidaarsusel, austades samal ajal täielikult Euroopa väärtusi ja põhiõigusi. Käesolevast rubriigist toetatakse Euroopa raamistikku, mis võimaldab hallata liikmesriikide poliitika ja otsuste vastastikust sõltuvust ning asjakohaselt reageerida rändevõimalustele ja tekkivatele probleemidele nii tava-, pinge- kui ka kriisiolukorras, sealhulgas tagajärgedele, mis tulenevad Venemaa sissetungist Ukrainasse. Sellega seoses ja eesmärgiga luua jagatud poliitikaraamistik ja suunised tulemusliku Euroopa integreeritud piirihalduse rakendamiseks, võttis komisjon vastu teatise, millega kehtestatakse mitmeaastane strateegiline poliitika ⁽¹⁾ aastateks 2024–2027.

Suurt osa ELi rändeküsimuste ja piirihalduse eelarvest haldavad liikmesriigid, kes saavad ka ELilt täiendavat rahalist ja tehnilist toetust. Kui 2021. aastal eelarve jagatud täitmise raames kasutamata jäänud vahendid on aastateks 2022–2025 ümber planeeritud ja kõik riiklikud programmid on vastu võetud, keskendutakse peamiselt uute programmide jätkuvale rakendamisele 2024. aastal. 2024. aasta on ka perioodi 2014–2020 rahastamiskõlblike kulude viimane aasta pärast seda, kui võeti vastu muudatus, millega pikendatakse vahendite rakendusperioodi ühe aasta võrra, et aidata liikmesriikidel toime tulla sissetungist Ukrainasse tingitud suurenenud survega piiridele ja rändehaldussüsteemidele ⁽²⁾. See puudutab programmitöö perioodil 2014–2020 Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi seoses välispiiride ja viisade rahastamisvahendi ja politseikoostöö, kuritegevuse tõkestamise ja selle vastu võitlemise ning kriisiohje rahastamisvahendiga.

Riiklike programmide kaudu saavad liikmesriigid kasutada ELi rahalisi vahendeid surve leevendamiseks rände haldamise süsteemidele ja välispiiridele ning Ukrainast saabuvate pagulaste vastuvõtmise ja toetamise kulude katmiseks. Rändeküsimuste eelarvest toetatakse varjupaigataotlejate ja rändajate vastuvõttu, nende esimesi samme vastuvõtvasse ühiskonda integreerumisel või nende tõhusa tagasisaatmise korraldamist, samuti muid meetmeid, mis vajavad kooskõlastatud reageerimist, nagu ümberasustamine ja seaduslikud rändevõimalused. Piirihalduse eelarvest saab toetada piirikontrolli parandamist, investeerida taristusse ja seadmetesse ning rahastada viisataotlejatele mõeldud teenuseid. Seda tööd toetavad tugevad ja täielikult toimivad, detsentraliseeritud rände-, varjupaiga- ja piirihaldusvaldkonna küsimuste valdkonna ametid.

⁽¹⁾ COM(2023) 146, 14.3.2023.

⁽²⁾ COM(2022) 112, 8.3.2022.

3.6.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rubriik 4 „Ränne ja piirihaldus“ teemavaldkondade kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1–2)		(1/2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Ränne	1 668,8	1 522,2	1 626,8	1 502,1	42,0	20,1	2,6 %	1,3 %	2 281,5
— Piirihaldus	2 227,9	1 735,8	2 100,5	1 536,3	127,4	199,5	6,1 %	13,0 %	1 723,8
Heakskiidetud assigneeringud kokku	3 896,7	3 258,0	3 727,3	3 038,4	169,4	219,6	4,5 %	7,2 %	4 005,3
<i>Ülemäär</i>	4 020,0		3 814,0						
<i>millest paindlikkusinstrument</i>									
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)</i>									
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)</i>									
<i>Varu</i>	123,3		86,7						
Olemasolev kogusumma	3 896,7	3 258,0	3 727,3	3 038,4	169,4	219,6	4,5 %	7,2 %	4 005,3

3.6.2. Rände teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rände teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond	1 500,7	1 354,1	1 454,6	1 329,9	46,1	24,2	3,2 %	1,8 %	2 263,5
— Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifond	1 496,1	1 035,0	1 451,3	725,9	44,7	309,1	3,1 %	42,6 %	1 051,2
— Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist	0,4	p.m.	0,3	p.m.	0,1		21,3 %		
— Sisejulgeolekufond — Toetus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi toetuskulud	4,3	4,3	3,0	3,0	1,3	1,3	43,3 %	43,3 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	314,8	p.m.	601,0		- 286,2		-47,6 %	1 212,3
Detsentraliseeritud asutused	168,1	168,1	172,2	172,2	- 4,1	- 4,1	-2,4 %	-2,4 %	18,0
— Euroopa Liidu Varjupaigaamet	168,1	168,1	172,2	172,2	- 4,1	- 4,1	-2,4 %	-2,4 %	18,0
Rände teemavaldkond kokku	1 668,8	1 522,2	1 626,8	1 502,1	42,0	20,1	2,6 %	1,3 %	2 281,5

3.6.2.1. 2024. aasta prioriteetidid

ELi eesmärk on lahendada rändeprobleeme ulatusliku ja kiire tegevusega liikmesriikide suutlikkuse toetuseks ning pakkuda poliitilisi meetmeid, mis on vajalikud inimeste päästmiseks, liidu välispiiri kindlustamiseks, tugeva ühise varjupaigapoliitika toetamiseks, ebaseaduslikku rände, tagasisaatmise ja tagasivõtmisega tegelemiseks ja uue seadusliku rände poliitika edendamiseks.

2024. aastal on prioriteetsed valdkonnad välispiiride tugevdamine, piirimenetlused ja kiirendatud tagasisaatmine, teise rände käsitlemine ning koostöö partneritega rände haldamise ja tagasisaatmise parandamiseks.

Liidu toetus keskendub rändevoogude surve all olevate liikmesriikide abistamisele ja toetamisele, nt Vahemere ümbruses ja Balkani rändeteel. Lisaks kriisivajadustele keskenduvad varjupaiga-, rände- ja piirifondid jätkuvalt sellise ELi arendamisele, mis suudab paremini rahuldada rändevaldkonna ja piirihalduse vajadusi kõigis suurima surve all olevates liikmesriikides. Rände- ja piirifondid võivad anda rahalist toetust ka selliste vajaduste rahuldamiseks, mis on seotud Venemaa sissetungiga Ukrainasse.

Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond ⁽¹⁾ aitab kaasa rändevoogude tõhusale juhtimisele ning ühise varjupaigapoliitika rakendamisele, tugevdamisele ja arendamisele, mis edendab liikmesriikide vahelist solidaarsust, ja ühisele rändepoliitikale. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi temaatiline rahastu võimaldab rahastada erakorralist abi, ümberasustamist ja humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmist ning ümberpaigutamist. Lisaks toetavad pagulaste ja ajutise kaitse saanud isikute pikaajalisemat integreerimist pärast vastuvõuetappi Euroopa Sotsiaalfond+ ja Euroopa Regionaalarengu Fond. Seda valdkonda toetatakse ka välispoliitika vahenditega.

Euroopa Liidu Varjupaigaamet pakub liikmesriikidele tõhustatud operatiiv- ja tehnilist abi, pakkudes eelkõige suuremat toetust varjupaigamenetluste tarbeks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1147, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 1–47).

3.6.3. Piirihalduse teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Piirihalduse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		(1–2)		(1/2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Integreeritud piirihalduse fond – Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend	1 000,8	503,7	956,8	397,0	44,0	106,8	4,6 %	26,9 %	1 243,1
— Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu	998,0	398,9	954,8	279,0	43,2	120,0	4,5 %	43,0 %	549,8
— Toetuskulud	2,8	2,8	2,0	2,0	0,8	0,8	40,0 %	40,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	102,0	p.m.	116,0		-14,0		-12,1 %	693,3
Integreeritud piirihalduse fond – Tollikontrolli seadmete rahastamisvahend	143,8	156,7	141,0	71,8	2,8	85,0	2,0 %	118,4 %	136,8
— Tollikontrolli seadmete rahastu	143,7	156,6	140,9	71,7	2,8	85,0	2,0 %	118,5 %	136,8
— Toetuskulud	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	1,2 %	1,2 %	
Detsentraliseeritud asutused	1 083,3	1 075,3	1 002,8	1 067,5	80,6	7,8	8,0 %	0,7 %	343,9
— Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	824,3	824,3	743,6	743,6	80,7	80,7	10,9 %	10,9 %	
— Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (eu-LISA)	259,0	251,0	259,2	323,9	-0,1	-72,9	-0,1 %	-22,5 %	343,9
Piirihalduse teemavaldkond kokku	2 227,9	1 735,8	2 100,5	1 536,3	127,4	199,5	6,1 %	13,0 %	1 723,8

3.6.3.1. 2024. aasta prioriteetid

Kui välispiir on tugev, ühise viisapoliitika rakendamine ühtlustatud ning Euroopa varjupaigasüsteem muudetud tõeliselt ühiseks, siis on võimalik ka täielikult toimiv Schengeni ala, kus puudub kontroll sisepiiridel. Tugevad välispiirid nõuavad piisavat toetust neile liikmesriikidele, kes on oma geograafilise asukoha tõttu kõige suurema surve all, näiteks neile, kes piirnevad Ukrainaga, samuti neile, kes asuvad Vahemere ümber ja Balkani rändeteedel. Keskendumine tugevate välispiiride tagamisele hõlmab toetust ajakohastele ja koostalitlusvõimelistele IT-süsteemidele ning arukate tehnoloogiate kasutamisele.

Integreeritud piirihalduse fond koosneb **piirihalduse ja viisapoliitika rahastust** ⁽¹⁾ ning **tollikontrolliseadmete rahastust** ⁽²⁾.

Piirihalduse ja viisapoliitika rahastust toetatakse Euroopa välispiiri tulemuslikku integreeritud haldamist, aidates liikmesriikidel nõuetekohaselt hallata erinevaid probleeme ja riske neil piiridel ning saada üle erinevustest suutlikkuses ja ressursides.

Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu assigneeringute 4,6 % suurendamine kajastab rahastu jaoks kavandatud suuremat rahastamispaketti, eelkõige selleks, et tugevdada liidu välispiiri ja hõlbustada veelgi Schengeni ala võimalikku laiendamist. Poliitikat rakendavad ühiselt Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet ja riiklikud asutused, kelle ülesanne on hallata piiri, hõlbustada seaduslikku piiriületust, ennetada ja avastada ebaseaduslikku rännet ja piiriülest kuritegevust ning hallata tulemuslikult rändevooge. Komisjon teeb ettepaneku suurendada oluliselt ELi toetust **Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile (FRONTEX)** võrreldes 2023. aasta eelarvega, mis on ette nähtud alalise korpuse loomiseks ja tagasisaatmisoperatsioonide toetamiseks, suunates samal ajal 50 miljonit eurot piirihalduse ja viisapoliitika rahastusse. See võimaldab suurendada piirihalduse ja viisapoliitika rahastu temaatilise rahastamisvahendi rahastamispaketti, mida saab kasutada tugevdatud piirikaitsevõime ja -taristu, seirevahendite ja seadmete ning Schengeni ala head toimimist toetavate meetmete toetamiseks. Frontexi puhul toetab ELi kogutoetuse suurendamine 11 % ehk 85 miljoni euro võrra võrreldes 2023. aasta eelarvega kavandatud 245 täiendava ajutise töötaja ja 214 lepingulise töötaja töölevõtmist 2024. aastal.

Lisaks aitab piirihalduse ja viisapoliitika rahastu ellu viia ühist viisapoliitikat, tagades ühtlustatud lähenemisviisi viisamenetlustele, hõlbustades seaduslikku reismist ning aidates ära hoida rände- ja julgeolekuriske. Piirihalduse ja viisapoliitika rahastust toetatakse ka piirihalduse ja viisapoliitika valdkonna suurte IT-süsteemide arendamist ja koostalitlusvõimet ning mitmeotstarbelisi IKT-süsteeme. Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu temaatiline rahastu võimaldab rahastada erakorralist abi, seadmete soetamist ja IT-arendusi.

Kuna liikmesriigid on esitanud vastavalt ühissätete määruse artiklile 26 taotluse vahendite ümberpaigutamiseks, saab täiendavad vahendid piirihalduse ja viisapoliitika rahastu raames sama liikmesriigi toetuseks kasutusele võtta, rakendades programmi eeskirju. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Integreeritud piirihalduse fond			109,6	53,1
Millest:	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus ERFist	05 02 07	60,4	29,4
	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus Ühtekuuluvusfondist	05 03 05	16,0	7,8
	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus ESF+ -ist	05 03 05	30,8	15,0
	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus EMKVist	08 04 05	2,0	1,0
	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist	10 02 02	0,4	p.m.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1077, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana tollikontrolliseadmete rahastu (ELT L 234, 2.7.2021, lk 1–17).

Lisaks sisaldab integreeritud piirihalduse fondi välispiiride ja viisade rahastamisvahendi heakskiidetud assigneeringute kogusumma mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohast täiendavat eraldist, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohandusega 2023. aastaks vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 4 lõike 1 punktile e. Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu puhul tähendab see 154,0 miljoni euro ulatuses kulukohustuste assigneeringuid.

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	Sealhulgas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased eraldised
			KA	KA
Integreeritud piirihalduse fond			1 144,5	154,0
Millest:	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu	11 02 01	998,0	154,0

Tollikontrolli seadmete rahastamisvahendist antakse liikmesriikide tolliasutustele rahalist toetust piiripunktides ja tollilaborites kasutatavate tiptasemel tollikontrolliseadmete ostmiseks, hooldamiseks ja ajakohastamiseks. Tugevdatakse tollikontrolli ning hõlbustatakse seaduslikku äritegevust ja kaubandust, mis aitab kaasa turvalise ja tõhusa tolliliidu loomisele ning liidu ja selle liikmesriikide finants- ja majandushuvide kaitsmisele.

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala **detsentraliseeritud asutused** on ELi täielikult integreeritud piirihaldussüsteemis kesksel kohal. **Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (FRONTEX)** jätkab piirivalve alalise korpuse loomist ning **Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide** Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (**eu-LISA**) jätkab olemasolevate ELi infosüsteemide (Schengeni infosüsteem, viisainfosüsteem ja Eurodac) läbivaatamist ja ajakohastamist ning uute süsteemide (riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, ELi reisiinfo ja -lubade süsteem ning kolmandate riikide kodanike Euroopa karistusregistrite infosüsteem) väljatöötamist.

3.6.4. Rubriigi maksete assigneeringud

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – osakaal rubriigi 4 maksete assigneeringutes	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed,	2 007,4	61,6 %	1 793,6
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames	1 590,6	48,8 %	1 076,6
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasemate finantsraamistike raames	416,8	12,8 %	717,0
Muud maksed ⁽¹⁾	1 250,6	38,4 %	1 244,8
Kokku	3 258,0	100,0 %	3 038,4

⁽¹⁾ Maksed, mis on seotud haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide ja ettevalmistavate meetmetega

Eespool esitatud tabelis on esitatud rubriigi jaoks taotletud maksete assigneeringute kogusumma, mis on jaotatud vastavalt sellele, kas neid on vaja uute programmide jaoks või varasemate mitmeaastaste perioodide täitmata kulukohustuste katteks. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Integreeritud Piirihalduse Fondi programmide jaoks taotletud maksete assigneeringud põhinevad rakendusmehhanismide põhjalikul analüüsil. Eeldatakse, et uute kulukohustuste kohased maksed seisnevad osaliselt eelmaksetes ja vahemaksetes, mis tehakse nii riiklike programmide kui ka temaatiliste rahastute raames. Vahemakseteks taotletud maksete tasemeid on hinnatud, võttes arvesse liikmesriikide viimaseid kättesaadavaid prognoose, varasemaid kogemusi programmide rakendamise tempo kohta ja praegust kohapealset rakendamist. Täitmata kulukohustuste alusel tehakse peaaegu ainult vahe- ja lõppmakseid, võttes arvesse liikmesriikide esitatud prognoose riiklike programmide kohta ning liidu meetmete ja hädaabimaksete tegemise ajakava viimastel aastatel.

3.7. Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse

Rubriigis käsitletakse julgeoleku- ja kaitsevaldkonna probleeme ja lähenemisviisi keerukatele ohtudele, millele ükski liikmesriik ei suuda omal jõul vastu astuda. Julgeolek, millel on olemuslikult piiriülene mõõde, vajab jõulisi ja koordineeritud meetmeid ELi tasandil. Selleks et olla valmis kaitsma oma kodanikke, peab Euroopa jõudma järgmisele tasemele, suurendama oma avatud strateegilist autonoomiat ning looma hästi läbi mõeldud ja tõhusad kaitsevahendid. Viiendas eduaruandes ⁽¹⁾ ELi julgeolekuliidu strateegia ⁽²⁾ rakendamise kohta esitatakse vahekokkuvõtte strateegia rakendamisest, tuues välja, mida on saavutatud ja mida tuleb veel teha praeguse komisjoni ametiaja lõpuni. Kuigi on tehtud edusamme, eelkõige võrgutaristut ⁽³⁾ ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ⁽⁴⁾ käsitlevate direktiivide kaudu, jätkatakse sihipäraseid jõupingutusi, et tagada turvaline liit kõigi kodanike jaoks, võttes arvesse ka ohukeskkonna märkimisväärset arengut alates COVID-19 kriisist, millele järgnes sissetung Ukrainasse.

Euroopa Kaitsefondi ⁽⁵⁾ eesmärk on edendada kaitsetööstuse konkurentsivõimet ja innovatsiooni kogu liidus, toetades ühiseid teadusuuringuid ja arendustegevuse meetmeid tööstustsükli igas etapis. See võimaldaks vältida kattuvust, saavutada mastaabisäästu ja kokkuvõttes maksumaksja raha tõhusamalt kasutada. Sellega seoses esitatakse ELi strateegilises kompassis ulatuslik tegevuskava ELi julgeoleku- ja kaitsepoliitika tugevdamiseks aastaks 2030. Lisaks teeb komisjon ettepaneku, et liit täiustaks Euroopa ühendamise rahastu kaudu oma strateegilist transporditaristut vastavalt sõjaväe liikumise vajadustele.

Ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi (EDIRPA) ⁽⁶⁾ eesmärk on edendada ELi kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi (EDTIB) konkurentsivõimet, toetades liikmesriikide koostööd kaitsevaldkonna ühiste hangete valdkonnas. See lühiajaline vahend on mõeldud Ukraina sõja tagajärjel tekkivate kõige pakilisemate ja kriitilisemate vajaduste rahuldamiseks. Alge finantselgituse kohaselt oleks EDIRPA rahastamine 2024. aastal nõudnud paindlikkusinstrumendi kasutamist 300 miljoni euro ulatuses.

Komisjoni ettepanekuga võtta vastu laskemoona tootmist toetav õigusakt (ASAP) ⁽⁷⁾ luuakse uus vahend, et toetada Euroopa kaitsetööstuse tootmisvõimsuse suurendamist ja turvalisi tarneahelaid, et võimaldada asjaomaste kaitseotstarbeliste toodete õigeaegset kättesaadavust ja tarnimist liidus mitmete konkreetsete ja sihipärase meetmete abil, millega kiirendatakse tööstuse kohanemist struktuurimuutustega. Kuna rubriigis 5 ei ole mittesihotstarbelist varu, teeb komisjon ettepaneku rahastada uut algatust täielikult ümberpaigutuste kaudu kaitsealasest tegevusest, nimelt Euroopa Kaitsefondist ja EDIRPAst. Seega nõuavad kaasseadusandjate poolt vastu võetavad kaks uut kaitsealgatust (EDIRPA ja ASAP) 2024. aastal paindlikkusinstrumendi kombineeritud kasutamist 300 miljoni euro ulatuses, nagu algselt EDIRPA puhul ette nähtud.

⁽¹⁾ COM(2022) 745, 13.12.2022.

⁽²⁾ COM(2020) 605, 24.7.2020.

⁽³⁾ Direktiiv (EL) 2022/2555, 14.12.2022.

⁽⁴⁾ Direktiiv (EL) 2022/2557, 14.12.2022.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/697, 29. aprill 2021, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149–177).

⁽⁶⁾ COM(2022) 349 final, 19.7.2022.

⁽⁷⁾ COM(2023) 237 final, 3.5.2023.

3.7.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rubriik 5 „Julgeolek ja kaitse“ teemavaldkondade kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Julgeolek	725,8	727,4	688,7	559,0	37,1	168,3	5,4 %	30,1 %	1 181,4
— Kaitsevaldkond	1 578,4	1 301,1	1 427,9	649,3	150,5	651,7	10,5 %	100,4 %	1 874,0
Heakskiidetud assigneeringud kokku	2 304,2	2 028,4	2 116,6	1 208,4	187,5	820,0	8,9 %	67,9 %	3 055,4
millest paindlikkusinstrument	300,2		170,6						
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)									
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)									
Ülemmäär	2 004,0		1 946,0						
Varu									
Kasutada olev kogusumma	2 304,2	2 028,4	2 116,6	1 208,4	187,5	820,0	8,9 %	67,9 %	3 055,4

3.7.2. Julgeoleku teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Julgeoleku teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
Sisejulgeolekufond	314,9	230,6	309,9	195,5	5,0	35,1	1,6 %	18,0 %	402,0
— Sisejulgeolekufond	312,4	175,1	307,4	136,0	5,0	39,1	1,6 %	28,8 %	213,4
— Toetuskulud	2,4	2,4	2,4	2,4					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	53,0	p.m.	57,0		- 4,0		-7,0 %	188,5
Tuumarajatiste dekomisjoneerimine (Leedu)	74,6	151,9	68,8	60,0	5,8	91,9	8,4 %	153,2 %	438,8
— Abi Leedule tuumarajatiste dekomisjoneerimiseks	74,6	49,9	68,8	0,2	5,8	49,7	8,4 %	22 581,8 %	171,4
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	102,0	p.m.	59,8		42,3		70,7 %	267,4
Tuumaohutus ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine (sh Bulgaarias ja Slovakkias)	62,3	71,8	57,2	53,2	5,1	18,6	8,9 %	35,0 %	314,1
— Kozloduy programm	9,0	0,2	9,0	0,1		0,1		162,5 %	171,4
— Bohunice programm	9,0	0,1	9,5	p.m.	- 0,5	0,1	-5,3 %		27,5
— Teadusuuringute Ühiskeskuse dekomisjoneerimise ja tuumajäätmete käitlemise programm	41,9	31,0	36,4	29,0	5,5	2,0	15,2 %	6,9 %	37,8
— Toetuskulud	2,4	2,4	2,4	2,4	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	38,1	p.m.	21,7		16,4		75,3 %	230,9
— Detsentraliseeritud asutused	251,1	251,1	230,4	230,4	20,7	20,7	9,0 %	9,0 %	
— Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol)	207,9	207,9	202,1	202,1	5,8	5,8	2,9 %	2,9 %	
— Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL)	11,2	11,2	10,8	10,8	0,3	0,3	3,2 %	3,2 %	

Julgeoleku teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA)	32,1	32,1	17,5	17,5	14,5	14,5	83,0 %	83,0 %	
— Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	22,9	21,9	22,4	20,0	0,4	1,9	2,0 %	9,7 %	26,5
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	1,2	p.m.	0,8		0,4		50,0 %	1,2
— Komisjoni õiguste ja talle antud erivolituste raames rahastatavad meetmed	22,9	20,7	22,4	19,2	0,4	1,5	2,0 %	8,0 %	25,3
Julgeoleku teemavaldkond kokku	725,8	727,4	688,7	559,0	37,1	168,3	5,4 %	30,1 %	1 181,4

3.7.2.1. 2024. aasta prioriteetid

Sisejulgeolekufond ⁽¹⁾ aitab tagada liidus kõrge julgeolekutaseme, eelkõige terrorismi ja radikaliseerumise, raske ja organiseeritud kuritegevuse ning küberkuritegevuse ennetamise ja nende vastu võitlemise teel, samuti kuriteoohvrite abistamise ja kaitsmise ning julgeolekuidentiteetideks, riskideks ja kriisideks valmisoleku suurendamise, nende eest kaitse pakkumise ja nende tulemusliku lahendamise abil. Sisejulgeolekufond aitab arendada riikide asutuste vahelise koostöö võrgustikke ja ühiseid süsteeme ning parandada liidu suutlikkust tulla toime julgeolekuohtudega. Seda täiendavad eelkõige digitaalse Euroopa programmi ja programmist „Euroopa horisont“ toetatavad jõupingutused, mille eesmärk on suurendada digitaaltehnoogia, -taristu ja -võrgustike ning teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna programmide abil küberturvalisust ja pakkuda kaitset konkreetse küberkuritegevuse eest.

Europoli suutlikkust toetada liikmesriike tekkivatele julgeolekuohtudele reageerimisel on suurendatud, eelkõige seoses digiülemineku ja uute tehnoloogiatega.

Kuna liikmesriigid on esitanud vastavalt ühissätete määruse artiklile 26 taotluse vahendite ümberpaigutamiseks, saab täiendavad vahendid Sisejulgeolekufondi raames sama liikmesriigi toetuseks kasutusele võtta, rakendades programmi eeskirju. Assigneeringud kantakse eraldi eelarveridadele.

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt	
			KA	MA
Sisejulgeolekufond			p.m.	p.m.
Millest:	Sisejulgeolekufond – Varjupaiga-, Rände- ja Integreerimisfondi toetus	05 02 07	p.m.	p.m.

Tuumarajatiste dekomisjoneerimise abiprogrammi ning tuumaohutuse ja dekomisjoneerimise programmide abil jätkab EL sihtotstarbelise toetuse pakkumist **tuumarajatiste dekomisjoneerimiseks ja tuumaohutuse parandamiseks** Leedus, Bulgaarias ja Slovakkias, samuti omaenese tuumarajatistes. 2021.–2027. aasta programmidel on üks uus eesmärk – tagada teadmiste ja rakendamiskogemuste levitamine kõigis asjaomastes valdkondades, nagu teadusuuringud ja innovatsioon ning reguleerimine ja koolitus, ning kasutada ära võimalused suurendada liidu tasandil sünergiaid. Samuti rahastatakse ELi eelarvest tuumaenergiaalaseid kaitsemeetmeid ning pakutakse toetust töötajate ja üldsuse tervise kaitseks, ennetades keskkonnaseisundi halvenemist ning aidates kaasa tuumaohutuse ja -julgeoleku parandamisele.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1149, millega luuakse Sisejulgeolekufond (ELT L 251, 15.7.2021, lk 94–131).

3.7.3. Kaitse teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Kaitse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Euroopa Kaitsefond (muu kui teadusuuringud)	419,8	539,5	626,4	250,1	- 206,6	289,4	-33,0 %	115,7 %	1 039,0
— Kaitsevõime arendamine	417,3	519,0	623,8	167,5	- 206,5	351,5	-33,1 %	209,9 %	926,3
— Toetuskulud	2,5	2,5	2,6	2,6	- 0,1	- 0,1	-3,8 %	-3,8 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	18,0	p.m.	80,0		- 62,0		22,5 %	112,7
Euroopa Kaitsefond (teadusuuringud)	218,2	210,8	319,3	164,1	- 101,0	54,1	-31,7 %	32,9 %	490,3
— Kaitseuuringud	208,4	201,0	311,1	156,0	- 102,8	45,0	-33,0 %	28,8 %	490,3
— Toetuskulud	9,8	9,8	8,1	8,1	1,7	1,7	20,9 %	20,9 %	
Sõjaväeline liikuvus	241,4	261,7	295,2	131,7	- 53,8	130,0	-18,2 %	98,7 %	342,8
— Sõjaväeline liikuvus	239,6	260,0	293,5	130,0	- 53,8	130,0	-18,3 %	100,0 %	342,8
— Toetuskulud	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0	0,0	0,7 %	0,7 %	
Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend	260,0	100,0	157,0	72,0	102,9	188,0	65,6 %	261,1 %	
— Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend	260,0	100,0	157,0	72,0	102,9	28,0	65,6 %	38,9 %	
— Toetuskulud									
Kaitsetööstuse tugevdamise instrument	343,0	78,5			343,0	343,0			
— Kaitsetööstuse tugevdamise instrument	343,0	78,5			343,0	78,5			
— Toetuskulud									
Liidu turvalise ühenduvuse programm	96,0	110,0	30,0	30,0	66,0	80,0	220,0 %	266,7 %	
— Liidu turvaline ühenduvus — Toetus rubriigist 5	96,0	110,0	30,0	30,0	66,0	80,0	220,0 %	266,7 %	
— Kaitseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	p.m.	0,5	p.m.	1,4		- 0,9		-65,0 %	2,0
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	0,5	p.m.	1,4		- 0,9		-65,0 %	2,0
Kaitse teemavaldkond kokku	1 578,4	1 301,1	1 427,9	649,3	150,5	651,7	10,5 %	100,4 %	1 874,0

3.7.3.1. 2024. aasta prioriteetid

Kaitse valdkonnas soodustab ja võimendab liit liikmesriikide koostööd ühiste julgeolekuprobleemide lahendamiseks vajaliku kaitsevõime arendamisel, kaasrahastades liikmesriikide tööstuskonsortiumide koostööd nii suurtes kui ka väikestes teadus- ja arendustegevuse meetmetes. **Euroopa Kaitsefondi** ⁽¹⁾ rakendatakse iga-aastaste tööprogrammide, sealhulgas konkursikutsete kaudu. Nendes tööprogrammides kindlaks määratud prioriteetid on kooskõlas liikmesriikide vahelises võimekuse arendamise kavas kindlaksmääratud liidu kaitsevõime prioriteetidega.

Seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse on komisjon teinud ettepaneku võtta kaitsekulutuste suurendamiseks ning Euroopa lühiajaliste ja keskpika perioodi kaitseinvesteeringute lünkade ühiseks täitmiseks kasutusele lühiajaline vahend (EDIRPA), mis on kavandatud solidaarsuse vaimus ja mille eesmärk on tugevdada liikmesriikidevaheliste ühishangete kaudu Euroopa kaitsetööstuse suutlikkust, et täita kõige pakilisemad ja kriitilisemad lüngad, milleks tuleks 2024. aastal investeerida 260 miljonit eurot.

Lisaks EDIRPA-le tegi komisjon ettepaneku võtta vastu laskemoona tootmist toetav õigusakt, millega luuakse **kaitsetööstuse tugevdamise instrument**. Uue rahastamisvahendi eesmärk on suurendada tööstuslikku võimsust ning tagada maa-maa-relvade moona ja suurtükimoonade ning rakettide kättesaadavus, mis on Ukraina pideva toetamise tõttu ohustatud. Kavandatav eelarve on 500 miljonit eurot, mis jaguneb 2023. ja 2024. aasta vahel.

2023. aastal algab ka **liidu turvalise ühenduvuse programmi** rakendamine rubriigi 5 raames. Rubriigi 5 vastavad assigneeringud on 2023.–2027. aastal 500 miljonit eurot, millest 96 miljonit eurot eraldatakse 2024. aastal.

3.7.4. Rubriigi maksete assigneeringud

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – osakaal rubriigi 5 maksete assigneeringutes	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed	1 735,9	85,6 %	939,3
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames	1 524,8	75,2 %	720,8
millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasemate finantsraamistike raames	211,1	10,4 %	218,5
Muud maksed ⁽¹⁾	292,5	14,4 %	269,1
Kokku	2 028,4	100,0 %	1 208,4
⁽¹⁾ Maksed, mis on seotud haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, Euroopa Komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavate meetmete ja muude meetmetega.			

Eelmises tabelis on esitatud rubriigi jaoks taotletud maksete assigneeringute kogusumma, mis on jaotatud vastavalt sellele, kas neid on vaja uute programmide rahastamiseks või varasemate mitmeaastaste perioodide täitmata kulukohustuste katteks.

Sisejulgeolekufondi programmi maksete ettepanek põhineb rakendusmehhanismide põhjalikul analüüsil. Eeldatakse, et uute kulukohustuste kohased maksed seisnevad osaliselt eelmaksetes ja vahemaksetes, mis tehakse nii riiklike programmide kui ka temaatilise rahastu raames. Vahemakseteks taotletud maksete tase tuleneb liikmesriikide viimaste kättesaadavate prognooside hindamisest, varasematest kogemustest programmide rakendamise tempo kohta ja olemasolevast teabest praeguse kohapealse rakendamise kohta. Täitmata kulukohustuste alusel tehakse peaaegu ainult vahe- ja lõppmakseid, võttes arvesse liikmesriikide esitatud prognoose riiklike programmide kohta ning liidu meetmete ja hädaabi maksete tegemise ajakava viimastel aastatel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/697, 29. aprill 2021, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149–177).

Euroopa Kaitsefondi jaoks taotletud maksete assigneeringud kajastavad kaitsefondi meetmete rakendamise tempot kohapeal, kusjuures 2024. aastal tehakse eeldatavasti suuri eelmakseid. Turvalise ühenduvuse programmi maksete assigneeringute suurendamine on põhjendatud eeldatava suure eelmaksega 2024. aastal pärast lepingute allkirjastamist, mis hõlmavad nii 2023. kui ka 2024. aasta kulukohustusi.

3.8. Rubriik 6 – Naabus ja maailm

2024. aastal on ELi välispoliitika eesmärkide (nt demokraatia, rahu, solidaarsuse, stabiilsuse, vaesuse vähendamise, jõukuse ja loodusvarade säilitamise edendamine välistegevuse vahendite abil) saavutamisel tehtud edusammud jätkuvalt seotud ÜRO kestliku arengu eesmärkide üldise raamistikuga ning kliimamuutuste doominoefektiga, eelkõige inimarengu valdkonnas. Lisaks põhjustab Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu jätkuvalt märkimisväärseid häireid kogu maailmas, sh süvendab humanitaarvajadust. Seetõttu keskendutakse ülemaailmse toiduga kindlustatuse tugevdamisele ning toiduainete ja toorme hinnatõusu mõju minimeerimisele kõige vaesemates ja kõige enam impordist sõltuvates riikides. Liidu abi Ukrainale keskendub jätkuvalt eelarvetoetusele, humanitaarvajaduse rahuldamisele ja kiirele taastamisele, rahuldades samal ajal elutähtsate sektorite kõige pakilisemaid vajadusi. Samuti jätkatakse partnerriikide toetamist nende edusammudes kestliku arengu, stabiilsuse, demokraatia tugevdamise ja desinformatsiooni vastase võitluse, sotsiaal-majandusliku arengu ja vaesuse kaotamise valdkonnas.

ELi poliitika juhtalgatuse Global Gateway eesmärk on veelgi suurendada ELi eelarve, liikmesriikide ja arengut rahastavate asutuste mõju ning kaasata erainvesteeringuid, et edendada kestlikke investeeringuid digitaalvaldkonda, transporti, energeetikasse ja kliimasse, tervishoidu, haridusse ja teadusuuringutesse. Global Gateway on ELi positiivne koostööpakkumine meie partnerriikidele, et toetada nende endi strateegilist autonoomiat, viia omavahel kooskõlla partnerriikide ja ELi huvid, suurendades kvaliteetseid geograafilisi investeeringuid ja edendades kestlikku rahastamist. Global Gateway hõlmab nii taristu tugevat ühenduvust kui ka soodsat keskkonda ning õigusraamistikke, norme, standardeid ja hea valitsemistava põhimõtteid, tehnosiiret ja oskusteavet. Selle eesmärk on esitada ümberkujundavaid suuremahulisi projekte, mis ühendavad avaliku ja erasektori poolse investeeringute rahastamise tugeva taristuelemendiga. EL kavatseb koos liikmesriikide ja Euroopa finantseerimisasutustega kaasata kuni 2027. aastani kuni 300 miljardi euro ulatuses investeeringuid.

ELi ühinemiseelse abiga jätkatakse vajalike reformide toetamist, et valmistada kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike ühinemiseks ette. Lisaks lahendab EL jätkuvaid kriise, näiteks Süürias, Afganistanis ja muud püsivaid probleeme, nagu arengu- ja reformikava elluviimine, sealhulgas konfliktide lahendamine, ning kliimamuutuste ja toiduga kindlustamatuse kahjuliku mõju kõrvaldamine. ELi rahastusega toetatakse ja edendatakse demokraatiat, õigusrõhki põhimõtet ja reeglitepõhist mitmepoolset üleilmset korda. Ränne on endiselt peamine prioriteet, mille raames võetakse meetmeid ebaseadusliku rände ja sundränne algpõhjusega tegelemiseks, konfliktide eest põgenevate kõige haavatavamate isikute kaitsmiseks ning kolmandate riikide abistamiseks piirijulgeoleku tugevdamisel ja inimkaubanduse vastases võitluses. Lõunanaabruse aasta keskmine rände rahastamine naabuspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ eraldisest jääb 2024. aastal vähemalt 208 miljoni euro tasemele ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Nagu on kavandatud naabuspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ määruuses, peaks 30 % instrumendi eelarvekulutustest aitama kaasa kliimaeesmärkide saavutamisele, vähemalt 20 % sotsiaalsele kaasamisele ja inimarengule ning 10 % rände ja sundränne haldamisele ja juhtimisele instrumendi „Globaalne Euroopa“ eesmärkide raames.

3.8.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Rubriik 6 „Naabrus ja maailm“ teemavaldkondade kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA
— Välistegevus	13 713,5	13 136,5	14 680,8	11 404,3	- 967,3	1 732,2	-6,6 %	15,2 %	29 252,1
— Ühinemiseelne abi	2 116,5	1 974,6	2 531,1	2 590,6	- 414,6	- 616,0	-16,4 %	-23,8 %	7 646,4
Heakskiidetud assigneeringud kokku	15 830,0	15 111,2	17 211,9	13 994,9	- 1 381,9	29 106,1	-8,0 %	8,0 %	36 898,5
<i>Ülemäär</i>	15 830,0		16 329,0						
<i>millest pайдlikkusinstrument</i>			882,9						
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)</i>									
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)</i>									
<i>Varu</i>									
Olemasolev kogusumma	15 830,0	15 111,2	17 211,9	13 994,9	- 1 381,9	1 116,2	-8,0 %	8,0 %	36 898,5

3.8.2. Välisstegevuse valdkonna teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Välisstegevuse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohus- tused seisuga 1.1.2023
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend – Globaalne Euroopa	11 373,9	10 743,8	12 250,8	8 943,7	- 876,9	1 800,1	-7,2 %	20,1 %	27 582,1
— Geograafilised programmid	8 282,1	6 215,9	9 011,0	4 002,8	- 728,8	2 213,2	-8,1 %	55,3 %	14 789,9
— Teemaprogrammid	990,8	851,8	1 047,9	644,0	- 57,1	207,8	-5,5 %	32,3 %	1 689,0
— Kiirreageerimistegevus	437,8	506,1	461,7	454,8	- 23,8	51,3	-5,2 %	11,3 %	1 245,2
— Uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reserv	1 323,6	1 150,0	1 395,1	800,0	- 71,5	350,0	-5,1 %	43,8 %	
— Toetuskulud	339,6	339,6	335,1	335,1	4,4	4,4	1,3 %	1,3 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	1 680,4	p.m.	2 707,0		- 1 026,6	0	-37,9 %	9 858,0
Euroopa tuumaohutuse rahastamisvahend	41,8	27,1	39,9	32,1	1,8	- 5,0	4,6 %	-15,7 %	141,4
— Tuumaohutus, kiirguskaitse ja kaitsemeetmed	37,7	8,0	35,1	10,5	2,6	- 2,5	7,4 %	-23,5 %	68,5
— Tuumaalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument — Ühise eraldisfondi eraldised	2,5	2,5	3,3	3,3	- 0,8	- 0,8	-23,8 %	-23,8 %	
— Toetuskulud	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0	0,7 %	0,7 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	15,0	p.m.	16,8		- 1,8		-10,7 %	73,0
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd)	71,4	71,6	70,0	59,3	1,4	12,4	2,0 %	20,9 %	106,8
— Kõik ülemeremaad ja -territooriumid	3,2	1,2	2,5	1,8	0,7	- 0,6	28,0 %	-35,1 %	3,0
— Ülemeremaad ja -territooriumid, v.a Gröönimaa	36,8	28,4	43,7	25,4	- 6,8	3,0	-15,6 %	11,8 %	69,8
— Gröönimaa	30,0	40,0	22,5	30,0	7,5	10,0	33,3 %	33,3 %	31,4
— Toetuskulud	1,4	1,4	1,4	1,4	0,0	0,0	1,3 %	1,3 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	0,7	p.m.	0,7					2,6
Humanitaarabi (HUMA)	1 660,7	1 737,4	1 776,9	1 834,2	- 116,2	- 96,9	-6,5 %	-5,3 %	1 120,7
— Humanitaarabi	1 569,1	1 649,3	1 687,0	1 747,5	- 117,9	- 98,2	-7,0 %	-5,6 %	1 077,5
— Suurõnnetuste ärahoidmine, suurõnnetuste ohu vähendamine ja nendeks valmisolek	79,6	76,1	78,0	74,9	1,6	1,1	2,0 %	1,5 %	43,2

Välitegevuse teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP) 2024		Eelarve 2023		Erinevus 2024–2023		Erinevus 2024 / 2023		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023 KA
	(1)		(2)		1–2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
— Toetuskulud	12,0	12,0	11,8	11,8	0,2	0,2	1,5 %	1,5 %	
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)	384,7	384,7	371,8	380,6	12,8	4,1	3,5 %	1,1 %	135,7
— Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviilmissioonid	330,3	330,3	319,9	328,7	10,4	1,6	3,2 %	0,5 %	73,1
— Euroopa Liidu eriesindajad	22,0	22,0	24,4	24,4	-2,4	-2,4	-9,9 %	-9,9 %	2,8
— Leviku tõkestamine ja desarmeerimine	30,7	30,7	26,9	26,9	3,8	3,8	14,2 %	14,2 %	59,8
— Toetuskulud	1,6	1,6	0,6	0,6	1,0	1,0	175,0 %	175,0 %	
Ukrainale antav makromajanduslik finantsabi+	5,0	5,0	p.m.	p.m.	5,0	5,0			
— Ukrainale antava makromajandusliku finantsabi+ intressitoetus	5,0	5,0	p.m.	p.m.	5,0	5,0			
— Ukrainale antav makromajanduslik finantsabi+ – tagastamatus vormis antav toetus	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Toetuskulud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed	176,1	167,0	171,4	154,4	4,7	12,6	2,7 %	8,2 %	165,4
— Katseprojektid	p.m.	p.m.							0,6
— Ettevalmistavad meetmed	p.m.	p.m.							0,9
— Muud meetmed	81,3	81,3	78,4	61,6	2,9	19,7	3,7 %	32,1 %	15,8
— Makromajandusliku finantsabi toetused	57,4	57,4	56,7	39,9	0,7	17,5	1,2 %	43,8 %	15,1
— Rahvusvahelised organisatsioonid ja lepingud	24,0	24,0	21,7	21,7	2,3	2,3	10,4 %	10,4 %	0,7
— Komisjoni õiguste ja talle antud erivolituste raames rahastatavad meetmed	94,7	85,6	93,0	92,8	1,8	-7,1	1,9 %	-7,7 %	148,1
— Rahvusvaheline Viinamarja- ja Veiniorganisatsioon	0,1	p.m.	0,1	0,1					
— Väliskaubandussuhted ja kaubandusabi	19,5	18,3	19,0	17,8	0,5	0,5	2,6 %	2,8 %	24,4
— Välitegevusega seotud teavituspoliitika ja strateegiline kommunikatsioon	47,8	43,2	45,8	43,1	2,0	0,0	4,4 %	0,1 %	43,5
— Strateegiline hindamine ja audit	19,5	18,4	20,4	25,8	-0,9	-7,4	-4,7 %	-28,5 %	64,7
— Liidu ja liikmesriikide vahelise koordineerimise edendamine arengukoostöö ja humanitaarabi valdkonnas	7,8	5,6	7,6	5,9	0,2	-0,3	2,6 %	-5,6 %	15,6
Välitegevuse teemavaldkond kokku	13 713,5	13 136,5	14 680,8	11 404,3	-967,3	1 732,2	-6,6 %	15,2 %	29 252,1

3.8.2.1. 2024. aasta prioriteedid

Programmitöö käigus on kindlaks määratud **naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“** (NDICI-GE) ⁽¹⁾ prioriteedid, mis põhinevad ELi strateegilistel huvidel ja on kooskõlastatud partnerriikidega. Need on kohandatud piirkondlikele/riikide vajadustele ja hõlmavad muu hulgas järgmist: rohepööre, digiüleminek, kestlikud investeeringud ja töökohad, ränne ja liikuvus, rahu, inimareng, julgeolek ja valitsemistava. Toetus Ukrainale, Moldovale ja Gruusiale jätkub 2024. aastal idanaabruse geograafilise eelarverea ning naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ inimõiguste ja kodanikuühiskonna temaatiliste eelarveridade kaudu. Lisaks katab EL naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ raames Ukrainale 2022. aastal antud 6 miljardi euro suuruse laenu intressitoetuse, mille hinnanguline mõju 2024. aastal on 195 miljonit eurot.

Abi Süüria elanikkonnale ja pagulastele naaberriikides jätkatakse 2024. aastal. Jordaaniale, Liibanonile, Iraagile ja Süüria endale antav abi moodustab 560 miljonit eurot, millest 330 miljonit eurot eraldatakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Gloaalne Euroopa“ ja 230 miljonit eurot humanitaarabist. Türgis asuvate Süüria pagulaste jaoks suurendatakse rahastust naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ vastupidavuse eelarvereaal NDICI-GE reservist sh selleks, et suurendada ja parandada pagulaste vastupidavust ja iseseisvat toimetulekut Türgis.

Rände rahastamine lõunanaabruses on 2024. aastal jätkuvalt prioriteet ning komisjon täidab jätkuvalt oma kohustust säilitada rahastamise keskmine aastane tase 208 miljonit eurot. Praeguses mitmeaastases programmitöös on selleks ette nähtud 100 miljonit eurot ning ülejäänud summa kaetakse tagasinõudmistele ja vahendite ümberpaigutamise teel instrumendi naabruspoliitika eelarveridadel, nagu ka 2023. aastal. Viimase abinõuna võib kasutusele võtta NDICI-GE reservi. Lisaks tuleks märkida, et Sahara-taguses Aafrikas toimuva ebaseadusliku rände vastaste meetmete jaoks, mis toovad otsest kasu lõunanaabrusele, on aastatel 2021–2023 eraldatud kogu rändeteed hõlmava lähenemisviisi raames keskmiselt 160 miljonit eurot aastas, mis on Atlandi ookeani ning Vahemere lääne- ja keskosa rändeteesid käsitleva kahe rändealase Euroopa tiimi algatuse keskmis. Tulevaste rände haldamise meetmete rahastamise kestlikkust ja prognoositavust võetakse nõuetekohaselt arvesse eelseisva NDICI-GE programmitöö vahehindamise raames, mis viiakse lõpule 2024. aastal.

Eelarve täitmise viiside osas näitab naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ üleminekut traditsiooniliselt toetuste vormis rahastamiselt rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste ulatuslikumale kasutamisele, tekitades seega võimendavat mõju investeeringute suurendamiseks. ELi poliitilises algatuses „Global Gateway“, millega edendatakse ühenduvust partnerriikides ja partnerriikidega, kasutatakse seda eri täitmisviiside kombinatsiooni täiel määral ära. Pärast märkimisväärsete summade eraldamist ühisesse eraldisfondi 2021. ja 2022. aastal teeb komisjon ettepaneku vähendada selle kompenseerimiseks 2024. ja 2023. aastal kulukohustuste assigneeringute summat, suurendades seeläbi geograafilisi eelarveridu. Seejärel stabiliseeruvad eraldised 2025.–2027. aasta finantsplaneeringus ligikaudu 1,5–1,8 miljardi euro juures aastas. Eelarverea 2021.–2027. aasta kogusumma suureneb võrreldes varem kavandatuga, kuna on vaja katta välistegevuse tagatisfondi varasemate programmide provisjoneerimine.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“, muudetakse otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 1–78).

(ümardatud jooksevhinnad miljonites eurodes)

Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ geograafilised ja valdkondlikud programmid	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustuselised seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Geograafilised programmid	8 282,1	6 215,9	9 011,0	4 002,8	- 728,8	2 213,2	-8,1 %	55,3 %	14 789,9
— Lõunanaabrus	1 630,9	762,0	1 727,2	444,9	- 96,3	317,1	-5,6 %	71,3 %	2 649,7
— Idanaabrus	622,5	416,2	828,9	265,6	- 206,4	150,6	-24,9 %	56,7 %	932,3
— Naabrus — Piiriülene ja territoriaalne koostöö ning tugimeetmed	113,6	81,8	111,9	78,7	1,8	3,1	1,6 %	3,9 %	113,5
— Lääne-Aafrika	1 540,8	811,9	1 625,0	640,3	- 84,2	171,6	-5,2 %	26,8 %	2 350,4
— Ida- ja Kesk-Aafrika	1 502,2	784,1	1 584,3	582,5	- 82,1	201,5	-5,2 %	34,6 %	2 308,1
— Lõuna-Aafrika ja India ookeani piirkond	808,9	378,8	853,1	249,7	- 44,2	129,1	-5,2 %	51,7 %	1 219,9
— Lähis-Ida ja Kesk-Aasia	371,8	213,0	395,4	171,0	- 23,7	42,0	-6,0 %	24,6 %	667,9
— Lõuna- ja Ida-Aasia	603,6	320,0	631,0	191,0	- 27,4	129,0	-4,3 %	67,5 %	904,9
— Vaikse ookeani piirkond	113,2	63,0	119,1	38,0	- 5,9	25,0	-5,0 %	65,8 %	177,9
— Põhja- ja Lõuna-Ameerika	326,3	160,0	340,7	120,0	- 14,4	40,0	-4,2 %	33,3 %	505,1
— Kariibi piirkond	101,5	50,0	101,5	48,0	0,0	2,0	0,0 %	4,2 %	209,8
— „Erasmus+“ — Toetus naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Gloaalne Euroopa“	296,7	237,6	296,7	210,0		27,6		13,1 %	178,7
— Euroopa Arengufond — AKV riikide investeerimisrahastu tagasimaksud	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					
— Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ — Ühise eraldisfondi eraldised	250,1	1 937,6	396,2	963,0	- 146,0	974,6	-36,9 %	101,2 %	2 571,7
Teemaprogrammid	990,8	851,8	1 047,9	644,0	- 57,1	207,8	-5,5 %	32,3 %	1 689,0
— Valimisvaatlusmissioonid — Inimõigused ja demokraatia	47,0	30,7	49,5	31,0	- 2,6	- 0,3	-5,2 %	-0,9 %	45,6
— Põhiõigused ja -vabadused — Inimõigused ja demokraatia	141,0	150,0	148,6	105,0	- 7,6	45,0	-5,1 %	42,9 %	333,7
— Kodanikuühiskonna organisatsioonid	188,0	196,9	198,2	129,5	- 10,2	67,4	-5,1 %	52,0 %	525,5

Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ geograafilised ja valdkondlikud programmid	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024–2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
— Rahu, stabiilsus ja konfliktide ennetamine	124,6	84,0	131,4	70,0	- 6,8	14,0	-5,2 %	20,0 %	231,2
— Inimesed — Globaalprobleemid	227,7	229,9	199,4	173,5	28,2	56,4	14,2 %	32,5 %	35,4
— Planeet — Globaalprobleemid	138,6	53,4	124,7	42,6	13,9	10,8	11,1 %	25,4 %	185,8
— Heaolu — Globaalprobleemid	85,9	71,0	152,1	48,8	- 66,2	22,2	-43,5 %	45,5 %	251,8
— Partnerlus — Globaalprobleemid	38,0	35,8	43,9	43,6	- 5,9	- 7,8	-13,5 %	-17,8 %	79,9
Kiirreageerimistegevus	437,8	506,1	461,7	454,8	- 23,8	51,3	-5,2 %	11,3 %	1 245,2
— Kriisidele reageerimine	242,5	245,0	255,8	245,0	- 13,3		-5,2 %		194,4
— Vastupidavus	149,5	229,1	157,6	192,8	- 8,1	36,3	-5,1 %	18,8 %	968,6
— Välispoliitika vajadused	45,8	32,0	48,3	17,0	- 2,5	15,0	-5,2 %	88,2 %	82,2
Uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reserv	1 323,6	1 150,0	1 395,1	800,0	- 71,5	350,0	-5,1 %	43,8 %	
Toetuskulud	339,6	339,6	335,1	335,1	4,4	4,4	1,3 %	1,3 %	
Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	1 680,4	p.m.	2 707,0		- 1 026,6		-37,9 %	9 858,0
Vahesumma	11 373,9	10 743,8	12 250,8	8 943,7	- 876,9	1 800,1	-7,2 %	20,1 %	27 582,1

Tuumaohutusosalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrumendist (INSC) ⁽¹⁾ toetatakse kolmandates riikides tuumaohutuse ja kiirguskaitse taseme tõstmist ning tuumamaterjalide tõhusat ja tulemuslikku kaitsmist. Sellega järgib Euroopa Liit oma ammust kohustust toetada tuumaohutust kõikjal maailmas ja ennekõike oma naabruses. 2024. aastal seisab iga-aastane programm silmitsi uute probleemidega, mis on seotud Venemaa provotseerimata Ukraina-vastase agressiooni tagajärgedega. Samuti jätkab INSC ELi kohustuste täitmist, näiteks järelevalve tuumaenergiat ja kujunemisjärgus tehnoloogiaid kasutusele võtvates riikides (Türgi ja Aafrika riigid) ning riikides, kus peab tuumaohutust tugevdama (eelkõige Armeenia ja idanaabus), ja nende riikide toetamine.

Ülemeremaade ja -territooriumide, sealhulgas Gröönimaa (ÜMTde) ⁽²⁾ assotsieerumist käsitleva nõukogu otsuse eesmärk on edendada nende maade ja territooriumide majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning tihendada ÜMTde majandussidemeid kogu liiduga. Assotsieerimise üldeesmärk on parandada ÜMTde konkurentsivõimet ja vastupidavust, vähendada nende majanduslikku ja keskkonnavalast haavatavust ning edendada nende koostööd teiste partneritega. Gröönimaa puhul keskendutakse peamiselt haridussektorile ja rohelisele majanduskasvule. 2024. aastal rahastatakse Gröönimaa teist haridusprogrammi, Wallise ja Futuna territoriaalset programmi, Kariibi mere piirkonna ülemeremaade ja -territooriumide programmi ning ülemeremaade ja -territooriumide piirkonnasest naaber-partnerriikidega tehtava koostöö programmi.

Liidul on juhtiv roll humanitaarabi valdkonnas, kus ta teeb koostööd oma rahvusvaheliste partneritega ja täiendab liikmesriikide meetmeid. **Humanitaarabi** rahastamisvahendi kaudu hoolitseb komisjon selle eest, et toimetada vajaduspõhiselt kohale ELi abi, mille eesmärk on päästa ja kaitsta elusid, ennetada ja leevendada inimkannatusi ning kaitsta loodusõnnetustest ja inimtegevusest tingitud kriiside käes kannatava elanikkonna puutumatusi ja inimvääriskust. Kliimamuutused, konflikt ja Venemaa agressioon Ukrainas mõjutavad 2024. aastal jätkuvalt vajadust humanitaarabi järele, eelkõige seoses ulatusliku ja tõsise ülemaailmse toiduga kindlustamatusega. Lisaks muudele jätkuvatele kriisidele on survet ELi humanitaarabile suurendanud olukord, mille põhjustas sõda Ukrainas ning maaväin Türgis ja Süürias. Eeldatakse, et humanitaarvajadused ülemaailmsel tasandil suurenevad 2024. aastal veelgi.

Kõikides riikides ja piirkondades, kus toimuvad konfliktid või rahunud, aitab liit hoida ära kriise, taastada rahu ja avalikku korda või tagada stabiilsust. **Ühine välis- ja julgeolekupoliitika** (ÜVJP) aitab hoida rahu, ennetada konflikte ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) missioonidega, nagu EULEX Kosovo, EUMM Georgia ja muud missioonid, ning üheksa ELi eriesindaja abil. Võttes arvesse hiljutist Euroopa Liidu missiooni loomist Armeenias ja Euroopa Liidu partnerlusmissiooni loomist Moldovas, teeb komisjon ettepaneku eelarvepeatüki vahendeid veidi suurendada. ÜVJP raames rahastatakse ka ELi piiravate meetmete IT-andmebaasi arendamist ja haldamist. Võttes arvesse, et pärast Venemaa agressiooni algust Ukrainas on nõukogu võtnud enneolematul tasemel piiravaid meetmeid, tehakse ettepanek eraldada täiendavaid rahalisi vahendeid uute funktsioonide väljatöötamiseks, tugevdades samal ajal elektroonilise sanktsioonide kogumi küberkaitset.

⁽¹⁾ Nõukogu määrus (Euratom) 2021/948, 27. mai 2021, millega luuakse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu alusel tuumaohutusosalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument, mis täiendab naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Gloaalne Euroopa“, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 237/2014 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 79–90).

⁽²⁾ Nõukogu otsus (EL) 2021/1764, 5. oktoober 2021, ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ELT L 355, 7.10.2021, lk 6–134).

3.8.3. Ühinemiseelse abi teemavaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Ühinemiseelse abi teemavaldkond programmide ja eesmärkide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus		Täitmata kulukohustused seisuga 1.1.2023
	2024		2023		2024-2023		2024 / 2023		
	(1)		(2)		1-2		1/2		
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA	
Ühinemiseelne abi (IPA III)	2 116,5	1 974,6	2 531,1	2 590,6	- 414,6	- 616,0	-16,4 %	-23,8 %	7 646,4
— Põhialused, liidu poliitika ja inimestevahelised kontaktid	666,0	510,2	1 135,2	387,2	- 469,2	123,0	-41,3 %	31,8 %	1 228,6
— Investeeringud majanduskasvu ja tööhõivesse	1 299,6	639,4	1 270,7	586,6	28,9	52,8	2,3 %	9,0 %	1 228,6
— Territoriaalne ja piiriülene koostöö	92,8	32,1	74,6	49,9	18,2	- 17,7	24,4 %	-35,6 %	39,9
— Toetuskulud	58,0	58,0	50,6	50,6	7,5	7,5	14,8 %	14,8 %	
— Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine	p.m.	734,9	p.m.	1 516,5		- 781,6		-51,5 %	4 145,2
Ühinemiseelse abi teemavaldkond kokku	2 116,5	1 974,6	2 531,1	2 590,6	- 414,6	- 616,0	-16,4 %	-23,8 %	7 646,4

3.8.3.1. 2024. aasta prioriteedid

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendist (IPA III) ⁽¹⁾ jätkatakse kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide toetamist ELi süvendatud ühinemisprotsessi ⁽²⁾ nõuete täitmisel eesmärgiga viia ellu kokkulepitud poliitilised, institutsioonilised, õigus-, haldus-, sotsiaal- ja majandusreformid, et viia nad järk-järgult vastavusse ELi õigusnormide, standardite, poliitika ja tavadega, pidades silmas tulevast ELi liikmesust. Lääne-Balkani riikide majandus- ja investeerimiskava ⁽³⁾ sisaldab suurt investeerimispaketti piirkonna jaoks, millest toetatakse konkurentsivõimet ja kaasavat majanduskasvu, kestlikku ühenduvust ning rohe- ja digipööret. Eesmärk on suunata suurem osa sellest toetusest Lääne-Balkani riikide peamistele tootlikele investeringutele ja kestlikule taristule, eelkõige säästva transpordi, puhta energia, keskkonna ja kliima, digituleviku, erasektori konkurentsivõime ja inimkapitali taristute valdkonnas. Rahastamisvahend aitab saavutada Euroopa laiemaid eesmärke tagada stabiilsus, julgeolek ja jõukus ELi vahetus naabruses. Venemaa agressioonisõjal Ukraina vastu on ränk mõju Lääne-Balkani riikidele, sealhulgas toiduga kindlustatusele ja energiapuudusele, takistades majanduse taastumist pärast COVID-19 pandeemiat. IPA III prioriteedid kajastavad ka arenguid suhetes Türgiga pärast seda, kui Euroopa Ülemkogu pakkus välja võimaliku positiivse tegevuskava, kui Türgi oli avaldanud soovi võtta vastu Euroopa roheline kokkulepe ning seoses pagulaste vastuvõtmisega. Pärast 2023. aasta veebruari katastroofilisi maavärinaid on veel üheks eesmärgiks toetada mõjutatud piirkondade ülesehitamist ning aidata kaasa nende keskpika ja pika perioodi sotsiaal-majanduslikule taastumisele, sealhulgas tööstuse, erasektori ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kaasamise kaudu.

Süüria pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade toetamine Türgis 2024. aastal keskendub hädaolukorra sotsiaalse turvavõrgu programmi täiendava programmi (C-ESSN) tegevuse jätkamisele, mis võimaldab anda igakuist rahalist toetust kõige haavatavamatele pagulastele. Programmi jätkamise eesmärk on vältida abi kohaletoometamise katkemise negatiivseid tagajärgi, saavutada edasist edu humanitaar- ja arenguabi loomise osas ning anda üleminekuabi Türgi ametivõimudele. Selleks teeb komisjon ettepaneku suurendada ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III) assigneeringuid rubriigi 6 varust 100 miljoni euro võrra.

3.8.4. Makromajanduslik finantsabi ja makromajandusliku finantsabi+ laenu

Makromajanduslik finantsabi on rahalise abi vorm, mida antakse partnerriikidele, kes on liidule geograafiliselt, majanduslikult ja poliitiliselt lähedased. Nende hulka kuuluvad peamiselt kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid ning Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riigid. See täiendab muid kriisidele reageerimise mehhanisme ja rahastamisvahendeid ning selle peamine eesmärk on aidata riikidel üle saada tõsistest majanduskriisidest ja aidata nende majandus tagasi kestliku majanduskasvu teele, mis saavutatakse poliitilistes tingimustes sätestatud majanduslike kohanduste ja struktuurireformide abil. Makromajanduslikku finantsabi antakse keskmise tähtajaga / pikaajaliste laenude või toetustena või nende kombinatsioonina. Ukrainale anti 2022. aastal 7,2 miljardi euro ulatuses laene ja Moldova Vabariigile antakse 150 miljonit eurot, millest 120 miljonit eurot laenude ja 30 miljonit eurot toetustena. 2023. aasta alguses tegi komisjon ettepaneku suurendada Moldova Vabariigile antavat makromajanduslikku finantsabi 145 miljoni euro võrra, millest 100 miljonit eurot laenude ja 45 miljonit eurot toetustena, ning anda Põhja-Makedooniale kuni 100 miljonit eurot makromajandusliku finantsabi laene. Kuigi makromajanduslik finantsabi ei sisaldu finantsplaneeringus, jätkatakse 2024. aastal makromajandusliku finantsabi andmist juhtumipõhiste otsuste alusel ning 2024. aastal on toetusteks ette nähtud 57,4 miljonit eurot. Makromajandusliku finantsabi laenude andmist rahastatakse NDICI-GE ja IPA III vahenditest.

Makromajanduslik finantsabi+ (MFA+) ⁽⁴⁾ on ELi rahastamisvahend, millega toetatakse Ukrainat 2023. aastal laenude vormis kuni 18 miljardi euroga. Selle vahendi eesmärk on anda lühiajalist rahalist abi prognoositaval, pideval, nõuetekohasel ja õigeaegsel moel, samuti rahastada vajaduse korral taastusabi ja esialgset toetust sõjajärgseks ülesehitustööks eesmärgiga toetada Ukrainat teel Euroopa integratsiooni suunas. Need Ukrainale antavad laened on tagatud ELi eelarve manööverdamisruumi kaudu ja on väga soodsad ning need tuleb tagasi maksta maksimaalselt 35 aasta jooksul alates 2033. aastast. Samuti teeb EL ettepaneku anda Ukrainale toetust laenudega seotud intressikuludeks, mida rahastatakse sõltuvalt võimalustest ELi eelarvest, ning ELi liikmesriikide poolt ELi eelarve sihtotstarbelise välistuluna kuni 2027. aasta lõpuni. Võttes arvesse piiratud võimalusi 2024. aastal, teeb komisjon ettepaneku eraldada selleks eelarveprojekti 5 miljonit eurot.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1529, 15. september 2021, millega luuakse ühinemiseelse abi instrument (IPA III) (ELT L 330, 20.9.2021, lk 1–26).

⁽²⁾ COM(2020) 57 final, 5.2.2020.

⁽³⁾ SWD(2020) 223 final, 6.10.2020.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2022/2463, 14. detsember 2022, millega luuakse rahastamisvahend Ukraina toetamiseks 2023. aastal (makromajanduslik finantsabi+) (ELT L 322, 16.12.2022, lk 1–14).

3.8.5. Rubriigi maksete assigneeringud,

Maksete assigneeringute koondülevaade	EP 2024 maksete assigneeringud	EP 2024 – osakaal rubriigi 6 maksete assigneeringutes	2023. aasta eelarve maksete assigneeringud
Rahastamisprogrammide maksed,	14 530,0	96,2 %	13 439,5
<i>millest mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames</i>	12 099,0	80,1 %	9 198,7
<i>millest mitmeaastase finantsraamistiku 2014–2020 ja varasema finantsraamistiku raames</i>	3 376,5	16,1 %	5 431,4
Muud maksed ⁽¹⁾	581,2	3,8 %	555,4
Kokku	15 111,2	100,0 %	13 994,9
⁽¹⁾ Maksed, mis on seotud haldustoetuskulude, detsentraliseeritud asutuste, katseprojektide, ettevalmistavate meetmete, Euroopa Komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavate meetmete ja muude meetmetega.			

Eelmises tabelis on esitatud rubriigi jaoks taotletud maksete assigneeringute kogusumma, mis jaguneb uute programmide rahastamiseks või varasemate mitmeaastaste perioodide täitmata kulukohustuste katteks ettenähtud assigneeringuteks. Maksevajadused on endiselt suhteliselt dünaamilised ning rakendamine edeneb ootuspäraselt. Selliste suuremahuliste eelarvetoetuse programmide maksegraafikute puhul, mis on seotud kokkulepitud eesmärkide saavutamise kolmandate riikide poolt, täheldatakse endiselt teatavat prognoosimatust.

Maksed välistegevuse tagatise ühisesse eraldisfondi (kokku 10 miljardit eurot aastatel 2021–2027) on kulukohustustest eraldatud, kuid need tuleb lõpule viia mitmeaastase finantsraamistiku perioodi jooksul. Seda silmas pidades teeb komisjon ettepaneku eraldada 2024. aastal kokku ligikaudu 1,9 miljardit eurot, mis on ligikaudu 1 miljard eurot rohkem kui 2023. aastal. Varem välistegevuse tagatisefondi tehtud eraldiste puhul on maksed võrdsed aastaeelarves vajalike kulukohustustega.

Varasemate mitmeaastase finantsraamistiku perioodide täitmata kulukohustuste maksed peaksid vastama 2014.–2020. aasta programmide rakendamismudelitele ja järk-järgult vähenema, nii et 2024. aastal need vähenevad jätkuvalt. Eelmiste Euroopa arengufondide raames võetud täitmata kulukohustuste kohased maksed tehakse endiselt väljaspool ELi eelarvet ja need kaetakse liikmesriikide osamaksudest.

3.9. Rubriik 7 – Euroopa avalik haldus

Euroopa avalikul haldusel ja eriti selle töötajatel on määrav roll selles, et aidata liidul saavutada oma prioriteetsed eesmärgid ja rakendada Euroopa ühistes huvides nõuetekohaselt poliitikat ja programme. Rubriigile 7 tuleb eraldada piisavalt vahendeid, et toetada kõigi Euroopa kodanike teenistuses olevat tõhusat ja tänapäevast avalikku haldust.

2024. aasta eelarveprojekti ettevalmistamisel kohaldas komisjon taas eranditult kõigi institutsioonide puhul põhimõtet, et töötajate arvu ei suurendata, ja töötasudega mitteseotud kulude suurendamist kuni 2 % võrra. Jätkuvalt kõrgel inflatsioonil on otsesed ja märkimisväärsed tagajärjed halduskuludele (palgad ja pensionid), üüri- ja energiakuludele, ostudele (infosüsteemide arendamine, IT-riistvara, litsentsid) ja teenuslepingutele (IT, koristamine, hoonete valve jne). Komisjon on taas kasutanud kõiki sisemisi prioriteetide muutmise võimalusi ning on läbi vaadanud kõigi teiste institutsioonide taotlused, et esitada eelarveprojekt, milles järgitakse kõiki õiguslike kohustusi, püüdes samal ajal piirata kulutusi nii, et need ei ületaks mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid.

Vaatamata nendele meetmetele ja tuginedes praegustele näitajatele, on kõigi õiguslike kohustuste täitmiseks vaja kasutada ühtset varuinstrumenti summas 176,6 miljonit eurot. Mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 rubriigi 7 kogu rahastamispaketi peetakse siiski kinni, võttes arvesse, et rubriigi 7 kasutamata varu 2021. ja 2022. aastal oli 467 miljonit eurot. Nagu varasematelgi aastatel, vaadatakse see olukord läbi sügisel, kui töötasude kohandamise näitajad on lõplikud, ning kõik muudatused kajastuvad taotluses.

Pidades silmas töötasude kohandamise peamiste näitajate volatiilsust ja selleks, et kasutada 2024. aasta eelarveprojekti koostamisel ettevaatlikku lähenemisviisi, on komisjon säilitanud kõigi institutsioonide kasutatavad töötasude näitajad muutumatuna. Lõpptulemus sõltub täheldatud inflatsioonist ja otsustest, mida liikmesriigid praegu teevad seoses avaliku sektori töötajate palgakokkulepetega võrdlusperioodi jooksul kuni juuni lõpuni.

3.9.1. Kulukohustuste (KA) ja maksete (MA) assigneeringute koondtabel

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

	Eelarveprojekt (EP)	Eelarve	Osakaal rubriigi kogusummast	Erinevus	
	2024	2023		2024–2023	
— Euroopa koolid ja pensionid	2 812,6	2 567,5	23,5 %	245,1	9,5 %
– Pensionid	2 565,5	2 342,0	21,5 %	223,5	9,5 %
— Töötajate pensionid	2 515,0	2 295,7	21,0 %	219,3	9,6 %
— Endiste liikmete pensionid — Institutsioonid	50,4	46,2	0,4 %	4,2	9,0 %
– Euroopa koolid	247,2	225,5	2,1 %	21,6	9,6 %
– Komisjon	246,1	224,5	1,9 %	21,6	9,6 %
– Muud institutsioonid	1,1	1,0	0,0 %	0,1	0,3 %
(Euroopa kooli) Euroopa Parlament	0,8	0,8	0,0 %	0,0	5,4 %
(Euroopa kooli) Euroopa Liidu Kohus	0,1	0,0	0,0 %	0,0	14,6 %
(Euroopa kooli) Euroopa Ombudsman	0,2	0,2	0,0 %	0,0	4,8 %
(Euroopa kooli) Euroopa välisteenistus	0,0	0,0	0,0 %	0,0	6,7 %

	Eelarveprojekt (EP)	Eelarve	Osakaal	Erinevus	
	2024	2023	rubriigi kogusum- mast	2024–2023	
– Institutsioonide halduskulud	9 137,0	8 745,6	76,5 %	391,4	4,5 %
– Komisjon	4 221,4	4 059,7	35,3 %	161,8	4,0 %
– Muud institutsioonid	4 915,6	4 685,9	41,1 %	229,6	4,9 %
– Euroopa Parlament	2 354,9	2 246,3	19,7 %	108,5	4,8 %
– Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	676,8	647,9	5,7 %	28,9	4,5 %
– Euroopa Liidu Kohus	502,4	486,0	4,2 %	16,5	3,4 %
– Euroopa Kontrollikoda	184,8	175,1	1,5 %	9,7	5,6 %
– Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	164,9	158,8	1,4 %	6,2	3,9 %
– Regioonide Komitee	121,9	116,1	1,0 %	5,8	5,0 %
– Euroopa Ombudsman	13,7	13,0	0,1 %	0,6	4,8 %
– Euroopa Andmekaitseinspektor	23,9	22,6	0,2 %	1,3	5,7 %
– Euroopa välisteenistus	872,2	820,1	7,3 %	52,1	6,4 %
Kokku	11 949,6	11 313,1	100,0 %	636,5	5,6 %
Ülemmäär	11 773,0	11 419,0			
millest paindlikkusinstrument					
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	176,6				
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt c)					
Varu,		105,9			
millest institutsioonide halduskulud	9 137,0	8 745,6		391,4	4,5 %
Vaheülemmäär	9 006,0	8 772,0			
Vahevaru		26,4			

3.9.1.1. 2024. aasta prioriteedid

2024. aasta peamine prioriteet on piirata halduskulusid nii palju kui võimalik, võimaldades samal ajal kõigil institutsioonidel täita oma õiguslikke ja lepingulisi kohustusi. 2024. aastal muudetakse ka mitme institutsiooni, eelkõige Euroopa Parlamendi ja komisjoni volitusi. Hoolimata seonduvatest lisakuludest on komisjon säilitanud töötasudega mitteseotud kulude 2 % kasvu üldise piirmäära, et vähendada võimalikult suures ulatuses erivahendite kasutamist rubriigi ülekulu katmiseks.

Komisjon omalt poolt jätkab enda kulude optimeerimist, eelkõige seoses ehituskuludega, mida tõendavad käimasolevad sammud tema hoonete pindala vähendamiseks, eriti pärast mõningaid müügitehinguid Brüsselis. Lähetuskulud on külmutatud 2023. aasta tasemel ja tuginedes uutele töömeetoditele on saavutatud täiendavat kokkuhoidu eelkõige seoses koosolekute, komiteede, konverentsidega jne.

Suurenenud ohtude tõttu on tugevdatud küberturvalisusel oluline roll ohutu ja turvalise töökeskkonna tagamisel, eelkõige institutsiooni-devahelise CERT-EU projekti kaudu. CERT-EU annab võimaluse ressursse koondada, mis lisaks tõhusamale kaitsele küberohtude vastu aitaks tänu ressursside tõhusamale kasutamisele tõenäoliselt ka säästa. Nagu lepitati kokku 2023. aasta eelarve lepitusmenetluses, esitatakse 2023. aasta keskpaigaks ELi institutsioonide, organite ja asutuste küberturvalisuse hinnang.

3.9.2. Euroopa koolid ja pensionid

Töötajate **pensionide** assigneeringute 9,6 % kasv tuleneb pensionäride arvu oodatavast suurenemisest (+5,0 %) ja pensionide prognoositavast iga-aastasest ajakohastamisest (2023 ja 2024). Eelarvetaotluses võetakse arvesse 2023. aasta pensionikuludega seotud Ühendkuningriigi pensionimaksetest saadavat oodatavat sihtotstarbelist tulu, mis makstakse välja 2024. aastal ja mille suurus on hinnanguliselt 282,3 miljonit eurot.

Institutsioonide endiste liikmete pensionide assigneeringute 9,0 % kasvu puhul võetakse arvesse eeldatavate pensionisaajate arvu arengut igas institutsioonis (+3,0 %) ja iga-aastast pensionide ajakohastamist (2023 ja 2024).

ELi toetusena **Euroopa koolidele** ette nähtud assigneeringud (1. tüüpi Euroopa koolid, 244,8 miljonit eurot) suurenevad võrreldes 2023. aastaga 9,7 %, mis tuleneb peamiselt 2023. aasta palkade ajakohastamisest, õpilaste arvu kasvust ja suurenevatest kommunaalmaksetest.

Toetus 2. tüüpi Euroopa koolidele on 1,2 miljonit eurot. Väike vähenemine võrreldes 2023. aastaga on tingitud peamiselt sellest, et akrediteeritud Euroopa koolides õppivate komisjoni töötajate laste arv on olnud oodatust väiksem.

3.9.3. Institutsioonide halduskulud

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Institutsioonide halduskulud liikide kaupa	Töötajate töötasu	Töötasudega mitteseotud halduskulud									2024. aasta eelarveprojekt
		Liikmed	Muud personali-kulud	Info- ja kommuni-katsiooni-tehnoloogia	Rent, ostmine ja hoonetega seotud kulud	Koosole-kud	Teave	Üldised halduskulud	Institutsiooni-kulud	Vahe-summa	
— Komisjon	3 189,1	18,4	76,9	281,1	505,3	62,0	28,1	60,5		1 032,4	4 221,4
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	4,7 %	28,3 %	-1,5 %	2,5 %	1,9 %	-5,3 %	24,5 %	38,8 %		3,4 %	4,0 %
— Euroopa Parlament	1 215,0	258,9	32,9	182,9	233,2	31,4	22,5	105,1	272,9	1 139,8	2 354,9
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	7,6 %	15,0 %	5,3 %	6,3 %	0,6 %	0,9 %	-8,8 %	-6,3 %	-5,6 %	2,0 %	4,8 %
— Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	420,6	2,6	11,1	54,0	59,9	27,6	3,2	97,8		256,3	676,8
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	6,0 %	27,5 %	0,4 %	2,2 %	1,2 %	2,6 %	-0,6 %	1,9 %		2,0 %	4,5 %
— Euroopa Liidu Kohus	333,2	41,0	8,3	33,2	59,9	0,9	2,1	23,8	0,1	169,2	502,4
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	4,1 %	2,0 %	-8,8 %	5,1 %	2,4 %	-0,1 %	-2,0 %	1,4 %	3,6 %	2,0 %	3,4 %
— Euroopa Kontrollikoda	148,9	12,6	3,3	8,6	4,3	2,7	1,8	2,6		35,9	184,8
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	6,5 %	5,7 %	-10,7 %	1,3 %	0,3 %	5,3 %	2,7 %	3,9 %		2,0 %	5,6 %
— Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	91,4	21,5	2,5	8,3	25,2	2,6	1,3	12,2		73,5	164,9
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	5,5 %	-0,1 %	0,7 %	0,4 %	3,5 %	1,5 %	36,9 %	1,6 %		2,0 %	3,9 %
— Regioonide Komitee	74,9	9,2	1,9	5,9	18,2	2,5	1,7	6,8	0,7	47,0	121,9
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	6,9 %	-2,2 %	1,5 %	5,2 %	4,8 %	1,8 %	1,2 %	-1,4 %	0,5 %	2,0 %	5,0 %
— Euroopa Ombudsman	10,3	0,5	0,2	0,3	1,6	0,2	0,0	0,5		3,3	13,7
Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)	5,7 %	-3,0 %	-2,9 %		9,9 %	-22,7 %		0,4 %		2,0 %	4,8 %

Institutsioonide halduskulud liikide kaupa	Töötajate töötasu	Töötasudega mitteseotud halduskulud									2024. aasta eelarve- projekt
		Liikmed	Muud personali- kulud	Info- ja kommuni- katsiooni- tehnoloogia	Rent, ostmine ja hoonetega seotud kulud	Koosole- kud	Teave	Üldised haldusku- lud	Institut- siooni- kulud	Vahe- summa	
— Euroopa Andmekaitseinspektor	15,5	0,5	0,5	1,7	2,3	0,8	0,2	2,6		8,4	23,9
<i>Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)</i>	10,1 %	6,6 %	3,9 %	0,0 %		9,4 %	-66,7 %	2,0 %		-1,6 %	5,7 %
— Euroopa välisteenistus	478,2		43,7	20,7	254,2	10,1	2,3	63,1		394,0	872,2
<i>Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)</i>	10,2 %		1,1 %	6,1 %	2,4 %	1,9 %	-0,4 %	-0,3 %		2,0 %	6,4 %
Kokku liikide kaupa	5 977,1	365,2	181,1	596,6	1 164,1	140,9	63,2	375,0	273,6	3 159,9	9 137,0
<i>Muutus võrreldes eelmise aastaga (%)</i>	5,8 %	12,2 %	-0,0 %	3,8 %	1,8 %	-1,5 %	5,6 %	3,3 %	-5,6 %	2,4 %	4,5 %

3.9.3.1. Teiste institutsioonide halduskulud

Kõigi institutsioonide halduskulude (v.a pensionid ja Euroopa koolid) kogusumma suureneb 4,5 %. Komisjoni halduskulud suurenevad 4,0 % ja muude institutsioonide omad 4,9 %.

Komisjon on kutsunud kõiki ELi institutsioone ja asutusi üles järgima halduskulude ja personali taotlemisel sedasama ranget lähenemisviisi, mille eesmärk on stabiilne personalipoliitika, piirates samal ajal kõigi töötasudega mitteseotud kulude (välja arvatud pensionid ja Euroopa koolid) kasvu võrreldes 2023. aasta tasemega nii, et need suureneks maksimaalselt 2 % võrra.

See on olnud kõigi institutsioonide jaoks väga keerukas ja iga institutsiooni konkreetseid probleeme on kirjeldatud allpool. Peamised valdkonnad, mis suurendavad töötasudega mitteseotud kulusid, on suured energiakulud ja 2024. aastaks ette nähtud muudatused volitustes. Täiendavate töötajate taotlused tulenevad suuremast töökoormusest ja uutest ülesannetest, mida ei ole lihtne täita üksnes ümberpaigutamisega. Kokku taotletakse ligikaudu 104 ametikohta ja 280 täistööajale taandatud koosseisuvälist töötajat (lepingulised töötajad, lähetatud riiklikud eksperdid, kohalikud töötajad ja tööhõiveasutuste kaudu palgatud töötajad). Samal ajal on Euroopa Parlament vähendanud oma liikmete assistentide arvu oluliselt – 223 võrra.

Eelmiste eelarvete puhul on volituste muutmise või elutähtsate infrastruktuuridega seotud erakorralised kulud olnud vabastatud töötasudega mitteseotud kulude piirmäärast. Kuid seoses üldise survega rubriigi 7 ülemmäärale vähendas komisjon teiste institutsioonide esialgset eelarvestuse projekti kokku 180,7 miljoni euro võrra, suurendamata ühegi institutsiooni töötajate arvu võrreldes 2023. aastaga (ametikohtade loetelus esitatud ametikohad ja muud töötajate kategooriad), hoides töötasudega mitteseotud kulude suurenemise võrreldes 2023. aastaga 2 % piires ilma erandeid tegemata.

Euroopa Parlament

Parlamendi eelarvestuses on esitatud kulude üldine suurenemine võrreldes 2023. aastaga 136,3 miljoni euro võrra (6,1 %), mis on peamiselt seotud volituste muutmisega. Parlament ei taotlenud täiendavate alaliste ega ajutiste ametikohtade loomist. Koosseisuväliste töötajatega seoses on Euroopa Parlament taotlenud assigneeringuid 109 lisatöötaja jaoks (104 kontakttöötajat ja viis lähetatud riiklikku eksperti), samal ajal, kui parlamendiliikmete assistentide arvu on vähendatud 223 võrra. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga ja säilitades töötajate arvu stabiilsena, teeb komisjon ettepaneku suurendada parlamendi 2024. aasta eelarvekulusid võrreldes 2023. aastaga 4,8 %, mis on vähem kui algselt taotletud 6,1 %.

Euroopa Ülemkogu ja nõukogu

Nõukogu koostatud eelarvestuses on töötasudega mitteseotud kulud komisjoni eelarvesuunistega kooskõlas, välja arvatud energiakulude suurenemine 5,5 miljoni euro võrra. Lisaks taotletakse assigneeringuid nelja täiendava lepingulise töötaja jaoks. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga, teeb komisjon ettepaneku suurendada nõukogu 2024. aasta eelarvekulusid võrreldes 2023. aastaga 4,5 %, mis on vähem kui algselt taotletud 5,4 %.

Euroopa Kohtus

Euroopa Kohtu koostatud eelarvestuses on töötasudega mitteseotud kulud komisjoni eelarvesuunistega kooskõlas, välja arvatud energiakulude suurenemine 4,6 miljoni euro võrra ja 1,9 miljoni eurone suurenemine seoses Euroopa Kohtu liikmete volituste osalise uuendamise kuludega. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga, teeb komisjon ettepaneku suurendada Euroopa Kohtu 2024. aasta eelarvekulusid võrreldes 2023. aastaga 3,4 %, mis on vähem kui algselt taotletud 4,6 %.

Euroopa Kontrollikoda

Euroopa Kontrollikoja koostatud eelarvestuses on töötasudega mitteseotud kulud komisjoni eelarvesuunistega kooskõlas, välja arvatud energiakulude suurenemine 1,4 miljoni euro võrra. Lisaks taotletakse assigneeringuid seitsme täiendava koosseisuvälise töötaja jaoks. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga ja säilitades töötajate arvu stabiilsena, teeb komisjon ettepaneku suurendada kontrollikoja 2024. aasta eelarvetaotlust võrreldes 2023. aastaga 5,6 %, mis on vähem kui algselt taotletud 6,6 % suurenemine.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koostatud eelarvestuses on töötasudega mitteseotud kulud komisjoni eelarvesuunistega kooskõlas, välja arvatud 2,9 miljoni eurone suurenemine seoses hoonetega (energia, rent, liisimine, hooldus ja turvalisus), ning 0,2 miljoni euro suurenemine seoses suulise tõlke kulude indekseerimisega. Lisaks taotletakse assigneeringuid ühe täiendava ametikoha ja kahe täiendava lepingulise töötaja jaoks. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga ja säilitades töötajate arvu stabiilsena, teeb komisjon ettepaneku suurendada komitee 2024. aasta eelarvetaotlust võrreldes 2023. aastaga 3,9 %, mis on vähem kui algselt taotletud 6,0 % suurenemine.

Euroopa Regioonide Komitee

Euroopa Regioonide Komitee koostatud eelarvestuses suurenevad kulud võrreldes 2023. aastaga 20,8 %. 14,7 miljonit eurot sellest taotlusest on seotud uue projektiga „Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste potentsiaali kasutamine ELi tugevdamiseks“ ja see moodustab 50 % projekti kogumaksumusest. Projekti raames taotletakse 50 täiendavat ametikohta, 50 täiendavat lepingulist töötajat ja kuus täiendavat lähetatud riiklikku eksperti. Lisaks taotles komitee seoses oma korduva tööga kahte täiendavat ametikohtade loetelu ametikohta ja kaheksat täiendavat lepingulist töötajat. Kaasamata uue projekti eelarvetaotlust ning piirates kõigi töötasudega mitteseotud korduvate kulude kasvu 2 %-ga ja säilitades töötajate arvu stabiilsena, teeb komisjon ettepaneku suurendada komitee 2024. aasta eelarvekulusid võrreldes 2023. aastaga 5,0 %, mis on vähem kui algselt taotletud 20,8 %.

Euroopa Ombudsman

Euroopa Ombudsmani koostatud eelarvestuses on töötasudega mitteseotud kulu komisjoni eelarvesuunistega kooskõlas, välja arvatud 0,08 miljoni eurone summa seoses lepinguliste indekseerimisega. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud korduvate kulude kasvu 2 %-ga, teeb komisjon ettepaneku suurendada ombudsmani 2024. aasta eelarvekulusid võrreldes 2023. aastaga 4,8 %, mis on vähem kui algselt taotletud 5,4 %.

Euroopa Andmekaitseinspektor

Euroopa Andmekaitseinspektori koostatud eelarvestus näitab võrreldes 2023. aastaga 24,9 % suurust kasvu, mis ületab töötasudega mitteseotud kulude 2 % suurust maksimaalset kasvu 2,3 miljoni euro võrra. Lisaks taotletakse assigneeringuid 12 täiendava ametikoha ja kolme täiendava lepingulise töötaja jaoks Euroopa Andmekaitseinspektori jaoks ning viie täiendava ametikoha ja nelja täiendava lepingulise töötaja jaoks Euroopa Andmekaitseinspektori nõukogus. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga ja säilitades töötajate arvu stabiilsena, teeb komisjon ettepaneku suurendada Euroopa Andmekaitseinspektori 2024. aasta eelarvetaotlust võrreldes 2023. aastaga 5,7 %, mis on vähem kui algselt taotletud 24,9 % suurenemine.

Euroopa välisteenistus

Euroopa välisteenistus on pärast sissetungi Ukrainasse tekkinud uuele geopoliitilisele olukorrale viidates koostanud eelarvestuse, mis näitab võrreldes 2023. aastaga 20,2 % kasvu, mis ületab töötasudega mitteseotud kulude 2 % suurust maksimaalset kasvu 105,5 miljoni euro võrra. Lisaks taotletakse assigneeringuid 36 täiendava ametikoha ja 92 täiendava koosseisuvälise töötaja jaoks. Piirates kõigi töötasudega mitteseotud kulude kasvu 2 %-ga ja säilitades töötajate arvu stabiilsena, teeb komisjon ettepaneku suurendada Euroopa välisteenistuse 2024. aasta eelarvetaotlust võrreldes 2023. aastaga 6,4 %, mis on vähem kui algselt taotletud 20,2 % suurenemine.

Järgmises tabelis on esitatud eelarveprojekti ja muude institutsioonide poolt komisjonile saadetud algsete eelarvestuste võrdlus.

Muude institutsioonide võrdlev tabel (eurodes)	Algne eelarvestus 2024	Eelarveprojekt 2024	Erinevus
– Euroopa Parlament	2 383 401 312	2 355 693 619	- 27 707 693
– Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	682 631 234	676 842 943	- 5 788 291
– Euroopa Kohus	508 344 000	502 498 711	- 5 845 289
– Euroopa Kontrollikoda	186 553 000	184 803 430	- 1 749 570
– Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	168 215 671	164 945 524	- 3 270 147
– Euroopa Regioonide Komitee	140 300 402	121 878 345	- 18 422 057
– Euroopa Ombudsman	13 925 191	13 843 160	- 82 031
– Euroopa Andmekaitseinspektor	27 880 000	23 921 966	- 3 958 034
– Euroopa välisteenistuses	986 078 026	872 230 603	- 113 847 423
Kokku	5 097 328 836	4 916 658 301	- 180 670 535

3.9.3.2. Euroopa Komisjoni halduskulud

Kõrge inflatsioon ja tõusvad energiahinnad avaldavad jätkuvalt suurt survet halduskuludele. Komisjon hindas taas hoolikalt oma 2024. aasta haldusassigneeringute taotlust ja püüdis kompenseerida mis tahes vajalikku suurendamist prioriteetide muutmise ja kulude vähendamisega kõigis võimalikes valdkondades.

Alljärgnevas tabelis on esitatud komisjoni halduskulude kujunemine kululiikide kaupa.

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Euroopa Komisjoni halduskulud, kululiikide kaupa	Eelarveprojekt (EP)	Eelarve	Erinevus	Erinevus
	2024	2023	2024–2023	2024 / 2023
	(1)	(2)	(1–2)	(1/2)
Töötajate töötasud	3 189,1	3 047,2	141,8	4,7 %
— Koosseisuliste töötajate töötasu	2 901,3	2 779,3	294,9	11,3 %
— Koosseisuväliste töötajate töötasu	287,7	268,0	19,8	7,4 %
Töötasudega mitteseotud kulud	1 032,4	1 012,4	19,9	2,0 %
— Liikmed	18,4	14,3	4,1	28,3 %
— Liikmed – Palgad ja muud tasud	17,7	14,3	3,4	23,5 %
— Liikmed – Ajutised muud tasud	0,7		0,7	
— Muud personalikulud	76,9	78,0	- 1,2	- 1,5 %
— Värbamiskulud	32,1	31,0	1,1	3,5 %
— Teenistusest lahkumine	7,5	9,0	- 1,5	- 16,5 %
— Koolituskulud	16,0	16,4	- 0,5	- 3,0 %
— Sotsiaalküsimused ja liikuvus	21,3	21,6	- 0,3	- 1,2 %

Euroopa Komisjoni halduskulud, kululiikide kaupa	Eelarveprojekt (EP)	Eelarve	Erinevus	Erinevus
	2024	2023	2024–2023	2024 / 2023
	(1)	(2)	(1–2)	(1/2)
— Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia	281,1	274,4	6,7	2,5 %
— Infosüsteemid	110,7	103,6	7,1	6,8 %
— Digitaalne töökoht	43,7	44,3	-0,6	-1,4 %
— Andmekeskus ja võrguteenused	119,0	121,2	-2,3	-1,9 %
— Liidu institutsioonide, organite ja asutuste infoturbeinsidentidega tegelev institutsioonidevaheline rühm (CERT-EU)	7,8	5,3	2,5	47,7 %
— Rent, ostmine ja hoonetega seotud kulud	505,3	495,9	9,4	1,9 %
— Rent ja ostmine	311,6	311,3	0,3	0,1 %
— Hoonetega seotud kulud	129,8	123,5	6,3	5,1 %
— Julgeolek	63,9	61,1	2,8	4,6 %
— Inimestega kohtumine	62,0	65,5	-3,5	-5,3 %
— Lähetus- ja esinduskulud	43,2	43,1	0,1	0,2 %
— Kohtumised, komiteed, konverentsid	18,8	22,4	-3,6	-16,0 %
— Teave	28,1	22,6	5,5	24,5 %
— Euroopa Liidu Teataja	6,7	2,7	4,0	146,0 %
— Väljaanded	10,4	10,4	0,0	0,2 %
— Teabe hankimine	6,5	5,2	1,3	25,9 %
— Uuringud ja juurdlused	4,5	4,3	0,2	4,7 %
— Üldised halduskulud	60,5	61,7	-1,2	-1,9 %
— Üldine sisseseade, sõidukid, mööbel	15,1	16,2	-1,1	-6,5 %
— Sisseostetavad keelevaldkonna teenused	27,8	27,4	0,4	1,3 %
— Muud halduskulud	17,6	18,1	-0,5	-2,7 %
Euroopa Komisjoni halduskulude vahesumma	4 221,4	4 059,7	161,8	4,0 %
— Pensionid	2 565,5	2 342,0	223,5	9,5 %
— Töötajate pensionid	2 515,0	2 295,7	219,3	9,6 %
— Endiste liikmete pensionid — Institutsioonid	50,4	46,2	4,2	9,0 %
— Euroopa koolid (komisjon)	246,1	224,5	21,6	9,6 %
Vahesumma	2 811,5	2 566,5	245,0	9,5 %
III jagu kokku	7 033,0	6 626,2	406,8	6,1 %

Komisjoni halduskulud (jättes välja pensionid ja Euroopa koolid) suurenevad 4,0 %.

Personali töötasukulud suurenevad 4,7 % võrra. Need moodustavad üle kahe kolmandiku komisjoni halduskuludest ja tulenevad peamiselt järgmisest.

— Töötasude prognoositav iga-aastane ajakohastamine 1. juuli 2023. aasta seisuga (+4,4 %) ja 1. juuli 2024. aasta seisuga (+3,4 % kuue kuu põhjal).

- Rubriigi 7 alla kuuluvate koosseisuväliste töötajate (täistööaja ekvivalent) arv suureneb peamiselt ametkohtade loetelus sisalduvate ametikohtade (endised D-kategooria ametnikud) lepingulisteks töötajateks muutmise tõttu (seitse ametikohta komisjonis, kaks ametikohta infrastruktuuri- ja logistikaametis Luxembourgis ja 11 ametikohta infrastruktuuri- ja logistikaametis Brüsselis) ning piiratud suurendamise tõttu nelja täistööajale taandatud töötaja võrra ametites, mille mõju tasakaalustatakse komisjoni eelarve muudest osadest. Kooskõlas vastava muudetud finantselgusega hõlmab koosseisuväliste töötajate arv ka kaheksat täiendavat täistööajale taandatud töötajat süsiniku piirimeetme (SPIM) rakendamiseks ette nähtud üldises rahastamispaketis, mis lisandub neljale täistööajale taandatud töötajale, mida taotleti sel eesmärgil paranduseelarve projektis nr 1/2023.

Töötasudega mitteseotud kulud suurenevad 2,0 %. See tuleneb peamiselt seadusjärgsetest ja lepingulistest kohustustest, turvalisusega seotud põhjustel toimunud muutusest Euroopa Liidu Teataja tootmises (+ 146 %), infotehnoloogiasse tehtud investeeringutest (+ 2,5 %) ning investeeringutest keskkonnahoidlikumatesse kinnisvaraprojektidesse, eelkõige gaasi- ja elektrikuludest (+ 23 %). Komisjon on aga seda märkimisväärset suurenemist leevendanud, külmütades või vähendades muid kululiike (lähedused, koosolekud, komiteed, koolitus ja mööbel), lükates edasi mõned investeeringud (muud keskkonnahoidlikumad kinnisvaraprojektid, koosolekuruumide sisseseade) ning vähendades kinnisvara osamakseid Brüsselis asuvate hoonete müügist saadud tulu kasutamise kaudu.

IT-kulude 2,5 % suurenemine kajastab püsivat keskendumist turvalisusele, et tulla toime aina lisanduvate ja keerukamate probleemidega, pöörates CERT-EU kaudu erilist tähelepanu institutsioonidevahelisele küberturvalisusele. Samuti näitab see jõupingutusi, mida on tehtud komisjoni digiülemineku juhtimiseks infosüsteemidesse tehtavate investeeringute kaudu. Jätkatakse investeerimist korporatiivsetesse süsteemidesse, nagu taaskasutatavate lahenduste platvorm, kahe samba lähenemisviis ning andmeanalüütika, koostöövahendid ja integratsioon, et püüda saavutada sünergiaid ja tõhusust olemasoleval IT-maastikul, võttes samal ajal kasutusele uuenduslikud rakendusviisid komisjoni tegevuse toetamiseks.

3.9.3.3. Ametid ja delegatsioonid

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Ametid ja delegatsioonid	Eelarveprojekt (EP)	Eelarve	Erinevus	Erinevus
	2024	2023	2024–2023	2024 / 2023
	(1)	(2)	(1–2)	(1/2)
Delegatsioonid kolmandates riikides	208,1	194,9	13,2	6,8 %
Ametid	395,6	381,8	13,8	3,6 %
— Väljaannete Talitus	120,5	120,1	0,3	0,3 %
— Euroopa Personalivaliku Amet	27,7	27,9	-0,2	-0,6 %
— Individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet	53,8	51,1	2,7	5,4 %
— Infrastruktuuri- ja logistikaamet – Brüssel	94,7	90,0	4,6	5,1 %
— Infrastruktuuri- ja logistikaamet – Luxembourg	31,7	29,1	2,7	9,1 %
— Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF)	67,2	63,5	3,6	5,7 %

Komisjoni eelarve sisaldab ka kuue **Euroopa ameti** eelarveid, ehkki nad osutavaid teenuseid kõigile institutsioonidele. Kõigi ametite puhul kehtivad samad kulude piiramise eesmärgid nagu komisjoni kesksete haldustalituste puhul, millest tulenevalt on suurenemine võrreldes 2023. aastaga kokku 3,6 %.

- **VÄLJAANNETE TALITUS:** väljaannete talituse eelarve väiksem kasv on tingitud uude hoonesse kolimisega seotud kattuvate kulude perioodi lõpust, kuid selles võetakse arvesse ka Euroopa Liidu Teataja assigneeringute suurenemist, mis tuleneb turvakaalutlustel vajalikest muudatustest tootmises.
- **Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO):** EPSO eelarve stabiilne tase tuleneb peamiselt institutsioonidevaheliste konkursside jaoks vajalike assigneeringute taseme kohandamisest.

- Individuaalsete maksete haldamise ja maksmise amet (PMO): PMO eelarvetaotluses võetakse arvesse koosseisuväliste töötajate keskmiste kulude ajakohastamist ja IT-assigneeringute suurenemist võrreldes 2023. aastaga. See hõlmab kahe koosseisuvälise töötaja ajutist lisamist parlamendiliikmete assistentide töötusega seotud toimikute käsitlemiseks, Brexitist tingitud suurenenud töökoormusega tegelemiseks ning auditiküsimuste haldamiseks Ühendkuningriigi ametiasutustega.
- Brüsseli infrastruktuuri- ja logistikaamet (OIB): OIB eelarve kasv tuleneb peamiselt ametikohtade muutmisest assigneeringuteks, ametikohtade ümberpaigutamisest komisjoni eelarvesse ja IT-assigneeringute kohandamisest võrreldes 2023. aastaga.
- Luxembourgigi infrastruktuuri- ja logistikaamet (OIL): OILi eelarvetaotluses võetakse arvesse rendi- ja energiakulude kasvu ning IT-assigneeringute kohandamist võrreldes 2023. aastaga.
- OLAF: muutused OLAFi eelarves tulenevad peamiselt kahe koosseisuvälise töötaja lisamisest vahendite järelevalveks seoses Ukrainaga. Assigneeringute sellist suurendamist võimaldab ametikohtade ümberpaigutamine komisjoni sees.

Kolmandates riikides asuvate liidu delegatsioonide assigneeringute puhul kehtivad samad kokkuhoiueesmärgid nagu komisjoni kesksete haldustalituste puhul. Ametikohtade peakorteritele tagasiandmise, palkade ajakohastamise, rendikulude kasvu ning lähetuste ja esindusassigneeringute külmutamise kombineeritud mõju tingib delegatsioonide kulude (sealhulgas koosseisuvälistele töötajatele) üldise suurenemise 6,8 % võrra võrreldes 2023. aastaga.

4. HORIZONTAALSED KÜSIMUSED

4.1. Personal

4.1.1. Personal institutsioonide kaupa

Järgmises ülevaatlikus tabelis on esitatud iga institutsiooni kohta 2023. aasta ametikohtade loetelus kinnitatud ametikohtade arv ja 2024. aasta eelarveprojekti taotletav ametikohtade arv.

Komisjoni personali- ja assigneeringute taotlusi kompenseerib enam kui piisavalt selliste ametikohtade vähendamine 24 võrra, mis on seotud ülesannete delegerimisega rakendusametitele, ja kokkuvõttes ametikohtade vähendamine 20 koha võrra, mille assigneeringud muudeti endiste D-kategooria ametikohtade järkjärgulise kaotamise järel koosseisuväliste töötajate jaoks ette nähtud assigneeringuteks. Ülejäänud institutsioonide taotlused on esitatud järgmises tabelis.

(Ametikohtade loetelu järgne töökohtade arv institutsioonides)

Institutsioon	Eelarve 2023	Esialgne taotlus mais 2023	EP 2024 kajastatud			EP 2024 kokku	Muutus 2024–2023
			Millest vähendamine	Millest taotlused	Märkused		
Euroopa Parlament	6 923			0	a)	6 923	0
Euroopa Ülemkogu ja nõukogu	3 029	0	0	0		3 029	0
Euroopa Komisjon	23 415		- 44	6	b)	23 377	- 38
Euroopa Liidu Kohus	2 114	0	0	0		2 114	0
Euroopa Kontrollikoda	882	0	0	0		882	0
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	671	0	- 1	0	b)	670	- 1
Regioonide Komitee	496	52	0	0		496	0
Euroopa Ombudsman	75	0	0	0		75	0
Euroopa Andmekaitseinspektor	89	17	0	0		89	0
Euroopa välisteenistus	1 753	35	- 1	0		1 752	- 1
Institutsioonid kokku	39 447	104	- 46	6		39 407	- 40

a) Sisaldab 98 ajutist alalist ametikohta, mis on loodud 2023. aasta eelarves, et hõlbustada personalieeskirjade artikli 29 lõike 4 kohaldamist. Vastavad ametikohad eemaldatakse pärast sisekonkursside lõppu.

24 ametikohta vähendati seoses ülesannete delegerimisega rakendusametitele (teadustegevuse ametikohtade loetelust) + 20 ametikoha b) muutmise assigneeringuteks (TEC) + 1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteest üle kantud ametikoht küberturvalisuse valdkonnas + 5 taotletud ametikohta süsiniku piirimeetme (SPIM) jaoks.

Järgmises punktis kirjeldatakse komisjoni personalikulude taotlust üksikasjalikumalt. Muude institutsioonide personalikulude esialgsete taotluse üksikasjad leiab nende 2024. aasta esialgsetes eelarvestustes. Punktis 4.3 antakse ülevaade komisjoni taotletavatest ametikohtade loetelus sisalduvatest ametikohtadest detsentraliseeritud asutuste ja muude organite jaoks.

4.1.2. Komisjoni personalikulud

Komisjon jätkab nii palju kui võimalik töömeetodite lihtsustamist ja ratsionaliseerimist ja nappide vahendite tõhusa kasutamise tagamist kooskõlas poliitiliste prioriteetidega. Tema eesmärk on saada sama suurte vahenditega hakkama ELi ees seisvate üha suurenevate väljakutsetega. See on aga muutumas üha keerukamaks, eelkõige seoses kõigi uute komisjonile usaldatud ülesannetega. Näiteks nagu on üksikasjalikumalt kirjeldatud paranduseelarve projektis nr 1/2023,⁽¹⁾ peab komisjon süsiniku piirimeetme tsentraliseeritud juhtimismudeli kohaselt vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele ette nägema selleks täiendavaid töötajaid. Sellega seotud taotluste maht suureneb 16 ametikohalt 2023. aastal 21 ametikohale 2024. aastal ja koosseisuväliste töötajate puhul 4 täistööajale taandatud töötajalt 12 täistööajale taandatud töötajale.

⁽¹⁾ COM(2023) 150, 16.3.2023.

Muus osas peab komisjon kinni oma lubadusest saavutada ELi prioriteetid ilma ametikohtade arvu muutmata: 2024. aasta eelarveprojekti kohaselt väheneb ametikohtade koguarv 38 võrra. Komisjoni prioriteetsed eesmärgid saavutatakse nii palju kui vähegi võimalik tõhususe suurendamise ja töötajate ümberpaigutamisega. See on aga saavutamata oma piire.

Ametikohtade arvu muutumine ametikohtade loetelus on tingitud järgmisest:

- vähendamine, mis on seotud ülesannete delegerimisega rakendusametitele (34 ametikohta, vt punkt 4.3.1), mida osaliselt tasakaalustab Euroopa Innovatsiooninõukoguga seotud konkreetsete ülesannete tagasivõtmine EISMEA alt (10 ametikohta), mille tulemusena väheneb ametikohtade arv kokku 24 võrra;
- süsiniku piirimeetmega seotud ametikohtade lisandumine viie täiendava ametikoha võrra 2024. aastal;
- ühe ametikoha üleviimine Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteest komisjoni seoses küberjulgeolekuga;
- 20 ametikoha muutmine assigneeringuteks.
- Koosseisuväliste töötajate puhul hõlmab eelarve süsiniku piirimeetmega seotud ametikohtade lisandumist kaheksa täistööajale taandatud töötaja võrra, kolme täistööajale taandatud töötaja lisandumist seoses Euroopa Innovatsiooninõukoguga seotud konkreetsete ülesannete tagasivõtmisega EISMEA alt, ning rakenduskavade haldustoetuskulude eelarveridadel rahastatud 28 täistööajale taandatud töötaja vähendamist.

Neid muudatusi arvesse võtmata väheneb **komisjoni töötajate koguarv** 36 täistööajale taandatud töötaja võrra (-0,11 %): ametikohtade loetelus sisalduvate ametikohtade arv on netoarvestuses 38 võrra (-0,16 %) väiksem ja koosseisuväliste töötajate arv pisut (2 täistööajale taandatud töötajat, 0,02 %) suurem.

Üksikasjaliku ülevaate komisjoni inimressursside muutuste kohta leiab käesoleva eelarveprojekti juurde kuuluvast töödokumendist II.

	2023. aasta eelarves kinnitatud koosseisuvälised töötajad täistööajale ekvivalendi hinnanguna	2024. aastaks taotletud töötajate arv	Muutus 2024/2023	
Ametikohad vastavalt ametikohtade loetelule				
Komisjon	18 757	18 757	0	0
Teadusuuringud - otsesed meetmed	1 683	1 660	-1,4 %	-23
Teadusuuringud – kaudsed meetmed	1 373	1 372	-0,1 %	-1
OP	581	581	0	0
Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF)	316	316	0	0
Euroopa Personalivaliku Amet (EPSO)	109	109	0	0
Infrastruktuuri- ja logistikaamet Brüsselis (OIB)	316	304	-3,9 %	-12
Infrastruktuuri- ja logistikaamet Luxembourgis (OIL)	117	115	-1,7 %	-2
Üksikisikute rahaliste õiguste haldus- ja maksetalitus (PMO)	163	163	0	0
Kokku komisjoni töökohad	23 415	23 377	-0,16 %	-38
Koosseisuvälised töötajad				
Rubriigis 7	4 271	4 298	0,63%	27
Koguvahendid	2 339	2 351	0,51%	12
Rubriik 7, muu*	1 932	1 947	0,78%	15

	2023. aasta eelarves kinnitatud koosseisuvälised töötajad täistööajaga ekvivalendi hinnanguna	2024. aastaks taotletud töötajate arv	Muutus 2024/2023	
			%	absoluutne
Väljaspool rubriiki 7	4 559	4 534	-0,55%	- 25
Rubriikides 1,2, 3 ja 6**	3 270	3 242	-0,86%	- 28
Otsene teadustegevus	739	739	-	-
Kaudne teadustegevus	550	553	0,5%	3
Komisjoni koosseisuvälised töötajad kokku	8 830	8 832	0,02%	2
Komisjoni personal kokku				
	32 245	32 209	-0,11 %	- 36
* Sisaldab rakenduskavade haldustoetuskulude ridade (endised B..A read) vähendamist 5 täistööajale taandatud töötaja võrra ja 1 täistööajale taandatud töötaja ümberpaigutamist komisjonist Euroopa välisesteenistusse.				
Rakendusametite töötajad				
EISMEA	383	359	-6,3%	- 24
EACEA	530	552	4,2%	22
HADEA	421	440	4,5%	19
CINEA	500	515	3,0%	15
ERCEA	519	513	-1,2%	- 6
REA	874	889	1,7%	15
Rakendusametite töötajad kokku	3 227	3 268	1,0%	41
**Sealhulgas järgmised taasterahastust „NextGenerationEU“ ja ELi eelarve välistest programmidest rahastatavad ametikohtade loetelu ametikohad: 2023. aastal 30 CINEA, 12 HaDEA, 16 EISMEA, 8 ERCEA, 7 REA ja 4 EACEA ametikohta. 2024. aastal 44 CINEA, 11 HaDEA, 15 EISMEA, 8 ERCEA, 7 REA ja 4 EACEA ametikohta.				

Taasterahastust „NextGenerationEU“ suurendatakse ajutiselt mitme programmi vahendeid sihtotstarbelise välistulu kaudu, millest osa kasutatakse nende programmide rakendamisega seotud haldus- ja tehnilise abi kulude, sealhulgas koosseisuväliste töötajate rahastamiseks. Mõju 2024. aastal on 261 täistööajale taandatud töötajat (sh 28 täistööajale taandatud ametikohta koosseisuvälisetele teadustöötajatele) ja vastavad assigneeringud.

Kolmandate riikidega assotsieerimislepingute viimistlemine ja kolmandate riikide osaluse suurendamine teatavates programmides toob kaasa täiendava personali, millega seotud otseseid ja kaudseid kulusid rahastatakse täielikult kolmandatelt riikidelt saadud osamaksetest ja tasudest. Mõju komisjonile on juba 2023. aastal hinnanguliselt ligikaudu 77 täistööajale taandatud töötajat ja vastavad assigneeringud, sealhulgas koosseisuväliste teadustöötajate puhul 34 täistööajale taandatud töötajat. Seda täiendatakse kaheksa täistööajale taandatud töötajaga alates 2024. aastast ja seda jätkatakse 2024. aastal, kui eeldatavasti viimistletakse veel assotsieerimislepinguid kolmandate riikidega. Lisaks suureneb digiteenuste määruse alusel võetavatest tasudest tulenevatest sihtotstarbelistest tuludest rahastatavate töötajate arv alates 2024. aastast 40 täistööajale taandatud töötajalt, nagu on kavandatud kirjalikus muutmissetpanekus nr 1/2023, (1) 70 täistööajale taandatud töötajale.

2024. aasta eelarveprojekt sisaldab mõningaid muudatusi olemasolevate ametikohtade loetelude tegevusüksuste koosseisus, et anda komisjonile võimalus kohandada oma inimressursi struktuuri vastavalt vajadustele. See hõlmab 120 AST ametikoha eelarveneutraalset muutmist AD ametikohtadeks ja 54 AST ametikoha muutmist AST/SC ametikohtadeks.

(1) COM(2022) 670, 5.10.2022.

Komisjon jätkab ametikohtade ümberjaotamist vastavalt poliitilistele prioriteetidele sisemise ümberpaigutamise teel. Ta jätkab horisontaalsete ülesannete ja rakendamismudelite ratsionaliseerimist, ennekõike inimressursi haldamise, IKT, logistika ja kirjaliku tõlke vallas, et võimaldada komisjoni töötajate ümbersuunamist prioriteetsete valdkondade/ülesannete juurde. Selleks et ajutiselt suurendada nende talituste ressursse, mille töökoormus on oluliselt kasvanud, kasutatakse endiselt paindlikke lahendusi, näiteks ajutist ametisse määramist piiratud kestusega ülesannete täitmiseks.

Lisaks sellele kontrollib komisjon korrapäraselt oma inimressursside geograafilist tasakaalu, et tagada töötajate värbamine liikmesriikide kodanike seas võimalikult laialt geograafiliselt alalt ja see, et ametnike hulgas ei oleks olulist ja õigustamatut rahvusepõhist tasakaalustamatust.

4.2. Rubriigist 7 välja jäävad komisjoni halduskulud

4.2.1. Rubriikide 1–6 programmide toetuskulud

Suurema osa mitmeaastaste ELi programmide puhul on ette nähtud tehnilise ja haldustoetuse kulud, mis on otseselt seotud tegevusprogrammide rakendamisega ja mida rahastatakse programmi rahastamispaketist. Need tehnilise ja haldustoetuse kulud on ELi eelarves nüüd palju selgemini eristatud. See kajastub eraldi ülevaates, mis on esitatud iga programmi kohta eespool (punktis 3), ja üldises ülevaates, mis on esitatud järgmises tabelis. Neid assigneeringuid kasutatakse näiteks pakkumiskutsete hindamiseks, uuringuteks, teabesüsteemideks, ekspertidega koostamiseks ja audititeks, mis võimaldavad parandada hinna ja kvaliteedi suhet ning tagada usaldusväärse finantsjuhtimise.

(jooksehinna, miljonites eurodes)

Halduskulud rubriikide, teemavaldkondade ja programmide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)		1-2		1/2	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	1 005,6	1 005,6	951,9	951,9	53,6	35,8	5,6 %	5,6 %
— Teadustegevus ja innovatsioon	928,9	928,9	878,6	878,6	50,3	50,3	5,7 %	5,7 %
— Programm „Euroopa horisont“	813,2	813,2	763,6	763,6	49,6	49,6	6,5 %	6,5 %
— Euratomi teadus- ja koostööprogramm	107,5	107,5	107,3	107,3	0,2	0,2	0,2 %	0,2 %
— Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)	8,3	8,3	7,7	7,7	0,6	0,6	7,5 %	7,5 %
— Euroopa strateegilised investeeringud	39,5	39,5	38,2	38,2	1,3	1,3	3,5 %	3,5 %
— InvestEU fond	1,0	1,0	1,0	1,0	0	0	0	0
— Euroopa ühendamise rahastu	20,7	20,7	20,2	20,2	0,5	0,5	0,0	0,0
— Digitaalse Euroopa programm	17,8	17,8	17,0	17,0	0,8	0,8	4,7 %	4,7 %
— Muud meetmed	0	0	0	0	0	0	0	0
— Ühtne turg	0	29,5	28,2	28,2	1,4	1,4	4,8 %	4,8 %
— Ühtse turu programm	28,9	28,9	27,6	27,6	1,4	1,4	4,9 %	4,9 %
— Maksustamisalane koostöö (Fiscalis)	0,3	0,3	0,3	0,3	0	0	0	0

Halduskulud rubriikide, teemavaldkondade ja programmide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)		1-2		1/2	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
— Tollikoostöö (tolliprogramm)	0,3	0,3	0,3	0,3	0	0	0	0
— Kosmos	7,8	7,8	7,2	7,2	0,6	0,6	8,3 %	8,3 %
— Liidu kosmoseprogramm	7,6	7,6	7,0	7,0	0,6	0,6	9,4 %	9,4 %
— Liidu turvalise ühenduvuse programm	0,2	0,2	0,2	0,2	-0,0	-0,0	-20,0 %	-20,0 %
Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	158,4	158,4	149,7	149,7	8,7	8,7	5,8 %	5,8 %
— Piirkondlik areng ja ühtekuuluvus	15,2	15,2	14,9	14,9	0,3	0,3	1,8 %	1,8 %
— Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	5,1	5,1	4,8	4,8	0,3	0,3	6,5 %	6,5 %
— Ühtekuuluvusfond	8,1	8,1	8,2	8,2	-0,1	-0,1	-1,7 %	-1,7 %
— Toetus Küprose türgi kogukonnale	2,0	2,0	1,9	1,9	0,1	0,1	5,1 %	5,1 %
— Taaste ja vastupidavus	35,2	35,2	32,4	32,4	2,8	2,8	8,6 %	8,6 %
— Taaste- ja vastupidavusrahastu ja tehnilise toe instrument	2,1	2,1	2,1	2,1	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %
— Euro kaitsmine võltsimise eest	p.m.	p.m.	0,2	0,2	-0,2	-0,2	-100,0 %	-100,0 %
— Euroopa Liidu taasterahastu (EURI)	6,0	6,0	6,0	6,0				
— Liidu elanikkonnakaitse mehhanism	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
— Programm „EL tervise heaks“	27,1	27,1	24,1	24,1	2,9	2,9	12,2 %	12,2 %
— Erakorraline toetus liidus	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
— Investeeringud inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse	108,0	108,0	102,4	102,4	5,6	5,6	5,5 %	5,5 %
— Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+)	9,1	9,1	8,5	8,5	0,6	0,6	7,4 %	7,4 %
— Programm „Erasmus+“	57,1	57,1	54,1	54,1	3,0	3,0	5,6 %	5,6 %
— Euroopa solidaarsuskorpus	7,0	7,0	6,9	6,9	0,1	0,1	2,0 %	2,0 %
— programm „Loov Euroopa“	23,6	23,6	22,5	22,5	1,2	1,2	5,2 %	5,2 %
— Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm	10,0	10,0	9,3	9,3	0,6	0,6	7,0 %	7,0 %
— Õigus	1,1	1,1	1,1	1,1				
Loodusvarad ja keskkond	40,4	40,4	39,9	39,9	0,5	0,5	1,2 %	1,2 %
— Põllumajandus- ja merenduspoliitika	14,6	14,6	14,1	14,1	0,5	0,5	3,6 %	3,6 %

Halduskulude rubriikide, teemavaldkondade ja programmide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)		1-2		1/2	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
— Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	4,9	4,9	4,6	4,6	0,3	0,3	6,3 %	6,3 %
— Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)	1,9	1,9	1,8	1,8	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %
— Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	7,9	7,9	7,7	7,7	0,2	0,2	2,4 %	2,4 %
— keskkonna- ja kliimameetmed	25,8	25,8	25,8	25,8	-0,0	-0,0	-0,0 %	-0,0 %
— Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE)	25,8	25,8	25,8	25,8	-0,0	-0,0	-0,0 %	-0,0 %
— Õiglase Ülemineku Fond (JTF)								
— Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodav avaliku sektori laenurahastu								
Ränne ja piirihaldus	7,2	7,2	5,1	5,1	2,1	2,1	41,4 %	41,4 %
— Ränne	4,3	4,3	3,0	3,0	1,3	1,3	43,3 %	43,3 %
— Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond	4,3	4,3	3,0	3,0	1,3	1,3	43,3 %	43,3 %
— Piirihaldus	2,9	2,9	2,1	2,1	0,8	0,8	38,5 %	38,5 %
— Integreeritud piirihalduse fond — Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu	2,8	2,8	2,0	2,0	0,8	0,8	40,0 %	40,0 %
— Integreeritud piirihalduse fond — Tollikontrolli seadmete rahastu	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	1,2 %	1,2 %
Julgeolek ja kaitse	18,9	18,9	17,3	17,3	1,7	1,7	9,6 %	9,6 %
— Julgeolek	4,9	4,9	4,8	4,8	0,0	0,0	1,0 %	1,0 %
— Sisejulgeolekufond	2,4	2,4	2,4	2,4				
— Leedu tuumarajatiste dekomisjoneerimine	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.				
— Tuumaohutus ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine (sh Bulgaarias ja Slovakkias)	2,4	2,4	2,4	2,4	0,0	0,0	2,0 %	2,0 %
— Kaitsevaldkond	14,1	14,1	12,5	12,5	1,6	1,6	12,9 %	12,9 %
— Euroopa Kaitsefond — Muu kui teadustegevus	2,5	2,5	2,6	2,6	-0,1	-0,1	-3,8 %	-3,8 %
— Euroopa Kaitsefond — Teadustegevus	9,8	9,8	8,1	8,1	1,7	1,7	20,9 %	20,9 %
— Sõjaväeline liikuvus	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0	0,0	0,7 %	0,7 %

Halduskulud rubriikide, teemavaldkondade ja programmide kaupa	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023		2024 - 2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)		1-2		1/2	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
— Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend								
— Kaitsetööstuse tugevdamise instrument								
Naabrus ja maailm	414,2	414,2	401,0	401,0	13,2	13,2	3,3 %	3,3 %
— Välistegevus	356,2	356,2	350,5	350,5	5,7	5,7	1,6 %	1,6 %
— Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend – Globaalne Euroopa	339,6	58,0	335,1	335,1	4,4	4,4	1,3 %	1,3 %
— Humanitaarabi	12,0	12,0	11,8	11,8	0,2	0,2	1,5 %	1,5 %
— Ühine välis- ja julgeolekupoliitika	1,6	1,6	0,6	0,6	1,0	1,0	175,0 %	175,0 %
— Ülemeremaad ja -territooriumid	1,4	1,4	1,4	1,4	0,0	0,0	1,3 %	1,3 %
— Tuumaohutuslase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument	1,5	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0	0,7 %	0,7 %
— Ukrainale antav makromajanduslik finantsabi+								
— Ühinemiseelne abi	58,0	58,0	50,6	50,6	7,5	7,5	14,8 %	14,8 %
— Ühinemiseelne abi	58,0	58,0	50,6	50,6	7,5	7,5	14,8 %	14,8 %
Kokku	1 644,9	1 644,9	1 565,2	1 565,2	79,7	79,7	5,1 %	5,1 %

Komisjon on võtnud 2024. aasta eelarveprojektis võrdlusaluseks 2023. aasta eelarve haldustoetuskulude assigneeringud, eelarve täitmise 2022. aastal ning 2024. aastal prognoositava tegevusassigneeringute taseme.

Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna toetuskulud

Teadusuuringute ja innovatsiooni programmide jaoks taotletud toetuskulud järgivad täielikult ülemmäärasid, mis on õiguslikes alustes välja pakutud programmi „Euroopa horisont“ ning Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi kaudsete teadustegevuse toetuskulude jaoks. See katab assigneeringud, millest kaetakse ametikohtade loetelu kohaste ja koosseisuväliste teadustöötajate töötasu ning muud programmide haldamisel ja rakendamisel tekkivad halduskulud (ettevalmistav töö, järelevalve, kontroll, saavutuste auditid ja hindamised, teavitamis- ja teabevahetustegevus jne). Töötasudeks ettenähtud assigneeringute taset on kohandatud, et võtta arvesse 2024. aastaks eraldatud teadustöötajate ametikohtade arvu ning eelarveprojekti koostamise ajal aluseks võetud eeldusi 2023. ja 2024. aasta töötasude ajakohastamise kohta.

Programmi „Euroopa horisont“ halduskulud hõlmavad ka ELi eelarvest makstavat toetust programmi elluviivate rakendusametite tegevuseelarvesse. Üksikasjalikum teave on esitatud punktis 4.3.1.

Rubriikide 1–6 toetuskulud

Rubriikidest 1–6 rahastatavate koosseisuväliste töötajate arv väheneb 28 täistööajale taandatud töötaja võrra seoses digiteenuste õigusakti alusel ajutiselt sihtotstarbelistest tuludest rahastatavate töötajate ümberpaigutamisega, ning täistööajale taandatud töötajate arv suureneb 12 võrra seoses ülesannetega, mis tulenevad Ukraina ja Moldova Vabariigi ELi kandidaatriigi staatusest ning täiendava töökoormusega ELi delegatsioonides.

4.3. Euroopa Liidu asutused, kellel on juriidilise isiku staatus

4.3.1. Rakendusametid

Selles punktis antakse ülevaade kuue rakendusameti ametikohtade loeteludest ja koosseisuvälistest töötajatest. Ka 2024. aastal kasutab komisjon 2021.–2027. aasta rahastamisprogrammide haldamiseks laialdaselt rakendusameteid. Ametitele 2024. aasta eelarveprojektis ette nähtud töötajate arv on üldiselt kooskõlas komisjoni 2021.–2027. aasta delegerimispaketiga, mis võeti vastu 12. veebruaril 2021⁽¹⁾. Ametitele kavandatud toetuste puhul võetakse siiski arvesse töötasude oodatust suuremat kohandamist aastatel 2022–2024, mida ei olnud võimalik delegerimispaketi vastuvõtmise ajal ette näha ja millel on märkimisväärne mõju rakendusametite jooksvatele kuludele. Lisaks hõlmab mitme rakendusameti kavandatav rahastamine ka uutesse ruumidesse kolimise prognoositavaid kulusid.

Töötajate arv

Nagu ka 2023. aasta eelarves, tuleneb 2024. aasta eelarveprojekti peamine muudatus võrreldes delegerimispaketiga innovatsioonifondi töötajate arvu läbivaatamisest: hinnamuutuste tõttu suureneb oluliselt ELi heitkogustega kauplemise süsteemist toetatava innovatsioonifondi maht võrreldes selle delegeritava summaga, mis on võetud eelduseks innovatsioonifondi kulude-tulude analüüsis. Lisaks võeti hiljuti läbivaadatud HKS-i direktiiviga kasutusele uus rakendusmehhanism, nn konkureeriv pakkumismenetlus. Järelemeetmena käivitab CINEA käesoleva aasta lõpus Euroopa vesinikupanga esimese enampakkumise, millel on mõju eelarvele 2024. aastal. Läbivaadatud HKS-i direktiiv võimaldab võtta eelarvelisi kulukohustusi iga-aastaste osamaksetena, mis suurendab veelgi CINEA poolt 2024. aastal hallatavate projektikonkursside mahte. Vastavalt sellele on CINEA ametikohtade loetellu lisatud 12 ametikohta, et hallata täiendavate assigneeringute kasutamist. See muudatus aga ei mõjuta 2024. aasta eelarveprojektis ametile ette nähtud ELi toetust võrreldes delegerimispaketiga.

Teine muudatus võrreldes delegerimispaketiga on seotud Euroopa Innovatsiooninõukoguga. Euroopa Innovatsiooninõukogu fondi käimasoleva restruktureerimise tõttu antakse mitu praegu EISMEA poolt täidetavat ülesannet, mis on seotud maksete ja aruandluse järelevalvega, edaspidi kaudse eelarve täitmise raames Euroopa Investeerimisringale (EIP). Lisaks läheb pärast Euroopa Innovatsiooninõukogu toimimise ja rakendamise siseanalüüsi osa EISMEA-le delegeritud ülesannetest komisjonile tagasi. Vähendades ameti töötajate arvu ja suurendades töötajate arvu komisjonis, mõjutab see töötajate arvu suhtes neutraalne tegevus 13 täistööajale taandatud töötajat, mis jaguneb 10 ametikohaks ja kolmeks lepinguliseks töötajaks.

Lisaks suurendab rakendusametite töökoormust kolmandate riikide rahaline osalus ELi programmide tegevuses. Töötajate arvu kohandatakse vastavalt, samas kui kõik nende töötajate otsesed ja kaudsed halduskulud, sealhulgas tööandja pensionimaksud, kaetakse täielikult kolmanda riigi rahalisest osalusest.

Sellest tulenevalt suureneb rakendusametite kavandatav töötajate arv 2024. aastal 3 268 täistööajale taandatud töötajani (2023. aastaga võrreldes +41 täistööajale taandatud töötajat, kellest 14 ajutist ja 27 lepingulist töötajat), sealhulgas väljaspool ELi eelarvet rahastatavad ametikohad ametikohtade loetelus (2023. aastaga võrreldes +11 ajutise teenistuja ametikohta). Töötajate koguarv on üldiselt kooskõlas töötajate arvuga, mis on ette nähtud komisjoni delegerimisotsustele lisatud asjakohastes finantsselgitustes, ning teatisega komisjonile ülesannete delegerimise kohta rakendusametitele. Üksikasjalikum teave asutuste töötajate arvu kohta on esitatud järgmises tabelis.

(¹) Teatis komisjonile 2021.–2027. aasta programmide juhtimise delegerimise kohta rakendusametitele (C(2021) 946, 12.2.2021).

Rakendusametite töötajate arv	Töötajate arv 2023. aastal		2024. aasta eelarveprojekti taotletud töötajate arv vastavalt delegerimispaketile	
	Ametikohti ametikohtade loetelus (*)	Lepingulised töötajad (täistööajale taandatud)	Ametikohti ametikohtade loetelus (*)	Lepingulised töötajad (täistööajale taandatud)
Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet (CINEA)	146	354	160	355
Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet (HaDEA)	113	308	118	322
Euroopa Teadusuuringute Rakendusamet (REA)	225	649	229	660
Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet (ERCEA)	137	382	136	377
Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEdede Rakendusamet (EISMEA)	120	263	106	253
Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet (EACEA)	136	395	141	411
Kokku	876	2 351	890	2 378
Kõik kokku	3 227		3 268	

(*) *Sealhulgas järgmised taasterahastust „NextGenerationEU“ ja ELi eelarve välistest programmidest rahastatavad ametikohtade loetelu ametikohad: 2023. aastal 30 CINEA, 12 HaDEA, 16 EISMEA, 8 ERCEA, 7 REA ja 4 EACEA ametikohta. 2024. aastal 44 CINEA, 11 HaDEA, 15 EISMEA, 8 ERCEA, 7 REA ja 4 EACEA ametikohta.

Rahastamine

Üldiselt on ELi eelarvetoetus kuue rakendusameti jooksvate kulude katmiseks 2024. aasta eelarveprojekti (383,1 miljonit eurot) suurem kui 2024. aastaks delegerimispaketi lõplikus versioonis ette nähtud summad, mis tuleneb palgakulude ülespoole korrigeerimisest ja mitme rakendusameti uutesse ruumidesse kolimisega kaasnevatest ühekordsetest kuludest. Konkreetsetele ametitele taotletud summade puhul võetakse arvesse täheldatud vabade ametikohtade määra ning eelarve koostamise ajal aluseks võetud eeldusi 2023. ja 2024. aasta töötasude ajakohastamise mõju kohta.

Järgmises tabelis on esitatud 2024. aastaks taotletud assigneeringud ametite kaupa ning võrdlus 2023. aasta eelarvesse kantud summadega. 2024. aastaks taotletud suurem toetus tuleneb peamiselt 2024. aastaks taotletud töötajate arvu suurenemisest ja palkade kohandamisest.

(jooksevhinnad, miljonites eurodes)

ELi eelarvetoetus rakendusametitele	Eelarveprojekt (EP)		Eelarve		Erinevus		Erinevus	
	2024		2023		2024-2023		2024 / 2023	
	(1)		(2)		(1 - 2)		(1 / 2)	
	KA	MA	KA	MA	KA	MA	KA	MA
Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet (CINEA)	52,8	52,8	53,0	53,0	-0,2	-0,2	-0,5 %	-0,5 %
Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet (HaDEA)	51,8	51,8	45,7	45,7	6,1	6,1	13,3 %	13,3 %
Euroopa Teadusuuringute Rakendusamet (REA)	109,1	109,1	103,2	103,2	5,7	5,9	5,7 %	5,7 %
Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet (ERCEA)	59,0	59,0	58,4	58,4	0,6	0,6	1,0 %	1,0 %
Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEdede Rakendusamet (EISMEA)	43,3	43,3	43,8	43,8	-0,5	-0,5	-1,3 %	-1,3 %
Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet (EACEA)	67,1	67,1	63,2	63,2	3,9	3,9	6,1 %	6,1 %
Kokku	383,1	383,1	367,5	367,5	15,6	15,6	4,2 %	4,2 %

Mõju komisjoni personalile

Komisjoni töötajate arvu vähendatakse samavõrd, kui võrd ülesannete delegeerimise tulemusel suureneb ametite töötajate arv. Ülesannete delegeerimisest tulenevat rakendusametite töötajate arvu ja nendega seotud halduskulude suurenemist 2024. aastal kompenseerib komisjoni töötajate arvu täiendav vähendamine 34 täistööajale taandatud töötaja võrra (33 vabastatud ametikohta ametikohtade loetelus ja üks külmutatud ametikoht, mis vabastati). Seda kompenseerib osaliselt töötajate arvu suurenemine komisjonis pärast varem EISMEA-le delegeeritud Euroopa Innovatsiooninõukoguga seotud teatavate ülesannete tagasi toomist komisjoni alla (10 ametikohta ja 3 täistööajale taandatud töötajat). Selle tulemusena väheneb komisjoni ametikohtade loeteludes ametikohtade arv 24 võrra. Vabastatud ja külmutatud ametikohtade koguarv on esitatud järgmises tabelis.

Ametikohtade vabastamine ja külmutamine eelarvet mõjutamata	Vabastatud ja külmutatud ametikohtade koguarv 2023. aastal		Vabastatud ja külmutatud ametikohtade koguarv 2024. aastal	
	Ametikohti ametikohtade loetelus	Lepingulised töötajad (täistööajale taandatud)	Ametikohti ametikohtade loetelus	Lepingulised töötajad (täistööajale taandatud)
Kokku vabastatud	41		34	
Kokku külmutatud				
Kokku	41		34	
Kõik kokku	41		34	

4.3.2. Detsentraliseeritud asutused

Eelarveprojektis esitatud taotlus detsentraliseeritud asutuste jaoks põhineb iga asutuse ressursivajaduste – nii ELi toetuse kui ka töötajate arvu – põhjalikul analüüsil. Nagu allpool selgitatud, põhineb eelarveprojekt uutel ja varasematel ettepanekutel teatavate ametite volituste pikendamise kohta, võttes arvesse ametitele 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus teemavaldkondade kaupa ette nähtud soovituslikke summasid. Konkreetsetele ametitele taotletakse lisavahendeid vastavalt seadusandja – Euroopa Parlamendi ja nõukogu – otsustele, millega tavaliselt koondatakse liidu tasandile ülesandeid, mida varem täitsid liikmesriigid. Selle tulemusel paraneb koordineerimine ja ühtlustamine.

Käesoleva eelarveprojekti ettevalmistamisel jätkas komisjon oma poliitikat, mille kohaselt detsentraliseeritud asutuse 2022. aasta ülejäägist saadav sihtotstarbeline tulu lahutatakse ELi 2024. aasta toetusest kõnealustele asutustele, ja selle võrra vähendatakse uusi assigneeringuid 2024. aasta eelarveprojektis.

Võttes arvesse suurt inflatsiooni 2022. aastal, julgustas komisjon kõiki detsentraliseeritud asutusi püüdma katta 2023. ja 2024. aastal töötasude ajakohastamise ning lepinguliste kohustuste (nt rent) eeldatavat mõju detsentraliseeritud asutustele antava ELi toetuse iga-aastase 2 % indekseerimise raames. Komisjon julgustas ka suurendama tõhusust ja jätkama koostöö otsimist ametites. ELi kavandatav toetus on 2 700,6 miljonit eurot, millest 2 565,7 miljonit eurot kaetakse 2024. aasta assigneeringutest. Üks kolmandik kogusummast eraldatakse Frontexile. Kavandatav ametikohtade loetelu ametikohtade arv (ilma täielikult isemajandavate asutusteta) on 8 157. Kokkuvõttes kasvavad kulud selle tulemusena 2023. aasta kinnitatud eelarvega võrreldes 174,0 miljonit eurot; kõigi (täielikult või osaliselt) ELi poolt rahastatavate detsentraliseeritud asutuste ametikohtade loetelus sisalduvate ametikohtade arv suureneb 398 võrra, peamiselt Frontexis, aga ka Europolis ja AMLAs.

Järgmises tabelis on esitatud ELi toetuse ja ametikohtade loetelu ametikohtade jaotus.

(Kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes, jooksevhindades, ümardatud)

	2024. aasta eelarveprojekt		2023. aasta eelarve		Erinevus 2024/2023	
	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa
Täielikult ELi vahenditest rahastatavad asutused						
Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)	89,8	89,0	86,8	85,5	3,4 %	4,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	212		212		0	
Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA)	25,0	24,7	24,5	24,2	2,0 %	2,2 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	82		82		0	
BERECi Tugiamet (BERECi Büroo)	7,9	7,8	7,7	7,6	2,0 %	2,2 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	17		17		0	
Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	78,6	78,5	74,8	74,8	5,2 %	5,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	270		267		3	
Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus (ECDC)	90,3	72,4	87,7	85,9	3,0 %	-15,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	225		222		3	
Euroopa Toiduohutusamet (EFSA)	154,0	153,3	151,0	150,5	2,0 %	1,9 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	405		405		0	
Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond (Eurofound)	24,1	24,0	23,6	23,6	1,9 %	2,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	91		91		0	
Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur (EU-OSHA)	16,8	16,5	16,5	16,3	2,0 %	1,2 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	40		40		0	
Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop)	19,5	19,2	19,1	18,9	2,0 %	1,4 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	91		91		0	
Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA)	26,6	26,5	24,7	24,6	7,7 %	7,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	72		72		0	
Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)	9,3	9,1	8,7	8,6	7,3 %	5,9 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	27		27		0	
Euroopa Koolitusfond (ETF)	23,2	23,1	22,6	22,5	2,4 %	2,5 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	86		86		0	
Euroopa Liidu Kriminaalõiguslaselase Koostöö Amet (Eurojust)	57,9	57,8	52,8	52,5	9,8 %	10,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	239		232		7	
Euroopa Prokuratuur (EPPO)	65,9	64,3	65,5	64,6	0,6 %	-0,5 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	191		191		0	
Euroopa Tööjõuamet (ELA)	48,4	48,4	40,0	39,4	21,1 %	22,8 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	69		69		0	
Euroopa Kalanduskontrolli Amet (EFCA)	30,6	29,9	30,1	29,5	1,6 %	1,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	77		77		0	

	2024. aasta eelarveprojekt		2023. aasta eelarve		Erinevus 2024/2023	
	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa
Euroopa Liidu Varjupaigaamet (EUAA)	180,7	168,1	180,1	172,2	0,3 %	-2,4 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	371		371		0	
Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)	873,9	824,3	788,9	743,6	10,8 %	10,9 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	1 545		1 300		245	
Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (eu-LISA)	285,3	259,0	262,2	259,2	8,8 %	-0,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	232		222		10	
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol)	218,2	207,9	207,2	202,1	5,3 %	2,9 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	754		716		38	
Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet (CEPOL)	11,4	11,2	11,2	10,8	2,0 %	3,2 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	33		33		0	
Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA)	32,1	32,1	17,6	17,5	82,1 %	83,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	89		76		13	
ELi toetuse vahesumma	2 369,3	2 247,0	2 203,2	2 134,4	7,5 %	5,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	5 218		4 899		319	
Riikliku kaasrahastusega deentraliseeritud asutused						
Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve)	20,8	20,6	19,4	19,0	6,9 %	8,4 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	189		184		5	
Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve)	13,7	13,5	13,5	13,4	2,0 %	1,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	145		145		0	
Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Väärtpaperiturujärelevalve)	20,3	20,1	18,6	18,3	9,4 %	9,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	268		263		5	
ELi toetuse vahesumma	54,8	54,3	51,5	50,8	6,5 %	7,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	602		592		10	
Asutused, mida rahastatakse ELi vahenditest ning tasudest						
Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA)	44,6	44,4	43,5	43,2	2,5 %	2,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	683		682		1	
Asutatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise ame (AMLA)	5,1	5,1			100,0 %	100,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	35		8		27	
Euroopa Liidu Raudteeamet (ERA)	28,6	28,6	27,4	27,3	4,5 %	4,4 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	166		166		0	
Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER)	19,5	19,0	19,0	17,5	2,4 %	8,6 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	107		96		11	
Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) – Tegevus kemikaale käsitleva seadusandluse vallas	74,0	69,8	70,7	68,4	4,6 %	2,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	404		404		0	
Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) – Tegevus biotsiide käsitleva seadusandluse vallas	7,7	6,3	7,6	6,5	2,5 %	-2,6 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	52		52		0	

	2024. aasta eelarveprojekt		2023. aasta eelarve		Erinevus 2024/2023	
	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa	ELi toetus kokku	millest eelarves ettenähtud summa
Euroopa Ravimiamet (EMA)	34,0	23,5	49,4	24,4	-31,2 %	-3,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	691		682		9	
Euroopa Kemikaaliamet (ECHA) – Keskkonnadirektiivid ja rahvusvahelised konventsioonid	6,9	6,9	4,9	4,8	41,2 %	43,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	23		13		10	
Euroopa Keskkonnaagentuur (EEA)	61,0	60,7	54,4	54,2	12,2 %	12,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	176		165		11	
ELi toetuse vahesumma	281,3	264,4	275,6	246,4	2,1 %	7,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	<i>2 337</i>		<i>2 268</i>		<i>69</i>	
ELi toetus kokku	2 705,7	2 565,7	2 531,7	2 431,5	6,9 %	5,5 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	<i>8 157</i>		<i>7 759</i>		<i>398</i>	
Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus (CdT)	0	0	0	0		
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad kinnitatud ametikohad</i>	193		193		0	

Asutustele kavandatava ELi toetuse suurus ja ettenähtud töökohtade arv vastab nende arenguetapile. Hiljuti loodud või luua kavandatud või hiljuti uued ülesanded saanud asutused vajavad rohkem assigneeringuid ja uusi töötajaid, kuid täielikult tööle rakendunud asutuste eelarve ja struktuur on harilikult stabiilne.

Iga asutuse ELi toetuse ja töökohtade taotlust on üksikasjalikult põhjendatud käesoleva eelarveprojektiga koos esitatud töödokumentis III. Järgmises punktis on kokku võetud peamised muutused.

Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

Komisjoni ettepanekus, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist säästva lennutranspordi jaoks (ReFuelEU Aviation), ⁽¹⁾ nõutakse Euroopa Liidu Lennundusohutusametile (EASA) üht täiendavat ametikohta ning ELi toetuse suurendamist ametile 2024. aastal 1,25 miljoni euro võrra.

Komisjoni ettepanekuga taastuvkütuste ja vähese CO₂ heitega kütuste kasutamise kohta meretranspordis ⁽²⁾ suurendatakse Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) töötajate arvu ühe lepingulise töötaja võrra ja suurendatakse 2024. aastal ELi toetust 1,2 miljoni euro võrra.

Komisjon teeb ettepaneku suurendada Euroopa Liidu Raudteeameti (ERA) eelarvet ühekordse suurendamisega 679 273 euro võrra, et amet saaks võtta tööle piisavalt töötajaid ja viia ellu haldusnõukogus kokku lepitud ameti tugevdamise kava.

Tehakse ettepanek suurendada Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) töötajate arvu üheksa ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha ja 11 lepingulise töötaja võrra tulenevalt ameti inimressursside ja rahaliste vahendite piisavuse läbivaatamisest, mis on tehtud kooskõlas ameti alusakti artikli 33 lõikega 10, komisjoni ettepanekuga gaasiturude CO₂-heite vähendamise ja vesiniku kasutamise edendamise kohta ⁽³⁾ ning komisjoni ettepanekuga elektrituru korralduse kohta ⁽⁴⁾. Ameti töötajate arvu suurenemine toob ameti jaoks kaasa ELi toetuse suurenemise vastavas ulatuses.

⁽¹⁾ COM(2021) 561, 14.7.2021.

⁽²⁾ COM(2021) 562, 14.7.2021.

⁽³⁾ COM(2021) 803, 15.12.2021.

⁽⁴⁾ COM(2023) 148, 14.3.2023.

Määrusega (EL) 2022/2554, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust (DORA), ja krüptovaraturgude määrusega pikendati Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) volitusi, et teostada järelevalvet turgude üle ja maandada riske, mis tulenevad finantssektori ettevõtjate tuginemisest info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale. 2024. aastal suurendatakse Euroopa Pangandusjärelevalve töötajate arvu viie ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha ja kahe lepingulise töötaja võrra ning Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve saab veel kaks ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta ja kaks lepingulist töötajat, et rakendada krüptovaraturgude määrusest tulenevaid kokkulepituid volitusi. 2024. aastal saavad mõlemad asutused ELi eelarvest 0,35 miljonit eurot krüptovarateenuse osutajate järelevalve ja krüptovarade läbivaatamisega seotud ülesannete täitmiseks. Samuti peab Euroopa Pangandusjärelevalve välja töötama vajaliku IT-süsteemi digitaalse tegevuskerksuse määrusega seotud ülesannetega tegeleva kolme järelevalveasutuse jaoks, kellele eraldatakse 2024. aastal ELi eelarvest 0,6 miljonit eurot. Samuti tehakse ettepanek suurendada Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve töötajate arvu 2024. aastal kolme ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha võrra ja eraldada ametile 1 miljon eurot, et luua ja hallata infosüsteemi, mis annab investoritele keskse juurdepääsu äriühingute andmetele. Seda tehakse osana ettepanekust luua Euroopa ühtne juurdepääsupunkt ⁽¹⁾.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve ümberkujundamiseks ja tugevdamiseks ning liikmesriikide rahapesu andmebüroode vahelise koostöö ja analüüsivõime parandamiseks on komisjon teinud ettepaneku luua uus ELi tasandi Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA) ⁽²⁾. AMLA alustab tegevust eeldatavasti 2024. aastal 35 ametikohtade loetelus sisalduva ametikohaga, 10 lepingulise töötaja ja kolme lähetatud riikliku eksperdiga. ELi toetuse suurus on 5,1 miljonit eurot.

Liidu turvalise ühenduvuse riikliku taristu toimimise ja talitluskindluse tagamiseks nõuab Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet (EUSPA) töötajate arvu täiendavat suurendamist kolme ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha ning ühe lepingulise töötaja võrra ja sellega kaasnevat eelarve suurendamist. Tehakse ettepanek rahastada neid vajadusi liidu turvalise ühenduvuse programmi rahastamis-paketist.

Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused

COVID-19 pandeemia on osutanud vajadusele täiendada Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) ja Euroopa Ravimiameti (EMA) vahendeid. 2024. aasta eelarveprojekt sisaldab Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse vahendite suurendamist, mis tuleneb Euroopa terviseleidi paketi järkjärgulisest rakendamisest (kolm ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta, kaks lepingulist töötajat ja + 1 miljon eurot). Euroopa Ravimiameti puhul jääb kehtima 2023. aastal heaks kiidetud struktuuriline tugevdamine. COVID-19 kriisi tõttu ajutise täiendusena ette nähtud 40 ametikohtade loetelus sisalduvast ametikohast jäävad 2024. aastaks alles 30 ametikohta, mida vähendatakse 2025. aastaks 20ni, samal ajal kui 10 ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta jäävad struktuurseks tugevdamiseks alles pärast 2025. aastat. Ravimipaketi ettepanekuga nähakse eelarveprojekti ette täiendav suurendamine 19 ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha võrra. Kõigi täienduste tulemusena on Euroopa Ravimiameti töötajate arv kokku 691 ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta, 203 lepingulist töötajat ja 45 lähetatud riiklikku eksperti, mis on 85 töötajat rohkem kui 2020. aastal. Kõiki täiendavaid töötajaid saab rahastada lõivudest ja tasudest.

Tehakse ettepanek suurendada 2024. aastal 0,7 miljoni euro võrra ELi toetust Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutusele (EUROFOUND), et võimaldada ametil katta suurenevad palgakulud, võttes arvesse ka paranduskoeffitsiendi järsku tõusu viimase kolme aasta jooksul, mis tõi kaasa ligi 15 protsendipunkti suuruse kasvu. Assigneeringute suurendamine on kavas konsolideerida ELi toetust Eurofoundile käsitlevas finantsplaneeringus.

Tehakse ettepanek suurendada ELi toetust Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudile (EIGE) 2024. aastal 0,3 miljoni euro võrra, et võimaldada ametil katta suurenevad palgakulud, samal ajal kui ELi toetust Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametile (FRA) kavatakse 2024. aastal suurendada 1,4 miljoni euro võrra, et võimaldada ametil katta kahe olulise romasid ja sisserändajaid käsitleva uuringu kulusid.

Eurojusti taotlus sisaldab volituste laiendamist, et toetada Ukrainat sõjakuritegudega seotud tõendite kogumisel, säilitamisel ja analüüsimisel. Samal ajal teeb komisjon ettepaneku kiirendada viie ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha eraldamist, et edendada edasist õiguslast koostööd piiriülese kuritegevuse valdkonnas ⁽³⁾. ELi toetuse suurendamine 5,2 miljoni euro võrra võrreldes 2023. aastaga võimaldab katta nii kavandatavad tegevused kui ka juba 2023. aastal varem tööle võetud ja 2024. aastal varem tööle võetavad töötajate palgad terve aasta arvestuses.

⁽¹⁾ COM(2021) 725, 25.11.2021.

⁽²⁾ COM(2021) 421, 20.7.2021.

⁽³⁾ COM(2021) 756 ja 757, 1.12.2021.

Euroopa Prokuratuur alustas tegevust 1. juunil 2021. 2023. aasta eelarves muudeti Euroopa Prokuratuuri (EPPO) 20 lepingulise töötaja ametikoht ametikohtade loetelus sisalduvaks ametikohaks, mille tulemusena on EPPOs praegu 191 ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta. Komisjon teeb ettepaneku konsolideerida eelarveprojektis oluliselt suurendatud Euroopa Prokuratuuri vahendeid, hoides töötajate arvu ja jaotuse töötajate kategooriate lõikes stabiilsena ning tehes ettepaneku eraldada ELi toetusena 66 miljonit eurot. See hõlmab 2023. aasta eelarves heaks kiidetud muudetud kategooriaga töötajate terve aasta palku.

Võttes arvesse lähetatud riiklike ekspertide suurt osakaalu töötajate koguarvus, teeb komisjon ettepaneku võtta osaliselt arvesse Euroopa Tööjõuameti taotlust teha muudatusi töötajate kategooriate lõikes ning muuta viis lähetatud riikliku eksperdi ametikohta lepingulise töötaja ametikohaks. Euroopa Tööjõuametile antava ELi toetuse puhul võetakse arvesse ameti asukohta Bratislavas, eelkõige paranduskoefitsienti ning Euroopa Tööjõuameti ja Slovakkia ametiasutuste vahelisi rendikokkuleppeid.

Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond

Osana Euroopa rohelisest kokkuleppest tehakse ettepanek tugevdada Euroopa Kemikaaliametit (ECHA – keskkonnadirektiivid ja rahvusvahelised konventsioonid) pärast tööstusheiteid käsitleva direktiivi⁽¹⁾ ja veevarude integreeritud majandamise direktiivi⁽²⁾ ettepanekuid, millega antakse ametile lisaulesanded, näiteks ohtlike ainete kindlakstegemine agrotööstuskäitistes alates nende sisaldusest materjalides kuni nende sisalduseni heitkogustes või ainete ja segude prioriseerimine veekeskkonna kaitsmise standardite edasiarendamiseks. Nende uute ülesannete täitmiseks on vaja suurendada ameti töötajate arvu (10 ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta ja 4 lepingulist töötajat) ning ELi toetust 2 miljoni euro võrra 2024. aastal, mida kompenseeritakse programmi LIFE rahastamispaketi vastavas ulatuses vähendamisega.

Tehakse ettepanek suurendada Euroopa Keskkonnaameti (EEA) töötajate arvu 2024. aastal kaheksa ametikohtade loetelu ametikoha ja kuue lepingulise töötaja võrra, et täita uusi ülesandeid, mis kavatakse ametile anda ettepanekutega võtta vastu veevarude integreeritud majandamise direktiiv⁽³⁾, uute raskeveokite CO₂-heite normide karmistamise määrus⁽⁴⁾ ning tööstuskäitiste keskkonnanormide esitamise ja tööstusheite portaali loomise määrus⁽⁵⁾. Kui need ettepanekud on vastu võetud, hõlmavad ameti ülesanded liikmesriikidelt saadud vee seisundi andmete töötlemist ja seiret ning liikmesriikide esitatud CO₂-heite näitajate kohta andmete kogumist, järelevalvet ja analüüsi ning tööstusheite portaali haldamist. Ametile seoses nende algatustega antavat rahalist toetust suurendatakse ja seda kompenseeritakse programmi LIFE rahastamispaketi vastavas ulatuses vähendamisega. Lisaks saab amet maakasutust, metsandust ja põllumajandussektorit käsitleva kavandatava määruse⁽⁶⁾ jaoks veel kolm ametikohtade loetelu ametikohta.

Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus

Tunnistades Euroopa Liidu Varjupaigaameti (EUAA) olulist rolli Venemaa sissetungist Ukrainasse põhjustatud pagulaskriisis, teeb komisjon eelarveprojektis ettepaneku pikendada 2024. aastal 60 lepingulise töötaja (varasemast ajutisest suurendamisest) lepingut, kellest 40 jääb ametisse 2025. aastani ja pärast seda kaotatakse need ametikohad järk-järgult täielikult. ELi toetust ei ole vaja suurendada, sest ameti väiksem sõltuvus ajutistest töötajatest teeb vajalikud assigneeringud kättesaadavaks.

Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (FRONTEX) jätkab järk-järgult oma uute volituste täitmist, sealhulgas piirivalveametnike alalise korpuse loomist. Komisjon teeb ettepaneku suurendada võrreldes 2023. aasta eelarvega oluliselt ELi toetust alalise korpuse loomiseks, tagasisaatmisoperatsioonide toetamiseks ning alalise korpuse jaoks vajaliku varustuse hankimiseks (ja hooldamiseks), suunates samal ajal Frontexile kavandatud 50 miljoni euro suuruse summa piirihalduse ja viisapoliitika rahastusse. ELi kogutoetuse suurendamine 11 % ehk 85 miljoni euro võrra võrreldes 2023. aasta eelarvega toetab 2024. aastal kavandatava 245 täiendava ajutise töötaja ja 214 lepingulise töötaja värbamist. Komisjon jälgib tähelepanelikult ameti värbamisprotsessi, et seal oleksid kõik vajalikud töötajad vastavalt Euroopa piiri- ja rannikuvalve määrusele ja ametikohtade loetelule. FRONTEX pakub ka rahalist abi ja koolitust liikmesriikide piirivalveametnike komponendi suurendamiseks, ning suurendab toetust liikmesriikidele kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel.

⁽¹⁾ COM(2022) 156, 5.4.2022.

⁽²⁾ COM(2022) 540, 26.10.2022.

⁽³⁾ COM(2022) 540, 26.10.2022.

⁽⁴⁾ COM(2023) 88, 14.2.2023.

⁽⁵⁾ COM(2022) 157, 5.4.2022.

⁽⁶⁾ COM(2021) 554, 14.7.2021.

2024. aastaks kavandatud ELi toetuse ja ametikohtade eraldamise puhul võetakse arvesse ETIASe süsteemi arendamise mõju, nagu allpool eu-LISA ja Europolil puhul märgitud. Komisjon jälgib korrapäraselt ameti ülesannete täitmist ja eelarvevajadusi ning teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid.

Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (eu-LISA) jätkab olemasolevate vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala ELi infosüsteemide (Schengeni infosüsteem, viisainfosüsteem ja Eurodac) läbivaatamist ja ajakohastamist ning uute süsteemide (riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem, ELi reisiinfo ja -lubade süsteem ning kolmandate riikide kodanike Euroopa karistusregistrite infosüsteem, ECRIS-TCN) väljatöötamist. eu-LISA töötajate arvu kavandatav suurendamine kümne ametikohtade loetelu ametikoha võrra 2024. aastal tuleneb ameti erinevatest töösuundadest: arendusetapis olevate IT-projektide jaoks on vaja lisatöötajaid, samas kui muud projektid on lõpule jõudmas, mis võimaldab ümberpaigutusi. Esmajärjekorras võtab eu-LISA vajalikud meetmed ELi infosüsteemide koostalitlusvõime tagamiseks.

ETIASe IT-süsteemi arendamise kiirendamiseks teeb komisjon kokkuleppel mõlema asjaomase asutusega ettepaneku ajutiselt suurendada eu-LISA ametikohtade arvu 2024. aastal 21 lepingulise töötaja võrra ning vähendada samal ajal FRONTExi ametikohtade arvu 21 lepingulise töötaja võrra, kes oli algul kavas samal ajavahemikul tööle võtta töökoormuse suurenemise tõttu ameti ETIASe keskküses. See sisaldus juba 2022. ja 2023. aasta eelarvetes ning ELi 2024. aasta toetuse määrasid on vastavalt kohandatud.

Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse

Kooskõlas kokkuleppega anda Europolile uusi ülesandeid teeb komisjon ettepaneku suurendada ELi toetust Europolile 2024. aastal 11,1 miljoni euro võrra võrreldes 2023. aasta eelarvega, ning anda luba eraldada 2024. aastal 23 täiendavat ametikohtade loetelus sisalduvat ametikohta. See võimaldaks Europolil veelgi suurendada operatiivtuge liikmesriikide õiguskaitseasutustele, sealhulgas teha investeeringuid oma IT-süsteemidesse. Vastavalt Europolil taotlusele ning kokkuleppel Frontexi ja Europoliga teeb komisjon ettepaneku suurendada Europolil töötajate arvu ajutiselt viie ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha ja 20 lepingulise töötaja võrra, mida tasakaalustab algselt Frontexis 2024. aastaks kavandatud värbamine. Täiendavad töötajad võimaldavad Europolil alustada pärast ETIASe süsteemi töölerakendamist selle testimist ja kasutamist.

Kooskõlas poliitilise kokkuleppega komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Liidu Uimastiametit, ⁽¹⁾ teeb komisjon ettepaneku suurendada ELi toetust Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskusele 14,5 miljoni euro võrra võrreldes 2023. aasta eelarvega ning anda 2024. aastal luba 13 täiendava ametikohtade loetelus sisalduva ametikoha loomiseks.

4.3.3. Teadus- ja arendustegevuse valdkonnas loodud organid

Selles punktis on esitatud ülevaade järgmisest: programmi „Euroopa horisont“ institutsioonilised partnerlused (ELi toimimise lepingu artikli 187 kohaselt loodud ühissettevõtte), Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT), Fusion for Energy (F4E), mis on ühissetevõtte, mis rakendab Euratomi toetust ITERi projektile, ja küberturvalisuse pädevuskeskus (liidu organ, mis saab toetust nii programmist „Digitaalne Euroopa“ kui ka programmist „Euroopa horisont“).

Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut jätkab toetuste andmist oma teadmis- ja innovaatikakogukondadele, mis on ulatuslikud Euroopa partnerlused, mille raames tegeletakse konkreetsete ühiskonnaprobleemide lahendamise, koondades haridus-, teadus- ja äriorganisatsioone (nn teadmuskolmnurk). Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut panustab Euroopa prioriteetidesse, näiteks Euroopa roheline kokkuleppe täitmise, ja suunab kaheksa teadmis- ja innovaatikakogukonna kaudu innovatsiooni järgmistes valdkondades: kliima, digipööre, taastuvenergia, tervishoid, kestlik tooraine, toit, tootmine ja linnaline liikumiskeskond. Kooskõlas üldise finantsplaneeringuga teeb komisjon ettepaneku suurendada Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi 2024. aasta eelarvet 2023. aastaga võrreldes 4,4 %.

(¹) COM(2022)18, 12.1.2022.

Võrreldes nõukogu otsusega, millega määratakse kindlaks Euratomi orienteeriv osalus ühisettevõttesse F4E ajavahemikul 2021–2027, ⁽¹⁾ on ELi toetust ühisettevõttele 2024. aasta finantsplaneeringuga võrreldes vähendatud kokku 250 miljoni euro võrra. ITERi projekti rakendamisel kohapeal esineb tõepoolest mõningaid tehnilisi raskusi, näiteks tokamaki kokkupanekul, mis vähendab märkimisväärselt 2024. aasta eelarvevajadusi.

Nõukogu määrus, millega luuakse perioodi 2021–2027 põlvkonna ühisettevõtteid programmi „Euroopa horisont“ raames, ⁽²⁾ hõlmab üheksat ühisettevõtet: Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõte, Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõte, Saastevaba Vesiniku Ühisettevõte, Euroopa Raudtee Ühisettevõte, Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõte, Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte, Kiipide Ühisettevõte (Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte uus nimi), Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi Arendav Kolmas Ühisettevõte ning Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõte. Alates asutamisest on enamik neist uutest ühisettevõtetest (v.a Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõte ning Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõte, mis loodi hiljuti) olnud eelmiste, perioodil 2014–2020 loodud ühisettevõtete õigusjärglased ning jätkavad programmi „Horisont 2020“ eelarve täitmist kuni enne 2021. aastat käivitatud meetmete lõpuleviimiseni kooskõlas tegelike vajaduste ja nõuetega.

Ühisettevõtte EuroHPC loodi 2018. aastal, et luua liidu integreeritud eksatasandi-eelse superandmetöötluse ja andmetaristu hankimiseks ja sellele juurdepääsuks ning toetada uusimate kõrgjõudlusega andmetöötluse ja andmetaristu tehnoloogiate ja rakenduste arendamist. Komisjoni ettepanek jätkata ühisettevõtte EuroHPC tegevust 2021.–2027. aasta programmide (programm „Euroopa horisont“, programm „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastu) raames võeti vastu 2021. aasta juulis ⁽³⁾.

Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskusest saab Euroopa küberturvalisuse pädevuskeskuste võrgustiku keskpunkt, mis täiendab selles valdkonnas liidu ja riiklikul tasandil juba tehtavaid jõupingutusi suutlikkuse suurendamiseks ⁽⁴⁾. Pärast keskuse hallatava eelarve vähendamist võrreldes esialgsete eeldustega jääb keskuse töötajate arv võrreldes 2023. aastaga stabiilseks (38 täistööajale taandatud töötajat) ning uusi töötajaid ei värvata. Ametikohtade loetelus sisalduvate ametikohtade arv jääb 2023. aastaga võrreldes stabiilseks (10 ametikohta).

Ühisettevõtetele antava ELi kogutoetuse üldine muutus võrreldes 2023. aastaga tuleneb mitmest tegurist, näiteks: Kiipide Ühisettevõtte (endine Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõte) märkimisväärne tugevdamine Euroopa kiibimääruse kontekstis; ühisettevõttele Fusion4Energy (F4E) antava toetuse oluline vähendamine, mis on seotud ITERi projekti rakendamisel tekkinud viivitustega (250 miljonit eurot); Saastevaba Vesiniku Ühisettevõttele antava ELi toetuse väljamaksmise kiirendamine (37,5 miljonit eurot); ning üldisemal tasandil enamikule ühisettevõtetele antava ELi toetuse mittelineaarne profiil, mis mõne ühisettevõtte puhul saavutab haripunkti 2024. aastal, mitte mitmeaastase finantsraamistiku perioodi lõpus.

Lisateave Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 187 kohaste organite ja Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi kohta on esitatud käesoleva eelarveprojekti juurde kuuluvas töödokumendis III.

(Kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes, jooksevhindades, ümardatud)

Nimetus	2024. aasta eelarveprojekt	2023. aasta eelarve	Erinevus 2024/2023
	ELi toetus	ELi toetus	
„Euroopa horisont“ ⁽¹⁾			
Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)	409,4	392,0	4,4 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	45	45	0
ühise Euroopa taeva lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi väljaarendamisega tegelev ühisettevõte (SESAR)	91,1	86,5	5,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	37	37	0
Bioressursipõhise ringmajandusega Euroopa ühisettevõte	144,2	147,8	-2,5 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	13	13	0

⁽¹⁾ Nõukogu 22. veebruari 2021. aasta otsus (Euratom) 2021/281, millega muudetakse otsust 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning antakse sellele eelised (ELT L 62, 23.2.2021, lk 41–44).

⁽²⁾ Nõukogu 19. novembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtteid programmi „Euroopa horisont“ raames ning tunnustatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 219/2007, (EL) nr 557/2014, (EL) nr 558/2014, (EL) nr 559/2014, (EL) nr 560/2014, (EL) nr 561/2014 ja (EL) nr 642/2014 (ELT L 427, 30.11.2021, lk 17–119).

⁽³⁾ Nõukogu 13. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1173, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte ning tunnustatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1488 (ELT L 256, 19.7.2021, lk 3–51).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/887, millega luuakse küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik (ELT L 202, 8.6.2021, lk 1–31).

Nimetus	2024. aasta eelarveprojekt	2023. aasta eelarve	Erinevus 2024/2023
	ELi toetus	ELi toetus	
Keskkonnahoidliku lennunduse ühisettevõtte	148,9	231,6	-35,7 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	36	35	1
Kiipide ühisettevõtte	919,4	758,0	21,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	19	17	2
Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõtte	201,7	450,0	-55,2 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	27	27	0
Saastevaba vesiniku ühisettevõtte	117,0	195,2	-40,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	27	27	0
Uuendusliku tervishoiu algatuse ühisettevõtte	176,6	201,4	-12,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	39	39	0
Euroopa raudtee ühisettevõtte	104,0	91,7	13,4 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	10	10	0
Ülemaailmse tervisealgatuse EDCTP3 ühisettevõtte	144,2	133,7	7,8 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	26	22	4
Nutivõrkude ja -teenuste ühisettevõtte ⁽¹⁾	127,3	131,2	-2,9 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	7	7	0
Vahesumma	2 583,7	2 819,0	-8,3 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	286	279	7
Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)			
ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte (F4E)	548,0	832,1	-34,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	305	305	0
Vahesumma	548,0	832,1	-34,1 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	305	305	0
Programm „Digitaalne Euroopa“			
küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus (ECCC) ⁽²⁾	211,3	179,1	18,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	10	10	0
Vahesumma	211,3	179,1	18,0 %
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	10	10	0
KOKKU	3 343,0	3 820,2	-12,7%
<i>Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad</i>	601	594	7
⁽¹⁾ ELi toetus programmi „Euroopa horisont“ asutustele 2023. ja 2024. aastal põhineb heakskiidetud eelarveassigneeringutel. ⁽²⁾ Ühisettevõtet EuroHPC rahastatakse programmist „Euroopa horisont“, programmist „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa ühendamise rahastust. ⁽³⁾ Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskust rahastatakse programmist „Euroopa horisont“ ja programmist „Digitaalne Euroopa“.			

4.4. Konkreetse alusaktita meetmed

Finantsmääruse artikli 58 kohaselt võib „[l]iidu meetme jaoks eelarvesse kantud assigneeringuid [...] kasutada alles pärast alusakti vastuvõtmist.“ Finantsmääruses on siiski sätestatud ka viis erandit sellest reeglist: 1) katseprojektid; 2) ettevalmistavad meetmed; 3) Euroopa Liidu lepingu V jaotise valdkonna ettevalmistavad meetmed; 4) institutsiooniliste õiguste ja aluslepingutega komisjonile antud erivolituste alusel võetavad meetmed; 5) iga institutsiooni halduslikust iseseisvusest tulenevad meetmed.

2024. aasta eelarveprojekti moodustavad komisjoni õigustest tulenevalt rahastatavad meetmed 312,4 miljonit eurot. Summad on esitatud 3. jaos teemavaldkondade kaupa ja kõik meetmed on loetletud eelarveprojekti II töödokumendis (tabel 2.11).

4.4.1. Programmid, meetmed ja asutused, millel puudub alusakt

Finantsmääruse artikli 49 kohaselt tuleb assigneeringud kanda reservi („eraldiste“ jaotisse) nii kauaks, kuni seadusandja alusakti vastu võtab. Järgmises tabelis on esitatud reservi summad, mis on seotud uute rahastamisprogrammide, detsentraliseeritud asutuste ja muude uute algatustega.

(jooksevhinnad, tuhandetes eurodes)

Seadusandlik ettepanek	Eelarverida	Ettepaneku kuupäev	Kulukohustuste assigneeringud 2024	Maksete assigneeringud 2024	Märkused
Mitmesugused	08 05 01	Mitmesugused	69 410,0	40 810,0	Rahvusvahelised kalanduskokkulepped
COM(2021) 561	02 10 01	14. juuli 2021	2 774,0	2 774,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist säästva lennustranspordi jaoks, mis mõjutab EASA eelarvet
COM(2021) 562	02 10 02	14. juuli 2021	1 191,0	1 191,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse taastuvkütuste ja vähese CO ₂ heitega kütuste kasutamist meretranspordis ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ, mis mõjutab EMSAt
COM(2021) 805	02 10 06	15. detsember 2021	152,0	152,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energeetikasektoris ja millega muudetakse määrust (EL) 2019/942, mis mõjutab ACERit
COM(2021) 803	02 10 06	15. detsember 2021	994,0	994,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja maagaasi ning vesiniku siseturgude ühiseeskirju, mis mõjutab ACERit
COM(2023) 148	02 10 06	14. märts 2023	684,0	684,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2019/943 ja (EL) 2019/942 ning direktiive (EL) 2018/2001 ja (EL) 2019/944, et parandada ELi elektrituru korraldust, mis mõjutab ACERit
COM(2021) 725	03 10 04	25. november 2021	1 007,0	1 007,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse teatavaid määrusi seoses Euroopa ühtse juurdepääsupunkti loomise ja toimimisega

Seadusandlik ettepanek	Eelarverida	Ettepaneku kuupäev	Kulukohustuste assigneeringud 2024	Maksete assigneeringud 2024	Märkused
COM(2021) 421	03 10 05	20. juuli 2021	5 107,8	5 107,8	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise amet ning muudetakse määruseid (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 1094/2010 ja (EL) nr 1095/2010.
COM(2021) 757	07 10 07	1. detsember 2021	2 158,0	1 693,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1727 ning nõukogu otsust 2005/671/JSK terrorismijuhtumeid käsitleva digitaalse teabevahetuse osas, mis mõjutab Eurojusti
COM(2022) 156	09 10 01	5. aprill 2022	619,8	619,8	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) ning nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ prügilate kohta
COM(2022) 540	09 10 01	26. oktoober 2022	1 596,4	1 596,4	Komisjoni 26. oktoobril 2022 esitatud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik, direktiivi 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest, ning direktiivi 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas
COM(2022) 157	09 10 02	5. aprill 2022	649,8	649,8	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus tööstuskäitiste keskkonnaandmete esitamise ja tööstusheite portaali loomise kohta
COM(2022) 304	09 10 02	22. juuni 2022	2 954,1	2 954,1	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus looduse taastamise kohta
COM(2022) 540	09 10 02	26. oktoober 2022	1 187,5	1 187,5	Komisjoni 26. oktoobril 2022 esitatud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik, direktiivi 2006/118/EÜ, mis käsitleb põhjavee kaitset reostuse ja seisundi halvenemise eest, ning direktiivi 2008/105/EÜ, mis käsitleb keskkonnakvaliteedi standardeid veepoliitika valdkonnas

Seadusandlik ettepanek	Eelarverida	Ettepaneku kuupäev	Kulukohustuste assigneeringud 2024	Maksete assigneeringud 2024	Märkused
COM(2023) 88	09 10 02	14. veebruar 2023	379,0	379,0	Komisjoni 14. veebruaril 2023 esitatud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2019/1242 seoses uute raskeveokite CO ₂ -heite normide karmistamisega ja aruandekohustuste lõimimisega ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/956
COM(2021) 784	11 10 02	8. detsember 2021	4 606,0	4 606,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse politiseikoostöö raames toimuvat automatiseeritud andmevahetust (Prüm II) ning millega muudetakse nõukogu otsuseid 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2018/1726, (EL) 2019/817 ja (EL) 2019/818, mis mõjutab eu-LISA eelarvet
COM(2022) 658	11 10 02	27. aprill 2022	19 945,0	19 945,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 767/2008, (EÜ) nr 810/2009 ja (EL) 2017/2226, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1683/95, (EÜ) nr 333/2002, (EÜ) nr 693/2003 ja (EÜ) nr 694/2003 ning Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni seoses viisamenetluse digiteerimisega, mis mõjutab eu-LISAt
COM(2022) 729	11 10 02	13. detsember 2022	157,0	157,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse reisijaid käsitleva eelteabe kogumist ja edastamist välispiirikontrolli tõhustamiseks ja hõlbustamiseks ning millega muudetakse määrusi (EL) 2019/817 ja (EL) 2018/1726 ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2004/82/EÜ, mis mõjutab eu-LISAt
COM(2021) 784	12 10 01	8. detsember 2021	2 041,0	2 041,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse politiseikoostöö raames toimuvat automatiseeritud andmevahetust (Prüm II) ning millega muudetakse nõukogu otsuseid 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2018/1726, (EL) 2019/817 ja (EL) 2019/818, mis mõjutab Europoli eelarvet
COM(2022) 349	13 06 01	19. juuli 2022	259 972,3	100 000,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi loomise kohta
COM(2023) 237	13 07 01	3. mai 2023	343 000,0	78 500,0	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse laskemoona tootmist toetav õigusakt

4.4.2. Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed

Komisjon ei ole 2024. aasta eelarveprojekti katseprojektidele ja ettevalmistavatele meetmetele kulukohustuste assigneeringuid ette näinud.

Üksikasjalik teave praeguste katseprojektide ja ettevalmistavate meetmete kohta on esitatud eelarveprojekti IV töödokumendis.

4.5. Peavoolustamine

4.5.1. Kliimaküsimuste peavoolustamine

Institutsioonidevahelises kokkuleppes⁽¹⁾ on seatud siht, et 30 % ELi kulutusi mitmeaastases finantsraamistikus tuleks kasutada nii, et need toetavad kliimaeesmärkide saavutamist. Taasterahastu „NextGenerationEU“ vahendid, eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastu ning lisarahastus, mida pakutakse õiglase ülemineku fondist, mängivad rohepöördes olulist rolli. Seda silmas pidades aitavad need täiel määral kaasa üldeesmärgi saavutamisele ja on integreeritud kliimaseire meetodika raamistikku.

30 % sihi saavutamiseks sisaldavad kõik perioodi 2021–2027 alusaktid kliima- ja bioloogilist mitmekesisuse teemalist põhjendust. Asjakohastel juhtudel kehtestatakse igale programmile soovitusliku panuse näol konkreetsed eesmärgid, mis peaksid võimaldama perioodi 2021–2027 jooksul saavutada kogu eelarvest 30 % eraldamise eesmärgi. Tööprogrammides on lõik selle kohta, kuidas programm aitab saavutada ELi kliimaeesmärke ja osaleb eespool nimetatud eesmärgi saavutamises.

Kliimaeesmärkide peavoolustamises osalemist oodatakse kõikidelt ELi rahastamisprogrammidele ja -vahenditelt. See, et teatavate rahastamisprogrammide õiguslikus aluses ei ole määratletud konkreetset sihti, tuleneb asjaolust, et nende poliitikavaldkondade panust, mille põhisisu ei seisne kliimaeesmärkide täitmisel, on raske eelnevalt kindlaks määrata. Kavas on jälgida kõikide programmide tegelikku aastast panust ja see puudutab ka neid programme, millel ei ole eelnevalt kindlaks määratud konkreetset sihti. Üksikasjalik ülevaade selle kohta esitatakse programmiaruannetes, koondandmed aga eelarvestuses.

2021.–2027. aasta mitmeaastast finantsraamistikku käsitleva kokkuleppe osana on kliimastruktuuri tugevdatud mitme uue elemendiga, nagu konkreetsete eesmärkide lisamine valdkondlikesse õigusaktidesse, tugevdatud meetodika ja olulise kahju ärahoidmise põhimõtte integreerimine kogu eelarvesse. 2022. aasta juunis avaldas komisjon 2021.–2027. aasta kliimaküsimuste peavoolustamise struktuuri üksikasjaliku ülevaate⁽²⁾.

Järgmises tabelis on esitatud ülevaade peamiste programmide panuse kohta kliimasihete saavutamisele aastail 2021–2027. 2022. aastal eelarve otsese täitmise alla kuuluvate programmide kohta esitatud summade aluseks on ELi eelarvest rahastatavate üksikprojektide koondsummad, samas kui eelarve jagatud täitmise alla kuuluvate programmide kohta esitatud summad kajastavad liikmesriikide aruannete sisu. Tulevaste aastate prognoosid põhinevad kõige ajakohasemal tabelil, mis on iga programmi kohta kättesaadav. Selle tulemusena on koostatud täpsemad prognoosid selliste vastuvõetud tööprogrammidele põhinevate eelarve otsese täitmise alla kuuluvate programmide kohta nagu „Euroopa horisont“. Ühise põllumajanduspoliitika puhul põhinevad prognoosid vastuvõetud strateegiakavadel. Regionaalpoliitika fondide puhul põhineb teave tegevuskavadel. Komisjon jätkab nii tehtud kulutuste kui ka tulevaste prognooside ajakohastamist vastavalt andmete kättesaadavaks muutumisele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni institutsioonidevaheline kokkulepe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (ELT L 4331, lk 28).

⁽²⁾ SWD(2022) 225, 20.6.2022.

(kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes, sh sihtotstarbeline välisvalu ja laenu taasterahastust „NextGenerationEU“)

Programm	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	Eelarveprojekt (EP) 2024	Finantsplaneering			2021–2027 kokku	Kliimakulustuste % kogu rahastamis-paketis	% alusaktis sätestatud siht
					2025	2026	2027			
Võrdluseks: ELi eelarve (III jagu – Komisjon, finantsplaneering) ja taasterahastu „NextGenerationEU“ kokku	427 191,9	332 416,0	293 034,0	182 897,1	182 690,1	174 418,6	179 759,1	1 772 406,8		
Kliimameetmete rahastamine ELi eelarves kokku	134 511,1	119 365,5	95 726,2	58 134,0	58 396,9	55 628,3	56 502,1	578 264,0		
Kliimameetmetega seotud kulutuste osakaal ELi eelarves	31,5%	35,9%	32,7%	31,8%	32,0%	31,9%	31,4%	32,6%		
Programm „Euroopa horisont“	4 193,2	4 419,8	4 748,0	4 604,0	4 302,6	4 392,5	4 682,5	31 342,6	34%	35%
Euratomi teadus- ja koolitusprogramm	121,3	125,2	134,2	137,9	143,1			661,7	33%	
Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)	857,1	703,0	832,1	556,3	688,8	854,7	665,3	5 157,3	100%	
Programm „InvestEU“	727,1	964,7	867,3	116,8	115,8	119,9	195,0	3 106,6	32%	30%
Euroopa ühendamise rahastu, sealhulgas sõjaväeline liikuvus	3 191,2	3 293,5	3 489,0	3 532,0	3 421,0	3 552,0	3 661,0	24 139,7	72%	60%
Programm „Digitaalne Euroopa“	90,2	55,5	64,4					210,1	3%	
Ühtse turu programm	47,4	65,3						112,7	3%	
Maksustamisalane koostöö (Fiscalis)		4,1						4,1	2%	
Tollikoostöö (tolliprogramm)	0,1	4,1						4,2	0%	
Euroopa kosmoseprogramm	224,4	296,1	310,4	319,1	321,8	333,1	338,8	2 143,7	15%	
Regionaalpoliitika (Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond)	41,0	13 159,8	16 150,9	16 604,4	17 074,3	14 511,5	15 012,6	92 554,5	35%	
Toetus Küprose türgi kogukonnale	0,0	0,7						0,7	0%	
Taaste- ja vastupidavusrahastu	97 461,7	62 833,1	42 580,9					202 875,7	40%	37%
Tehnilise toe instrument	25,0	21,5						46,5	5%	
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism	82,0	261,0						343,1	10%	
Programm „EL tervise heaks“	7,5	0,3						7,8	0%	
Erakorralise toetuse rahastamisvahend	0,2							0,2	0%	
Euroopa Sotsiaalfond+	0,5	1 263,4	984,0	1 010,7	1 036,4	874,5	901,6	6 071,1	6%	
Programm „Erasmus+“	226,4	353,1						579,5	2%	
Euroopa solidaarsuskorpus (ESC)	18,0	15,8						33,7	3%	
Programm „Loov Euroopa“	78,7	90,5						169,2	8%	
Õigus	0,1	0,1						0,2	0%	
Kodakondsuse, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm	0,4	3,0						3,4	0%	
Teabevahetus	4,4	2,1	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	22,8	3%	
Ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP)	17 236,9	17 574,1	13 296,2	24 461,3	24 496,9	24 526,8	24 528,2	146 120,4	38%	40%

Programm	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	Eelarveprojekt (EP) 2024	Finantsplaneering			2021–2027 kokku	Kliimakulutuste % kogu rahastamis-paketis	% alusaktis sätestatud siht
					2025	2026	2027			
Euroopa Merendus- Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	35,3	598,3	586,3	566,1	517,3	436,3	442,8	3 182,4	52%	
Säästva kalapüügi partnerluslepingud ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid	15,7	17,7	12,7	10,4	18,1	18,2	18,2	110,9	10%	
Keskonna ja kliimateetmete programm (LIFE)	442,5	567,9	454,9	439,4	453,3	474,0	493,0	3 325,1	61%	61%
Õiglase ülemineku mehhanism	1,7	6 393,5	7 032,4	1 585,7	1 611,8	1 337,2	1 364,3	19 326,6	96%	100%
Varjupaiga- ja Rändefond (AMF)	0,6	0,7						1,2	0%	
Integreeritud Piirihalduse Fond	0,2							0,2	0%	
Sisejulgeolekufond	0,0	0,0						0,1	0%	
Tuumaohutus ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine (sh Bulgaarias ja Slovakkias)	0,4	0,3						0,6	0%	
Euroopa Kaitsefond	41,7							41,7	1%	
Naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument	1 426,1	2 902,4	3 626,5	3 626,5	3 626,5	3 626,5	3 626,5	22 461,1	28%	30%
Tuumaohutuslase koostöö Euroopa instrument		3,7						3,7	1%	
Humanitaarabi	840,7	1 016,3						1 857,0	14%	
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd) (sh Gröönimaa)	0,0	50,3						50,3	10%	
Makromajanduslik finantsabi	0,0	0,9						0,9	0%	
Ühinemiseelne abi (IPA III)	697,0	555,0	549,0	560,0	566,0	568,0	569,0	4 064,0	28%	18%
Programmiga mitteseotud (erivahendite hüvitised)	136,5	72,5						209,0	0%	
ReactEU	6 237,6	1 676,3	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	7 917,6	16%	25%

Tabelist nähtub, et ELi eelarve on graafikus, et saavutada 30 % kliimaeesmärk, ja et peaaegu kõik rahastamisvahendid on kooskõlas oma valdkondlike sihtidega. Kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 16 alapunktiga d on käesolevale eelarveprojektile lisatud I töödokumendis esitatud üksikasjalikumad teavet 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kliimaküsimuste peavoolustamise eesmärkide täitmise viiside kohta.

4.5.2. Bioloogilise mitmekesisuse peavoolustamine

Bioloogilise mitmekesisuse kaitsmine on üleilmne teema, mis nõuab rahvusvahelist osalemist ja koordineerimist. ELi bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamine ja kasvule pööramine on üks liidu peamisi eesmärke, mis kajastub ka Euroopa rohelises kokkuleppes ja selle investeerimiskavas.

Aastateks 2021–2027 sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 16 alapunktis e on sätestatud, et bioloogiline mitmekesisus tuleks ELi programmides peavoolustada ning saavutada, et 2024. aastal eraldataks 7,5 % ning 2026. ja 2027. aastal 10 % liidu eelarvest bioloogilise mitmekesisusega seotud kulude katteks, võttes arvesse, et kliimaeesmärgid ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärgid kattuvad. Bioloogilise mitmekesisuse strateegias aastani 2030 on esitatud järeldus, et bioloogilise mitmekesisuse meetmed nõuavad vähemalt 20 miljardit eurot aastas ning et see summa tuleks saada nii riiklikul kui ka ELi tasandil nii avaliku kui ka erasektori poolsest rahastamisest, kusjuures peamise hoova roll jääb ELi eelarvele.

Selle alusel on järgnevas tabelis esitatud ülevaade bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutustest. Andmed põhinevad võimalikult suures ulatuses 2022. aastaks võetud kulukohustustel ja järgmistel aastatel eeldatavalt kavandatavatel kuludel ning ühise põllumajanduspoliitika uuel elurikkuse meetodikal. Üksikasjalikum teave on esitatud programmi tulemusaruannetes.

(kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes, sh sihtotstarbeline välistulu ja laenud taasterahastust „NextGenerationEU“)

Programm	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	Eelarveprojekt (EP) 2024	Finantsplaneering				bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste % kogu rahastamis-paketis
					2025	2026	2027	2021–2027 kokku	
Võrdluseks: ELi eelarve (III jagu – Komisjon, finantsplaneering) ja taasterahastu „NextGenerationEU“ kokku	427 191,9	332 416,0	293 034,0	182 897,1	182 690,1	174 418,6	179 759,1	1 772 406,8	
Bioloogilise mitmekesisuse rahastamine ELi eelarves kokku	18 362,5	19 364,3	17 737,0	14 376,4	15 401,9	14 985,7	15 035,8	115 263,6	
Bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste osakaal ELi eelarves	4,3%	5,8%	6,1%	7,9%	8,4%	8,6%	8,4%	6,5%	
Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“	1 050,8	1 050,8	1 284,5	862,4	884,0	902,0	920,0	6 954,4	7,5%
Euroopa kosmoseprogramm	120,0	120,0	120,0	120,0	120,0	165,0	165,0	930,0	6,5%
Regionaalpoliitika (Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond)	0,0	2 645,0	2 700,9	2 799,7	2 878,9	2 446,8	2 531,3	16 002,6	6,1%
React EU - Regionaalpoliitika (Euroopa Regionaalarengu Fond, Ühtekuuluvusfond)	0,9	37,7		0,0	0,0	0,0	0,0	38,5	0,1%
Taaste- ja vastupidavusrahad	6 217,2	4 274,4	2 700,9	2 799,7	2 878,9	2 446,8	2 531,3	13 184,6	2,6%
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism	43,1	30,3						73,4	2,1%
Ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP)	9 943,2	9 236,2	9 020,9	8 786,0	9 485,0	9 485,0	9 485,0	65 441,3	16,9%
Euroopa Merendus- Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	52,5	339,0	330,9	320,9	296,7	256,1	259,5	1 855,7	30,5%
Säästva kalapüügi partnerluslepingud ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid	18,8	21,1	16,2	14,1	21,9	22,0	22,0	136,1	11,8%
Keskonna ja kliimateetmete programm (LIFE)	353,3	356,7	356,9	360,8	380,7	407,8	438,7	2 654,9	48,7%
Õiglase ülemineku mehhanism	0,0	258,8	282,3	63,7	64,8	53,7	54,8	778,2	3,9%
Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“	529,7	924,3	837,4	952,8	1 173,9	1 150,2	1 057,5	6 625,8	8,3%
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd) (sh Gröönimaa)	0,0	2,1						2,1	0,4%
Ühinemiselne abi (IPA III)	33,1	67,9	94,0	96,0	96,0	97,0	102,0	586,0	4,0%

Tabelist nähtub, et 2026. ja 2027. aastaks seatud sihtide saavutamiseks on vaja veel vaeva näha. Seda silmas pidades püüab komisjon tagada, et liikmesriigid eraldaksid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning ühise põllumajanduspoliitika raames piisavalt rahalisi vahendeid bioloogilisele mitmekesisusele. Kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe artikliga 16 on käesolevale eelarveprojektile lisatud I töödokumendis esitatud üksikasjalikum teavet 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku bioloogilise mitmekesisuse sihtide saavutamise viiside kohta.

4.5.3. Soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamine

Komisjon kohaldab soolise võrdõiguslikkuse kaksistrateegiat. See edendab soolist võrdõiguslikkust soolise aspekti arvestamise kaudu, kaasates ühest küljest soolise võrdõiguslikkuse aspekti üha enam ELi meetmete kõikidesse etappidesse, kasutades poliitikat, seadusandlikke meetmeid ja rahastamisprogramme; ning teisest küljest konkreetsete sihipäraste püsiva ebavõrdsuse vähendamise meetmete kaudu, sealhulgas asjakohaste ELi rahastamisprogrammide raames.

Komisjon on töötanud kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 16 alapunktiga f välja katsetoodika soolise võrdõiguslikkusega seotud kulutuste jälgimiseks 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus. Meetoodika eesmärk on parandada soolise aspekti arvestamist komisjoni eelarveprotsessis, jälgides igal aastal poliitika kujundamise ja vahendite eraldamise kaudu soolise võrdõiguslikkuse edendamisse tehtavat panust. 2024. aasta eelarveprojekti kohaldab komisjon seda meetoodikat katsetapi raames kõigi ELi rahastamisprogrammide suhtes. Seda tehes läheb komisjon kaugemale institutsioonidevahelise kokkuleppe eesmärkidest, seda nii nende täitmise ulatuse kui ka ajakava poolest.

Eelnevat arvestades on järgmises tabelis esitatud ülevaade soolise võrdõiguslikkusega seotud kulutustest, mis põhinevad 2022. aastal võetud kulukohustustel.

Panused soolise võrdõiguslikkuse edendamisse				
Konsolideeritud teave 2021. ja 2022. aastal täidetud aastaste kulukohustuste kohta (kokku programmide ja hinnete kaupa, miljonites eurodes)				
RUBRIIK/PROGRAMM	HINNE 0 (Märkimisväärne mõju soolisele võrdõiguslikkusele puudub)	HINNE 0* (Mõju soolisele võrdõiguslikkusele tõenäoline, kuid veel ebaselge)	HINNE 1 (Sooline võrdõiguslikkus on oluline eesmärk)	HINNE 2 (Sooline võrdõiguslikkus on peamine eesmärk)
Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	4 162,6	38 871,5	1 684,3	96,6
Programm „Euroopa horisont“	265,0	21 586,8	1 684,3	96,6
Euratori teadus- ja koolitusprogramm	0,0	534,4	0,0	0,0
Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)	1 574,0	0,0	0,0	0,0
Programm „InvestEU“	0,0	2 009,7	0,0	0,0
Euroopa ühendamise rahastu, sealhulgas sõjaväeline liikuvus	0,0	9 074,2	0,0	0,0
Programm „Digitaalne Euroopa“	0,0	2 361,6	0,0	0,0
Ühtse turu programm	0,0	1 267,0	0,0	0,0
ELi pettustevastase võitluse programm	48,4	0,0	0,0	0,0
Maksustamisalane koostöö (Fiscalis)	56,9	14,9	0,0	0,0
Tollikoostöö (tolliprogramm)	241,3	14,4	0,0	0,0
Euroopa kosmoseprogramm	1 977,1	2 008,5	0,0	0,0
Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	39 525,7	408 263,5	15 385,8	6 156,8
Ühtekuuluvuspoliitika fondid	38 620,4	0,0	348,9	4 606,3
Toetus Küprose turgi kogukonnale	0,0	65,5	0,8	0,0

Panused soolise võrdõiguslikkuse edendamise				
Konsolideeritud teave 2021. ja 2022. aastal täidetud aastaste kulukohustuste kohta (kokku programmide ja hinnete kaupa, miljonites eurodes)				
	HINNE 0	HINNE 0*	HINNE 1	HINNE 2
RUBRIIK/PROGRAMM	(Märkimisväärne mõju soolisele võrdõiguslikkusele puudub)	(Mõju soolisele võrdõiguslikkusele tõenäoline, kuid veel ebaselge)	(Sooline võrdõiguslikkus on oluline eesmärk)	(Sooline võrdõiguslikkus on peamine eesmärk)
Taaste- ja vastupidavusrahastu	0,0	400 511,7	0,0	0,0
Tehnilise toe instrument	0,0	232,4	0,0	2,4
Euro kaitsmine võltsimise eest	1,6	0,0	0,0	0,0
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism	0,0	536,7	0,0	0,0
Programm „EL tervise heaks“	0,0	102,5	0,0	0,0
Erakorralise toetuse rahastamisvahend	224,0	7,7	0,0	0,0
Euroopa Sotsiaalfond+	646,7	1 228,2	13 461,8	715,8
Programm „Erasmus+“	0,0	4 278,0	1 390,0	650,0
Euroopa solidaarsuskorpus (ESC)	0,0	191,8	0,0	85,3
Programm „Loov Euroopa“	0,0	662,9	0,0	39,2
Õigus	10,2	177,1	5,5	0,0
Kodakondsuse, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm	22,8	54,6	178,8	57,7
Teabevahetus	0,0	214,3	0,0	0,0
Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond	7 562,8	107 642,9	1 830,1	51,4
Ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP)	0,0	107 622,3	0,0	0,0
Euroopa Merendus- Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	1 217,3	20,6	0,0	0,0
Säästva kalapüügi partnerluslepingud ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid	310,8	0,0	0,0	0,0
Keskonna ja kliimameetmete programm (LIFE)	1 489,6	0,0	4,5	0,0
Õiglase ülemineku mehhanism	4 545,0	0,0	1 825,6	51,4
Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus	1 266,1	1 901,3	0,0	0,0
Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIF)	0,0	1 887,7	0,0	0,0
Integreeritud piirihalduse fond	1 266,1	13,6	0,0	0,0
Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse	1 508,9	982,3	0,0	0,0
Sisejulgeolekufond	278,8	41,9	0,0	0,0
Tuumarajatiste dekomisjoneerimine (Leedu)	171,4	0,0	0,0	0,0
Tuumaohutus ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine (sh Bulgaarias ja Slovakkias)	113,0	0,0	0,0	0,0

Panused soolise võrdõiguslikkuse edendamisse				
Konsolideeritud teave 2021. ja 2022. aastal täidetud aastaste kulukohustuste kohta (kokku programmide ja hinnete kaupa, miljonites eurodes)				
	HINNE 0	HINNE 0*	HINNE 1	HINNE 2
RUBRIIK/PROGRAMM	(Märkimisväärne mõju soolisele võrdõiguslikkusele puudub)	(Mõju soolisele võrdõiguslikkusele tõenäoline, kuid veel ebaselge)	(Sooline võrdõiguslikkus on oluline eesmärk)	(Sooline võrdõiguslikkus on peamine eesmärk)
Euroopa Kaitsefond	945,7	940,4	0,0	0,0
Rubriik 6. Naabrus ja maailm	6 872,9	399,3	24 594,3	701,8
Tuumaohutusosalase koostöö Euroopa instrument	5,9	0,0	70,2	0,0
Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument	4 055,5	10,6	18 361,4	643,5
Humanitaarabi	0,0	0,0	4 609,9	0,0
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)	678,0	0,0	31,1	4,5
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd) (sh Gröönimaa)	3,9	0,0	127,6	0,0
Makromajanduslik finantsabi	0,0	388,7	0,0	0,0
Ühinemiseelne abi (IPA III)	2 129,6	0,0	1 394,0	53,8
Erivahendid ja mitmeaastasest finantsraamistikust välja jäävad vahendid	1 216,7	3 135,4	0,0	0,0
Euroopa Liidu Solidaarsusfond	809,5	0,0	0,0	0,0
Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond	0,0	35,9	0,0	0,0
Innovatsioonifond	0,0	3 099,5	0,0	0,0
Brexitiga kohanemise reserv	407,2	0,0	0,0	0,0
Kokku	62 115,6	561 196,3	43 494,5	7 006,5

Tabelist nähtub, et soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamine on integreeritud ELi eelarvesse. Ainult kümnel ELi rahastamisprogrammil mõju soolisele võrdõiguslikkusele puudub või on ebaoluline (hinne 0). 24 programmi puhul, mille hinne on 0*, on mõju soolise võrdõiguslikkuse edendamisele tõenäoline, kuid ei ole veel selgelt kindlaks tehtud. Kui saadakse piisavalt teavet, annab komisjon nende panuse kohta aru ajakohastatud hinnete abil. Peale selle on 12 programmis seatud soolise võrdõiguslikkuse edendamine oluliseks eesmärgiks ning kaheksa programmi raames võetakse meetmeid spetsiaalselt soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks. Eelarveprojektile lisatud I töödokument sisaldab üksikasjalikumat meetodikat selle kohta, kuidas arvutada ELi rahastamisprogrammide panust soolise võrdõiguslikkuse edendamisse 2021.–2027. aasta mitmeaastasest finantsraamistikus.

5. MITMEAASTASES FINANTSRAAMISTIKUS SÄTESTATUD IGA-AASTASTEST ÜLEMMÄÄRADEST VÄLJA JÄÄVAD MEHCHANISMID

5.1. Erivahendid

Mitmeaastase finantsraamistiku määruse 3. peatükis ette nähtud erivahendid võimaldavad ELil kiiresti reageerida ettenägematutele olukordadele ja hädaolukordadele.

Solidaarsus-ja hädaabireserv, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond, Brexitiga kohanemise reserv ning paindlikkusinstrument pakuvad rahastamiseks lisavahendeid. Nendega seotud kulukohustuste ja maksete assigneeringud on väljaspool mitmeaastase finantsraamistiku kulude ülemmäärasid

Ühtne varuinstrument võimaldab rubriikides olemasolevaid (mineviku, praegusi ja tuleviku) kulukohustuste ja/või maksete assigneeringute varusid kasutada muude rubriikide ülemmäärasid ületavate täiendavate kulude katmiseks. Need ei kasvata mitmeaastase finantsraamistiku kogumahtu.

Üksikasjad eelmiste aastate varude kättesaadavuse ja kasutuselevõtmise kohta on esitatud mitmeaastase finantsraamistiku 2024. aasta tehnilises kohanduses ⁽¹⁾.

5.1.1. Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond

Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF) on jätkuvalt solidaarsuse ja hädaolukordade leevendamise vahend, mis pakub ühekordset abi globaliseerumisega seotud ulatuslike restruktureerimiste käigus töö kaotanud töötajate toetamiseks ning aitab neil leida võimalikult kiiresti uue töökoha. 2021. aasta EGF-i määruuses ⁽²⁾ on taotluse esitamise nõuded ja rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid läbi vaadatud, et tagada EGF-i kasutuselevõtmine juhul, kui restruktureerimine avaldab märkimisväärset mõju, olenemata sellest, milline on restruktureerimise põhjus. Seetõttu laiendatakse 2021. aasta määrusega fondi kohaldamisala, et pakkuda abi ka selliste suurte restruktureerimiste korral, mis tulenevad olulistest muutustest ELi kaubandussuhetes või siseturu struktuuris, üleminekust vähese CO₂ heitega majandusele ning digiteerimisest, automatiseerimisest ning majanduskriisist. Koondatud töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate künnist on vähendatud 500-lt 200-le.

Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi 2024. aasta kulukohustuste assigneeringute reservi tase on 209,5 miljonit eurot, mis vastab mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 8 kohasele 186 miljoni euro suurusele maksimaalsele aastasummale (2018. aasta hindades). Varasemast rakendamisest saadud kogemustele toetudes kantakse eelarveprojekti maksete assigneeringutena 20,0 miljonit eurot.

5.1.2. Solidaarsus- ja hädaabireserv

Solidaarsus- ja hädaabireservi saab kasutada abi rahastamiseks, et reageerida suurtele loodusõnnetustele ja ulatuslikele rahvatervise hädaolukordadele Euroopa Liidu Solidaarsusfondi (ELSF) ⁽³⁾ raames, tugevdada ELi meetmeid, et reageerida kõikidele tervisekriisi aspektidele ja muudele hädaolukordadele liidus või kolmandates riikides pärast sündmusi, mida eelarve koostamisel ei olnud võimalik ette näha. Eelkõige võib seda kasutada hädaolukordadele reageerimiseks ja tugioperatsioonideks pärast loodus- ja inimtegevusest tingitud õnnetusi ja humanitaarkriise, ulatuslike ohtude korral rahva-, looma- või taimetervisele ning vastava olukorra kujunedes liidu välispiiridel rändevoogudest tekkiva erakorralise surve korral.

⁽¹⁾ Mitmeaastase finantsraamistiku tehniline kohandus 2024. aastaks kooskõlas nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027) artikliga 4 (COM(2023) 320, 6.6.2023).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/691, millega luuakse Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF) koondatud töötajate toetuseks ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1309/2013 (ELT L 153, 3.5.2021, lk 48–70).

⁽³⁾ Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (EÜT L 311, 14.11.2002, lk 3–8).

2024. aastal on solidaarsus- ja hädaabireservi assigneeringute summa kooskõlas mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklis 9 sätestatud ülemmääraga 1 351,4 miljonit eurot ja see on kantud käesolevasse eelarveprojekti nii kulukohustuste kui ka maksete assigneeringutena. 2023. aasta lõpul kasutamata jäänud solidaarsus- ja hädaabireservi summad kantakse üle 2024. aastasse.

Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 2012/2002 ⁽¹⁾ artikli 4a lõikele 4 tehakse ettepanek võtta kasutusele 50,0 miljonit eurot, et tagada piisavate eelarvevahendite õigeaegne kättesaadavus ELSFi ettemakseteks. See summa võetakse kasutusele kulukohustuste ja maksete assigneeringutena ning kantakse eelarvesse (artiklisse 16 02 01). Ülejäänud summa (1 301,4 miljonit eurot) kantakse eelarvesse (artiklisse 30 04 01) määratlemata otstarbega assigneeringuna vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 9 lõikele 3. Kui solidaarsus- ja hädaabireservi kasutuselevõtmise tingimused on täidetud, esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku vahendite ümberpaigutamiseks reservist vastavatele eelarveridadele kooskõlas finantsmäärusega.

Solidaarsus- ja hädaabireserv								
miljonites eurodes								
	2021	2022	2023 ⁽¹⁾	2024	2025	2026	2027	Kokku
Aastane summa 2018. aasta hindades	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	1 200,0	8 400,0
Aastane summa jooksevhindades	1 273,5	1 298,9	1 324,9	1 351,4	1 378,4	1 406,0	1 434,1	9 467,2
Ülekanne eelmisest aastast	48,0	40,8						
Sisevahendid (välja arvatud ELSF)	143,3	146,1	149,1	152,0	155,1	158,2	161,3	1 065,1
ELSF	477,5	487,1	496,8	506,8	516,9	527,2	537,8	3 550,2
Välisvahendid	334,3	341,0	347,8	354,7	361,8	369,1	376,5	2 485,1
Puhver aasta lõpus (25 %)	318,4	324,7	331,2	337,8	344,6	351,5	358,5	2 366,8
Aastane kasutuselevõtmine kokku	1 280,7	1 339,7	433,8					3 054,1
Ülekanne järgmisse aastasse	40,8							

(¹) 2023. aasta eelarve sisaldab ümberpaigutamisi nr DEC 03/2023, nr DEC 05/2023 ja nr DEC 09/2023.

5.1.3. Brexitiga kohanemise reserv

Brexitiga kohanemise reserv ⁽²⁾ aitab võidelda negatiivsete majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega liikmesriikides ja sektorites, mida Ühendkuningriigi lahkumine EList kõige rohkem mõjutab. Reservist võidakse toetada järgmisi meetmeid: i) toetus majandussektoritele, ettevõtjatele ja kohalikele kogukondadele, sealhulgas nendele, kes sõltuvad kalapüügist Ühendkuningriigi vetes; ii) toetus tööhõivele, sealhulgas lühendatud tööaja kavade, ümberõppe ja koolituse kaudu, ning iii) piiri-, tolli-, sanitaar- ja fütosanitaar- ning julgeolekukontrollide, kalanduskontrolli, toodete sertifitseerimise ja lubade andmise korra toimimise tagamine ning kodanike ja ettevõtjate teavitamine ja nende teadlikkuse suurendamine.

Vastavalt Brexitiga kohanemise reservi määrusele on eelmaksete summa tehtud kättesaadavaks ja makstud kolme osamaksena ajavahemikul 2021–2023 ning ülejäänud esialgselt eraldatud summa tehakse kättesaadavaks 2025. aastal. Seetõttu assigneeringuid 2024. aasta eelarvesse ei kanta.

(¹) Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (ELT L 311, 14.11.2002, lk 3), viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. märtsi 2020. aasta määrusega (EL) 2020/461 (ELT L 99, 31.3.2020, lk 9).

(²) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 2021. aasta määrus (EL) 2021/1755, millega luuakse Brexitiga kohanemise reserv (ELT L 357, 8.10.2021, lk 1–26).

Pärast määruse (EL) 2023/435 (millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning Brexitiga kohanemise reservi määrust (EL) 2021/1755) vastuvõtmist lubati liikmesriikidel vabatahtlikult kanda esialgne Brexitiga kohanemise reservi eraldi täielikult või osaliselt üle taaste- ja vastupidavusrahastusse. Liikmesriikide esitatud taotluste põhjal on Brexitiga kohanemise reservist taaste- ja vastupidavusrahastusse ülekantav kogusumma 2,1 miljardit eurot. Rakendusotsuseid, milles sätestatakse Brexitiga kohanemise reservi esialgsed eraldised liikmesriikide kaupa, ja iga-aastaste eelmaksete summasid on vastavalt kohandatud.

5.1.4. Ühtne varuinstrument

Ühtne varuinstrument koosneb kolmest varasemalt eraldiseisvast vahendist:

- kulukohustuste koguvaru (mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punktis a määratletud uus element);
- ettenägematute kulude varu (mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punktis c määratletud uus element); ning
- maksete koguvaru (mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punktis b määratletud uus element). Varu on erinevus kasutatud maksete assigneeringute ja asjaomase ülemmäära vahel.

Selle instrumendiga saab ELi eelarvesse kanda uusi kulukohustuste ja/või maksete assigneeringuid lisaks konkreetse rubriigi kõnealuseks aastaks kindlaks määratud ülemmääradele. Alates 2022. aastast saab seda teha, kasutades i) kulukohustuste assigneeringuid ja maksete assigneeringuid, mis on jäänud kasutamata eelmiste aastate kulude ülemmäärade piires alates 2021. aastast (mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punkt a) ja ii) viimase abinõuna täiendavat summat jooksva või tulevaste eelarveaastate kulukohustuste ja maksete assigneeringutest (mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punkt c). Maksete ülemmäära kohandamine vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 11 lõike 1 punktis b määratletud elemendile tehti 2024. aasta tehnilises kohanduses.

2021. aasta kasutamata varust tehti kättesaadavaks 629 miljonit eurot (2021. aasta hindades). 2023. aasta eelarves võeti EURI/NGEU intressi eelarverea suurendamiseks kasutusele 280 miljonit eurot. 2022. aasta lõplikus eelarves oli kulukohustuste ülemmäära suhtes jääv varu 705,4 miljonit eurot jooksevhindades ehk 2023. aasta jooksevhindades 719,5 miljonit eurot, kui kohaldada 2 % aastadeflaatorit. Eeldades, et see jääb 2023. aastal kasutamata, on ühtse varuinstrumendi nii 2021. kui ka 2022. aastast pärit artikli 11 lõike 1 punkti a kohane summa, mis on kättesaadav 2024. aastal, seega 1 115,8 miljonit eurot 2024. aasta jooksevhindades.

Ühtse varuinstrumendi 2022. aastast pärit artikli 11 lõike 1 punkti b kohane summa vastab 2018. aasta hindades 3 718 miljonile eurole ja see kantakse võrdsetes osades üle 2025. aasta (1 239 miljonit eurot), 2026. aasta (1 239 miljonit eurot) ja 2027. aasta (1 239 miljonit eurot) maksete ülemmäärade alla. Selle tulemusena ei muudeta ajavahemiku 2021–2027 maksete üldist ülemmäära 2018. aasta hindades. Artikli 11 lõike 1 punkti b kohaldamise tulemusena vähendatakse seega 2022. aasta maksete ülemmäära jooksevhindades 4 024 miljoni euro võrra ning 2025. aasta ülemmäära jooksevhindades suurendatakse 1 424 miljoni euro võrra, 2026. aasta ülemmäära 1 452 miljoni euro võrra ja 2027. aasta ülemmäära 1 481 miljoni euro võrra, kasutades 2 % deflaatorit. Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punktis a määratletud komponendist (mis asendab kulukohustuste koguvaru) aastas kasutusele võetav summa ja artikli 11 lõike 1 punktis c määratletud komponendist (mis asendab ettenägematute kulude varu) aastas kasutusele võetav summa ei tohi ületada 0,04 % ELi kogurahvatulust kulukohustuste assigneeringute puhul ja 0,03 % ELi kogurahvatulust maksete assigneeringute puhul. Need summad peavad olema kooskõlas ka omavahendite ülemmääradega. Kättesaadavad summad ja künnised määratakse kindlaks finantsraamistiku iga-aastase tehnilise kohandamise käigus.

Rubriik 7 (Euroopa avalik haldus) on nii 2023. kui ka 2024. aastal jätkuvalt surve all kõrge inflatsiooni ja püsivalt kõrgete energiahindade tõttu, mis mõjutab otseselt halduskulusid. Hoolimata suurtest jõupingutustest säilitada stabiilne töötajate arv ja piirata keerukates tingimustes töötasudega mitteseotud kulude suurenemist, on kõigi õiguslike kohustuste täitmiseks vajalik ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kasutamine summas 131 miljonit eurot. Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punktist a tuleb eraldada veel 45,6 miljonit eurot, et katta kõigi institutsioonide ja asutuste suurenevaid pensionikulusid. Kokkuvõttes tähendab ühtse varuinstrumendi kasutamise vajadus 2024. aastal 176,6 miljoni euro ulatuses, et rubriigi 7 halduskulud jäävad ajavahemikul 2021–2024 mitmeaastase finantsraamistiku määruuses selle rubriigi jaoks sätestatud ülemmäärade piirsesse, kuna rubriigi 7 kasutamata varu oli 2021.–2022. aastal 467 miljonit eurot.

Samal ajal toob intressimäärade enneolematult kiire tõus turgudel kaasa selle, et 2024. aasta eelarves on laenuhingutega seotud rahastamiskulud 2024. aasta finantsplaneeringuga võrreldes palju suuremad. Selleks on vaja kasutada ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a 372,8 miljoni euro ulatuses ja paindlikkusinstrumenti 1 335,4 miljoni euro ulatuses. Seetõttu jääb ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a alusel kasutada ainult 566 miljonit eurot, nagu on näidatud järgmises tabelis.

Miljonites eurodes (jooksev hinnad)	2021	2022	2023	2024
Aasta lõpu seisuga kasutamata jäänud kulukohustuste varu	629,0	705,4		
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane kasutada olev summa aastas		641,5	1 373,9	1 115,8
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane osa aastast 2021		641,5	654,4	381,9
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane osa aastast 2022			719,5	733,9
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane kasutatud summa aastas		0,0	280,0	549,4
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane osa aastast 2021		0,0	280,0	381,9
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane osa aastast 2022			0,0	167,6
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane ülejäänud summa aasta lõpu seisuga		641,5	1 093,9	566,3
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane osa aastast 2021		641,5	374,4	0,0
Ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkti a kohane osa aastast 2022			719,5	566,3

5.1.5. Paindlikkusinstrument

Paindlikkusinstrumenti võib kasutada selleks, et rahastada kulukohustuste assigneeringutena ja vastavate maksete assigneeringutena konkreetseid ettenägematud kulusid, mida ei saa rahastada muul moel ühe või mitme muu rubriigi ülemäärade piires.

Vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklile 12 ulatuvad paindlikkusinstrumendi 2024. aasta vahendid 1 030,4 miljoni euronit (915 miljonit eurot 2018. aasta hindades). Aastase summa ärakasutamata osa võib kasutada kuni aastani n+2. 2023. aasta lõpus kasutamata jäänud summad kantakse üle 2024. aastasse.

Osana kaitsevaldkonna ühishangete lühiajalise rahastamisvahendi ja laskemoona tootmist toetava määruse rahastamisest teeb komisjon ettepaneku kasutada 2024. aastal rubriigis 5 (Julgeolek ja kaitse) paindlikkusinstrumendist 300,2 miljonit eurot.

Lisaks toob intressimäärade enneolematult kiire tõus turgudel kaasa selle, et 2024. aasta eelarves on laenuhingutega seotud rahastamiskulud 2024. aasta finantsplaneeringuga võrreldes palju suuremad. Selleks on vaja kasutada ühtset varuinstrumendi summas 372,8 miljonit eurot ja paindlikkusinstrumenti summas 1 335,4 miljonit eurot, misjärel paindlikkusinstrumendi järelejäänud vahendid, sealhulgas 2023. aastal, on ammendatud.

Varasemad paindlikkusinstrumendi kasutuselevõtmise otsused (2021., 2022., 2023. ja 2024. aasta kohta) mõjutavad 2024. aasta eelarveprojekti maksete assigneeringute taset kokku 1 747,3 miljoni euro ulatuses. Kasutuselevõtmise otsustega seotud maksete ajakavad on esitatud järgmises tabelis.

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud)

Kulukohustuste eelarveaasta & otsuse viide	2024	2025	2026	2027	Kokku
— 2021. aasta heakskiidetud eelarve, vastu võetud 18. detsembril 2020 (ELT L 93, 17.3.2021)	7,6	0,0	0,0	0,0	7,6
— 2022. aasta heakskiidetud eelarve, vastu võetud 22. detsembril 2021 (ELT L 45, 24.2.2022)	49,8	36,7	0,0	0,0	358,4
— 2023. aasta heakskiidetud eelarve, vastu võetud 23. novembril 2022 (ELT L 58, 23.2.2023)	279,0	120,6	83,2	0,0	482,8
— 2024. aasta eelarveprojekt, vastu võetud 7. juunil 2023	1 410,8	85,3	83,9	55,5	1 635,5
Kokku	1 747,3	242,6	167,1	55,5	2 212,5

5.2. Laenu tehingud ja eelarvelised tagatised

Komisjon haldab ELi nimel nelja finantsabiprogrammi (vt punktid 5.2.1 kuni 5.2.4 allpool), mida rahastatakse kapitaliturgude kaudu. Tegemist on komisjoni võetud laenudega, mis seejärel laenatakse edasi liikmesriikidele või kolmandatele riikidele. Loodud on ka viies, täiesti teistsugune mehhanism – taasterahastu „NextGenerationEU“. Kolmel esimesel rahastamisvahendil neljast ei ole eelarvele muud mõju kui nendega seotud võimalik kohustuste täitmata jätmise risk. Neljandal programmil – makromajanduslik finantsabi, mida EL annab laenudena kolmandatele riikidele – on otsene mõju eelarvele, sest 9 % laenude mahust paigutatakse võimaliku kohustuste täitmata jätmise katteks ohutusvaruna ühisesse eraldisfondi, kui eranditest ei tulene teisiti. Neid nelja programmi on kirjeldatud allpool. Taasterahastut „NextGenerationEU“ on kirjeldatud järgmises punktis, sest sellel on eelarvele märkimisväärne mõju. Üksikasjalikumate teavete on võimalik leida käesoleva eelarveprojekti lisast „Laenu tehingud“.

Lisaks rakendab komisjon ka ELi eelarvelisi tagatisi, mis on tõhus vahend, et hoogustada investeringuid, mida EL vajab oma majanduse ja kestliku majanduskasvu eesmärkide saavutamiseks. Finantsmääruse⁽¹⁾ ja mitmeaastane finantsraamistikuga 2021–2027 on oluliselt lihtsustatud tagatiste rahastamise ja haldamise mehhanismi. Mis puudutab ELi-siseseid investeringuid, on ELi eelarvest antava toetuse peamiseks allikaks InvestEU. Väljaspool ELi tagatud laenude andmisel on aga toetuse peamine allikas Euroopa Kestliku Arengu Fond+, mida toetatakse välistegevuse tagatise kaudu. Nendele vahenditele mõeldud eraldised on koondatud ühte ühisesse eraldisfondi. Neid vahendeid on üksikasjalikult kirjeldatud 3. jao asjaomastes rubriikides ja käesolevale eelarveprojektile lisatud XI töödokumendis.

5.2.1. Tööhõive toetamise erakorraline rahastu (TERA)

TERA⁽²⁾ on ajutine lisavahend, mis võimaldab mõjutatud liikmesriikidele anda liidu laenudena finantsabi kuni 100 miljardit eurot. Selleks et viia liidu antud laenudest tulenev tingimuslik kohustus kooskõlla ELi eelarvepiirangutega, annavad liikmesriigid liidu eelarvele tagatise, mis moodustab 25 % antud laenudest. Kõik liikmesriigid eraldasid need tagatised kooskõlas nende vastava osakaaluga liidu kogurahvatulus. TERA puhul on tegemist täiendava rahalise abiga, mis lisandub riiklikele meetmetele ja Euroopa Sotsiaalfondist sarnasel eesmärgil antavale korrapärasele toetusele.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

(2) Nõukogu 19. mai 2020. aasta määrus (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) (ELT L 159, 20.5.2020, lk 1).

5.2.2. Maksebilansi toetamise süsteem

Maksebilansi toetamise süsteem aitab liikmesriigil hoida oma finantstehingute summa ülejäänud maailmaga (maksebilanss) stabiilsena. Selle süsteemiga rakendatakse mehhanismi, mis on ette nähtud ELi toimimise lepingu artikliga 143 ja mille kohaselt saab EL aidata euroalasse mittekuuluvaid liikmesriike, kellel on raskusi seoses oma maksebilansi või valuutaga. Komisjon võtab ELi nimel laenu ja laenab siis selle edasi abisaavatele liikmesriikidele.

5.2.3. Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (EFSM)

EFSM annab komisjonile samuti õiguse laenata ELi nimel vahendeid laenude rahastamise eesmärgil. Tegemist on ELi toimimise lepingu artikli 122 lõikel 2 põhineva mehhanismiga, mis hõlmab kõiki liikmesriike. EL võib laenata vahendeid, et need edasi laenata liikmesriigile, „kes on suurtes majandus- või finantsraskustes, mida põhjustavad temast olenematud erandlikud juhtumid“. EFSM on osa laiemast turvavõrgustikust. Selle vahendeid saab kombineerida Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF), Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) ja/või Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) laenudega. Selleks et saada EFSMi laenu, peavad liikmesriigid võtma teatavaid poliitika-meetmeid ning EL, Rahvusvaheline Valuutafond ja Euroopa Keskpank (EKP) vaatavad nende meetmete edenemise läbi kord kvartalis.

Praegu pöörduvad finantsabi vajavad euroala liikmesriigid Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) poole, mis on alaline valitsustevaheline institutsioon. Euroalasse mittekuuluvad ELi liikmesriigid võivad pöörduda maksebilansi toetuse saamiseks ELi poole (vt punkt 5.2.2). EFSM tegeleb jätkuvalt selliste eriülesannetega nagu Iirimaa ja Portugalile antud laenude tähtaegade pikendamine ja üleminekulaenude andmine.

5.2.4. Makromajandusliku finantsabi laenud

Vt punkt 3.8.4.

5.3. Sihtotstarbelisest tulust rahastatavad kulud

Käesolevas punktis antakse ülevaade peamistest mehhanismidest, mille kaudu EL saab sihtotstarbelist välistulu, eelkõige taasterahastust „NextGenerationEU“ ehk Euroopa Liidu taasterahastust. Need on mehhanismid, mis jäävad väljapoole mitmeaastast finantsraamistikku, kuid võivad mõjutada eelarvet seeläbi, et kasutavad kuludeks ja aruandluseks selle struktuuri või nendega täiendatakse eelarveliste programmide rahastamist. „NextGenerationEU“ vahendeid hallatakse mitme liidu programmi kaudu.

5.3.1. Taasterahastu „NextGenerationEU“

„NextGenerationEU“ on erakorraline ja ajutine majanduse taastamise rahastamise mehhanism. Rahastamine toimub vastavalt omavahendite otsusele, mis võimaldab komisjonil ajavahemikul 2021–2024 võtta taastemeetmete jaoks liidu nimel laenu kuni 807 miljardit eurot (750 miljardit eurot 2018. aasta hindades). 421,1 miljardit eurot (390 miljardit eurot 2018. aasta hindades) tehakse liikmesriikidele taaste- ja vastupidavusraha raames kättesaadavaks tagastamatuteks toetusteks, finantsinstrumentide kaudu antavateks tagasimakstavateks toetusteks või eelarveliste tagatiste ja nendega seotud kulude katteks. Laenudena tehakse kättesaadavaks veel 391,0 miljardit eurot (2018. aasta hindades 360 miljardit eurot), millest 2024. aastal 225,6 miljardit eurot. Taasterahastu „NextGenerationEU“ laenuvõtmiskulude katmiseks vajalikud assigneeringud on esitatud alamrubriigis 2b „Vastupidavus ja väärtused“.

Taasterahastut „NextGenerationEU“ on täies ulatuses kasutama hakatud ning taaste- ja vastupidavusraha rakendustsükli teises pooles on oodata veel palju väljamakseid. Kogusummad on kulukohustustega seotud kuni 2023. aasta lõpuni, kuid makseid saab teha kuni 2026. aasta lõpuni. Sellest tehakse üks erand: taasterahastu „NextGenerationEU“ meetmete rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi assigneeringuid võib kulukohustustega siduda kuni 2027. aastani.

2024. aastal kavatakse eraldada taasterahastust „NextGenerationEU“ täiendavalt 35,71 miljardit eurot kulukohustuste assigneeringutena, samas kui maksete maht on hinnanguliselt 112,9 miljardit eurot. Enamik makseid (praeguse teabe kohaselt 96,0 miljardit eurot) kajastavad taaste- ja vastupidavusraha prognoositavaid makseid. Ülevaade kogu mitmeaastase finantsraamistiku perioodi jooksul kavandatud kulukohustustest on teavitamise eesmärgil esitatud finantsplaneeringu punktis. Kättesaadav kogusumma ja kavandatud aastased makseid on esitatud asjaomaste eelarveridade eelarveselgitustes kooskõlas finantsmääruse artiklitega 21 ja 22. Taasterahastust „NextGenerationEU“ käsitlev lisa sisaldab täielikku ülevaadet kõikidest asjaomastest eelarveridadest ja summadest, nagu on sätestatud institutsioonidevahelise kokkuleppe lisa punktis 41.

(jooksehinna miljonites eurodes, ümardatud)

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt		Toetus taasterahastust „NextGenerationEU“		Kokku	
			KA	MA	KA	MA	KA	MA
„Euroopa horisont“			12 812,1	11 832,8	13,1	1 543,8	12 825,2	13 376,6
Millest:	tervise teemavaldkond	01 02 02 10	650,5	328,1		386,1	650,5	714,2
	digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	01 02 02 40	1 175,0	1 200,2		328,7	1 175,0	1 528,9
	kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	01 02 02 50	1 288,8	942,2		210,0	1 288,8	1 152,2
	Euroopa Innovatsiooninõukogu	01 02 03 01	1 166,8	844,8		606,0	1 166,8	1 450,8
	Programmi „Euroopa horisont“ toetuskulud	01 01 01	813,2	813,2	13,1	13,1	826,3	813,2
„InvestEU“ fond			347,5	346,7	0,5	1 253,1	348,0	1 599,8
Millest:	InvestEU tagatis – Ühise eraldisfondi toetused	02 02 02	294,0	150,0		1 200,0	294,0	1 350,0
	InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaali ja kaasnevad meetmed	02 02 03	52,5	26,3		52,5	52,5	78,8
	Programmi „InvestEU“ toetuskulud	02 01 10	1,0	1,0	0,5	0,7	1,5	1,7
REACT-EU			56 217,2	19 935,0	2,1	10 690,9	56 219,3	30 625,9
Millest:	ERF — Tegevuskulud — Rahastamine REACT-EU raames	05 02 05 01	p.m.	p.m.	—	6 281,2	p.m.	6 281,2
	ERF — Operatiivne tehniline abi — Rahastamine REACT-EU raames	05 02 05 02	p.m.	p.m.	—	28,9	p.m.	28,9
	Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) toetuskulud	05 01 01	5,1	5,1	2,1	2,1	7,2	7,2
	ESF — Tegevuskulud — Rahastamine REACT-EU raames	07 02 05 01	p.m.	p.m.		4 056,3	p.m.	4 056,3
	ESF — Operatiivne tehniline abi — Rahastamine REACT-EU raames	07 02 05 02	p.m.	p.m.		12,4	p.m.	12,4
	FEAD — Tegevuskulud — Rahastamine REACT-EU raames	07 02 06 01	p.m.	p.m.		310,1	p.m.	310,1

Programm	Nimetus	Eelarverida	2024. aasta eelarveprojekt		Toetus taasterahastust „NextGenerationEU“		Kokku	
			KA	MA	KA	MA	KA	MA
	Euroopa Sotsiaalfondi+ (ESF+) toetuskulud — Eelarve jagatud täitmine	07 01 01 01	7,1	7,1			7,1	7,1
Taaste- ja vastupidavusrahastust antav tagastamatu toetus			123,5	104,7	14,0	95 964,4	137,5	96 069,1
Millest:	Taaste- ja vastupidavusrahastu — Toetused	06 02 01	p.m.	p.m.		95 950,4	p.m.	95 950,4
	Taaste- ja vastupidavusrahastu toetuskulud	06 01 01	2,1	2,1	14,0	14,0	16,1	16,1
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU)			230,3	249,9	2,4	351,9	232,7	601,8
Millest:	Liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU)	06 05 01	230,3	211,0		349,5	230,3	560,5
	rescEU toetuskulud	06 01 04	p.m.	p.m.	2,4	2,4	2,4	2,4
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)¹			13 155,8	11 991,9		1 806,5	13 155,8	13 798,4
Millest:	Maaelu arengu valdkonna sekkumised rahastatakse Euroopa Liidu taasterahastust (EURI)	08 03 01 03	p.m.	p.m.		1 805,6	p.m.	1 805,6
	EAFRD — Euroopa Liidu taasterahastust (EURI) rahastatav tehniline operatiivabi	08 03 03	p.m.	p.m.		0,9	p.m.	0,9
	Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi toetuskulud	08 01 02	1,9	1,9			1,9	1,9
Õiglase ülemineku fond¹			1 489,9	3,3	3,7	1 243,4	1 493,6	1 246,7
Millest:	Õiglase ülemineku fond (JTF) — Tegevuskulud	09 03 01	1 485,6	p.m.	—	1 229,2	1 485,6	1 229,2
	Õiglase ülemineku fond (JTF) — Tegevuse tehniline abi	09 03 02	4,2	3,3	—	10,5	4,2	13,7
	Õiglase ülemineku fondi (JTF) toetuskulud	09 01 02	p.m.	p.m.	3,7	3,7	3,7	3,7
Kokku			84 376,3	44 464,3	35,7	112 854,0	84 412,0	157 318,3

5.3.2. Innovatsioonifond

Innovatsioonifond on loodud heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS-i) direktiivi ⁽¹⁾ artikli 10a lõikega 8. Innovatsioonifondi eesmärk on toetada murranguliste puhaste tehnoloogiatega seotud näidisprojekte. Fondi eesmärk on valida välja uuenduslikud projektid ja aidata kaasa nende rahastamispuudujäägi ületamisele, nii et need saaksid turule siseneda varases etapis, ning samuti projektid, mille eesmärk on laiendada ulatuslikku kaubanduslikku kasutuselevõttu kogu liidus. Fond ⁽²⁾ põhineb liidu õigusel, kuid seda rahastatakse täielikult väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku. Osa spetsiaalselt innovatsioonifondile eraldatud saastekvootidest müüakse heitkogustega kauplemise süsteemi raames enampakkumisel ja sellest saadakse sihtotstarbelist välistulu, millest rahastatakse fondi. HKS-i direktiivi ⁽³⁾ läbivaatamine paketi „Eesmärk 55“ raames laiendas innovatsioonifondi suurust, kohaldamisala ja toimimisviisi. Samal ajal kehtestati REPowerEU määrusega kuni 2026. aastani 12 miljardi euro suurune toetus innovatsioonifondi HKS-i lubatud heitkoguse ühikutest, et rahastada täiendavaid taaste- ja vastupidavusrahastu toetusi energiakriisiga toimetulekuks ja Venemaa fossiilkütustest loobumiseks. Lisaks on roheline kokkuleppe tööstuskava koos sellele järgneva nullnetotööstuse määruse ja teatisega Euroopa vesinikupanga kohta juhtinud tähelepanu innovatsioonifondile ja rõhutanud innovatsioonifondi tähtsust Euroopa juhtpositsiooni hoidmisel puhta tehnoloogia valdkonnas.

Tööstusinvesteeringute kaasamiseks kestliku energia prioriteetsetesse valdkondadesse (sealhulgas taastuvallikatest toodetud vesinik) kahekordistas komisjon 2022. aasta novembris algatatud suuremahuliste projektide kolmanda projektikonkursi rahastamist võrreldes eelmise projektikonkursiga. Kokku antakse innovatsioonifondi toetusi 2023. aastal eeldatavalt 3,1 miljardi euro ulatuses. Kooskõlas teatisega Euroopa vesinikupanga kohta käivitatakse 2023. aasta sügisel taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmiseks esimene kindlasummalise lisatasuga seotud enampakkumine, mille rahastamispakett on 800 miljonit eurot ja millel on mõju eelarvele 2024. aastal. Rohelise kokkuleppe tööstuskava ja nullnetotööstuse määruse prioriteetidele reageerimiseks suurendatakse 2024. aasta innovatsioonifondide toetuste projektikonkursi mahtu 4 miljardi euron. Asjaomased maksed tehakse sõltuvalt toetatavate projektide rakendamise edenemisest.

5.3.3. Euroopa rahutagamisrahastu

Kõikides maailma riikides ja piirkondades, kus toimuvad konfliktid või rahunõuded, aitab EL hoida ära kriise, taastada rahu ja avalikku korda või tagada stabiilsust. Euroopa rahutagamisrahastu, ⁽⁴⁾ mis on eraldiseisev eelarveväline rahastamismehhanism, võimaldab ELil sidusalt reageerida kolmandate riikide julgeolekuprobleemidele, kasutades ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika sõjalisi operatsioone ja abimeetmeid, mida aluslepingute kohaselt ei saa rahastada ELi eelarvest. Rahastu eesmärk on täiendada ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika operatsioonide kaudu antavat abi meetmetega, millega parandatakse asjaomaste kolmandate riikide, rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide sõjalist ja kaitsevõimet.

Kooskõlas Euroopa rahutagamisrahastu otsusega hõlmab Euroopa rahutagamisrahastu haldamine lisaks ELi eelarve rubriigist 7 rahastatavatele institutsioonide töötajate kuludele ka sihtotstarbelisest välistulust rahastatavaid haldustoetuskulusid, millest kaetakse eelkõige peakorteris ja liidu delegatsioonides töötavate komisjoni koosseisuväliste töötajate kulud.

2023. aastal võttis nõukogu vastusena Venemaa agressioonile Ukrainas vastu täiendavad otsused Ukraina relvajõudude toetamiseks veel 1,5 miljardi euroga, mis teeb toetuse kogusummaks 4,6 miljardit eurot. Lisaks on saavutatud poliitiline kokkulepe eraldada veel 1 miljard eurot laskemoona ühishankeks.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ.

⁽²⁾ Komisjoni 26. veebruari 2019. aasta delegeritud määrus (EL) 2019/856, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ innovatsioonifondi toimimise osas (ELT L 140, 28.5.2019, lk 6–17).

⁽³⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ ja otsust (EL) 2015/1814, et tugevdada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi ja laiendada seda kooskõlas liidus 2030. aastaks seatud suuremate kliimaeesmärkidega (COM(2021) 551, 14.7.2021).

⁽⁴⁾ Nõukogu otsus (ÜVJP) 2021/509, 22. märts 2021, millega luuakse Euroopa rahutagamisrahastu ja tunnistatakse kehtetuks otsus (ÜVJP) 2015/528.

FINANTSPLANEERING 2025-2027

CONTENTS

1. Sissejuhatus	149
1.1. Ülevaade	149
1.2. Finantsplaneeringu ülesehitus	152
2. Finantsplaneeringus tehtavad muudatused võrreldes 2023. aasta veebruariga	154
2.1. Rubriik 1 – Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	154
2.2. Rubriik 2 – Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	157
2.3. Rubriik 3 – Loodusvarad ja keskkond	160
2.4. Rubriik 4 – Ränne ja piirihaldus	161
2.5. Rubriik 5 – Julgeolek ja kaitse	162
2.6. Rubriik 6 – Naabrus ja maailm	163
2.7. Rubriik 7. Euroopa avalik haldus	165
3. Lisad	167
3.1. Ülevaade	167
3.2. Kokkuvõtte programmide kaupa	171
3.3. Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	178
3.4. Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	196
3.5. Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused	197
3.6. Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond	207
3.7. Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus	213
3.8. Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse	216
3.9. Rubriik 6. Naabrus ja maailm	221
3.10. Detsentraliseeritud asutused	229
3.11. Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed	232
4. Mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevad lisad	234
4.1. Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased summad (eelarveprojekti kogusummad)	234
4.2. Taasterahastu „NextGenerationEU“ (erinevus võrreldes finantsplaneeringu tehnilise ajakohastusega)	237
4.3. Taasterahastu „NextGenerationEU“ (eeldatavad iga-aastased osamaksud)	241
4.4. Finantsmääruse artikli 15 lõike 3 kohane eraldis (erinevus võrreldes finantsplaneeringu tehnilise ajakohastusega)	244
4.5. Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 15 lõike 3 kohased summad (eelarveprojekti kogusummad)	245

1. SISSEJUHATUS

1.1. Ülevaade

Finantsplaneeringu esitamise nõue on kehtestatud finantsmääruse⁽¹⁾ artikli 41 lõikega 2 ja institutsioonidevahelise kokkuleppe⁽²⁾ III osa punktiga 26. Finantsplaneering hõlmab mitmeaastase finantsraamistiku⁽³⁾ ajavahemikku 2025–2027. Selles esitatakse ajakohased ja usaldusväärsed prognoosid nii kehtivate õigusaktide kui ka menetluses olevate seadusandlike ettepanekute eelarvemõju kohta.

Finantsplaneering kajastab kõige uuemaid muudatusi rahastamisprogrammides ja -vahendites ning annab suuna järgmisteks aastateks. See ei mõjuta Euroopa Parlamendi, nõukogu ega komisjoni tulevase otsuseid iga-aastase eelarvemenetluse raames. Finantsplaneeringus on esitatud kõige ajakohasemad esialgsed prognoosid ajavahemikuks 2025–2027.

Finantsplaneeringu sissejuhatuses on esitatud võrdlus 2023. aasta veebruari finantsplaneeringu tehnilise kohandusega⁽⁴⁾. Finantsplaneering sisaldab ka järgmist teavet.

- Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklil 5 kohased vahendite suurendamised: ajavahemikul 2022–2027 suurendatakse teatavate prioriteetsete programmide vahendeid sihtotstarbelisest mehhanismist, mis on seotud liidu kogutud trahvidest saadud tuluga. Konservatiivse lähenemisviisi kohaselt on ajavahemikul 2025–2026 esialgseks iga-aastaseks summaks määratud 1,5 miljardit eurot (2018. aasta hindades), mis koos saldoga teeb 2027. aastaks kogusummaks 11 miljardit eurot (samuti 2018. aasta hindades). Kui see on asjakohane, määratakse igal aastal mitmeaastase finantsraamistiku tehnilise kohanduse (mis esitatakse enne eelarveprojekti vastuvõtmist) alusel kindlaks lõplik summa (ja vastavad kohandatud ülemmäärad) ja ajakohastatakse vastavalt finantsplaneeringut (kõnealuse aasta ja 2027. aasta saldo puhul).
- Teadusuuringute valdkonna kulukohustustest vabastatud ja finantsmääruse artikli 15 lõike 3 alusel uuesti kättesaadavaks tehtud assigneeringutest programmile „Euroopa horisont“ eraldada kavatsetavate täiendavate vahendite prognoos kooskõlas ühisdeklaratsiooniga vabanenud vahendite taaskasutamise kohta seoses teadusprogrammiga,⁽⁵⁾ mida täiendab Euroopa kiibimääruse üle peetud läbirääkimiste käigus kokku lepitud ühine poliitiline avaldus. Selles ühisavalduses on märgitud, et ajavahemikul 2021–2027 eraldatakse 500 miljoni euro suurusest kogusummast (2018. aasta hindades) 75 miljonit eurot Euroopa kiibialgatusega seotud teadustegevuseks, mis tähendab, et vastav esialgne jaotus programmi „Euroopa horisont“ osade vahel on veidi erinev, kui on märgitud mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevas poliitilises kokkuleppes.

Mis puudutab taasterahastu „NextGenerationEU“⁽⁶⁾ rakendamise planeerimist, siis kõik taasterahastu tegevuskulud tuleb kulukohustustega siduda kuni 2023. aasta lõpuni, kuid haldustoetuskulude rakendamine jätkub kuni 2027. aastani. Finantsplaneeringus esitatakse mitmeaastases finantsraamistikus kokku lepitud summade üksikasjad eelarveridade kaupa. Selles viidatakse iga programmi kogusummale õiguslikus aluses. Juhul kui rahastamist on täiendatud või suurendatud, selgitatakse seda lähemalt.

Järgmises tabelis antakse ülevaade peamistest erinevustest võrreldes finantsplaneeringu tehnilise kohandusega aastate ja rubriikide kaupa, sealhulgas varude muutustest. Planeering kajastab mitmeaastase finantsraamistiku ülemmäärasid, mida on kohandatud mitmeaastase finantsraamistiku 2024. aasta tehnilise kohandusega,⁽⁷⁾ ning mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklil 5 kohaseid vahendite suurendamisi.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

⁽²⁾ Institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28–46).

⁽³⁾ Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 11–22).

⁽⁴⁾ Komisjon esitas 24. veebruaril finantsplaneeringu tehnilise kohanduse paranduse.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisdeklaratsioon vabanenud vahendite taaskasutamise kohta seoses teadusprogrammiga (ELT C 444I, 22.12.2020, lk 3).

⁽⁶⁾ Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

⁽⁷⁾ Mitmeaastase finantsraamistiku tehniline kohandus 2024. aastaks kooskõlas nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027) artikliga 4, COM(2023)320, 6.6.2023.

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Kokkuvõte	2024	2025	2026	2027
	Eelarveprojekt	Finantsplaneer- ing	Finantsplaneer- ing	Finantsplaneer- ing
Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	21 431,353	21 258,137	21 837,000	22 052,854
Uus varu	166,647	13,863	10,000	24,146
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	157,199	10,424	- 7,185	- 2,402
Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	64 665,196	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Uus varu	17,804	0,956	0,298	0,614
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	16,138	0,000	0,000	0,000
Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused (*)	10 314,168	8 458,124	9 720,910	11 460,849
millest paindlikkusinstrument	1 335,351			
millest ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkt a	372,817			
Uus varu	0,000	55,876	90,090	183,151
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	- 37,370	- 1,975	- 1,546	- 1,549
Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond	57 388,891	57 510,562	57 282,571	57 502,985
Uus varu	60,109	47,438	49,429	54,015
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	3,397	- 0,471	- 0,594	- 0,720
Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus	3 896,706	4 349,640	4 263,504	4 418,460
Uus varu	123,294	37,360	51,496	46,540
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	88,402	0,000	0,000	0,000
Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse	2 304,178	2 212,991	2 408,338	2 680,864
millest paindlikkusinstrument	300,178			
Uus varu	0,000	30,009	26,662	24,136
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	310,833	0,000	0,000	0,000
Rubriik 6. Naabus ja maailm	15 830,000	15 195,285	14 645,484	15 217,893
Uus varu	0,000	108,715	108,516	113,107
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	- 107,410	- 0,212	- 2,201	- 0,143
Rubriik 7. Euroopa avalik haldus	11 949,625	12 423,727	12 898,793	13 265,272
millest ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkt a	176,625			
Uus varu	0,000	- 299,727	- 392,793	- 306,272

Kokkuvõte	2024	2025	2026	2027
	Eelarveprojekt	Finantsplaneering	Finantsplaneering	Finantsplaneering
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	- 83,194	- 394,505	- 474,136	- 450,202
Hinnangulised kogukulud	187 780,117	187 886,510	179 781,302	185 237,563
<i>millest pindlikkusinstrument</i>	<i>1 635,529</i>			
<i>millest ühtse varuinstrumendi artikli 11 lõike 1 punkt a</i>	<i>549,442</i>			
Uus varu	367,854	- 5,510	- 56,302	139,437
Varu erinevus võrreldes tehnilise kohandusega	347,995	- 386,739	- 485,662	- 455,016
Temaatilised erivahendid	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Kõik kokku	189 340,978	190 627,275	181 405,222	186 893,961
(*) Aastateks 2025–2027 ilma Euroopa Liidu taasterahastu (EURI) eelarvea kulude prognoosi mõjuta				

Lisaks 2024. aasta eelarveprojekti kavandatud konkreetsetele suurendamistele ja kohandustele on peamised muudatused võrreldes 2023. aasta veebruari tehnilise kohandusega seotud järgmisega.

- Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 põhinevate täiendavate assigneeringute lisamine 2024. aasta eelarvesse. Need mõjutavad programmide „Euroopa horisont“, „InvestEU“, „EL tervise heaks“, „Erasmus+“, „Loov Euroopa“, õiguste ja väärtuste programmi (ehk kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm) tegevusassigneeringute ja haldustoetuskulude (sh rakendusametite) eelarveridu.
- Vahendite ümberjaotamine toetuskulude eelarveridade ja/või tegevusassigneeringute eelarveridade vahel või toetuskulude eelarveridade ja rakendusametite vahel sama eelarveaasta jooksul. See mõjutab programmi „Euroopa horisont“, ITERit ja Euroopa Kaitsefondi.
- 2024. aasta eelarveprojekti kasutatud palgakulude korrigeerimise eelduste mõju finantsplaneeringule nii komisjoni kui ka teiste institutsioonide puhul.
- Euroopa Liidu taasterahastu intresside eelarvea ajakohastamine kajastab 2024. aasta eelarveprojekti (suurendamine 1,9 miljardi euro võrra), et võtta arvesse vastavate laenutehingute suurenenud rahastamiskulusid. See prognoos põhineb 2023. aasta mais kättesaadaval olnud teabel ja sõltub tagastamatu toetuse väljamaksetest ja intressimäärade muutumisest kuni aasta lõpuni. Aastatel 2025–2027 tuleb Euroopa Liidu taasterahastu (EURI) rahastamiskulusid jätkuvalt märkimisväärselt suurendada, kuna intressimäärade on rahastamisvahendi ja mitmeaastase finantsraamistiku määruse vastuvõtmise ajal eeldatust oluliselt kõrgemad; suurendamine sõltub ka väljamaksete profiilist. Arvestades tagastamatu toetuse tegelike väljamaksete ajakava ja intressimäärade muutumisega seotud ebakindlust, **ei ole nende aastate finantsplaneeringut ajakohastatud**. Punktis 2.2.2 on siiski esitatud aastate 2025–2027 eeldatavate ülekulude esialgne iga-aastane mõju. Selle küsimusega tegeletakse üksikasjalikumalt mitmeaastase finantsraamistiku eelseisval läbivaatamisel.
- Poliitiline kokkulepe Euroopa kiibimääruse⁽¹⁾ kohta, et eelkõige võtta arvesse programmi „Euroopa horisont“ suuremat panust Kiipide Ühisettevõttesse (endine Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõtte) ja pöörata tagasi algselt kavandatud 400 miljoni euro ümberpaigutamine programmist „Digitaalne Euroopa“.

(1) Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks (kiibimäärus) (COM(2022) 46, 8.2.2022).

- Programmi „Digitaalne Euroopa“ raames küberturvalisuse eelarvereele kavandatud 110 miljoni euro suuruse kulukohustuste assigneeringute kavandatud varasem kasutuselevõtt 2024. aastal, mida kavatakse rahastada Euroopa ühendamise rahastu digiharu rahastamiskulude edasilükkamisega 100 miljoni euro ulatuses ja 10 miljoni euroga algselt Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti (AMLA) käivitamiseks kavandatud vahenditest, mille saab teha kättesaadavaks viivituse tõttu uue ameti loomisel.
- Detsentraliseeritud asutuste puhul kajastab 2024. aastaks kavandatud summade vähendamine mitme asutuse 2022. aasta ülejäägi kasutusele võtmist, mis tehakse asjaomastele asutustele 2024. aastal uuesti kättesaadavaks, ning seetõttu väheneb mehaaniliselt 2024. aastal vastuvõetud eelarve jaoks vajalike uute assigneeringute summa. Seda mõju kirjeldatakse üksikasjalikumalt poliitika põhisuundade dokumendis. Lisaks nendele kohandustele, mis piirduvad rangelt 2024. aastaga, kajastavad detsentraliseeritud asutuste kohandused uusi volitusi ja muudetud finantselgitusi, mis käsitlevad eelkõige järgmist.
- Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (ACER) vahendite suurendamine 5,7 miljoni euro võrra ajavahemikul 2024–2027, et laiendada ameti volitusi komisjoni uute seadusandlike ettepanekutega elektrituru korralduse kohta. Seda suurendamist kompenseeritakse ITERi jaoks kavandatud assigneeringutest, kuna projekti rakendamine on aeglustunud.
- Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ametile (AMLA) antava ELi toetuse kohandamine ameti asutamisel tekkinud viivituste tõttu;
- Euroopa Raviameti (EMA) vahendite suurendamine ravimialases pakettis ⁽¹⁾ sisalduvate ülesannete täitmiseks;
- Euroopa Kemikaaliametile (keskkonnavalised direktiivid ja rahvusvahelised konventsioonid) patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid käsitlevast komisjoni määruse ettepanekust tekkiva finantsmõju edasilükkamine 2023. aastalt 2024. aastale;
- Euroopa Keskkonnameti (EEA) assigneeringute suurendamine vastavalt komisjoni ettepanekutele võtta vastu määrus uute raskeveokite CO₂-heite normide ⁽²⁾ ja roheväidete direktiivi ⁽³⁾ kohta;
- Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutuse (Eurofound) ja Euroopa Liidu Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) puhul tehakse väiksemaid muudatusi peamiselt selleks, et võtta arvesse suurenevaid paranduskoefitsiente.

Mõned neist kohandustest, nagu ka mõned muud kohandused ja parandused, mõjutavad mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide iga-aastast varu. Muud programmisisesed kohandused ei muuda kavandatud iga-aastaseid kogusummasid.

Institutsioonidevahelise kokkuleppe punkti 26 ja finantsmääruse artikli 41 lõike 2 kohane finantsplaneering koostatakse iga-aastase eelarvemenetluse eesmärgil ning see põhineb mitmeaastase finantsraamistiku kehtival ülemmääradel, sealhulgas vastuvõetud muudatustel ja seni teatatud kohandustel.

1.2. Finantsplaneeringu ülesehitus

Komisjon on liigendanud finantsplaneeringu vastavalt õiguslikele alustele kulukategooriate (mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja alamrubriikide), teemavaldkondade ja eelarveridade kaupa. Täielik finantsplaneering sisaldab kõiki kulukategooriaid, välja arvatud eelarve jagatud täitmise alla kuuluvad programmid ja halduskulud, mille kohta esitatakse üksnes kokkuvõtlikud andmed.

Finantsplaneering on liigendatud järgmiselt.

- Punktis 2 on antud ülevaade muutustest rubriikide, programmide ja kululiikide kaupa. Kõiki olulisi erinevusi on selgitatud tekstis. Selle punkti võrdlustabelites on esitatud ainult need programmid või rahastamisvahendid, mille puhul on tehtud muudatusi pärast finantsplaneeringu eelmist versiooni.

⁽¹⁾ COM(2023) 193, 26.4.2023.

⁽²⁾ COM(2023) 88 final, 14.2.2023

⁽³⁾ COM(2023) 166 final, 22.3.2023

- Punktis 3 on esitatud muudetud summade kohta üksikasjalikud lisad järgmiselt.
- Punktis 3.1 on antud ülevaade meetmete rubriikide ja meetme liikide kaupa (kaasotsustamismenetlus, nõukogu otsus, iga-aastane meede, detsentraliseeritud asutused, või õigused ja erivolitused).
- Punktis 3.2 on antud ülevaade eelarve rubriigi, meetme liigi ja programmi/rahastamisvahendi kaupa.
- Punktides 3.3–3.11 on antud ülevaade eelarveridade kaupa, sealhulgas eraldi ülevaade katseprojektidest ja ettevalmistavatest meetmetest, detsentraliseeritud asutustest, iga-aastastest meetmetest ning komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavatest meetmetest.
- Punktis 4 on antud üksikasjalik ülevaade mitmeaastase finantsraamistiku konkreetsete elementide muudetud summadest. Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased summad on esitatud eraldi. Järgmise eelarveaasta (n+1) eelarveprojekti summad on esitatud osana heakskiidetud eelarvest pärast ülemäärade automaatset suurendamist. Seevastu programmitöö perioodi ülejäänud eelarveaastate summad on teavitamise eesmärgil esitatud punktis 4. Need summad lisatakse järk-järgult üksikasjalikesse tabelitesse finantsplaneeringu 2. ja 3. punktis. Seda tehakse iga eelarveprojektiga, kui lõplik summa on kindlaks määratud ja ülemäärasid on vastavalt kohandatud.

Kõik arvnäitajad kajastavad kulukohustuste assigneeringuid eurodes (jooksevhindades).

Lisateavet 2024. aasta eelarveettepaneku kohta on esitatud sissejuhatuses poliitika põhisuundade punktis.

2. FINANTSPLANEERINGUS TEHTAVAD MUUDATUSED VÕRRELDES 2023. AASTA VEEBRUARIGA

2.1. Rubriik 1 – Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“	540,500	80,000	80,000	80,000
millest toetuskulud	- 10,998	29,500	30,000	30,500
millest tegevuskulud	659,437	15,000	22,900	21,924
millest rakendusametid	16,459			
millest ühissettevõtted	- 124,397	35,500	27,100	27,576
Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)	- 250,000	- 1,368	- 1,630	- 1,972
millest toetuskulud	0,430	0,000	0,000	0,000
millest ühissettevõtted	- 250,430	- 1,368	- 1,630	- 1,972
InvestEU fond	153,500	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	153,500			
Euroopa ühendamise rahastu	- 50,679	10,000	30,000	60,000
millest toetuskulud	0,129			
millest tegevuskulud	49,243			
millest rakendusametid	- 0,051			
millest ühissettevõtted	- 100,000	10,000	30,000	60,000
Programm „Digitaalne Euroopa“	80,000	- 86,425	- 124,815	- 138,609
millest toetuskulud	- 2,411			
millest tegevuskulud	- 15,658	- 72,426	- 94,537	- 102,292
millest rakendusametid	- 0,232			
millest ühissettevõtted	98,300	- 13,999	- 30,278	- 36,317
Ühtse turu programm	0,750	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	0,750			

Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Detsentraliseeritud asutused	- 16,772	- 12,632	23,630	2,984
Muud meetmed	- 0,500	0,000	0,000	0,000
Rubriigi 1 muudatused kokku	456,799	- 10,425	7,185	2,403
Uus varu	166,647	13,863	10,000	24,146
Varu erinevus	157,199	10,424	- 7,185	- 2,402

Mõned mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 1 muudatused mõjutavad 2024.–2027. aasta varu. Eelkõige suureneb 2024. aastal 157,2 miljoni euro võrra netovaru, kuna väheneb ELi eelarve toetus ITERile. Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogrammide ja programmi „Digitaalne Euroopa“ pooljuhtide tegevussuunale ettenähtud summa suurendamine 50 miljoni euro võrra tasakaalustab vähenemist ainult osaliselt.

Programm „Euroopa horisont“

Lisavahendid, mida programm „Euroopa horisont“ saab 2024. aastal vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklile 5, tugevdavad seda programmi oluliselt.

Vastavalt poliitilisele kokkuleppele Euroopa kiibimääruse⁽¹⁾ kohta jääb ära 400 miljoni euro (80 miljonit eurot aastas aastatel 2023–2027) ümberpaigutamine programmist „Euroopa horisont“ programmi „Digitaalne Euroopa“, kuigi algselt seda kavandati. Seega kantakse programmi „Euroopa horisont“ eelarvesse tagasi 80 miljonit eurot aasta kohta. Samas suurendatakse poliitilise kokkuleppe kohaselt programmi „Euroopa horisont“ toetust kiipide ühissetevõttele (endine Peamiste Digitehnoloogiate Ühissetevõtte), mis kajastub ka käesolevas finantsplaneeringus. Selleks et leevendada muret, et programmi „Euroopa horisont“ 3. teemavaldkonna „Ühiskonna tsiviiljulgeolek“ toetus kiipide ühissetevõttele on ebaproportsionaalselt suur, teeb komisjon ettepaneku vähendada kuni 2027. aastani antava toetuse summat komisjoni algse ettepanekuga võrreldes 110 miljoni euro võrra, s.t 150 miljonilt eurolt 40 miljonile eurolle kogu perioodi jooksul (millest 2024. aastal 12,6 miljonit eurot). Tasakaalustamiseks aga suureneb 4. teemavaldkonna „Digivaldkond, tööstus ja kosmos“ toetus 24 miljoni euro võrra (424 miljoni euroni) ning 5. teemavaldkonna „Kliima, energeetika ja liikuvus“ toetus 14 miljoni euro võrra (314 miljoni euroni). Lisaks eraldatakse kõigist teistest programmi „Euroopa horisont“ teemavaldkondadest Euroopa kiibimääruse rakendamiseks 24 miljonit eurot. Nii jagatakse selle algatuse rahastamine kogu programmi ulatuses ühtlasemalt.

Lisaks lükatakse kiipide ühissetevõttele ELi toetuse andmine finantsplaneeringuga mõnevõrra edasi – aastatele 2026–2027.

Kuna inflatsiooni ja energiahinnad püsivad endiselt kõrgel tasemel, vajab Teadusuuringute Ühis keskus (JRC) rohkem raha rajatiste energiaarvete ja töötajate palkade tasumiseks. Kuigi Teadusuuringute Ühis keskus on võtnud kõik võimalikud meetmed kokkuhoiu saavutamiseks, on ikkagi vaja tema eelarvet suurendada. Seepärast suurendatakse Teadusuuringute Ühis keskuse programmi „Euroopa horisont“ eelarverea assigneeringuid 2024. aasta eelarveprojekti 28 miljoni euroga sama programmi horisontaalsete kulude eelarvereaal 01 02 05 ning finantsplaneeringu kohaselt 2025.–2027. aastal veel 90 miljoni euro võrra.

Lisaks tasakaalustatakse finantsplaneeringus lähiaastatel programmi „Euroopa horisont“ eri tegevussuundade toetusi avaliku ja erasektori partnerluste rahastamiseks: 1. teemavaldkonnale „Tervis“ eraldatakse 20 miljonit eurot nii Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühissetevõtte kui ka Ülemaailmse Terviseohutuse Algatuse Ühissetevõtte jaoks ning Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõttelt eraldatakse 37,5 miljonit eurot Saastevaba Vesiniku Ühissetevõttele.

⁽¹⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks (kiibimäärus) (COM(2022) 46, 8. veebruar 2022).

ITER

Komisjon teeb ettepaneku vähendada ITERi assigneeringuid 2024. aastal 250 miljoni euro võrra, kuna projekti rakendamine on jäänud venima. Vastavalt sellele, kuidas suurendatakse ELi Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ametile (ACER) antavat ELi toetust, kavandatakse mõningat vähendamist ka aastateks 2025–2027.

InvestEU

Programmi „InvestEU“ 2024. aasta kohandused seisnevad programmile ette nähtud vahendite suurendamises vastavalt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artiklile 5.

Euroopa ühendamise rahastu

Lisaks sellele, et 2024. aasta eelarveprojekti kohaselt suurendatakse Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogrammi vahendeid 50 miljoni euro võrra, lükatakse finantsplaneeringuga Euroopa ühendamise rahastust EuroHPC ühisettevõttele ettenähtud 100 miljoni euro eraldamine aastatesse 2025–2027, kuigi algselt oli seda kavas teha 2024. aastal.

Programm „Digitaalne Euroopa“

Nagu eespool osutatud, jäetakse vastavalt Euroopa kiibimääruse küsimuses saavutatud kokkuleppele ära 400 miljoni euro (80 miljonit eurot aastas aastatel 2023–2027) ümberpaigutamine programmist „Euroopa horisont“ programmi „Digitaalne Euroopa“ pooljuhtide tegevussuunda, kuigi algselt seda kavandati. Seetõttu väheneb programmi „Digitaalne Euroopa“ eelarve 80 miljoni euro võrra aastas. Seevastu nähakse kokkuleppe kohaselt programmile „Digitaalne Euroopa“ 2024. aastaks ette 50 miljonit eurot varust, mis tekib ITERile antava ELi toetuse vähendamise tõttu.

Nagu eespool märgitud, tehakse lisaks ettepanek tuua kulukohustuste assigneeringutena 110 miljoni euro eraldamine programmi „Digitaalne Euroopa“ küberturvalisuse eelarvereaale 2024. aastasse. Seda võimaldab Euroopa ühendamise rahastu digitaalvaldkonnale ettenähtud 100 miljoni euro eraldamise edasilükkamine ning Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ametile ettenähtud 10 miljoni euro hilisem eraldamine selle ameti käivitamise venimise tõttu.

Detsentraliseeritud asutused

Nagu eespool märgitud, vähendatakse detsentraliseeritud asutuste jaoks 2024. aastal kavandatud uute assigneeringute summasid 2022. aastal tekkinud ülejäägi võrra, mis nõutakse sisse ja tehakse asjaomastele asutustele uuesti kättesaadavaks 2024. aastal. Rubriigis 1 puudutab see eelkõige Euroopa Kemikaaliametit (ECHA).

Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (ACER) eelarvet mõjutab see, et ameti pädevust on kavas laiendada, eesmärgiga parandada liidu tasandil kaitset energia hulgimüügituruga manipuleerimise eest ja täiustada liidu elektrituru korraldust⁽¹⁾.

Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti⁽²⁾ (AMLA) loomine võtab kauem aega, kui alguses arvati. Seetõttu lükatakse selle töötajate arvu suurendamine edasi aastatesse 2024–2026, kusjuures kõige rohkem raha on vaja 2026. aastal. Seejuures käivitub amet täielikult tõenäoliselt alles 2027. aastal, ja siis algab ka selle tegevuse rahastamine tasudest. Sellest tulenevalt vähendatakse talle antavat ELi toetust 2024. aastal 10 miljoni euro võrra ja 2025. aastal 14 miljoni euro võrra, kuid 2026. aastal suurendatakse seda 22 miljoni euro ja 2027. aastal 1 miljoni euro võrra.

Euroopa Meresõiduohutuse Ameti eelarvet mõjutab ettepanek, mis käsitleb taastuvkütuste ja vähese CO₂ heitega kütuste kasutamist meretranspordis⁽³⁾. Võrreldes ameti finantsplaneeringuga aastateks 2024–2027 suurendatakse ELi toetust 1,9 miljoni euro võrra.

⁽¹⁾ COM(2023) 148, 14.3.2023, ja COM(2023) 147, 14.3.2023.

⁽²⁾ COM(2021) 421, 20.7.2021.

⁽³⁾ COM(2021) 562, 14.7.2021.

2.2. Rubriik 2 – Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused

2.2.1. Alamrubriik 2a – Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Ühtekuuluvusfond	- 0,840	0,000	0,000	0,000
Euroopa Sotsiaalfond (ESF)	- 15,299	0,000	0,000	0,000
Alamrubriigi 2a muudatused kokku	- 16,139	0,000	0,000	0,000
Uus varu	17,804	0,956	0,298	0,614
Varu erinevus	16,138	0,000	0,000	0,000

Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+)

Alamrubriigi 2a muudatused tulenevad komisjoni algatusel osutatava tehnilise abi arvelt kokku hoitavatest vahenditest, mistõttu 2024. aasta eelarveprojekti kantud summad jäävad alla ühissätete määruse (EL) 2021/1060 artikli 109 lõikes 3 sätestatud ülemmäära.

2.2.2. Alamrubriik 2b – Vastupidavus ja väärtused

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Toetus Küprose turgi kogukonnale	0,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	0,097			
millest tegevuskulud	- 0,097			
Programm „EL tervise heaks“	445,704	0,000	- 1,172	- 3,195
millest toetuskulud	5,794			
millest tegevuskulud	441,358	0,000	- 1,172	- 3,195
millest rakendusametid	- 1,448			
Programm „Erasmus+“	261,305	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	3,920			
millest tegevuskulud	257,385			
Programm „Loov Euroopa“	92,116	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	2,600			
millest tegevuskulud	89,516			
Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm	122,877	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	0,000	- 0,125	- 0,125	- 0,125
millest tegevuskulud	122,877	0,125	0,125	0,125
Tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon	- 15,255	- 0,650	- 0,650	- 0,650
millest toetuskulud	- 0,653	0,000	0,000	0,000
millest tegevuskulud	- 14,602	- 0,650	- 0,650	- 0,650

Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Euroopa Liidu taasterahastu „NextGenerationEU“	1 793,606	1,000	1,000	1,000
millest toetuskulud	1,000	1,000	1,000	1,000
millest tegevuskulud	1 792,606	0,000	0,000	0,000
Detsentraliseeritud asutused	- 29,454	1,626	2,368	4,395
Muud meetmed	- 0,959	0,000	0,000	0,000
Komisjonile antud õigused ja erivolitused	- 2,400	0,000	0,000	0,000
Alamrubriigi 2a muudatused kokku	2 667,540	1,976	1,546	1,550
Uus varu	0,000	55,876	90,090	183,151
millest: paindlikkusinstrument	1 335,351			
millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)	372,817			
Varu erinevus	- 37,370	- 1,975	- 1,546	- 1,549

Lisaks artikli 5 kohase suurendamise integreerimisele on 2024. aastal peamine muudatus seotud Euroopa Liidu taasterahastu intressirea rahastamisega. Kuna selle vajadused suurenevad oluliselt, tehakse ettepanek võtta lisaks varusse jäänud summadele kasutusele ka paindlikkusinstrument ja ühtne varuinstrument. Lisaks on senist rakendamist ja tegelikke vajadusi arvesse võttes tekkinud mõningane sääst jagatud eelarve täitmise alla kuuluvast ESF+ harus, ametites ja komisjonile antud õigustes.

EL tervise heaks

Finantsplaneeringu ajakohastus kajastab ühelt poolt mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohast suurendamist ning tegevusassigneeringute rea summa suurenemist seetõttu, et Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet taotleb oma jooksvate kulude katteks ELilt väiksemat toetust, ning teiselt poolt seda, et vastavalt farmaatsiatoodete pakatile kompenseeritakse Euroopa Ravimiametile antava ELi toetuse suurenemine alates 2026. aastast.

Programm „Erasmus+“

Programmi „Erasmus+“ raames tehtud kohandused tulenevad mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohasest vahendite suurendamisest.

Programm „Loov Euroopa“

Programmi „Loov Euroopa“ raames tehtud kohandused tulenevad mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohasest vahendite suurendamisest.

Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm

Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi raames tehtud kohandused tulenevad mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohasest assigneeringute suurendamisest ning teatavatest väiksematest kohandustest haldus- ja tegevusassigneeringute 2025.–2027. aasta riidadel.

Tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon

Tehakse ettepanek vähendada Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi rahastamist 650 000 euro võrra aastas, et suurendada ELi toetust sihtasutusele Eurofound.

Taasterahastu

Mis puudutab Euroopa Liidu taasterahastu rahastamise kulu, siis võttes arvesse intressimäärade märkimisväärset tõusu alates 2021. aasta detsembrist ja forvardintressimääradel põhinevaid praegusi turuprognoose, ei piisa 2024. aasta finantsplaneeringus ettenähtud 2 071 miljonist eurost selleks, et tasuda Euroopa Liidu taasterahastust aastatel 2021–2023 laenatud vahenditelt iga-aastast intressi, mille suurus on praegu hinnanguliselt 3 960 miljonit eurot. 2024. aasta lisavajaduse (96 miljonit eurot) katmiseks tehakse ettepanek kasutada 2023. aastast ülekantavaid vahendeid, mille summa ulatub prognoosi kohaselt 1,9 miljardit euroni, ja alamrubriiki 2b jäävat 85,4 miljoni eurost varu, ning lisaks võtta kasutusele 1 335,3 miljonit eurot paindlikkusinstrumendist ja 372,8 miljonit eurot ühtsest varuinstrumendist. Sügisel, kui maksete suuruse ja intressimäärade kohta on täpsemat teavet, saab seda summat täpsustada.

Kuna intressimäärad on oluliselt kõrgemad kui eeldati rahastamisvahendi vastuvõtmise ajal, kulub kogu 2020. aasta sügisel mitmeaastase finantsraamistiku määrusega Euroopa Liidu taasterahastu rahastamiskuludeks ettenähtud 14,9 miljardit eurot sellele, et tasuda mitmeaastase finantsraamistiku kehtivuse ajal nende summade intressikulud, mis laenatakse kuni 2023. aasta suveni, mistõttu kuni 2026. aastani tehtavate uute emissioonide kulude katmiseks jääks ainult ligikaudu 300 miljonit eurot. Kui eeldada, et kõik tagastamatud toetused makstakse 2026. aasta lõpuks välja, tekib käesoleva mitmeaastase finantsraamistiku kohase finantsplaneeringu (14,9 miljardit eurot) suhtes praeguse hinnangu kohaselt 17–27 miljardi euro suurune puudujääk. Selline kuluvahemik on saadud tundlikkusanalüüsiga, lähtudes erinevatest võimalikest intressimäärasuundumustest.

Kuna tegelike iga-aastaste väljamaksete osas valitseb suur ebakindlus, siis 2025.–2027. aasta finantsplaneeringut praegu ei muudeta, vaid sellega tegeletakse mitmeaastase finantsraamistiku läbivaatamise raames. Järgmises tabelis on esitatud mitmeaastase finantsraamistiku kolme viimase aasta ülekulude orienteeriv mõju aastate lõikes, tuginedes praegustele suundumustele.

miljonit eurot	2025	2026	2027
<i>Prognoositav ülekulu 2025.–2027. aastal võrreldes praeguse finantsplaneeringuga</i>	[3 500 – 5 750]	[5 000 – 8 000]	[6 500 – 10 700]

Haldustoetuse eelarvereval olevad 2024.–2027. aasta summad lähtuvad 2023. aasta tasemest ja vastavad tegelikele finantstehingute haldamise vajadustele.

Detsentraliseeritud asutused

Vastavalt komisjoni ettepanekule ELi ravimialaste õigusaktide läbivaatamise kohta on kavas laiendada Euroopa Ravimiameti volitusi, et parandada patsientide ja riiklike tervishoiusüsteemide juurdepääsu uuenduslikele ja taskukohastele ravimitele⁽¹⁾. Uute ülesannete täitmiseks vajab ravimiamet lisatöötajaid, ja seda kulu rahastatakse suures osas teenustasudest. Alates 2026. aastast ELi toetus suureneb, kuid selle võrra on kavas vähendada programmi „EL tervise heaks“ rahastamispaketti.

Tehakse ettepanek suurendada Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudile (EIGE) makstavat ELi toetust 2024. aastal ja sellel järgnevatel aastatel 0,380 miljoni euro võrra (võttes arvesse 2 % indekseerimist aastas), et katta ameti palgakulusid, mis tõusevad kiiresti Vilniuse paranduskoefitsiendi suurenemise tõttu.

Samuti on kavas suurendada sihtasutusele Eurofound makstavat ELi toetust 2024. aastal ja sellele järgnevatel aastatel 0,650 miljoni euro võrra (võttes arvesse 2 % indekseerimist aastas), et katta ameti palgakulusid, mis tõusevad kiiresti Dublini paranduskoefitsiendi suurenemise tõttu.

(¹) COM(2023) 193, 26.4.2023.

2.3. Rubriik 3 – Loodusvarad ja keskkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	0,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	- 0,070			
millest rakendusametid	0,070			
Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE)	0,005	- 1,298	- 1,639	- 1,396
millest toetuskulud	- 3,526			
millest tegevuskulud	3,708	- 1,298	- 1,639	- 1,396
millest rakendusametid	- 0,177			
Detsentraliseeritud asutused	- 1,040	1,298	1,638	1,396
Muud meetmed	- 2,363	0,471	0,594	0,721
Rubriigi 3 muudatused kokku	- 3,398	0,471	0,593	0,721
Uus varu	60,109	47,438	49,429	54,015
Varu erinevus	3,397	- 0,471	- 0,594	- 0,720

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 3 muudatused mõjutavad mõnevõrra 2024. aasta varu – see suureneb 3,4 miljoni euro võrra. Varu suureneb, kuna pisut vähenevad säästva kalapüügi partnerluslepingute (mis kuuluvad „Muude meetmete“ alla) vajadused.

Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE)

Programmide LIFE antakse väike summa ECHA 2022. aasta ülejäägist. Osa vahendeid paigutatakse toetuskulude eelarveridadel ümber tegevuskulude ridadele, tegevuskulude eelarverealt aga eraldatakse vahendeid teatavatele detsentraliseeritud asutustele, peamiselt Euroopa Keskkonnaametile (EEA).

Detsentraliseeritud asutused

Euroopa Keskkonnaameti vahendeid on kavas suurendada vastavalt komisjoni ettepanekutele uute raskeveokite CO₂ heite normide ⁽¹⁾ ja roheväidete direktiivi ⁽²⁾ kohta. EEA finantsplaneeringule lisatakse kokku 4,0 miljonit eurot. ELi toetuse suurendamine kehtib esimese ettepaneku puhul aastatel 2024–2027 ja teise ettepaneku puhul aastatel 2025–2027. Sama summa võrra vähendatakse programmi LIFE vahendeid.

Euroopa Kemikaaliameti keskkonnavalaste direktiivide ja rahvusvaheliste konventsioonide eelarvet on veidi muudetud põhjusel, et patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid käsitleva komisjoni määruse ettepaneku ⁽³⁾ finantsmõju on aasta võrra nihkunud – 2023. aastalt 2024. aastale. Sama summa võrra vähendatakse programmi LIFE rahastamispaketti.

⁽¹⁾ COM(2023) 88, 14.2.2023.

⁽²⁾ COM(2023) 166, 22.3.2023.

⁽³⁾ COM(2020) 798, 10.12.2020.

Muud meetmed

2024.–2027. aasta kohandused on tehtud vastavalt säästva kalapüügi partnerluslepingutest ja rahvusvaheliste piirkondlike kalandusorganisatsioonide liikmemaksudest tulenevate liidu rahaliste kohustuste praegusele tasemele.

2.4. Rubriik 4 – Ränne ja piirihaldus

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

RUBRIIK 4. Ränne ja piirihaldus	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond	0,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	1,300			
millest tegevuskulud	- 1,300			
Integreeritud piirihalduse fond – Piirihalduse ja viisade instrument	204,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	0,800			
millest tegevuskulud	203,200			
Detsentraliseeritud asutused	- 138,403	0,000	0,000	0,000
Rubriigi 4 muudatused kokku	65,597	0,000	0,000	0,000
Uus varu	123,294	37,360	51,496	46,540
Varu erinevus	88,402	0,000	0,000	0,000

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis 4 tehtavate muudatuste tulemusel suureneb 2024. aasta varu 88,4 miljoni euro võrra. Suurenemine saavutatakse peamiselt 2022. aasta ülejäägi sissenõudmisega detsentraliseeritud asutustelt, eelkõige Frontexilt. Seetõttu on 2024. aastal ELi eelarvest eraldatavate toetuste jaoks vaja vähem uusi assigneeringuid.

2024. aasta eelarveprojekti kohaselt vähendatakse 2024. aastal ELi eelarvest Frontexile antavat toetust 50 miljoni euro võrra ja antakse sama summa piirihalduse ja viisapoliitika rahastule, nii et varu suurus kokkuvõttes ei muutu. Samas suureneb ELi toetus Frontexile 2024. aastal ikkagi märkimisväärselt:

2024. aasta eelarveprojekti kohaselt suureneb piirihalduse ja viisapoliitika rahastu eelarve mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 alusel 154 miljoni euro võrra.

Detsentraliseeritud asutused

2025.–2027. aasta finantsplaneeringus ei muudeta ametitele rubriigist 4 antava ELi toetuse summat.

2.5. Rubriik 5 – Julgeolek ja kaitse

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

RUBRIIK 5. Julgeolek ja kaitse	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Euroopa Kaitsefond	- 260,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	0,475			
millest tegevuskulud	- 260,475			
Sõjaväeline liikuvus 2021–2027	0,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	0,029			
millest tegevuskulud	- 0,029			
Kaitsetööstuse tugevdamise instrument	343,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	p.m.			
millest tegevuskulud	343,000			
Lühiajaline kaitsevahend	- 83,000	0,000	0,000	0,000
millest tegevuskulud	- 83,000			
Detsentraliseeritud asutused	- 10,655			
Rubriigi 5 muudatused kokku	- 10,655	0,000	0,000	0,000
Uus varu	0,000	30,009	26,662	24,136
millest paindlikkusinstrument	300,178			
Varu erinevus	10,655	0,000	0,000	0,000

2024. aasta eelarveprojektiga mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis 5 tehtavad muudatused mõjutavad 2024. aasta varu, mis suureneb 10,7 miljoni euro võrra. See on tingitud ülejäägi sissenõudmisest detsentraliseeritud asutustelt, eelkõige Europolilt. Tehakse ettepanek võtta paindlikkusinstrumentide kasutusele kokku 300,2 miljonit eurot ning rahastada sellest kahte uut kaitsealgatust: nendest esimene on esitatud kaitsevaldkonna ühishangete lühiajalist rahastamisvahendit käsitlevas õigusaktis (EDIRPA) ja teist on käsitatud laskemoona tootmist toetavas õigusaktis (ASAP), mille ettepaneku komisjon esitas 3. mail 2023⁽¹⁾ ja mille puhul paindlikkusinstrumenti kasutamine oli ette nähtud juba komisjoni 2022. aasta juuli ettepanekus EDIRPA kohta. Nende kahe algatuse jaoks ei ole 2024. aasta järgseks ajaks kulukohustuste assigneeringuid ette nähtud ja seetõttu ei mõjuta need 2025.–2027. aasta finantsplaneeringut.

Detsentraliseeritud asutused

2025.–2027. aasta finantsplaneeringu rubriigis 5 ametitele ette nähtud ELI toetuses muudatusi ei ole.

(1) COM(2023) 237 final.

2.6. Rubriik 6 – Naabus ja maailm

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

RUBRIIK 6. Naabus ja maailm	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Humanitaarabi	0,000	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	1,187			
millest tegevuskulud	- 1,187			
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)	2,518	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	1,050			
millest tegevuskulud	1,468			
Ühinemiseelne abi (IPA III)	100,046	0,000	0,000	0,000
millest toetuskulud	7,995	8,067	8,141	8,216
millest tegevuskulud	92,051	- 8,067	- 8,141	- 8,216
Ukrainale antav makromajanduslik finantsabi+	5,000	0,000	0,000	0,000
millest tegevuskulud	5,000			
Muud meetmed	- 0,552	1,277	1,227	1,148
Komisjonile antud õigused ja erivolitused	0,399	- 1,065	0,975	- 1,005
Rubriigi 6 muudatused kokku	107,411	0,212	2,203	0,142
Uus varu	0,000	108,715	108,516	113,107
Varu erinevus	- 107,410	- 0,212	- 2,201	- 0,143

Rubriigi 6 2024. aasta eelarveprojekti kohaselt võetakse 2024. aasta allesjäänud varu (107,4 miljonit eurot) täielikult kasutusele. Seda kasutatakse peamiselt ühinemiseelset abi rahastamisvahendi (IPA III) assigneeringute suurendamiseks 100 miljoni euro võrra, et toetada Türgis olevaid Süüria põgenikke. 5 miljonit eurot eraldatakse 2024. aastal Ukrainale antava makromajandusliku finantsabi (MFA+) intressikulude osaliseks katmiseks. 2,5 miljonit eurot eraldatakse ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames uute missioonide käivitamiseks Armeenias ja Moldovas. Suurendatakse ka toetust humanitaarabi jaoks ning ühisele välis- ja julgeolekupoliitikale (ÜVJP), viimasele muu hulgas selleks, et konsolideerida ÜVJP sanktsioonide IT-vahend.

Ühise eraldisfondi (naabuspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ (NDICI – Gloaalne Euroopa), ühinemiseelne abi (IPA III) ja Euroopa tuumaohutuse rahastamisvahend (INSC)) rahastamine

Varasema välislaenu andmise volituse ning Euratomi ja makromajandusliku finantsabi varasemate laenu rahastamise vajadus on tehniliselt ajakohastatud finantsplaneeringuga võrreldes 2022. aasta lõpu seisuga suurenenud 405 miljoni euro võrra. Suurenemine on tingitud tagatiste kasutuselevõtust, välistegevuse tagatisfondist kaetud väljamakstud laenu portfelli arengust ja ühise eraldisfondi negatiivsest tootlusest 2022. aastal. Viimane tuleneb intressimäärade järsust tõusust, mis vähendas ühises eraldisfondis hoitavate võlakirjade väärtust.

Seda suurenemist tasakaalustab osaliselt Euroopa Kestliku Arengu Fond+ 2023. ja 2024. aasta vahendite vähendamine 295 miljoni euro võrra. Seda vähenemist kompenseeritakse aga 2025., 2026. ja 2027. aastal vastavatele geograafilistele eelarveridadelt, nii et naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“ ning ühinemiseelsest abist (IPA III) tehtavad eraldised püsivad kokkuvõttes kogu mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusajaks ettenähtud 10 miljardi euro tasemel.

Ülejäänud 109,5 miljonit eurot saadakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ asjaomaste geograafiliste programmide eelarvest (2023. ja 2025. aastal kokku 80 miljonit eurot), IPA III eelarvest (2025. aastal 26 miljonit eurot) ja tuumaohutusala koostöö rahastamisvahendi eelarvest (2024. ja 2025. aastal kokku 3 miljonit eurot).

Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ (NDICI – Globaalne Euroopa)

Muud muudatused lisaks eespool osutatud muudatustele eraldiste eelarvereaal tulenevad 2024.–2027. aasta üleilmsete probleemide eelarveridade ümberplaneerimisest vastavalt lubadusele eraldada ülemaailmsele AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fondile 2022.–2025. aastal 715 miljonit eurot. Need muudatused kokkuvõttes eelarvet ei mõjuta.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA III)

Selleks et katta heakskiidetud täistööajale taandatud töötajate arvule vastavad palgakulud ja IT-kulude suurenemisest tulenevad vajadused, suurendatakse eelarvea 15 01 01 01 „Ühinemiseelse abi instrumendi (IPA) toetuskulud“ assigneeringuid 2024. aastal ja kogu ülejäänud finantsplaneerimise perioodil 7,9 miljoni euro võrra. Tegevuseelarvea 15 02 02 01 „Ühinemiseks valmistumine – Investeerimine majanduskasvu ja tööhõivesse“ summat vähendatakse toetuskulude eelarvea suurendamise võrra.

Eelarvea 15 02 02 02 „Üleminek liidu õigusnormidele“ 2024.–2027. aasta finantsplaneeringut suurendatakse 5 miljoni euro võrra, mis vastab maaelu arendamiseks mõeldud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPARD) eraldiste vähendamise kompenseerimisele 2023. aastal. Summa kompenseeritakse tegevuskulude eelarvereaal 15 02 02 01 „Ühinemiseks valmistumine – Investeerimine majanduskasvu ja tööhõivesse“.

Muud meetmed ja komisjoni õigused

Muude meetmete finantsplaneeringu summasid suurendatakse seetõttu, et Ukraina rakkerühmaga tegevuse laienemine ning uutest seadusandlikest pakettidest tulenevate meetmete arvu suurenemine on suurendanud energiaühenduse (ENCO) sekretariaadi vajadusi.

Rubriigi „Komisjonile antud õigused ja erivolitused“ finantsplaneeringu summades esinevad erinevused tulenevad strateegilise hindamise ja auditite valdkonnas välistegevuse vahendite ümberkorraldamisega saavutatud kokkuhoiust ning teavitustegevuse vajaduste suurenemisest.

2.7. Rubriik 7. Euroopa avalik haldus

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

RUBRIIK 7. Euroopa avalik haldus	2024	2025	2026	2027
	Erinevus	Erinevus	Erinevus	Erinevus
Pensionid (kõik institutsioonid)	113,930	119,436	124,861	130,312
Euroopa koolid	13,443	17,232	21,352	25,792
Euroopa Parlament	11,196	128,986	164,498	142,841
Euroopa Ülemkogu	10,249	10,607	10,977	11,361
Komisjon (v.a pensionid ja Euroopa koolid)	80,202	80,331	113,811	99,894
Euroopa Kohus	- 5,999	- 2,039	- 2,516	- 2,279
Kontrollikoda	4,280	4,428	4,581	4,739
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	1,758	1,818	1,880	1,945
Regioonide Komitee	2,470	2,554	2,640	2,728
Euroopa ombudsman	0,225	0,233	0,241	0,250
Euroopa Andmekaitseinspektor	- 3,228	- 1,133	- 1,023	- 1,018
Euroopa välisteenistus	31,294	32,054	32,835	33,637
Rubriigi 7 muudatused kokku	259,820	394,507	474,137	450,202
Uus varu	0,000	- 299,727	- 392,793	- 306,272
<i>millest ühtne varuinstrument (artikli 11 lõike 1 punkt a)</i>	176,625	0,000	0,000	0,000
Varu erinevus võrreldes 2023. aasta eelarvega	- 83,194	- 394,505	- 474,136	- 450,202

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis 7 tehakse muudatusi, mille tõttu 2024. aasta varu väheneb 259,8 miljoni euro võrra, kuna kõrge inflatsioonitase ja püsivalt kõrged energiahinnad mõjutavad otseselt halduskulusid.

Lisakulude tõttu tuleb ühtsest varuinstrumendist kasutusele võtta 176,6 miljonit eurot. Kokkuvõttes jäävad rubriigi 7 halduskulud 2021.–2024. aastal siiski ülemäärade piiresse, mis on sellele rubriigile mitmeaastase finantsraamistiku määрусega kehtestatud, kuna rubriigi 7 kasutamata varu suurus oli 2021.–2022. aastal 467 miljonit eurot. Komisjon jälgib hoolikalt halduskulude vajaduse muutumist ning kavatses oktoobris kirjaliku muutmissetepanekuga eeldusi ajakohastada, eelkõige vastavalt mõjule, mida inflatsioon ja ostujõud avaldavad pensionidele ja institutsioonide palgakuludele.

Vastavat 2025.–2027. aasta finantsplaneeringut on 2024. aasta eelarveprojekti taotluse alusel ajakohastatud. Lähtestsenaariumina on kõigi institutsioonide 2025.–2027. aasta töötasukulu suurenemise prognoosimisel lähtutud 2024. aasta uuendatud baasist, mille puhul on arvesse võetud, et töötasude ajakohastamise prognoositav määr on 2023. aastal 4,4 %, 2024. aastal 3,4 % ning neile järgnevatel aastatel taas 2 %.

Kuna töötasude kohandamise peamised parameetrid on volatiilsed, on komisjon 2024. aasta eelarveprojekti koostanud konservatiivselt. Teatavasti on finantsplaneering suuresti sellest, millistest eeldustest kümne liikmesriigi inflatsioonimäära ja riigiteenistujate ostujõu arengu prognoosimisel lähtutakse. Eriti tugevalt võib finantsplaneeringut mõjutada arvesse võetavate eelduste kumuleerumine. Nii näiteks juhul, kui 2023. aastal oleks töötasude ajakohastamine Eurostati hiljutise hinnangu kohaselt -0,2 %, 2024. aastal pöörduks aga vähenemine kasvuks (+ 1,0 % võrreldes 2024. aasta eelarveprojektiga) ja seejärel oleks ajakohastamise määr taas 2 %, väheneks rubriigi 7 prognoositav vajadus ligikaudu 350 miljoni euro võrra aastas kogu programmitöö perioodi jooksul.

Allpool on kirjeldatud muid lähtestsenaariumi suhtes tehtavaid konkreetseid kohandusi institutsioonide kaupa (finantsmääruses määratletud tähenduses).

Komisjon

Komisjoni osas tingivad muudatusi peamiselt järgmised asjaolud.

– IT-kulude suurenemine aastatel 2023–2024 kajastab pidevat investeerimist IT-taristusse ja küberturvalisusesse, et digikeskkond oleks ka edaspidi turvaline ja vastupidav.

– Hoonetega seotud kulude erinevus tuleneb peamiselt sellest, et on oodata Luxembourgigi JMO-2 hoone üleandmisgraafiku muutumist, mis põhjustab viivitusi ja mille tõttu komisjon peab jätkama maksmist praeguste hoonete eest.

– *Euroopa Liidu Teataja* kulude suurenemine on tingitud tootmisviisi muutumisest turvalisuse kaalutlustel.

– Üldvahendite osas külmutatakse lähetuskulud 2023. aasta tasemel ning koosolekute ja komiteede kulusid vähendatakse 2023. aasta eelarvega võrreldes 15 %.

– Personali- ja muud halduskulud suurenevad, et tulla toime lisaülesannetega, mis tulenevad piiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (CBAM) rakendamise tsentraliseeritud juhtimismudeli rakendamisest vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusele.

Muud institutsioonid

Teiste institutsioonide puhul põhineb finantsplaneering 2024. aasta eelarvetaotlusel, mida komisjon on kohandanud. Nende puhul tulenevad peamised muutused võrreldes eelmise finantsplaneeringuga allpool kirjeldatud muudetud prognoosist.

— Euroopa Parlament: Lisaassigneeringud, mida on vaja seetõttu, et suurenevad investeeringud küberturvalisuse tagamiseks elluviidavatesse IT-projektidesse. Aastateks 2025–2027 prognoositakse ka hoonete kulude märkimisväärset suurenemist.

— Euroopa Ülemkogu ja nõukogu: Lisaassigneeringud, mis tulenevad nõukogu väiksemast kindlamääralise palgakulude vähendamisest ja mida on vaja juhul, kui õnnestub tõhustada värbamismenetlust, mis omakorda suurendaks täidetud ametikohtade määra.

— Euroopa Liidu Kohus: prognoosi on vähendatud, kuna 2024. aasta eelarveprojekti lähtealused on muutunud ja kontrollikoda ei taotlenud ametikohtade arvu suurendamist.

— Euroopa Andmekaitseinspektor: prognoosi on vähendatud, kuna 2024. aasta eelarveprojekti lähtealused on muutunud ja ametikohtade arvu suurendamist ei taotletud.

— Euroopa välissteenistus (EEAS): muudetud finantsplaneeringus on assigneeringuid suurendatud, kuna suurenevad delegatsioonide kulud kohalikele töötajatele.

3. LISAD

3.1. Ülevaade

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Rubriik	Eelarveprojekt 2024	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
RUBRIIK 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	20 132,850	19 795,561	20 170,649	20 578,308
Nõukogu otsused	837,536	976,618	1 148,487	969,874
Aastased meetmed	9,000	9,500	9,500	9,500
Detsentraliseeritud asutused	427,475	451,477	481,483	469,197
Õigused, erivolitused	24,492	24,981	26,881	25,974
Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	21 431,353	21 258,137	21 837,000	22 052,854
Finantsraamistiku ülemmäär	21 598,000	21 272,000	21 847,000	22 077,000
Varu	166,647	13,863	10,000	24,146
ALAMRUBRIIK 2A. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	64 665,196	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Aastased meetmed				
Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	64 665,196	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Finantsraamistiku ülemmäär	64 683,000	66 479,000	56 725,000	58 639,000
Varu	17,804	0,956	0,298	0,614
Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	9 540,669	7 631,005	8 876,190	10 600,446
Nõukogu otsused	34,286	34,971	35,671	36,197
Aastased meetmed	7,900	8,937	9,017	9,077
Detsentraliseeritud asutused	538,138	585,805	600,759	614,388
Õigused, erivolitused	193,175	197,406	199,273	200,740
Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	10 314,168	8 458,124	9 720,910	11 460,849
Finantsraamistiku ülemmäär	8 606,000	8 514,000	9 811,000	11 644,000
Paindlikkusinstrument	1 335,351			
Ühtne varuinstrument	372,817			
Varu		55,876	90,090	183,151
RUBRIIK 3. Loodusvarad ja keskkond				
- Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	57 112,413	57 210,559	56 979,887	57 196,250
- Aastased meetmed	162,782	168,805	172,181	175,625

Rubriik	Eelarveprojekt 2024	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
- Detsentraliseeritud asutused	97,456	104,798	105,653	108,710
- Õigused, erivolitused	16,240	26,400	24,850	22,400
- Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	57 388,891	57 510,562	57 282,571	57 502,985
millest turuga seotud kulud ja otsetoetused	40 602,078	40 664,928	40 690,227	40 650,795
EAGFile kuludeks eraldatav netosaldo (pärast EAGFi ja EAFRD vahelisi ümberpaigutusi)	40 603,000	40 665,000	40 691,000	40 651,000
EAGFi varu (pärast EAGFi ja EAFRD vahelisi ümberpaigutusi)	0,922	0,072	0,773	0,205
Finantsraamistiku ülemmäär	57 449,000	57 558,000	57 332,000	57 557,000
Varu	60,109	47,438	49,429	54,015
RUBRIIK 4. Ränne ja piirihaldus				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	2 645,262	2 858,369	2 695,168	2 784,057
Detsentraliseeritud asutused	1 251,444	1 491,272	1 568,336	1 634,402
Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	3 896,706	4 349,640	4 263,504	4 418,460
Finantsraamistiku ülemmäär	4 020,000	4 387,000	4 315,000	4 465,000
Varu	123,294	37,360	51,496	46,540
Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	1 893,253	1 764,132	1 937,655	2 182,965
Nõukogu otsused	136,924	145,150	153,155	172,188
Aastased meetmed				
Detsentraliseeritud asutused	251,140	280,390	293,608	301,439
Õigused, erivolitused	22,862	23,319	23,921	24,272
Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	2 304,178	2 212,991	2 408,338	2 680,864
Finantsraamistiku ülemmäär	2 004,000	2 243,000	2 435,000	2 705,000
Paindlikkusinstrument	300,178			
Varu		30,009	26,662	24,136
RUBRIIK 6. Naabrus ja maailm				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	15 156,054	14 504,123	13 931,110	14 481,961
Nõukogu otsused	497,853	509,696	525,078	541,004
Aastased meetmed	81,347	85,603	88,378	92,017
Õigused, erivolitused	94,747	95,863	100,919	102,912
Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed				
Kokku	15 830,000	15 195,285	14 645,484	15 217,893
Finantsraamistiku ülemmäär	15 830,000	15 304,000	14 754,000	15 331,000
Varu		108,715	108,516	113,107

Rubriik	Eelarveprojekt 2024	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
RUBRIIK 7. Euroopa avalik haldus				
Euroopa Koolid ja pensionid	2 812,625	2 956,935	3 098,422	3 236,273
- Pensionid (kõik institutsioonid)	2 565,464	2 697,507	2 826,087	2 950,388
- Euroopa koolid	247,161	259,429	272,335	285,885
Institutsioonide halduskulud	9 137,001	9 466,791	9 800,372	10 028,998
- Euroopa Parlament	2 354,856	2 505,576	2 590,728	2 649,970
- Euroopa Ülemkogu	676,843	696,460	716,682	737,529
- Komisjon (v.a pensionid ja Euroopa koolid)	4 221,446	4 321,963	4 495,347	4 615,612
- Euroopa Kohus	502,444	520,967	536,778	526,860
- Kontrollikoda	184,803	190,593	196,571	202,745
- Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	164,946	169,558	174,309	179,202
- Regioonide Komitee	121,878	125,343	128,913	132,591
- Euroopa Ombudsman	13,667	14,086	14,517	14,963
- Euroopa Andmekaitseinspektor	23,922	27,883	29,387	28,984
- Euroopa välisteenistus	872,196	894,363	917,140	940,543
Vahesumma: institutsioonide halduskulud	9 137,001	9 466,791	9 800,372	10 028,998
Vaheülemäär	9 006,000	9 219,000	9 464,000	9 786,000
Vahevaru		- 247,791	- 336,372	- 242,998
Kokku	11 949,625	12 423,727	12 898,793	13 265,272
Finantsraamistiku ülemäär	11 773,000	12 124,000	12 506,000	12 959,000
Ühtne varuinstrument	176,625			
Varu		- 299,727	- 392,793	- 306,272
Rubriik O. Väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid				
Aastased meetmed				
Kokku				
Varu				
Liidusisesed ja -välised solidaarsusmehhanismid (erivahendid)				
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid	259,466	1 412,342	267,929	272,287
Nõukogu otsused	1 301,395	1 328,423	1 355,991	1 384,111
Kokku	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Finantsraamistiku ülemäär	4 939,348	5 038,136	5 138,898	5 241,677
Varu	3 378,487	2 297,371	3 514,978	3 585,279
KÕIK KOKKU				

Rubriik	Eelarveprojekt 2024	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
RUBRIIK 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	21 431,353	21 258,137	21 837,000	22 052,854
RUBRIIK 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	74 979,363	74 936,168	66 445,612	70 099,235
RUBRIIK 3. Loodusvarad ja keskkond	57 388,891	57 510,562	57 282,571	57 502,985
RUBRIIK 4. Ränne ja piirihaldus	3 896,706	4 349,640	4 263,504	4 418,460
RUBRIIK 5. Julgeolek ja kaitse	2 304,178	2 212,991	2 408,338	2 680,864
RUBRIIK 6. Naabrus ja maailm	15 830,000	15 195,285	14 645,484	15 217,893
RUBRIIK 7. Euroopa avalik haldus	11 949,625	12 423,727	12 898,793	13 265,272
Rubriik O. Väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku				
Kokku	187 780,116	187 886,509	179 781,302	185 237,562
Ülemmäär	185 963,000	187 881,000	179 725,000	185 377,000
Paindlikkusinstrument	1 635,529			
Ühtne varuinstrument	549,442			
Varu	367,855	- 5,509	- 56,302	139,438
Liidusisesed ja -välised solidaarsusmehhanismid (erivahendid)	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Kõik kokku	189 340,977	190 627,274	181 405,222	186 893,960

3.2. Kokkuvõte programmide kaupa

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond					20 016,325	21 381,741	21 114,709	20 970,386	20 772,178	21 319,136	21 548,182
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					18 887,583	20 401,946	19 998,383	20 132,850	19 795,561	20 170,649	20 578,308
Teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“	co	(21-27)	86 123,000	87 469,527	11 507,554	12 240,157	12 352,890	12 812,089	12 593,620	12 855,593	13 107,624
Programm „InvestEU“	co	(21-27)	3 067,707	3 146,207	656,672	1 196,627	340,742	347,546	197,927	201,886	204,807
Euroopa ühendamise rahastu	co	(21-27)	20 733,457	20 415,368	2 848,053	2 844,815	2 998,019	2 699,785	2 839,697	3 040,379	3 144,620
Programm „Digitaalne Euroopa“	co	(21-27)	7 588,000	8 102,627	1 130,484	1 232,755	1 306,929	1 265,908	1 102,537	1 000,013	1 064,001
Ühtse turu programm, sh COSME, ISA ² , Euroopa statistika programm, tarbijate kaasamine finantsteenuste poliitika kujundamisse, finantsaruandlus, tervishoid, toit ja sööt ning tarbijaprogramm	co	(21-27)	4 208,041	4 325,989	583,126	687,602	602,820	602,250	610,234	619,396	620,561
Eli pettustevastase võitluse programm	co	(21-27)	181,207	181,207	24,053	24,369	24,850	25,506	26,351	27,402	28,676
Maksukoostöö (programm „Fiscalis“)	co	(21-27)	269,237	267,810	34,789	36,940	37,679	38,432	39,201	39,985	40,785
Tollikoostöö (programm „Toll“)	co	(21-27)	950,000	948,630	125,517	130,444	133,053	135,714	138,429	141,197	144,276
Euroopa kosmoseprogramm	co	(21-27)	14 880,000	14 390,002	1 977,335	2 008,237	2 045,101	2 088,270	2 051,215	2 095,099	2 124,745
Liidu turvalise ühenduvuse programm	pc	(23-27)		717,913			156,300	117,350	196,350	149,700	98,213
Nõukogu otsused					1 128,743	979,794	1 116,326	837,536	976,618	1 148,487	969,874

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Euratori teadus- ja koolitusprogramm	dc	(21-27)	1 382,000	1 978,347	264,749	269,700	276,477	281,236	287,838	293,809	304,538
Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)	pd	(21-27)	5 614,000	5 179,030	863,994	710,094	839,848	556,300	688,780	854,678	665,336
Tihevooreaktori täiendavad teadusprogrammid (2020–2023)	dc	(20-23)									
Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus					1 768,971	61 311,511	62 922,984	64 665,196	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					1 768,971	61 311,511	62 922,984	64 665,196	66 478,044	56 724,702	58 638,386
Ühtekuuluvusfond	co	(21-27)	48 026,156	50 159,725	1 458,801	7 939,837	7 755,914	8 447,967	8 726,639	7 765,600	8 064,965
Euroopa Sotsiaalfond (ESF)	co	(21-27)	98 499,618	96 333,902	71,373	15 942,741	16 774,496	16 782,762	17 221,984	14 545,742	14 994,804
Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	co	(21-27)	226 047,490	226 016,167	238,798	37 428,933	38 392,573	39 434,466	40 529,420	34 413,360	35 578,617
Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused					4 250,922	5 721,521	6 895,096	9 574,955	7 665,976	8 911,861	10 636,643
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					3 987,236	5 687,245	6 861,483	9 540,669	7 631,005	8 876,190	10 600,446
Taaste- ja vastupidavusrahastu	co	(21-27)									
Tehnilise toetuse vahend	co	(21-27)	864,000	864,406	116,364	118,692	121,065	123,486	125,956	128,476	130,367
Euro kaitsmine võltsimise eest (programm „Perikles IV“)	co	(21-27)	6,193	6,193	0,834	0,850	0,867	0,885	0,902	0,920	0,935
Liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU)	co	(21-27)	1 262,929	1 506,240	182,605	354,323	188,006	230,311	203,321	167,657	180,015
Programm „EL tervise heaks“	co	(21-27)	2 446,000	3 545,130	329,079	839,423	739,250	753,792	318,076	325,031	240,478
„Erasmus+“	co	(21-27)	24 574,000	25 402,007	2 663,016	3 405,740	3 668,525	3 736,132	3 663,316	3 857,953	4 407,325

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Euroopa solidaarsuskorpus	co	(21-27)	1 009,000	1 015,000	135,713	141,428	144,196	144,020	146,901	149,839	152,903
Programm „Loov Euroopa“	co	(21-27)	1 842,000	2 125,951	306,382	406,528	332,790	331,788	244,466	249,355	254,642
Õigusprogramm	co	(21-27)	298,974	299,277	46,696	43,627	42,225	41,791	41,750	41,743	41,445
Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm	co	(21-27)	641,705	1 019,938	98,914	214,902	215,282	214,963	92,200	92,163	91,514
Tööhõive ja sotsiaalne innovatsioon	co	(21-27)	761,581	714,903	102,632	87,982	93,500	93,500	110,280	112,499	114,510
Euroopa Liidu taasterahastu „NextGenerationEU“	co	(21-27)		16 685,228	5,000	73,750	1 315,775	3 870,000	2 683,836	3 750,554	4 986,313
Nõukogu otsused					263,686	34,276	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
Toetus Küprose türgi kogukonnale	dc	(21-27)	193,037	241,000	31,986	34,276	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
Erakorralise toetuse rahastamisvahend	dc	(21-27)		231,700	231,700						
Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond					56 564,848	56 429,276	57 002,037	57 112,413	57 210,559	56 979,887	57 196,250
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					56 564,848	56 429,276	57 002,037	57 112,413	57 210,559	56 979,887	57 196,250
Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	co	(21-27)	290 533,954	284 040,552	40 371,454	40 368,859	40 692,211	40 602,078	40 664,928	40 690,227	40 650,795
Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD)	co	(21-27)	87 998,317	94 222,390	15 341,490	12 727,699	12 934,677	13 155,810	13 225,960	13 331,661	13 505,093
Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)	co	(21-27)	6 108,000	6 081,881	109,097	1 134,166	1 102,825	1 069,716	981,866	835,922	848,290
Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE)	co	(21-27)	5 432,000	5 447,603	738,827	755,545	756,123	744,950	773,814	816,728	861,616
Õiglase ülemineku fond	co	(21-27)	8 452,844	8 452,844	3,980	1 443,006	1 466,201	1 489,860	1 513,992	1 255,349	1 280,456

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodav avaliku sektori laenurahastu	co	(21-27)	250,000	250,000			50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus					786,627	2 293,122	2 552,373	2 645,262	2 858,369	2 695,168	2 784,057
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					786,627	2 293,122	2 552,373	2 645,262	2 858,369	2 695,168	2 784,057
Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond	co	(21-27)	9 882,000	10 140,139	497,581	1 398,690	1 454,621	1 500,715	1 785,704	1 705,635	1 797,192
Integreeritud piirihalduse fond – Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend	co	(21-27)	5 241,000	5 468,432	153,566	756,242	956,798	1 000,773	926,016	839,952	835,083
Integreeritud piirihalduse fond – Tollikontrolli seadmete rahastamisvahend	co	(21-27)	1 006,407	1 006,407	135,480	138,190	140,953	143,773	146,648	149,581	151,782
Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse					1 384,465	1 574,411	1 863,811	2 030,177	1 909,282	2 090,809	2 355,153
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					1 242,760	1 431,572	1 737,772	1 893,253	1 764,132	1 937,655	2 182,965
Sisejulgeolekufond	co	(21-27)	1 931,000	1 887,996	70,000	254,128	309,858	314,886	334,657	319,097	285,371
Euroopa Kaitsefond	co	(21-27)	7 953,000	7 293,001	945,698	945,701	945,701	638,027	1 072,166	1 246,307	1 499,402
Kaitsetööstuse tugevdamise instrument	pc	(23-25)	500,000	343,000				343,000			
Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend	pc	(22-27)	500,000	417,000			157,028	259,972			
Sõjaväeline liikuvus 2021–2027	co	(21-27)	1 690,612	1 749,112	227,062	231,744	295,186	241,367	246,309	251,251	256,193
Liidu turvalise ühenduvuse programm	pc	(23-27)		500,000			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
Nõukogu otsused					141,705	142,839	126,039	136,924	145,150	153,155	172,188

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Tuumarajatiste dekomisjoneerimine (Leedu)	dc	(21-27)	552,000	552,000	72,500	98,900	68,800	74,600	74,700	80,100	82,400
Tuumaohutus ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine (sh Bulgaarias ja Slovakkias)	dc	(21-27)	466,000	466,000	69,205	43,939	57,239	62,324	70,450	73,055	89,788
Rubriik 6. Naabrus ja maailm					16 919,973	17 525,793	17 040,481	15 653,907	15 013,819	14 456,187	15 022,964
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					16 463,156	17 056,503	16 558,706	15 156,054	14 504,123	13 931,110	14 481,961
Naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend – Globaalne Euroopa	co	(21-27)	79 461,700	79 935,970	12 411,293	12 622,290	12 250,770	11 373,889	10 700,883	10 051,959	10 524,884
Humanitaarabi	co	(21-27)	11 569,156	13 230,931	2 168,060	2 441,774	1 776,864	1 660,704	1 693,582	1 727,497	1 762,450
Ühinemiseelne abi (IPA III)	co	(21-27)	14 161,541	14 829,711	1 883,803	1 992,439	2 531,071	2 116,460	2 059,657	2 101,653	2 144,626
Makromajanduslik finantsabi+ Ukrainale	pc	(23-27)		5,000				5,000			
Liidu turvalise ühenduvuse programm	pc	(23-27)		150,000					50,000	50,000	50,000
Nõukogu otsused					456,817	469,290	481,775	497,853	509,696	525,078	541,004
Euroopa tuumaohutuse rahastamisvahend	dc	(21-27)	300,000	300,000	37,620	38,580	39,930	41,760	44,100	47,160	50,850
Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP)	dc	(21-27)	2 678,725	2 681,512	352,197	361,746	371,817	384,664	392,739	403,604	414,746
Ülemeremaad ja -territooriumid (ÜMTd) (sh Gröönimaa)	dc	(21-27)	500,000	500,000	67,000	68,964	70,028	71,429	72,857	74,314	75,408
Rubriik 7. : Euroopa avalik haldus					10 442,813	10 783,163	11 313,120	11 949,625	12 423,727	12 898,793	13 265,272
Nõukogu otsused					10 442,813	10 783,163	11 313,120	11 949,625	12 423,727	12 898,793	13 265,272

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Euroopa Koolid ja pensionid					2 412,488	2 419,246	2 567,519	2 812,625	2 956,935	3 098,422	3 236,273
Pensionid (kõik institutsioonid)	dc	(21-27)		17 799,226	2 214,957	2 202,828	2 341,995	2 565,464	2 697,507	2 826,087	2 950,388
Euroopa koolid	dc	(21-27)		1 704,283	197,531	216,418	225,524	247,161	259,429	272,335	285,885
Institutsioonide halduskulud					8 030,325	8 363,917	8 745,600	9 137,001	9 466,791	9 800,372	10 028,998
Euroopa Parlament	dc	(21-27)		16 571,251	2 062,870	2 160,911	2 246,340	2 354,856	2 505,576	2 590,728	2 649,970
Euroopa Ülemkogu	dc	(21-27)		4 681,283	594,387	611,474	647,909	676,843	696,460	716,682	737,529
Komisjon (v.a pensionid ja Euroopa koolid)	dc	(21-27)		29 318,059	3 724,183	3 879,829	4 059,679	4 221,446	4 321,963	4 495,347	4 615,612
Euroopa Kohus	dc	(21-27)		3 484,884	444,003	467,854	485,978	502,444	520,967	536,778	526,860
Kontrollikoda	dc	(21-27)		1 265,635	153,722	162,141	175,060	184,803	190,593	196,571	202,745
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	dc	(21-27)		1 144,259	145,025	152,452	158,768	164,946	169,558	174,309	179,202
Regioonide Komitee	dc	(21-27)		841,568	106,741	109,977	116,125	121,878	125,343	128,913	132,591
Euroopa Ombudsman	dc	(21-27)		94,698	12,323	12,097	13,045	13,667	14,086	14,517	14,963
Euroopa Andmekaitseinspektor	dc	(21-27)		172,535	19,463	20,266	22,630	23,922	27,883	29,387	28,984
Euroopa välisteenistus	dc	(21-27)		5 998,832	767,608	786,915	820,067	872,196	894,363	917,140	940,543
Rubriik O: Väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku											
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid											
Innovation Fund	pc	(20-27)									
Liidusisesed ja -välised solidaarsusmehhanismid (erivahendid)					2 723,439	2 218,734	2 855,153	1 560,861	2 740,765	1 623,920	1 656,398
Kaasotsustamismenetluse teel otsustatud programmid					2 682,663	2 218,734	1 580,256	259,466	1 412,342	267,929	272,287

Rubriik	Liik	Ajavahe- mik	Lähte- summa (*)	Kogu- summa (**)	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarvepro- jekt	Finantspla- neering 2025	Finantspla- neering 2026	Finantspla- neering 2027
Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond (EGF)	co	(21-27)		1 451,367	181,338	201,332	205,359	209,466	213,656	217,929	222,287
Solidaarsus-ja hädaabireserv – ettemaksed Euroopa Liidu Solidaarsusfondist (ELSF)	co	(21-27)		1 771,875	803,392	718,483	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
Brexitiga kohanemise reserv	co	(21-27)		5 470,435	1 697,933	1 298,919	1 324,897		1 148,686		
Nõukogu otsused					40,776		1 274,897	1 301,395	1 328,423	1 355,991	1 384,111
Solidaarsus- ja hädaabireserv	pd	(21-27)		6 685,593	40,776		1 274,897	1 301,395	1 328,423	1 355,991	1 384,111
<p>(*) Lähtesumma. Õiguslik alus: kaasotsustatavate programmide puhul vastab see õiguslikus aluses sätestatud lähtesummale; mitte-kaasotsustatavate põhiõigusaktide puhul vastab see summale finantssselgituses.</p> <p>(**) Kogusumma kogu ajavahemiku jooksul. Kogusumma hõlmab vaid asjaomase programmi ajavahemikku.</p> <p>Selgitus. Veerg C: co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek.</p>											

3.3. Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
KOKKU RUBRIIK 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond					20 817,319	21 845,079	21 595,057	21 431,353	21 258,137	21 837,000	22 052,854
01	Teadusuuringud ja innovatsioon				12 646,069	13 236,771	13 496,916	13 649,624	13 570,238	14 004,080	14 077,498
01 01	Teadusuuringute ja innovatsiooni teemavaldkonna haldustoetuskulud				796,505	825,233	878,610	928,921	967,812	987,954	1 005,308
01 01 01	Programmi „Euroopa horisont“ toetuskulud				681,931	711,120	763,601	813,168	852,110	867,894	883,340
01 01 01 01	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavate ametnike ja ajutiste töötajatega seotud kulud - Kaudne teadustegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	152,101	149,439	169,435	176,045	184,879	188,654	183,432
01 01 01 02	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavad koosseisuvälised töötajad — Kaudne teadustegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	44,499	41,549	47,975	50,540	53,301	54,390	52,884
01 01 01 03	Programmi „Euroopa horisont“ muud juhtimiskulud — Kaudne teadustegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	64,445	75,313	83,874	84,432	118,095	119,741	142,847
01 01 01 11	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavate ametnike ja ajutiste töötajatega seotud kulud – Otsene teadustegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	149,135	151,373	155,843	173,348	181,440	187,341	189,580
01 01 01 12	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavad koosseisuvälised töötajad — Otsene teadustegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	35,361	35,892	36,430	39,037	40,208	41,414	42,657
01 01 01 13	Programmi „Euroopa horisont“ muud juhtimiskulud — Otsene teadustegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	52,400	53,186	51,784	63,334	59,285	56,450	57,296

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
01 01 01 71	Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	HORIZONEU	co	(21-27)	53,968	57,458	58,383	58,954	54,769	55,442	51,969
01 01 01 72	Euroopa Teadusuuringute Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	HORIZONEU	co	(21-27)	76,756	90,365	97,157	102,628	90,564	93,420	90,965
01 01 01 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	HORIZONEU	co	(21-27)	14,691	16,227	17,464	21,015	24,674	25,951	26,904
01 01 01 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	HORIZONEU	co	(21-27)	13,047	13,413	14,884	14,153	14,621	14,996	15,110
01 01 01 76	Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEde Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	HORIZONEU	co	(21-27)	25,527	26,905	30,373	29,682	30,275	30,093	29,696
01 01 02	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi toetuskulud				107,714	107,001	107,289	107,456	107,678	111,937	113,681
01 01 02 01	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi rakendavate ametnike ja abijate töötajatega seotud kulud — Kaudne teadustegevus	EURATOM	dc	(21-27)	6,613	6,736	7,433	7,700	7,743	7,899	8,187

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
01 01 02 02	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi rakendavate koosseisuväliste töötajatega seotud kulud — Kaudne teadustegevus	EURATOM	dc	(21-27)	0,271	0,276	0,314	0,321	0,328	0,334	0,346
01 01 02 03	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi muud juhtimiskulud — Kaudne teadustegevus	EURATOM	dc	(21-27)	1,846	1,880	1,560	1,453	1,625	1,658	1,718
01 01 02 11	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi rakendavate ametnike ja ajutiste töötajatega seotud kulud — Otsene teadustegevus	EURATOM	dc	(21-27)	58,081	56,277	56,477	55,277	55,277	56,277	57,277
01 01 02 12	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi rakendavate koosseisuväliste töötajatega seotud kulud — Otsene teadustegevus	EURATOM	dc	(21-27)	10,664	10,455	10,455	10,455	10,455	10,455	10,455
01 01 02 13	Euratori teadus- ja koolitusprogrammi muud juhtimiskulud — Otsene teadustegevus	EURATOM	dc	(21-27)	30,239	31,377	31,050	32,250	32,250	35,314	35,697
01 01 03	Rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITERi projekt) toetuskulud				6,861	7,112	7,720	8,297	8,024	8,123	8,287
01 01 03 01	ITERi projekti rakendavate ametnike ja ajutiste töötajatega seotud kulud	ITER	pd	(21-27)	5,205	5,409	5,822	6,120	5,803	5,919	6,038
01 01 03 02	ITERi projekti rakendavad koosseisuvälised töötajad	ITER	pd	(21-27)	0,196	0,203	0,215	0,244	0,219	0,223	0,227

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
01 01 03 03	ITERi projekti muud juhtimiskulud	ITER	pd	(21-27)	1,460	1,500	1,683	1,933	2,002	1,981	2,022
01 02	Programm „Euroopa horisont“				10 825,624	11 529,037	11 589,289	11 998,921	11 741,510	11 987,699	12 224,284
01 02 01	Tipptasemel teadus (I sammas)				2 915,672	3 265,815	3 311,552	3 384,960	3 237,589	3 329,610	3 399,645
01 02 01 01	Euroopa Teadusnõukogu	HORIZONEU	co	(21-27)	1 847,150	2 112,328	2 126,151	2 164,231	2 066,472	2 132,801	2 175,127
01 02 01 02	Marie Skłodowska-Curie meetmed	HORIZONEU	co	(21-27)	796,621	851,027	874,131	891,755	868,547	888,151	908,733
01 02 01 03	Teadustaristu	HORIZONEU	co	(21-27)	271,901	302,460	311,271	328,974	302,570	308,657	315,786
01 02 02	Üleilmsed probleemid ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime (II sammas)				5 825,123	6 058,492	6 068,067	6 398,093	6 328,299	6 432,334	6 553,696
01 02 02 10	Tervise teemavaldkond	HORIZONEU	co	(21-27)	625,814	605,259	536,130	650,549	594,473	682,690	825,545
01 02 02 11	Tervise teemavaldkond — Uuendusliku tervishoiu algatuse ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	100,455	150,905	201,391	176,591	221,976	202,295	141,227
01 02 02 12	Tervise teemavaldkond — Ülemaailmse tervisealgatuse EDCTP3 ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	33,336	69,630	133,694	144,172	186,911	149,474	78,480
01 02 02 20	Kultuuri, loovuse ja kaasava ühiskonna teemavaldkond	HORIZONEU	co	(21-27)	168,097	258,071	263,019	298,613	194,255	194,550	197,484
01 02 02 30	Ühiskonna tsiviiljulgeoleku teemavaldkond	HORIZONEU	co	(21-27)	238,315	202,756	164,234	204,321	179,643	151,561	142,786
01 02 02 31	Ühiskonna tsiviiljulgeoleku teemavaldkond — Küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus	HORIZONEU	co	(21-27)							

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
01 02 02 40	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	HORIZONEU	co	(21-27)	1 284,452	1 287,262	1 073,294	1 174,980	1 206,074	1 337,610	1 386,006
01 02 02 41	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond — Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühissetevõte (EuroHPC)	HORIZONEU	co	(21-27)	117,464	122,941	122,391	125,228	131,438	134,082	136,778
01 02 02 42	Kiipide ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	210,000	250,000	506,097	518,806	490,500	329,900	326,227
01 02 02 43	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond — Nutivõrkude ja -teenuste ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	121,128	121,529	131,204	127,335	130,150	130,900	127,421
01 02 02 50	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	HORIZONEU	co	(21-27)	1 210,435	1 290,578	1 108,862	1 288,843	1 048,780	1 420,715	1 222,509
01 02 02 51	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond — Ühtse Euroopa taeva lennujuhtimise uurimisprogrammi arendav kolmas ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	40,000	86,281	86,511	91,089	93,794	93,871	101,390
01 02 02 52	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond — Keskkonnahoidliku lennunduse ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	229,925	150,583	231,570	148,885	425,557	133,814	375,363
01 02 02 53	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond — Euroopa raudtee ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	73,000	90,590	91,734	103,995	94,000	80,000	59,000
01 02 02 54	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond — Saastevaba vesiniku ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	150,000	150,000	195,179	116,986	96,375	133,987	149,301
01 02 02 60	Toidu, biomajanduse, loodusvarade, põllumajanduse ja keskkonna teemavaldkond	HORIZONEU	co	(21-27)	1 119,808	1 011,750	1 042,612	1 050,697	1 052,510	1 074,153	1 093,426

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
01 02 02 61	Toidu, biomajanduse, loodusvarade, põllumajanduse ja keskkonna teemavaldkond — Bioressursipõhise ringmajandusega Euroopa ühissetevõte	HORIZONEU	co	(21-27)	71,130	178,490	147,800	144,173	148,530	148,910	156,400
01 02 02 70	Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmed väljaspool tuumaenergiavaldkonda	HORIZONEU	co	(21-27)	31,763	31,867	32,345	32,830	33,334	33,822	34,352
01 02 03	Innovaatiline Euroopa (III sammas)				1 524,667	1 598,358	1 619,435	1 660,356	1 633,462	1 663,419	1 701,926
01 02 03 01	Euroopa Innovatsiooninõukogu	HORIZONEU	co	(21-27)	1 120,602	1 140,759	1 159,787	1 166,817	1 170,807	1 216,826	1 245,637
01 02 03 02	Euroopa innovatsiooni ökosüsteemid	HORIZONEU	co	(21-27)	56,614	73,351	67,631	84,133	76,406	52,675	54,182
01 02 03 03	Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)	HORIZONEU	co	(21-27)	347,451	384,248	392,016	409,406	386,249	393,919	402,107
01 02 04	Osalemise laiendamine ning Euroopa teadusruumi tugevdamine				444,911	465,896	432,580	441,785	427,925	435,830	445,187
01 02 04 01	Osalemise laiendamine ja tippasemel teadmiste levitamine	HORIZONEU	co	(21-27)	365,989	385,001	382,680	391,704	388,396	398,447	407,630
01 02 04 02	Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemi ümberkujundamine ja tugevdamine	HORIZONEU	co	(21-27)	78,922	80,895	49,900	50,081	39,529	37,384	37,558
01 02 05	Horisontaalne operatiivtegevus	HORIZONEU	co	(21-27)	115,251	140,475	157,656	113,727	114,235	126,505	123,830
01 03	Euratomi teadus- ja koolitusprogramm				157,035	162,700	169,188	173,780	180,160	181,872	190,857

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
01 03 01	Tuumasünteesiuringud ja tuumasünteesi arendamine	EURATOM	dc	(21-27)	101,864	106,294	110,561	113,764	118,144	116,268	122,436
01 03 02	Tuumalaõhustamine, tuumaohutus ja kiirguskaitse (kaudsed meetmed)	EURATOM	dc	(21-27)	46,253	48,276	50,497	51,960	53,960	53,103	55,921
01 03 03	Teadusuuringute Ühiskeskuse otsemeetmed tuumaenergiavaldkonnas	EURATOM	dc	(21-27)	8,918	8,130	8,130	8,055	8,055	12,500	12,500
01 04	Rahvusvaheline katsetermotuumareaktor (ITER)				857,133	702,982	832,129	548,002	680,756	846,555	657,049
01 04 01	ITERi rajatiste ehitamine, käitamine ja kasutamine — ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte	ITER	pd	(21-27)	857,133	702,982	832,129	548,002	680,756	846,555	657,049
01 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed				9,772	16,819	27,700				
01 20 03	Muud meetmed										
01 20 03 01	Terasealane teadusprogramm		dc								
01 20 03 02	Sõealane teadusprogramm		dc								
01 20 03 03	Teenuste osutamine ja töö kolmandate isikute nimel — Teadusuuringute Ühiskeskus		dc								
01 20 03 04	Liidu poliitika konkurentsipõhine teaduslik ja tehniline toetamine — Teadusuuringute Ühiskeskus		dc								

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
01 20 03 05	Tihevooreaktori käitamine – tihevooreaktorit käsitlev täiendav teadusprogramm	HFR_20_23	dc	(20-23)							
02	Euroopa strateegilised investeeringud				5 238,694	5 509,182	4 882,745	4 551,178	4 382,419	4 491,406	4 666,566
02 01	Euroopa strateegiliste investeeringute teemavaldkonna haldustoetuskulud				27,556	33,850	38,188	39,512	42,747	43,433	43,846
02 01 10	Programmi InvestEU toetuskulud	INVESTEU	co	(21-27)	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
02 01 21	Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Transport				8,316	8,081	9,726	10,068	9,555	9,561	9,566
02 01 21 01	Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Transport	CEF	co	(21-27)	1,600	2,040	2,081	2,122	2,165	2,208	2,252
02 01 21 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Euroopa ühendamise rahastu transpordiharust makstav rahaline toetus	CEF	co	(21-27)	6,716	6,041	7,646	7,946	7,390	7,353	7,314
02 01 22	Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Energeetika				4,181	4,799	5,030	5,040	5,118	5,197	5,276
02 01 22 01	Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Energeetika	CEF	co	(21-27)	1,800	1,836	1,873	2,039	1,948	1,987	2,027

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
02 01 22 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Euroopa ühendamise rahastu energeetikaharust makstav rahaline toetus	CEF	co	(21-27)	2,381	2,963	3,157	3,001	3,169	3,209	3,249
02 01 23	<i>Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Digitaalvaldkond</i>				3,681	4,097	5,412	5,589	6,156	6,279	6,405
02 01 23 01	Euroopa ühendamise rahastu toetuskulud — Digitaalvaldkond	CEF	co	(21-27)	1,000	1,020	1,040	1,061	1,082	1,104	1,126
02 01 23 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Euroopa ühendamise rahastu digitaalvaldkonna harust makstav rahaline toetus	CEF	co	(21-27)	2,681	3,077	4,372	4,528	5,074	5,175	5,279
02 01 30	<i>Programmi Digitaalne Euroopa toetuskulud</i>				10,098	15,873	17,020	17,814	20,918	21,396	21,599
02 01 30 01	Programmi Digitaalne Euroopa toetuskulud	DIGITALEU	co	(21-27)	10,098	11,701	9,562	12,035	14,450	14,454	14,166
02 01 30 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Programmist Digitaalne Euroopa makstav rahaline toetus	DIGITALEU	co	(21-27)		4,173	7,458	5,778	6,468	6,942	7,432
02 01 40	<i>Muude meetmete toetuskulud</i>				0,280						

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
02 01 40 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Taastuenergia rahastamismehhanismist makstav rahaline toetus		co		0,280						
02 02	InvestEU fond				655,672	1 195,627	339,742	346,546	196,927	200,886	203,807
02 02 01	<i>InvestEU fondi tagatis</i>	INVESTEU	co	(21-27)							
02 02 02	<i>ELi tagatis InvestEU fondilt — Maksed ühisesse eraldisfondi</i>	INVESTEU	co	(21-27)	637,555	1 163,727	339,742	294,046	144,427	148,386	153,724
02 02 03	<i>InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaal ja kaasnevad meetmed</i>	INVESTEU	co	(21-27)	18,117	31,900		52,500	52,500	52,500	50,083
02 03	Euroopa ühendamise rahastu				2 831,874	2 827,838	2 977,851	2 679,088	2 818,868	3 019,342	3 123,373
02 03 01	<i>Euroopa ühendamise rahastu — Transport</i>	CEF	co	(21-27)	1 774,330	1 790,569	1 842,814	1 717,182	1 755,079	1 842,410	1 898,844
02 03 02	<i>Euroopa ühendamise rahastu — Energeetika</i>	CEF	co	(21-27)	783,150	792,508	851,372	880,367	843,607	860,163	877,326
02 03 03	<i>Euroopa ühendamise rahastu — Digitaalvaldkond</i>				274,395	244,762	283,665	81,539	220,181	316,768	347,204
02 03 03 01	Euroopa ühendamise rahastu — Digitaalvaldkond	CEF	co	(21-27)	174,395	244,762	283,665	81,539	210,181	286,768	287,204
02 03 03 02	Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötuse ühissetevõte (EuroHPC)	CEF	co	(21-27)	100,000				10,000	30,000	60,000
02 04	Digitaalse Euroopa programm				1 120,386	1 216,882	1 289,909	1 248,095	1 081,618	978,617	1 042,402

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
02 04 01	Küberturvalisus				234,552	261,912	203,420	241,864	140,058	140,315	139,299
02 04 01 10	Küberturvalisus	DIGITALEU	co	(21-27)	194,575	50,778	24,362	30,596	18,638	18,638	17,175
02 04 01 11	Euroopa küberturvalisuse tööstuse, tehnoloogia ja teaduse pädevuskeskus	DIGITALEU	co	(21-27)	39,978	211,134	179,058	211,268	121,420	121,677	122,124
02 04 02	Kõrgjõudlusega andmetöötlus				317,407	357,593	343,813	96,965	220,605	296,445	331,606
02 04 02 10	Kõrgjõudlusega andmetöötlus	DIGITALEU	co	(21-27)	65,504	61,513	16,233	20,529	17,407	16,223	10,022
02 04 02 11	Kõrgjõudlusega andmetöötluse ühissetevõtte (EuroHPC)	DIGITALEU	co	(21-27)	251,903	296,080	327,580	76,436	203,198	280,222	321,584
02 04 03	Tehisintellekt	DIGITALEU	co	(21-27)	330,840	333,568	226,317	295,067	180,536	166,402	212,788
02 04 04	Oskused	DIGITALEU	co	(21-27)	83,433	91,948	66,903	64,892	50,378	50,277	53,507
02 04 05	Kasutuselevõtt				154,154	171,861	162,579	118,722	120,554	123,508	128,673
02 04 05 01	Kasutuselevõtt	DIGITALEU	co	(21-27)	134,380	142,242	138,789	93,252	94,102	96,074	100,652
02 04 05 02	Kasutuselevõtt/koostalitlusvõime	DIGITALEU	co	(21-27)	19,774	29,619	23,790	25,471	26,452	27,433	28,022
02 04 06	Pooljuhid						286,878	430,584	369,488	201,670	176,528
02 04 06 10	Pooljuhid – InvestEU kiibifond	DIGITALEU	co	(21-27)			35,000	30,000	30,000	30,000	
02 04 06 11	Pooljuhid – Kiipide ühissetevõtte	DIGITALEU	co	(21-27)			251,878	400,584	339,488	171,670	176,528
02 10	Detsentraliseeritud asutused				189,391	205,924	205,419	213,446	217,277	222,248	227,163

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
02 10 01	<i>Euroopa Liidu Lennundusohutusamet (EASA)</i>	EASA	ag		38,900	37,325	43,230	44,382	43,811	44,664	45,535
02 10 02	<i>Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA)</i>	EMSA	ag		80,334	82,697	85,538	88,999	90,624	92,694	94,512
02 10 03	<i>Euroopa Liidu Raudteeamet (ERA)</i>	ERA	ag		27,002	26,164	27,349	28,564	28,526	29,096	29,678
02 10 04	<i>Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet (ENISA)</i>	ENISA	ag		21,669	37,893	24,155	24,676	25,440	25,937	26,443
02 10 05	<i>Elektroonilise Side Euroopa Reguleerivate Asutuste Ühendatud Ameti Büroo</i>	BEREC	ag		7,250	7,338	7,647	7,819	8,008	8,168	8,332
02 10 06	<i>Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER)</i>	ACER	ag		14,236	14,507	17,500	19,005	20,869	21,688	22,663
02 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed				413,815	29,060	31,636	24,492	24,981	26,881	25,974
02 20 03	Muud meetmed				371,883		3,500				
02 20 03 01	Euroopa Investeeringufond — Märgitud kapitali aktsiate sissemaks rahastamine		dc		371,883						
02 20 03 02	Euroopa Investeeringufond — Märgitud kapitali sissenõutav osa		dc								
02 20 03 03	Tuumaohutus — Koostöö Euroopa Investeeringupangaga		dc								
02 20 03 04	Liidu taastuvenergia rahastamismehhanism		co								

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
02 20 03 05	Digiteenuste õigusakt – Väga suurte digiplatvormide üle järelevalve teostamine		dc				3,500				
02 20 04	Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed				24,907	22,198	24,011	24,492	24,981	26,881	25,974
02 20 04 01	Euroopa transpordipoliitika, transpordi turvalisuse ja reisijaõiguste toetusmeetmed, sh teabevahetusmeetmed		Tp		14,352	12,750	14,433	14,722	15,016	16,716	15,623
02 20 04 02	Euroopa energiapoliitika toetusmeetmed ja energia siseturg		Tp		7,240	6,500	6,630	6,763	6,898	7,036	7,177
02 20 04 03	Liidu tegevuspõhimõtete määramine ja rakendamine elektroonilise side valdkonnas		Tp		3,315	2,948	2,948	3,007	3,067	3,129	3,175
03	Ühtne turg				899,253	1 022,589	939,232	946,468	978,006	1 013,638	1 002,205
03 01	Ühtse turu teemavaldkonna haldustoetuskulud				27,651	25,555	28,196	29,548	29,464	29,374	29,283
03 01 01	Ühtse turu programmi toetuskulud				27,051	24,955	27,596	28,948	28,864	28,774	28,683
03 01 01 01	Ühtse turu programmi toetuskulud	SINGLEMKT	co	(21-27)	12,879	12,434	13,710	13,768	13,975	14,194	14,429

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
03 01 01 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Ühtse turu programmist makstav rahaline toetus	SINGLEMKT	co	(21-27)	1,709	1,674	1,613	2,897	2,854	2,809	2,762
03 01 01 76	Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEde Rakendusamet — Ühtse turu programmist makstav rahaline toetus	SINGLEMKT	co	(21-27)	12,462	10,848	12,273	12,283	12,035	11,771	11,492
03 01 02	Programmi „Fiscalis“ toetuskulud	FISCALIS	co	(21-27)	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
03 01 03	Programmi „Toll“ toetuskulud	CUSTOMS	co	(21-27)	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300	0,300
03 02	Ühtse turu programm				556,075	662,646	575,224	573,302	581,370	590,622	591,878
03 02 01	Siseturu tõhustamine				79,069	74,104	74,386	76,926	77,018	77,409	76,122
03 02 01 01	Kaupade ja teenuste siseturu toimimine ja selle arendamine	SINGLEMKT	co	(21-27)	35,824	25,008	24,418	26,568	26,203	26,192	24,492
03 02 01 02	Siseturu haldamise vahendid	SINGLEMKT	co	(21-27)	5,414	5,470	5,620	5,670	5,720	5,770	5,854
03 02 01 03	Maksuduse ja tolliliidu peadirektoraadi regulatiivse tegevuse toetamine – Siseturu rakendamine ja väljakujundamine	SINGLEMKT	co	(21-27)	0,723	3,300	3,350	3,400	3,450	3,500	3,515
03 02 01 04	Äriühinguõigus	SINGLEMKT	co	(21-27)	1,198	1,000	1,050	1,050	1,060	1,060	1,064
03 02 01 05	Konkurentsipoliitika liidu tugevdamiseks digitaalajastul	SINGLEMKT	co	(21-27)	19,857	19,883	19,999	19,999	20,000	20,000	20,000

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
03 02 01 06	Finantsteenuste siseturu rakendamine ja arendamine	SINGLEMKT	co	(21-27)	5,494	5,235	5,460	5,460	5,510	5,510	5,511
03 02 01 07	Turujärelevalve	SINGLEMKT	co	(21-27)	10,559	14,208	14,489	14,779	15,075	15,377	15,686
03 02 02	Ettevõtete, eelkõige VKEd e konkurentsivõime suurendamine ja nende turulepääsu toetamine	SINGLEMKT	co	(21-27)	119,770	154,848	136,384	128,361	130,417	135,425	137,719
03 02 03	Euroopa standardimine ning rahvusvahelised finantsaruandlus- ja auditeerimisstandardid				27,776	29,891	32,292	32,275	31,993	32,460	32,773
03 02 03 01	Euroopa standardimine	SINGLEMKT	co	(21-27)	20,007	21,676	23,567	22,616	23,123	23,490	23,712
03 02 03 02	Rahvusvahelised finantsaruandlus- ja muud kui finantsaruandlus- ning auditeerimisstandardid	SINGLEMKT	co	(21-27)	7,768	8,215	8,725	9,659	8,870	8,970	9,061
03 02 04	Tarbijate ja kodanikuühiskonna võimaluste avardamine ning kõrgetasemelise tarbijakaitse ja tooteohutuse tagamine, sealhulgas lõppkasutajate osalemine finantsteenuste alase poliitika kujundamisel				25,798	25,555	25,143	25,543	26,344	26,445	26,590
03 02 04 01	Kõrgetasemelise tarbijakaitse ja tooteohutuse tagamine	SINGLEMKT	co	(21-27)	24,305	24,060	23,648	24,048	24,849	24,950	25,086
03 02 04 02	Lõppkasutajate osalemine finantsteenuste alase poliitika kujundamisel	SINGLEMKT	co	(21-27)	1,494	1,495	1,495	1,495	1,495	1,495	1,504

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
03 02 05	<i>Euroopat käsitleva kvaliteetse statistika koostamine ja levitamine</i>	SINGLEMKT	co	(21-27)	74,000	75,235	75,700	75,700	75,700	75,700	75,646
03 02 06	<i>Panustamine inimeste, loomade ja taimede hea tervise ja heaolu tagamiseks</i>	SINGLEMKT	co	(21-27)	229,662	303,013	231,319	234,497	239,898	243,183	243,028
03 03	Liidu pettustevastase võitluse programm				24,053	24,369	24,850	25,506	26,351	27,402	28,676
03 03 01	<i>Pettuste, korruptsiooni ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse ennetamine ja nende vastu võitlemine</i>	ANTIFRAUD	co	(21-27)	15,160	15,425	15,662	16,076	16,608	17,271	18,005
03 03 02	<i>Eeskirjade rikkumisest, sealhulgas pettustest teatamise toetamine</i>	ANTIFRAUD	co	(21-27)	0,929	0,934	0,960	0,985	1,018	1,058	1,116
03 03 03	<i>Kooskõlas määrusega (EÜ) nr 515/97 võetavate meetmete rahastamine</i>	ANTIFRAUD	co	(21-27)	7,964	8,010	8,228	8,445	8,725	9,073	9,556
03 04	Maksustamisalane koostöö (Fiscalis)				34,489	36,640	37,379	38,132	38,901	39,685	40,485
03 04 01	<i>Maksustamisalane koostöö (Fiscalis)</i>	FISCALIS	co	(21-27)	34,489	36,640	37,379	38,132	38,901	39,685	40,485
03 05	Tollikoostöö (tolliprogramm)				125,217	130,144	132,753	135,414	138,129	140,897	143,976
03 05 01	<i>Tollikoostöö (tolliprogramm)</i>	CUSTOMS	co	(21-27)	125,217	130,144	132,753	135,414	138,129	140,897	143,976
03 10	Detsentraliseeritud asutused				118,428	115,938	125,630	135,566	154,291	176,158	158,408

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
03 10 01	Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)				70,474	68,746	74,879	76,154	83,070	85,296	87,653
03 10 01 01	Euroopa Kemikaaliamet — Kemikaale käsitlevad õigusaktid	ECHA	ag		60,561	61,646	68,362	69,806	75,174	77,238	79,434
03 10 01 02	Euroopa Kemikaaliamet — Tegevus biotsiide käsitlevate õigusaktide valdkonnas	ECHA	ag		9,913	7,100	6,516	6,349	7,896	8,058	8,219
03 10 02	Euroopa Pangandusjärelevalve	EBA	ag		17,819	18,336	19,037	20,640	20,072	20,285	20,690
03 10 03	Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA)	EIOPA	ag		12,141	12,852	13,368	13,537	14,015	14,295	14,581
03 10 04	Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA)	ESMA	ag		17,993	16,003	18,347	20,126	20,698	21,406	21,338
03 10 05	Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA)	AMLA	ag					5,108	16,436	34,876	14,146
03 20	Katseprojektid ja ettevalmistavad meetmed, eesõigused ja muud meetmed				13,340	27,296	15,200	9,000	9,500	9,500	9,500
03 20 03	Muud meetmed				8,600	10,040	9,700	9,000	9,500	9,500	9,500
03 20 03 01	Riiklike tarne- ja teenuslepingute väljakuulutamise ja reklaamimise kord		dc		8,600	10,040	9,700	9,000	9,500	9,500	9,500
04	Kosmos				2 033,303	2 076,538	2 276,163	2 284,083	2 327,474	2 327,876	2 306,585
04 01	Kosmose teemavaldkonna haldustoetuskulud				7,547	6,699	7,200	7,800	8,250	8,250	9,050

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
04 01 01	Liidu kosmoseprogrammi toetuskulud	SPACE	co	(21-27)	7,547	6,699	6,950	7,600	8,050	8,050	9,000
04 01 02	Liidu turvalise ühenduvuse programmi toetuskulud	USC	pc	(23-27)			0,250	0,200	0,200	0,200	0,050
04 02	Liidu kosmoseprogramm				1 969,788	2 001,538	2 038,151	2 080,670	2 043,165	2 087,049	2 115,745
04 02 01	Galileo/EGNOS	SPACE	co	(21-27)	1 298,956	1 272,323	1 247,851	1 265,670	1 163,165	1 232,049	1 253,620
04 02 02	Copernicuse programm	SPACE	co	(21-27)	635,613	700,000	750,000	775,000	778,950	830,000	838,771
04 02 03	GOVSATCOM/SSA	SPACE	co	(21-27)	35,219	29,215	40,300	40,000	101,050	25,000	23,355
04 03	Liidu turvalise ühenduvuse programm						156,050	117,150	196,150	149,500	98,163
04 03 01	Liidu turvaline ühenduvus — Rahaline toetus rubriigist 1	USC	pc	(23-27)			156,050	117,150	196,150	149,500	98,163
04 10	Detsentraliseeritud asutused				55,968	68,301	74,762	78,463	79,909	83,077	83,627
04 10 01	Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	EUSPA	ag		55,968	68,301	74,762	78,463	79,909	83,077	83,627

co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed
ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus

3.4. Alamrubriik 2a. Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
ALAMRUBRIIK 2A KOKKU – Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus					1 770,571	61 314,192	62 926,484	64 665,196	66 478,044	56 724,702	58 638,386
05	Regionaalareng ja ühtekuuluvus				1 699,199	45 371,451	46 151,987	47 882,433	49 256,060	42 178,960	43 643,583
	Ühtekuuluvusfond	CF	co	(21-27)	1 458,801	7 939,837	7 755,914	8 447,967	8 726,639	7 765,600	8 064,965
	Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)	ERDF	co	(21-27)	238,798	37 428,933	38 392,573	39 434,466	40 529,420	34 413,360	35 578,617
05 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed, komisjoni õigustest tulenevad meetmed ja muud meetmed				1,600	2,681	3,500				
05 20 99	Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine										
05 20 99 01	Rahvusvahelise Iirimaa Fondiga seotud varasemate meetmete lõpuleviimine		co								
07	Investeerimine inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse				71,373	15 942,741	16 774,496	16 782,762	17 221,984	14 545,742	14 994,804
	Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+)	ESF+	co	(21-27)	71,373	15 942,741	16 774,496	16 782,762	17 221,984	14 545,742	14 994,804
co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus											

3.5. Alamrubriik 2b. Vastupidavus ja väärtused

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
KOKKU ALAMRUBRIIK 2B. Vastupidavus ja väärtused					5 027,323	6 491,000	7 660,220	10 314,168	8 458,124	9 720,910	11 460,849
05	Regionaalareng ja ühtekuuluvus				31,986	34,276	33,613	34,286	34,971	35,671	36,197
05 01	Regionaalarengu ja ühtekuuluvuse teemavaldkonna haldustoetuskulud				1,873	1,873	1,873	1,970	1,873	1,873	1,873
05 01 03	Küprose türgi kogukonna toetuskulud	TCC	dc	(21-27)	1,873	1,873	1,873	1,970	1,873	1,873	1,873
05 04	Toetus Küprose türgi kogukonnale				30,113	32,403	31,740	32,316	33,098	33,798	34,324
05 04 01	Rahaline toetus Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks	TCC	dc	(21-27)	30,113	32,403	31,740	32,316	33,098	33,798	34,324
06	Taaste ja vastupidavus				1 201,437	1 684,879	2 637,869	5 239,866	3 625,431	4 672,172	5 846,086
06 01	Taaste ja vastupidavuse teemavaldkonna haldustoetuskulud				18,037	24,766	32,410	35,190	32,664	34,547	36,399
06 01 01	Taaste- ja vastupidavusrahastu ning tehnilise toe instrumendi toetuskulud				2,000	2,040	2,081	2,122	2,165	2,208	2,241
06 01 01 01	Tehnilise toe instrumendi toetuskulud	TSI	co	(21-27)	2,000	2,040	2,081	2,122	2,165	2,208	2,241

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
06 01 01 02	Taaste- ja vastupidavusraha-stu toetuskulud	RRF	co	(21-27)							
06 01 02	Euro võltsimise eest kaitsmise programmi toetuskulud	PERICLES	co	(21-27)			0,200				0,200
06 01 03	Euroopa Liidu taasterahastu toetuskulud	EURI_N-GEU_21_27	co	(21-27)	5,000	5,250	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000
06 01 04	Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi toetuskulud	RESCEU	co	(21-27)							
06 01 05	Programmi „EL tervise heaks“ toetuskulud				11,037	17,476	24,129	27,068	24,499	26,339	27,958
06 01 05 01	Programmi „EL tervise heaks“ toetuskulud	EU4HEALTH	co	(21-27)	3,500	5,668	9,322	9,508	3,789	3,864	3,655
06 01 05 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Programmist „EL tervise heaks“ makstav rahaline toetus	EU4HEALTH	co	(21-27)	7,537	11,808	14,807	17,560	20,711	22,475	24,303
06 01 06	Liidus antava erakorralise toetuse toetuskulud	ESI	dc	(21-27)							
06 02	Taaste- ja vastupidavusraha-stu ning tehnilise toe instrument				114,364	116,652	118,984	121,364	123,791	126,268	128,126
06 02 01	Taaste- ja vastupidavusraha-stu — tagastamatu toetus	RRF	co	(21-27)							

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
06 02 02	Tehnilise toe instrument	TSI	co	(21-27)	114,364	116,652	118,984	121,364	123,791	126,268	128,126
06 03	Euro kaitsmine võltsimise eest				0,834	0,850	0,667	0,885	0,902	0,920	0,735
06 03 01	Euro kaitsmine võltsimise eest	PERICLES	co	(21-27)	0,834	0,850	0,667	0,885	0,902	0,920	0,735
06 04	Euroopa Liidu taasterahastu (EURI)					68,500	1 309,775	3 864,000	2 677,836	3 744,554	4 980,313
06 04 01	Euroopa Liidu taasterahastu – perioodilised kupongimaksud ja tähtpäeval tehtavad tagasiostud	EURI N-GEU_21_27	co	(21-27)		68,500	1 309,775	3 864,000	2 677,836	3 744,554	4 980,313
06 05	Liidu elanikkonnakaitse mehhanism				182,605	354,323	188,006	230,311	203,321	167,657	180,015
06 05 01	Liidu elanikkonnakaitse mehhanism	RESCEU	co	(21-27)	182,605	354,323	188,006	230,311	203,321	167,657	180,015
06 06	Programm „EL tervise heaks“				318,042	821,946	715,121	726,724	293,577	298,692	212,520
06 06 01	Programm „EL tervise heaks“	EU4HEALTH	co	(21-27)	318,042	821,946	715,121	726,724	293,577	298,692	212,520
06 07	Erakorraline toetus liidus				231,700						
06 07 01	Erakorraline toetus liidus	ESI	dc	(21-27)	231,700						
06 10	Detsentraliseeritud asutused				324,455	284,341	260,905	249,293	280,999	286,947	295,140
06 10 01	Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus	ECDC	ag		162,906	94,529	85,925	72,422	89,412	91,037	93,961
06 10 02	Euroopa Toiduohutusamet	EFSA	ag		125,371	145,861	150,541	153,330	157,109	160,251	163,456

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
06 10 03	<i>Euroopa Ravimiamet</i>				36,179	43,952	24,438	23,541	34,478	35,659	37,723
06 10 03 01	Liidu toetus Euroopa Ravimiametile	EMA	ag		24,370	31,408	10,438	9,541	20,478	20,487	20,527
06 10 03 02	Eritoetus harva kasutatavate ravimite jaoks	EMA	ag		11,809	12,544	14,000	14,000	14,000	15,172	17,196
06 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed				11,400	13,500	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
06 20 04	<i>Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed</i>				11,400	13,500	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
06 20 04 01	Majandus- ja rahaliitu, sealhulgas eurot, käsitlev koordineerimine, seire ja teabevahetus		Tp		11,400	13,500	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
07	Investeerimine inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse				3 793,899	4 771,845	4 988,738	5 040,016	4 797,722	5 013,067	5 578,565
07 01	Teemavaldkonna „Investeerimine inimestesse, sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja väärtustesse“ haldustoetuskulud				77,175	88,090	95,880	100,875	100,002	105,326	112,640
07 01 01	<i>Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) toetuskulud</i>				2,500	1,840	2,000	2,000	2,706	2,760	2,808
07 01 01 02	Tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni valdkonna toetuskulud	ESF+	co	(21-27)	2,500	1,840	2,000	2,000	2,706	2,760	2,808

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
07 01 02	Programmi „Erasmus+“ toetuskulud				42,878	50,373	54,096	57,139	56,315	59,545	64,702
07 01 02 01	Programmi „Erasmus+“ toetuskulud	ERASMUS+	co	(21-27)	15,839	23,533	24,515	25,550	22,642	23,712	26,628
07 01 02 75	Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet — Toetus programmist „Erasmus+“	ERASMUS+	co	(21-27)	27,039	26,840	29,581	31,589	33,672	35,833	38,074
07 01 03	Euroopa solidaarsuskorpuse toetuskulud				6,586	6,718	6,898	7,034	7,173	7,315	7,459
07 01 03 01	Euroopa solidaarsuskorpuse toetuskulud	ESC	co	(21-27)	4,966	5,155	5,311	5,474	5,642	5,813	5,990
07 01 03 75	Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet — Toetus Euroopa solidaarsuskorpusest	ESC	co	(21-27)	1,620	1,563	1,587	1,560	1,532	1,502	1,470
07 01 04	Programmi „Loov Euroopa“ toetuskulud				17,241	19,906	22,462	23,629	22,185	23,382	24,622
07 01 04 01	Programmi „Loov Euroopa“ toetuskulud	CREATIVEEU	co	(21-27)	3,000	4,591	5,671	5,784	3,247	3,312	3,378
07 01 04 75	Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet — Toetus programmi „Loov Euroopa“ raames	CREATIVEEU	co	(21-27)	14,241	15,315	16,791	17,845	18,938	20,070	21,244
07 01 05	Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi toetuskulud				6,970	8,283	9,323	9,973	10,523	11,223	11,948
07 01 05 01	Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi toetuskulud	RIGHTS	co	(21-27)	1,600	1,991	2,000	2,000	1,875	1,875	1,875

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
07 01 05 75	Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet — Toetus kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi raames	RIGHTS	co	(21-27)	5,370	6,292	7,323	7,973	8,648	9,348	10,073
07 01 06	Õigusprogrammi toetuskulud	JUSTICE	co	(21-27)	1,000	0,970	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100
07 02	Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+)				100,132	86,142	91,500	91,500	107,574	109,739	111,702
07 02 04	ESF+ — Tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru	ESF+	co	(21-27)	100,132	86,142	91,500	91,500	107,574	109,739	111,702
07 03	Programm „Erasmus+“				2 620,138	3 355,367	3 614,429	3 678,993	3 607,001	3 798,408	4 342,623
07 03 01	Edendada üksikisikute ja rühmade õpirännet, samuti organisatsioonide ning haridus- ja koolituspoliitika tasandil koostööd, kaasatust ja võrdsust, tipptaset, loovust ja innovatsiooni				2 298,695	2 938,931	3 179,161	3 222,840	3 159,739	3 327,412	3 791,790
07 03 01 01	Edendada üksikisikute ja rühmade õpirännet, samuti organisatsioonide ning haridus- ja koolituspoliitika tasandil koostööd, kaasatust ja tipptaset, loovust ja innovatsiooni — Kaudne eelarve täitmine	ERASMUS+	co	(21-27)	1 929,650	2 269,775	2 400,120	2 566,732	2 609,757	2 748,245	3 114,445

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
07 03 01 02	Edendada üksikisikute ja rühmade õpirännet, samuti organisatsioonide ning haridus- ja koolituspoliitika tasandil koostööd, kaasatust ja võrdsust, tippaset, loovust ja innovatsiooni — Otsene eelarve täitmine	ERASMUS+	co	(21-27)	369,045	669,156	779,041	656,108	549,982	579,167	677,346
07 03 02	<i>Edendada noorte õpirännet mitteformaalse ja informaalse õppe valdkonnas ja noorte aktiivset osalemist ühiskonnaelus, samuti organisatsioonide ning noortepoliitika tasandil koostööd, kaasatust, loovust ja innovatsiooni</i>	ERASMUS+	co	(21-27)	272,638	351,401	365,603	384,914	377,397	397,424	464,789
07 03 03	<i>Edendada sporditöötajate õpirännet, samuti spordiorganisatsioonide ja spordipoliitika tasandil koostööd, kaasatust, loovust ja innovatsiooni</i>	ERASMUS+	co	(21-27)	48,805	65,036	69,665	71,239	69,865	73,573	86,044
07 04	Euroopa solidaarsuskorpus				129,128	134,710	137,298	136,986	139,727	142,524	145,443
07 04 01	<i>Euroopa solidaarsuskorpus</i>	ESC	co	(21-27)	129,128	134,710	137,298	136,986	139,727	142,524	145,443
07 05	programm „Loov Euroopa“				289,141	386,622	310,328	308,160	222,281	225,973	230,020
07 05 01	<i>Kultuuri tegevussuund</i>	CREATIVEEU	co	(21-27)	94,520	131,098	102,541	101,802	73,464	74,684	76,181

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
07 05 02	Meedia tegevussuund	CREATIVEEU	co	(21-27)	167,490	221,487	180,662	178,754	128,945	131,087	133,435
07 05 03	Sektoriülene tegevussuund	CREATIVEEU	co	(21-27)	27,131	34,037	27,125	27,603	19,872	20,202	20,404
07 06	Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm				91,944	206,619	205,959	204,990	81,677	80,939	79,566
07 06 01	Võrdõiguslikkus ja õigused	RIGHTS	co	(21-27)	28,099	39,710	36,863	36,020	15,350	15,158	14,732
07 06 02	Kodanike kaasatus ja osalemine liidu demokraatlikus elus	RIGHTS	co	(21-27)	13,408	41,237	33,154	55,671	35,006	23,576	17,371
07 06 03	Daphne	RIGHTS	co	(21-27)	19,190	32,473	26,758	25,147	4,604	3,989	3,114
07 06 04	Liidu väärtused	RIGHTS	co	(21-27)	31,248	93,200	109,184	88,152	26,718	38,215	44,349
07 07	Õigus				45,696	42,657	41,125	40,691	40,650	40,643	40,345
07 07 01	Õiguslase koostöö edendamine	JUSTICE	co	(21-27)	12,532	11,444	11,104	10,987	10,976	10,974	10,893
07 07 02	Õiguslase koolituse toetamine	JUSTICE	co	(21-27)	17,664	14,175	16,039	15,869	15,854	15,851	15,735
07 07 03	Tõhusa juurdepääsu hõlbustamine õigusemõistmisele	JUSTICE	co	(21-27)	15,499	17,038	13,982	13,835	13,821	13,819	13,717
07 10	Detsentraliseeritud asutused ja Euroopa Prokuratuur				219,820	244,737	270,979	288,845	304,806	313,812	319,248
07 10 01	Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus (Eurofound)	EURO-FOUND	ag		21,600	21,778	23,577	24,040	24,522	25,000	25,487

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
07 10 02	<i>Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Amet (EU-OSHA)</i>	EUOSHA	ag		15,347	15,660	16,306	16,501	17,126	17,469	17,818
07 10 03	<i>Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop)</i>	CEDEFOP	ag		17,805	18,233	18,883	19,153	19,848	20,245	20,650
07 10 04	<i>Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA)</i>	FRA	ag		23,750	23,634	24,575	26,463	25,657	26,170	26,693
07 10 05	<i>Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)</i>	EIGE	ag		8,552	8,158	8,594	9,101	10,361	10,745	10,734
07 10 06	<i>Euroopa Koolitusfond (ETF)</i>	ETF	ag		21,053	21,379	22,534	23,100	23,625	24,098	24,579
07 10 07	<i>Euroopa Liidu Kriminaalõiguslase Koostöö Amet (Eurojust)</i>	EUROJUST	ag		52,345	50,004	52,472	57,752	65,514	69,571	70,361
07 10 08	<i>Euroopa Prokuratuur</i>	EPPO	ag		35,150	51,202	64,601	64,308	67,206	68,550	69,921
07 10 09	<i>Euroopa Tööjõuamet</i>	ELA	ag		24,220	34,690	39,435	48,427	50,947	51,966	53,005
07 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed, eesõigused ja muud meetmed				220,726	226,901	221,240	188,977	194,004	195,703	196,979
07 20 03	Muud meetmed				8,634	8,708	7,900	7,900	8,937	9,017	9,077
07 20 03 01	Tööjõu vaba liikumine ning sotsiaalkindlustusskeemide ja võõrtöötajate, sh kolmandatest riikidest tulnud võõrtöötajate suhtes rakendatavate meetmete koordineerimine		dc		8,634	8,708	7,900	7,900	8,937	9,017	9,077

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
07 20 04	Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed				183,891	182,890	181,750	181,077	185,066	186,686	187,902
07 20 04 01	Multimeediameetmed		Tp		20,212	20,384	20,560	20,739	20,921	21,108	21,248
07 20 04 02	Täidesaatvad teenistused ja institutsioonide kommunikatsiooniteenused		Tp		46,689	43,559	47,916	48,334	48,759	49,192	49,518
07 20 04 03	Komisjoni esindused		Tp		26,645	27,589	27,826	28,070	28,317	28,569	28,757
07 20 04 04	Kodanikele suunatud teavitustegevus		Tp		33,356	36,451	32,783	33,068	33,360	33,657	33,880
07 20 04 05	Euroopa Ajaloo Maja		Tp		3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
07 20 04 06	Konkreetsed pädevused sotsiaalpoliitika valdkonnas, sh sotsiaaldialoog		Tp		28,070	25,521	23,219	22,221	23,628	23,838	23,996
07 20 04 07	Muu tegevus põhiõiguste valdkonnas		Tp		0,898	0,906	0,914	0,922	0,930	0,938	0,944
07 20 04 08	Sotsiaalset ja demograafilist olukorda ning perekondi käsitlevad analüüsid ja uuringud		Tp		2,730	3,140	3,000	1,994	3,222	3,251	3,273
07 20 04 09	Töötajate organisatsioonidele suunatud teavitus- ja koolitusmeetmed		Tp		22,291	22,340	22,532	22,729	22,929	23,133	23,286
co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus											

3.6. Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
KOKKU RUBRIIK 3. Loodusvarad ja keskkond					56 791,138	56 681,112	57 263,408	57 388,891	57 510,562	57 282,571	57 502,985
08	Põllumajandus- ja merenduspoliitika				55 994,391	54 420,292	54 922,767	55 020,239	55 072,652	55 061,620	55 212,137
08 01	Põllumajandus- ja merenduspoliitika teemavaldkonna haldustoetuskulud				7,400	7,810	7,695	7,880	8,069	8,263	8,462
08 01 03	<i>Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi toetuskulud</i>				7,400	7,810	7,695	7,880	8,069	8,263	8,462
08 01 03 01	Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi toetuskulud	EMFAF	co	(21-27)	3,369	3,739	3,197	3,301	3,437	3,505	3,574
08 01 03 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist makstav rahaline toetus	EMFAF	co	(21-27)	4,031	4,071	4,498	4,579	4,632	4,758	4,888
	European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) (Sub-ceiling before transfers between EAGF and EAFRD)		co	(21-27)	40 368,000	40 639,000	41 518,000	41 649,000	41 782,000	41 913,000	42 047,000
	Additional net transfers between EAGF and EAFRD (and rounding excluded for calculating margin)					- 618,000	- 825,000	- 1 046,000	- 1 117,000	- 1 222,000	- 1 396,000

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
	European Agricultural Guarantee Fund (net balance available after transfers between EAGF and EAFRD)		co	(21-27)	40 368,000	40 021,000	40 693,000	40 603,000	40 665,000	40 691,000	40 651,000
08 02	Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF)	EAGF	co	(21-27)	40 371,454	40 368,859	40 692,211	40 602,078	40 664,928	40 690,227	40 650,795
08 03	Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD)	EAFRD	co	(21-27)	15 341,490	12 727,699	12 934,677	13 155,810	13 225,960	13 331,661	13 505,093
08 04	Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF)				101,696	1 126,356	1 095,129	1 061,836	973,796	827,659	839,828
08 04 01	<i>Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF) — Tegevuskulud eelarve jagatud täitmise raames</i>	EMFAF	co	(21-27)		1 027,934	993,738	958,425	868,326	720,003	731,324
08 04 02	<i>Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF) — Tegevuskulud eelarve otsese ja kaudse täitmise raames</i>	EMFAF	co	(21-27)	97,107	91,667	94,208	96,199	98,249	100,552	101,280
08 04 03	<i>Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond (EMKVF) — Operatiivne tehniline abi</i>	EMFAF	co	(21-27)	4,589	4,573	5,074	5,178	5,378	5,576	5,671
08 04 04	<i>InvestEU fond — Toetus Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist (EMKVF)</i>	EMFAF	co	(21-27)							

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
08 04 05	Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend — Toetus Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist (EMKVF)	EMFAF	co	(21-27)		2,182	2,109	2,034	1,843	1,528	1,552
08 04 06	Taaste- ja vastupidavusrahastu – Toetus Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist (EMKVF)	EMFAF	co	(21-27)							
08 05	Säästva kalapüügi partnerluslepingud ja piirkondlikud kalavarude majandamise organisatsioonid				151,609	159,338	162,019	162,782	168,805	172,181	175,625
08 05 01	Liidu kalalaevade kolmandate riikide vetes toimuva kalapüügiga seonduva tegevuse juhiste väljatöötamine (jätkusuutliku kalanduse kokkulepped)		dc		146,326	153,846	156,319	156,732	162,634	165,887	169,204
08 05 02	Kalavarude majandamise ja merenduse juhtimise jätkusuutliku arengu edendamine kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega (kohustuslikud osamaksud rahvusvahelistele organisatsioonidele)		dc		5,284	5,492	5,700	6,050	6,171	6,294	6,420
08 10	Detsentraliseeritud asutused				20,741	28,739	29,535	29,854	31,093	31,629	32,334

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
08 10 01	<i>Euroopa Kalanduskontrolli Amet</i>	EFCA	ag		20,741	28,739	29,535	29,854	31,093	31,629	32,334
08 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed,					1,490	1,500				
09	Keskkond ja kliimameetmed				796,746	2 260,820	2 340,642	2 368,651	2 437,910	2 220,950	2 290,848
09 01	Keskkonna ja kliimameetmete teemavaldkonna haldustoetuskulud				17,888	22,125	25,786	25,775	30,161	30,775	31,627
09 01 01	<i>Keskkonna ja kliimameetmete programmi (LIFE) toetuskulud</i>				17,888	22,125	25,786	25,775	30,161	30,775	31,627
09 01 01 01	Keskkonna ja kliimameetmete programmi (LIFE) toetuskulud	LIFE	co	(21-27)	7,150	9,212	10,558	10,034	13,293	12,924	12,762
09 01 01 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Keskkonna ja kliimameetmete programmist (LIFE) antav toetus	LIFE	co	(21-27)	10,738	12,913	15,229	15,741	16,868	17,851	18,865
09 01 03	<i>Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastu toetuskulud</i>										
09 01 03 01	Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastu toetuskulud	PSLF_JTM	co	(21-27)							

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
09 01 03 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodavast avaliku sektori laenurahastust makstav rahaline toetus	PSLF_JTM	co	(21-27)							
09 02	Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE)				720,939	733,420	730,337	719,175	743,653	785,952	829,988
09 02 01	Loodus ja bioloogiline mitmekesisus	LIFE	co	(21-27)	272,220	276,433	279,012	285,202	302,032	324,072	349,631
09 02 02	Ringmajandus ja elukvaliteet	LIFE	co	(21-27)	183,169	183,153	179,715	177,796	183,451	197,411	213,638
09 02 03	Kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmed	LIFE	co	(21-27)	128,975	135,386	128,608	122,680	123,114	126,891	127,527
09 02 04	Puhtale energiale üleminek	LIFE	co	(21-27)	136,575	138,448	143,003	133,497	135,055	137,579	139,192
09 03	Õiglase ülemineku fond	JTF	co	(21-27)	3,980	1 443,006	1 466,201	1 489,860	1 513,992	1 255,349	1 280,456
09 04	Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodav avaliku sektori laenurahastu						50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
09 04 01	Õiglase ülemineku mehhanismi raames loodav avaliku sektori laenurahastu	PSLF_JTM	co	(21-27)			50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
09 10	Detsentraliseeritud asutused				50,440	54,148	58,967	67,602	73,705	74,023	76,376
09 10 01	Euroopa Kemikaaliamet – Keskkonnavalised direktiivid ja rahvusvahelised konventsioonid	ECHA	ag		5,260	4,700	4,787	6,879	9,060	9,440	9,541

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
09 10 02	<i>Euroopa Keskkonnaamet</i>	EEA	ag		45,180	49,448	54,181	60,723	64,644	64,583	66,835
09 20	<i>Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed</i>				3,500	8,121	9,350	16,240	26,400	24,850	22,400
09 20 04	<i>Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed</i>						4,150	16,240	26,400	24,850	22,400
09 20 04 01	Süsiniku piirimeede		Ts				4,150	16,240	26,400	24,850	22,400
co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus											

3.7. Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
KOKKU RUBRIIK 4. Ränne ja piirihaldus					1 626,957	3 410,389	3 727,312	3 896,706	4 349,640	4 263,504	4 418,460
10	Ränne				635,392	1 564,351	1 626,791	1 668,816	1 969,996	1 893,612	1 988,929
10 01	Rände teemavaldkonna haldustoetuskulud				3,000	2,000	3,000	4,300	3,000	3,000	3,000
10 01 01	Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi toetuskulud	AMIF	co	(21-27)	3,000	2,000	3,000	4,300	3,000	3,000	3,000
10 02	Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifond				494,581	1 396,690	1 451,621	1 496,415	1 782,704	1 702,635	1 794,192
10 02 01	Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifond	AMIF	co	(21-27)	494,581	1 396,690	1 451,325	1 496,056	1 780,796	1 700,884	1 794,192
10 02 02	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu — Toetus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist	AMIF	co	(21-27)			0,296	0,360	0,307	0,150	
10 02 03	Sisejulgeolekufond — Toetus Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist	AMIF	co	(21-27)					1,601	1,601	
10 10	Detsentraliseeritud asutused				137,811	165,661	172,169	168,101	184,291	187,977	191,737
10 10 01	Euroopa Liidu Varjupaigaamet	EUAA	ag		137,811	165,661	172,169	168,101	184,291	187,977	191,737
10 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed										

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaineering 2025	Finantsplaineering 2026	Finantsplaineering 2027
11	Piirihaldus				991,565	1 846,038	2 100,521	2 227,889	2 379,645	2 369,892	2 429,531
11 01	Piirihalduse teemavaldkonna haldustoetuskulud				2,077	1,249	2,081	2,882	2,084	2,085	2,087
11 01 01	Integreeritud Piirihalduse Fondi toetuskulud — Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu	BMVI	co	(21-27)	2,000	1,170	2,000	2,800	2,000	2,000	2,000
11 01 02	Integreeritud Piirihalduse Fondi toetuskulud — Tollikontrolli seadmete rahastu	CCEI	co	(21-27)	0,077	0,079	0,081	0,082	0,084	0,085	0,087
11 02	Integreeritud piirihalduse fond — Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu				151,566	755,072	954,798	997,973	924,016	837,952	833,083
11 02 01	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu	BMVI	co	(21-27)	151,566	755,072	954,798	997,973	924,016	837,952	833,083
11 03	Integreeritud piirihalduse fond — Tollikontrolli seadmete rahastu				135,403	138,111	140,872	143,691	146,564	149,496	151,695
11 03 01	Tollikontrolli seadmete rahastu	CCEI	co	(21-27)	135,403	138,111	140,872	143,691	146,564	149,496	151,695

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
11 10	Detsentraliseeritud asutused				702,519	951,605	1 002,770	1 083,343	1 306,980	1 380,359	1 442,666
11 10 01	<i>Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex)</i>	FRONTEX	ag		491,426	635,575	743,614	824,329	1 049,849	1 130,401	1 177,330
11 10 02	<i>Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (eu-LISA)</i>	EU_LISA	ag		211,093	316,030	259,156	259,013	257,131	249,958	265,335
co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus											

3.8. Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
KOKKU RUBRIIK 5. Julgeolek ja kaitse					1 598,298	1 813,028	2 116,637	2 304,178	2 212,991	2 408,338	2 680,864
12	Julgeolek				425,538	635,583	688,723	725,811	783,515	789,780	783,270
12 01	Julgeoleku teemavaldkonna haldustoetuskulud				3,765	3,814	4,806	4,854	4,901	4,950	5,021
12 01 01	Sisejulgeolekufondi toetuskulud	ISF	co	(21-27)	1,500	1,504	2,450	2,450	2,450	2,450	2,470
12 01 02	Tuumarajatiste dekomisjoneerimise toetuskulud Leedule	ND_LITH	dc	(21-27)							
12 01 03	Tuumaohutuse ja tuumarajatiste dekomisjoneerimise toetuskulud, sh Bulgaarias ja Slovakkias	ND_OTHER	dc	(21-27)	2,265	2,310	2,356	2,404	2,451	2,500	2,551
12 02	Sisejulgeolekufond				68,500	252,624	307,408	312,436	332,207	316,647	282,901
12 02 01	Sisejulgeolekufond	ISF	co	(21-27)	68,500	252,624	307,408	312,436	332,207	316,647	282,901
12 03	Leedu tuumarajatiste dekomisjoneerimine				72,500	98,900	68,800	74,600	74,700	80,100	82,400
12 03 01	Abi Leedule tuumarajatiste dekomisjoneerimiseks	ND_LITH	dc	(21-27)	72,500	98,900	68,800	74,600	74,700	80,100	82,400
12 04	Tuumaohutus ja tuumarajatiste dekomisjoneerimine (sh Bulgaarias ja Slovakkias)				66,940	41,629	54,883	59,920	67,999	70,555	87,237
12 04 01	Kozloduy programm	ND_OTHER	dc	(21-27)	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
12 04 02	<i>Bohunce programm</i>	ND_OTHER	dc	(21-27)	27,500		9,500	9,000	9,000		
12 04 03	<i>Teadusuuringute Ühiskeskuse dekomisjoneerimise ja tuumajäätmete käitlemise programm</i>	ND_OTHER	dc	(21-27)	30,440	32,629	36,383	41,920	49,999	61,555	78,237
12 04 99	<i>Varasemate programmide ja meetmete lõpuleviimine</i>										
12 04 99 01	Euratomi vananenud tuumarajatiste dekomisjoneerimise lõpetamine ja jäätmete lõpphoiustamine (2014–2020)		dc								
12 10	Detsentraliseeritud asutused				192,814	216,642	230,412	251,140	280,390	293,608	301,439
12 10 01	<i>Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol)</i>	EUROPOL	ag		166,601	189,031	202,078	207,914	223,615	235,649	236,926
12 10 02	<i>Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (CEPOL)</i>	CEPOL	ag		9,620	10,072	10,806	11,152	11,664	11,897	12,135
12 10 03	<i>Euroopa Narkootikumide ja Narkoopia Seirekeskus (EMCDDA)</i>	EMCDDA	ag		16,594	17,539	17,528	32,074	33,989	35,098	35,880
12 10 04	<i>ELi laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamise ja tõkestamise keskus</i>	CSA	ag						11,122	10,964	16,497
12 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed				21,019	21,975	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
12 20 04	Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed				21,019	21,975	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272
12 20 04 01	Tuumaenergiaalased kaitsemeetmed		Ts		18,019	18,914	19,292	19,678	20,071	20,608	20,909
12 20 04 02	Tuumaohutus ja kiirguskaitse		Ts		3,000	3,061	3,122	3,184	3,248	3,313	3,362
13	Kaitse				1 172,760	1 177,445	1 427,914	1 578,367	1 429,475	1 618,558	1 897,594
13 01	Julgeoleku ja kaitse teemavaldkonna haldustoetuskulud				4,422	9,714	12,462	14,074	15,382	17,152	18,593
13 01 01	<i>Euroopa Kaitsefondi toetuskulud – Muu kui teadustegevus</i>	EDF	co	(21-27)	1,358	2,430	2,600	2,500	3,000	3,540	4,210
13 01 02	<i>Euroopa Kaitsefondi toetuskulud – Teadustegevus</i>				1,400	5,608	8,147	9,848	10,645	11,865	12,625
13 01 02 01	Euroopa Kaitsefondi rakendavate ametnike ja ajutiste teenistujatega seotud kulud – Teadustegevus	EDF	co	(21-27)	0,800	2,990	4,857	6,018	6,185	6,861	7,066
13 01 02 02	Euroopa Kaitsefondi rakendavad koosseisuvälised töötajad – Teadustegevus	EDF	co	(21-27)	0,175	0,670	1,156	1,380	1,610	1,854	1,910
13 01 02 03	Euroopa Kaitsefondi muud juhtimiskulud – Teadustegevus	EDF	co	(21-27)	0,425	1,948	2,134	2,450	2,850	3,150	3,650
13 01 03	<i>Sõjaväelise liikuvuse toetuskulud</i>				1,664	1,676	1,715	1,726	1,737	1,747	1,758

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
13 01 03 01	Sõjaväelise liikuvuse toetuskulud	MM	co	(21-27)	0,700	0,714	0,728	0,771	0,758	0,773	0,788
13 01 03 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Euroopa ühendamise rahastu (transport) sõjaväelise liikuvuse raames makstav rahaline toetus	MM	co	(21-27)	0,964	0,962	0,987	0,955	0,980	0,974	0,969
13 01 04	Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajalise rahastamisvahendi toetuskulud	EDIRPA	pc	(22-27)							
13 01 05	Kaitsetööstuse tugevdamise instrumendi toetuskulud	ASAP	pc	(23-25)							
13 02	Euroopa Kaitsefond — Muu kui teadustegevus				621,210	624,924	623,847	417,323	706,275	821,310	1 025,473
13 02 01	Kaitsevõime arendamine	EDF	co	(21-27)	621,210	624,924	623,847	417,323	706,275	821,310	1 025,473
13 03	Euroopa Kaitsefond — Teadustegevus				321,730	312,739	311,107	208,356	352,246	409,592	457,093
13 03 01	Kaitseuringud	EDF	co	(21-27)	321,730	312,739	311,107	208,356	352,246	409,592	457,093
13 04	Sõjaväeline liikuvus				225,398	230,068	293,471	239,641	244,572	249,504	254,435
13 04 01	Sõjaväeline liikuvus	MM	co	(21-27)	225,398	230,068	293,471	239,641	244,572	249,504	254,435
13 05	Liidu turvalise ühenduvuse programm						30,000	96,000	111,000	121,000	142,000

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
13 05 01	<i>Liidu turvalise ühenduvuse programm — Rahaline toetus rubriigist 5</i>	USC	pc	(23-27)			30,000	96,000	111,000	121,000	142,000
13 06	Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend						157,028	259,972			
13 06 01	<i>Kaitsevaldkonna ühishangete lühiajaline rahastamisvahend</i>	EDIRPA	pc	(22-27)			157,028	259,972			
13 07	Kaitsetööstuse tugevdamise instrument							343,000			
13 07 01	<i>Kaitsetööstuse tugevdamise instrument</i>	ASAP	pc	(23-25)				343,000			
13 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed										

co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed
ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus

3.9. Rubriik 6. Naabus ja maailm

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaanering 2025	Finantsplaanering 2026	Finantsplaanering 2027
KOKKU RUBRIIK 6. Naabus ja maailm					17 031,000	17 670,491	17 211,879	15 830,000	15 195,285	14 645,484	15 217,893
14	Välistegevus				15 147,197	15 678,052	14 680,808	13 713,540	13 135,627	12 543,830	13 073,267
14 01	Välistegevuse teemavaldkonna haldustoetuskulud				341,001	346,056	350,470	356,166	358,667	363,501	368,431
14 01 01	Naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ toetuskulud				326,833	330,949	335,148	339,588	344,117	348,736	353,448
14 01 01 01	Naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ toetuskulud	NDICI	co	(21-27)	322,359	324,805	328,660	332,936	337,295	341,739	346,269
14 01 01 75	Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet — Toetus naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“	NDICI	co	(21-27)	4,474	6,145	6,488	6,653	6,823	6,998	7,179
14 01 02	Humanitaarabi toetuskulud	HUMA	co	(21-27)	10,734	11,645	11,831	12,008	11,001	11,185	11,372
14 01 03	Ühise välis- ja julgeolekupoliitika toetuskulud	CFSP	dc	(21-27)	0,600	0,600	0,600	1,650	0,600	0,600	0,600
14 01 04	Ülemeremaade ja -territooriumide toetuskulud	OCT	dc	(21-27)	1,329	1,347	1,364	1,382	1,400	1,419	1,438

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
14 01 05	Tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrumendi toetuskulud	INSC	dc	(21-27)	1,505	1,516	1,526	1,538	1,549	1,561	1,572
14 01 06	Ukrainale antava makromajandusliku finantsabi + toetuskulud	MFA+	pc	(23-27)							
14 02	Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“				12 084,461	12 291,341	11 915,622	11 034,301	10 356,766	9 703,223	10 171,436
14 02 01	Geograafilised programmid				8 877,232	9 817,393	9 010,984	8 282,139	7 878,964	7 408,430	7 763,148
14 02 01 10	Lõunanaabus	NDICI	co	(21-27)	1 589,601	1 694,005	1 727,210	1 630,932	1 051,084	1 085,137	1 047,831
14 02 01 11	Idanaabus	NDICI	co	(21-27)	690,571	1 120,636	828,890	622,538	478,150	342,214	267,205
14 02 01 12	Naabus — Piiriülene ja territoriaalne koostöö ning tugimeetmed	NDICI	co	(21-27)	87,470	56,172	111,852	113,602	115,382	96,210	98,060
14 02 01 20	Lääne-Aafrika	NDICI	co	(21-27)	1 689,410	950,510	1 624,960	1 540,753	1 262,853	1 174,888	1 241,966
14 02 01 21	Ida- ja Kesk-Aafrika	NDICI	co	(21-27)	1 394,550	1 270,878	1 584,336	1 502,235	1 231,282	1 145,516	1 210,917
14 02 01 22	Lõuna-Aafrika ja India ookeani piirkond	NDICI	co	(21-27)	192,673	1 062,986	853,104	808,896	662,998	616,816	652,032
14 02 01 30	Lähis-Ida ja Kesk-Aasia	NDICI	co	(21-27)	375,851	365,630	395,413	371,762	288,796	300,862	297,071
14 02 01 31	Lõuna- ja Ida-Aasia	NDICI	co	(21-27)	388,063	551,134	631,021	603,608	507,448	435,071	459,451

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantsplaa-neering 2025	Finantsplaa-neering 2026	Finantsplaa-neering 2027
14 02 01 32	Vaikse ookeani piirkond	NDICI	co	(21-27)	61,176	119,963	119,140	113,213	92,421	85,421	21,962
14 02 01 40	Põhja- ja Lõuna-Ameerika	NDICI	co	(21-27)	258,061	272,148	340,741	326,295	251,370	231,756	212,884
14 02 01 41	Kariibi piirkond	NDICI	co	(21-27)	111,500	106,497	101,491	101,508	95,108	88,839	79,375
14 02 01 50	„Erasmus+“ — Toetus naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“	NDICI	co	(21-27)	20,000	296,667	296,667	296,667	296,667	296,667	296,667
14 02 01 60	Euroopa Arengufond — AKV riikide investeerimisrahastu tagasimaksed	NDICI	co	(21-27)							
14 02 01 70	Naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ — Ühise eraldisfondi eraldised	NDICI	co	(21-27)	2 018,306	1 950,168	396,159	250,132	1 545,405	1 509,034	1 877,727
14 02 02	Teemaprogrammid				2 366,898	1 522,500	1 047,894	990,773	866,298	787,845	826,434
14 02 02 10	Valimisvaatlusmissioonid — Inimõigused ja demokraatia	NDICI	co	(21-27)	50,297	26,949	49,512	46,957	44,281	41,480	43,487
14 02 02 11	Põhiõigused ja -vabadused — Inimõigused ja demokraatia	NDICI	co	(21-27)	150,171	265,900	148,630	141,009	133,027	124,671	130,657
14 02 02 20	Kodanikuühiskonna organisatsioonid	NDICI	co	(21-27)	199,995	357,866	198,173	188,012	177,369	166,227	174,209
14 02 02 30	Rahu, stabiilsus ja konfliktide ennetamine	NDICI	co	(21-27)	134,126	137,932	131,432	124,620	117,483	110,013	115,365
14 02 02 40	Inimesed — Globaalprobleemid	NDICI	co	(21-27)	1 611,808	409,925	199,410	227,654	203,679	90,826	153,594
14 02 02 41	Planeet — Globaalprobleemid	NDICI	co	(21-27)	75,700	133,926	124,715	138,612	90,800	118,269	108,477
14 02 02 42	Heaolu — Globaalprobleemid	NDICI	co	(21-27)	130,000	132,102	152,082	85,895	62,348	86,331	63,641

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
14 02 02 43	Partnerlus — Globaalprobleemid	NDICI	co	(21-27)	14,800	57,900	43,939	38,014	37,311	50,028	37,005
14 02 03	Kiirreageerimistegevus				840,331	951,447	461,653	437,812	412,839	386,698	405,426
14 02 03 10	Kriisidele reageerimine	NDICI	co	(21-27)	261,039	268,446	255,797	242,538	228,649	214,110	224,526
14 02 03 20	Vastupidavus	NDICI	co	(21-27)	530,000	634,259	157,554	149,476	141,015	132,158	138,503
14 02 03 30	Välispoliitika vajadused	NDICI	co	(21-27)	49,292	48,741	48,302	45,798	43,175	40,430	42,397
14 02 04	Uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud reserv	NDICI	co	(21-27)			1 395,090	1 323,576	1 198,665	1 120,249	1 176,428
14 03	Humanitaarabi				2 157,325	2 430,130	1 765,033	1 648,697	1 682,581	1 716,312	1 751,078
14 03 01	Humanitaarabi	HUMA	co	(21-27)	2 082,325	2 353,630	1 687,003	1 569,106	1 601,399	1 633,506	1 666,615
14 03 02	Suurõnnetuste ärahoidmine, suurõnnetuste ohu vähendamine ja nendeks valmisolek	HUMA	co	(21-27)	75,000	76,500	78,030	79,591	81,182	82,806	84,462
14 04	Ühine välis- ja julgeolekupoliitika				351,597	361,146	371,217	383,014	392,139	403,004	414,146
14 04 01	Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviilmissioonid				308,875	325,150	319,931	330,303	337,967	347,333	356,938
14 04 01 01	EULEX Kosovo	CFSP	dc	(21-27)	52,521	91,116	84,408	80,000	89,158	91,624	94,154
14 04 01 02	Järelevalvemissioon Gruusias	CFSP	dc	(21-27)	20,524	23,058	23,506	22,000	24,829	25,516	26,220
14 04 01 03	Muu ühise välis- ja julgeolekupoliitika tsiviiltegevus	CFSP	dc	(21-27)	235,831	208,627	199,195	215,125	210,438	216,275	222,262
14 04 01 04	Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviilmissioonide erakorralised meetmed	CFSP	dc	(21-27)		2,350	11,753	12,080	12,414	12,758	13,110

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
14 04 01 05	Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika tsiviiltegevuse ettevalmistavad meetmed	CFSP	dc	(21-27)			1,068	1,098	1,129	1,160	1,192
14 04 02	Euroopa Liidu eriesindajad	CFSP	dc	(21-27)	34,405	12,615	24,369	21,963	22,572	23,196	23,836
14 04 03	Leviku tõkestamine ja desarmeerimine	CFSP	dc	(21-27)	8,317	23,381	26,917	30,748	31,600	32,474	33,371
14 05	Ülemeremaad ja -territooriumid				65,671	67,617	68,664	70,047	71,457	72,895	73,970
14 05 01	Kõik ülemeremaad ja -territooriumid	OCT	dc	(21-27)	2,500	1,000	2,500	3,200	3,200	15,050	13,170
14 05 02	Ülemeremaad ja -territooriumid, v.a Gröönimaa	OCT	dc	(21-27)	3,171	66,617	43,664	36,847	27,007	47,395	
14 05 03	Gröönimaa	OCT	dc	(21-27)	60,000		22,500	30,000	41,250	10,450	60,800
14 06	Tuumaohutuslase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument				36,115	37,064	38,404	40,222	42,551	45,599	49,278
14 06 01	Tuumaohutus, kiirguskaitse ja kaitsemeetmed	INSC	dc	(21-27)	36,115	35,940	35,080	37,691	41,782	45,599	24,897
14 06 02	Tuumaalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument — Ühise eraldisfondi eraldised	INSC	dc	(21-27)		1,124	3,324	2,531	0,769		24,380
14 07	Ukrainale antav makromajanduslik finantsabi +							5,000			
14 07 01	Ukrainale antava makromajandusliku finantsabi + intressitoetus	MFA+	pc	(23-27)				5,000			
14 07 02	Ukrainale antav makromajanduslik finantsabi+ – tagastamatus vormis antav toetus	MFA+	pc	(23-27)							

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
14 08 01	Cannot find heading for [SEC3/E/14 08 01 et]	USC	pc	(23-27)					50,000	50,000	50,000
14 20	Katseprojektid, ettevalmistavad meetmed ning komisjoni õigustest tulenevad ja muud meetmed				111,027	144,697	171,399	176,093	181,466	189,296	194,929
14 20 03	Muud meetmed				18,595	49,927	78,429	81,347	85,603	88,378	92,017
14 20 03 01	Makromajandusliku finantsabi toetused		dc		0,227	30,114	56,711	57,367	59,268	61,512	64,536
14 20 03 02	Välitegevuse tagatis ja varasemad tagatised naabrusspiirkonna, arengu ja rahvusvahelise koostöö instrumendile „Globaalne Euroopa“, tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrumendile, ühinemiseelse abi instrumendile ja makromajanduslikule finantsabile		dc								
14 20 03 03	Ühise eraldisfondi eraldised — Tagasimaksed		dc								
14 20 03 04	Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank — Märgitud kapitali aktsiate sissemakse rahastamine		dc								
14 20 03 05	Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank — Märgitud kapitali sissenõutav osa		dc								
14 20 03 06	Rahvusvahelised organisatsioonid ja lepingud		dc		18,367	19,813	21,719	23,979	26,335	26,866	27,481
14 20 04	Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed				92,433	94,770	92,969	94,747	95,863	100,919	102,912

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
14 20 04 01	Rahvusvaheline Viinamarja- ja Veiniorganisatsioon		Tp		0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140
14 20 04 02	Väliskaubandussuhted ja kaubandusabi		Tp		18,100	18,487	19,023	19,517	20,072	20,718	21,570
14 20 04 03	Välitegevusega seotud teavituspoliitika ja strateegiline kommunikatsioon		Tp		43,115	43,690	45,760	47,794	48,793	50,256	52,154
14 20 04 04	Strateegiline hindamine ja audit		Tp		24,132	25,031	20,409	19,460	18,800	21,486	20,388
14 20 04 05	Liidu ja liikmesriikide vahelise koordineerimise edendamine arengukoostöö ja humanitaarabi valdkonnas		Tp		6,946	7,422	7,637	7,836	8,058	8,318	8,660
15	Ühinemiseelne abi				1 883,803	1 992,439	2 531,071	2 116,460	2 059,657	2 101,653	2 144,626
15 01	Ühinemiseelse abi teemavaldkonna haldustoetuskulud				46,101	47,476	50,557	58,047	58,931	59,831	60,750
15 01 01	Ühinemiseelse abi instrumendi (IPA) toetuskulud				46,101	47,476	50,557	58,047	58,931	59,831	60,750
15 01 01 01	Ühinemiseelse abi instrumendi (IPA) toetuskulud	IPAI	co	(21-27)	45,466	46,077	49,079	56,532	57,377	58,238	59,115
15 01 01 75	Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet — toetus ühinemiseelse abi instrumendist (IPA)	IPAI	co	(21-27)	0,635	1,399	1,478	1,515	1,554	1,594	1,635
15 02	Ühinemiseelse abi instrument (IPA III)				1 837,702	1 944,963	2 480,515	2 058,413	2 000,727	2 041,822	2 083,876

Liigendus	Rubriik	Rahastamisvahendi programm	Liik	Ajavahe-mik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveproj-ekt	Finantspla-neering 2025	Finantspla-neering 2026	Finantspla-neering 2027
15 02 01	Põhialused, liidu poliitika ja inimestevahelised kontaktid				622,417	743,637	1 135,189	665,970	564,470	565,970	565,770
15 02 01 01	Ühinemiseks valmistumine	IPAI	co	(21-27)	618,917	683,437	1 072,789	603,570	503,570	503,570	503,570
15 02 01 02	„Erasmus+“ — toetus ühinemiseelse abi instrumendist (IPA III)	IPAI	co	(21-27)	3,500	60,200	62,400	62,400	60,900	62,400	62,200
15 02 02	Investeeringud majanduskasvu ja tööhõivesse				1 166,285	1 137,415	1 270,686	1 299,613	1 353,797	1 401,062	1 444,957
15 02 02 01	Ühinemiseks valmistumine	IPAI	co	(21-27)	1 079,809	928,730	916,553	906,128	874,097	937,527	868,704
15 02 02 02	Üleminek liidu õigusnormidele	IPAI	co	(21-27)	72,364	87,933	113,000	158,000	175,000	185,000	190,000
15 02 02 03	Ühinemiseelse abi instrument (IPA III) — Ühise eraldisfondi eraldised	IPAI	co	(21-27)	14,112	120,752	241,133	235,485	304,700	278,535	386,252
15 02 03	Territoriaalne ja piiriülene koostöö	IPAI	co	(21-27)	49,000	63,910	74,640	92,830	82,460	74,790	73,150

co = kaasotsustamismenetlus, dc = nõukogu otsus, pc = kaasotsustamise ettepanek, pd = nõukogu otsuse ettepanek, pp = katseprojektid, pa = ettevalmistavad meetmed
ag = ametid/agentuurid, tp = komisjoni õigused, Ts = eripädevused, Ta = halduslik iseseisvus

3.10. Detsentraliseeritud asutused

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Eelarverida	Lühend	Rubriik	Asukoht	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
KÕIK KOKKU				2 012,386	2 336,036	2 431,549	2 565,653	2 913,741	3 049,838	3 128,137
Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond				363,786	390,163	405,811	427,475	451,477	481,483	469,197
02 10 01	EASA	Euroopa Liidu Lennundusohutusamet	Köln	38,900	37,325	43,230	44,382	43,811	44,664	45,535
02 10 02	EMSA	Euroopa Meresõiduohutuse Amet	Lisbon	80,334	82,697	85,538	88,999	90,624	92,694	94,512
02 10 03	ERA	Euroopa Liidu Raudteeamet	Valencienne - Lille	27,002	26,164	27,349	28,564	28,526	29,096	29,678
02 10 04	ENISA	Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet	Heraklion	21,669	37,893	24,155	24,676	25,440	25,937	26,443
02 10 05	BEREC	BERECi Tugiamet (BERECi büroo)	Riga	7,250	7,338	7,647	7,819	8,008	8,168	8,332
02 10 06	ACER	Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet	Ljubljana	14,236	14,507	17,500	19,005	20,869	21,688	22,663
03 10 01	ECHA	Euroopa Kemikaaliamet	Helsinki	70,474	68,746	74,879	76,154	83,070	85,296	87,653
03 10 02	EBA	Euroopa Pangandusjärelevalve	Paris	17,819	18,336	19,037	20,640	20,072	20,285	20,690
03 10 03	EIOPA	Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve	Frankfurt	12,141	12,852	13,368	13,537	14,015	14,295	14,581
03 10 04	ESMA	Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve	Paris	17,993	16,003	18,347	20,126	20,698	21,406	21,338
03 10 05	AMLA	Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet (AMLA)	To be confirmed				5,108	16,436	34,876	14,146
04 10 01	EUSPA	Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet	Prague	55,968	68,301	74,762	78,463	79,909	83,077	83,627
Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused				544,275	529,078	531,884	538,138	585,805	600,759	614,388

Eelarverida	Lühend	Rubriik	Asukoht	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
06 10 01	ECDC	Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus	Stockholm	162,906	94,529	85,925	72,422	89,412	91,037	93,961
06 10 02	EFSA	Euroopa Toiduohutusamet	Parma	125,371	145,861	150,541	153,330	157,109	160,251	163,456
06 10 03	EMA	Euroopa Ravimiamet	Amsterdam	36,179	43,952	24,438	23,541	34,478	35,659	37,723
07 10 01	EURO-FOUND	Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus	Dublin	21,600	21,778	23,577	24,040	24,522	25,000	25,487
07 10 02	EUOSHA	Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Amet	Bilbao	15,347	15,660	16,306	16,501	17,126	17,469	17,818
07 10 03	CEDE-FOP	Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus	Thessaloniki	17,805	18,233	18,883	19,153	19,848	20,245	20,650
07 10 04	FRA	Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet	Vienna	23,750	23,634	24,575	26,463	25,657	26,170	26,693
07 10 05	EIGE	Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut	Vilnius	8,552	8,158	8,594	9,101	10,361	10,745	10,734
07 10 06	ETF	Euroopa Koolitusfond	Torino	21,053	21,379	22,534	23,100	23,625	24,098	24,579
07 10 07	EURO-JUST	Euroopa Liidu Kriminaalõiguslase Koostöö Amet	The Hague	52,345	50,004	52,472	57,752	65,514	69,571	70,361
07 10 08	EPPO	Euroopa Prokuratuur	Luxembourg	35,150	51,202	64,601	64,308	67,206	68,550	69,921
07 10 09	ELA	Euroopa Tööjõuamet	Brussels (Bratislava)	24,220	34,690	39,435	48,427	50,947	51,966	53,005
Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond				71,181	82,887	88,503	97,456	104,798	105,653	108,710

Eelarverida	Lühend	Rubriik	Asukoht	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
08 10 01	EFCA	Euroopa Kalanduskontrolli Amet	Vigo	20,741	28,739	29,535	29,854	31,093	31,629	32,334
09 10 01	ECHA	Euroopa Kemikaaliamet	Helsinki	5,260	4,700	4,787	6,879	9,060	9,440	9,541
09 10 02	EEA	Euroopa Keskkonnaamet	Copenhagen	45,180	49,448	54,181	60,723	64,644	64,583	66,835
Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus				840,329	1 117,267	1 174,939	1 251,444	1 491,272	1 568,336	1 634,402
10 10 01	EUAA	Euroopa Liidu Varjupaigaamet (EUAA)	Valletta	137,811	165,661	172,169	168,101	184,291	187,977	191,737
11 10 01	FRON- TEX	Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet	Warsaw	491,426	635,575	743,614	824,329	1 049,849	1 130,401	1 177,330
11 10 02	EU_LISA	Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet	Tallinn, Strasbourg, Sankt Johann im Pongau	211,093	316,030	259,156	259,013	257,131	249,958	265,335
Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse				192,814	216,642	230,412	251,140	280,390	293,608	301,439
12 10 01	EURO- POL	Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet (Europol)	The Hague	166,601	189,031	202,078	207,914	223,615	235,649	236,926
12 10 02	CEPOL	Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet	Budapest	9,620	10,072	10,806	11,152	11,664	11,897	12,135
12 10 03	EMCDD- A	Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus	Lisbon	16,594	17,539	17,528	32,074	33,989	35,098	35,880
12 10 04	CSA	Eli laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamise ja tõkestamise keskus	To be confirmed					11,122	10,964	16,497
Rubriik 7. Euroopa avalik haldus										
20 10 01	CDT	Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus	Luxembourg							

3.11. Komisjoni õigustest tulenevalt ja komisjonile antud erivolituste alusel rahastatavad meetmed

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Eelarverida	Rubriik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
KÕIK KOKKU		333,650	335,332	337,294	351,515	367,969	375,844	376,298
Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond		24,907	22,198	24,011	24,492	24,981	26,881	25,974
02 20 04 01	Euroopa transpordipoliitika, transpordi turvalisuse ja reisijaõiguste toetusmeetmed, sh teabevahetusmeetmed	14,352	12,750	14,433	14,722	15,016	16,716	15,623
02 20 04 02	Euroopa energiapoliitika toetusmeetmed ja energia siseturg	7,240	6,500	6,630	6,763	6,898	7,036	7,177
02 20 04 03	Liidu tegevuspõhimõtete määramine ja rakendamine elektroonilise side valdkonnas	3,315	2,948	2,948	3,007	3,067	3,129	3,175
Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused		195,291	196,390	193,750	193,175	197,406	199,273	200,740
06 20 04 01	Majandus- ja rahaliitu, sealhulgas eurot, käsitlev koordineerimine, seire ja teabevahetus	11,400	13,500	12,000	12,098	12,340	12,587	12,838
07 20 04 01	Multimeediameetmed	20,212	20,384	20,560	20,739	20,921	21,108	21,248
07 20 04 02	Täidesaatvad teenistused ja institutsioonide kommunikatsiooniteenused	46,689	43,559	47,916	48,334	48,759	49,192	49,518
07 20 04 03	Komisjoni esindused	26,645	27,589	27,826	28,070	28,317	28,569	28,757
07 20 04 04	Kodanikele suunatud teavitustegevus	33,356	36,451	32,783	33,068	33,360	33,657	33,880
07 20 04 05	Euroopa Ajaloo Maja	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
07 20 04 06	Konkreetsed pädevused sotsiaalpoliitika valdkonnas, sh sotsiaaldialoog	28,070	25,521	23,219	22,221	23,628	23,838	23,996
07 20 04 07	Muu tegevus põhiõiguste valdkonnas	0,898	0,906	0,914	0,922	0,930	0,938	0,944
07 20 04 08	Sotsiaalset ja demograafilist olukorda ning perekondi käsitlevad analüüsid ja uuringud	2,730	3,140	3,000	1,994	3,222	3,251	3,273
07 20 04 09	Töötajate organisatsioonidele suunatud teavitus- ja koolitusmeetmed	22,291	22,340	22,532	22,729	22,929	23,133	23,286
Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond				4,150	16,240	26,400	24,850	22,400

Eelarverida	Rubriik	2021. aasta eelarve	2022. aasta eelarve	2023. aasta eelarve	2024. aasta eelarveprojekt	Finantsplaneering 2025	Finantsplaneering 2026	Finantsplaneering 2027
09 20 04 01	Süsiniku piirimeede			4,150	16,240	26,400	24,850	22,400
Rubriik 5. Julgeolek ja kaitse		21,019	21,975	22,414	22,862	23,319	23,921	24,272
12 20 04 01	Tuumaenergiaalased kaitsemeetmed	18,019	18,914	19,292	19,678	20,071	20,608	20,909
12 20 04 02	Tuumaohutus ja kiirguskaitse	3,000	3,061	3,122	3,184	3,248	3,313	3,362
Rubriik 6. Naabrus ja maailm		92,433	94,770	92,969	94,747	95,863	100,919	102,912
14 20 04 01	Rahvusvaheline Viinamarja- ja Veiniorganisatsioon	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140	0,140
14 20 04 02	Väliskaubandussuhted ja kaubandusabi	18,100	18,487	19,023	19,517	20,072	20,718	21,570
14 20 04 03	Välitegevusega seotud teavituspoliitika ja strateegiline kommunikatsioon	43,115	43,690	45,760	47,794	48,793	50,256	52,154
14 20 04 04	Strateegiline hindamine ja audit	24,132	25,031	20,409	19,460	18,800	21,486	20,388
14 20 04 05	Liidu ja liikmesriikide vahelise koordineerimise edendamine arengukoostöö ja humanitaarabi valdkonnas	6,946	7,422	7,637	7,836	8,058	8,318	8,660

4. MITMEEASTAST FINANTSRAAMISTIKKU KÄSITLEVAD LISAD

4.1. Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 5 kohased summad (eelarveprojekti kogusummad)

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
1	Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	614,000	627,000	639,001	1 523,999
1.0.11	„Euroopa horisont“	460,500	470,250	479,251	1 142,999
	Toetuskulud	20,507	20,942	21,343	50,901
01 01 01 01	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavate ametnike ja ajutiste töötajatega seotud kulud - Kaudne teadustegevus	5,792	5,827	5,860	14,714
01 01 01 02	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavad koosseisuvälised töötajad — Kaudne teadustegevus	1,641	1,680	1,689	4,242
01 01 01 03	Programmi „Euroopa horisont“ muud juhtimiskulud — Kaudne teadustegevus	3,667	3,834	3,831	11,801
01 01 01 71	Euroopa Teadusnõukogu Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	3,230	3,272	3,270	7,080
01 01 01 72	Euroopa Teadusuuringute Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	5,555	5,687	6,032	11,559
01 01 01 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	0,227	0,243	0,259	0,632
01 01 01 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	0,189	0,194	0,199	0,467
01 01 01 76	Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEde Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	0,206	0,205	0,203	0,406
	Tegevuskulud	439,993	449,308	457,908	1 092,098
01 02 01 01	Euroopa Teadusnõukogu	124,690	127,330	129,767	309,492
01 02 01 02	Marie Skłodowska-Curie meetmed	34,037	34,757	35,422	84,482
01 02 01 03	Teadustaristu	27,848	28,438	28,982	69,121
01 02 02 20	Kultuuri, loovuse ja kaasava ühiskonna teemavaldkond	99,015	101,112	103,047	245,765
01 02 02 30	Ühiskonna tsiviiljulgeoleku teemavaldkond	37,131	37,917	38,643	92,162
01 02 02 40	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	24,754	25,278	25,762	61,441
01 02 02 50	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	24,754	25,278	25,762	61,441
01 02 03 02	Euroopa innovatsiooni ökosüsteemid	8,664	8,847	9,017	21,504
01 02 03 03	Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (EIT)	30,966	31,622	32,227	76,860

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
01 02 04 01	Osalemise laiendamine ja tippasemel teadmiste levitamine	14,295	14,598	14,877	35,482
01 02 04 02	Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemi ümberkujundamine ja tugevdamine	8,664	8,847	9,017	21,504
01 02 05	Horisontaalne operatiivtegevus	5,175	5,284	5,385	12,844
1.0.21	„InvestEU“ fond	153,500	156,750	159,750	381,000
	Tegevuskulud	153,500	156,750	159,750	381,000
02 02 02	ELi tagatis InvestEU fondilt — Maksed ühisesse eraldisfondi	153,500	146,117	149,117	370,367
02 02 03	InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaal ja kaasnevad meetmed		10,633	10,633	10,633
2	Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	921,999	940,000	958,999	2 276,001
2.2.25	Programm „EL tervise heaks“	445,704	454,405	463,590	1 100,241
	Toetuskulud	5,794	5,907	6,027	14,303
06 01 05 01	Programmi „EL tervise heaks“ toetuskulud	5,794	5,907	6,027	14,303
	Tegevuskulud	439,910	448,498	457,563	1 085,938
06 06 01	Programm „EL tervise heaks“	439,910	448,498	457,563	1 085,938
2.2.32	Erasmus+	261,304	266,406	271,790	645,041
	Toetuskulud	3,920	3,996	4,077	9,676
07 01 02 01	Programmi „Erasmus+“ toetuskulud	3,920	3,996	4,077	9,676
	Tegevuskulud	257,384	262,410	267,713	635,365
07 03 01 01	Edendada üksikisikute ja rühmade õpirännet, samuti organisatsioonide ning haridus- ja koolituspoliitika tasandil koostööd, kaasatust ja tippaset, loovust ja innovatsiooni — Kaudne eelarve täitmine	184,731	188,338	192,145	456,018
07 03 01 02	Edendada üksikisikute ja rühmade õpirännet, samuti organisatsioonide ning haridus- ja koolituspoliitika tasandil koostööd, kaasatust ja võrdsust, tippaset, loovust ja innovatsiooni — Otsene eelarve täitmine	40,774	41,570	42,410	100,652
07 03 02	Edendada noorte õpirännet mitteformaalse ja informaalsete osalejate vahel ja noorte aktiivset osalemist ühiskonnaelus, samuti organisatsioonide ning noortepoliitika tasandil koostööd, kaasatust, loovust ja innovatsiooni	26,914	27,440	27,994	66,439

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
07 03 03	Edendada sporditöötajate õpirännet, samuti spordiorganisatsioonide ja spordipoliitika tasandil koostööd, kaasatust, loovust ja innovatsiooni	4,965	5,062	5,164	12,256
2.2.34	Loov Euroopa	92,115	93,914	95,812	227,391
	Toetuskulud	2,600	2,650	2,700	2,750
07 01 04 01	Programmi „Loov Euroopa“ toetuskulud	2,600	2,650	2,700	2,750
	Tegevuskulud	89,515	91,264	93,112	224,641
07 05 01	Kultuuri tegevussuund	29,540	30,117	30,727	74,132
07 05 02	Meedia tegevussuund	51,919	52,933	54,005	130,292
07 05 03	Sektoriuulene tegevussuund	8,056	8,214	8,380	20,217
2.2.352	Kodanikud, võrdõiguslikkus, õigused ja väärtused	122,876	125,275	127,807	303,328
	Tegevuskulud	122,876	125,275	127,807	303,328
07 06 01	Võrdõiguslikkus ja õigused	20,613	20,750	20,916	48,592
07 06 02	Kodanike kaasatus ja osalemine liidu demokraatlikus elus	31,844	47,621	32,755	57,730
07 06 03	Daphne	19,959	20,425	20,939	49,489
07 06 04	Liidu väärtused	50,460	36,479	53,197	147,517
4	Rubriik 4. Ränne ja piirihaldus	154,000	157,000	160,000	383,000
4.0.211	Integreeritud piirihalduse fond – Piirihalduse ja viisade rahastamisvahend	154,000	157,000	160,000	383,000
	Tegevuskulud	154,000	157,000	160,000	383,000
11 02 01	Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu	154,000	157,000	160,000	383,000
	KÕIK KOKKU	1 689,999	1 724,000	1 758,000	4 183,000

4.3. Taasterahastu „NextGenerationEU“ (eeldatavad iga-aastased osamaksud)

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
1	Rubriik 1: Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	13,585	10,155	7,794	5,361
1.0.11	„Euroopa horisont“	13,085	9,655	7,294	4,861
	Toetuskulud	13,085	9,655	7,294	4,861
01 01 01 02	Programmi „Euroopa horisont“ rakendavad koosseisuvälised töötajad — Kaudne teadustegevus	2,225	2,290	2,336	2,406
01 01 01 03	Programmi „Euroopa horisont“ muud juhtimiskulud — Kaudne teadustegevus	0,990	1,072	1,108	1,144
01 01 01 73	Euroopa Tervishoiu ja Digitaalvaldkonna Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	3,374	2,153	1,317	0,451
01 01 01 74	Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	2,503	1,595	0,976	0,331
01 01 01 76	Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEda Rakendusamet — Eraldised programmist „Euroopa horisont“	3,993	2,545	1,557	0,529
	Tegevuskulud				
01 02 02 10	Tervise teemavaldkond				
01 02 02 40	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond				
01 02 02 50	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond				
01 02 03 01	Euroopa Innovatsiooninõukogu				
1.0.21	„InvestEU“ fond	0,500	0,500	0,500	0,500
	Toetuskulud	0,500	0,500	0,500	0,500
02 01 10	Programmi InvestEU toetuskulud	0,500	0,500	0,500	0,500
	Tegevuskulud				
02 02 02	ELi tagatis InvestEU fondilt — Maksed ühisesse eraldisfondi				
02 02 03	InvestEU nõustamiskeskus, InvestEU portaal ja kaasnevad meetmed				
2	Rubriik 2. Ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused	16,365	13,935	14,008	12,935

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
2.1.11	Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)				
	Toetuskulud				
05 01 01 01	Euroopa Regionaalarengu Fondi toetuskulud				
	Tegevuskulud				
05 02 05 01	ERF — Tegevuskulud — Rahastamine REACT-EU raames				
05 02 05 02	ERF — Operatiivne tehniline abi — Rahastamine REACT-EU raames				
2.1.311	Euroopa Sotsiaalfond (ESF)				
	Toetuskulud				
07 01 01 01	ESF+ toetuskulud — Eelarve jagatud täitmine				
	Tegevuskulud				
07 02 05 01	ESF — Tegevuskulud — Rahastamine REACT-EU raames				
07 02 05 02	ESF — Operatiivne tehniline abi — Rahastamine REACT-EU raames				
07 02 06 01	FEAD — Tegevuskulud — Rahastamine REACT-EU raames				
2.2.21	Taaste- ja vastupidavusrahastu ja tehnilise toe instrument	14,000	11,500	11,500	10,350
	Toetuskulud	14,000	11,500	11,500	10,350
06 01 01 02	Taaste- ja vastupidavusrahastu toetuskulud	14,000	11,500	11,500	10,350
	Tegevuskulud				
06 02 01	Taaste- ja vastupidavusrahastu — tagastamatu toetus				
2.2.24	Liidu elanikkonnakaitse mehhanism (rescEU)	2,365	2,435	2,508	2,585
	Toetuskulud	2,365	2,435	2,508	2,585
06 01 04	Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi toetuskulud	2,365	2,435	2,508	2,585

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
	Tegevuskulud				
06 05 01	Liidu elanikkonnakaitse mehhanism				
3	Rubriik 3. Loodusvarad ja keskkond	3,706			
3.2.12	Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond (EAFRD)				
	Toetuskulud				
08 01 02	Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi toetuskulud				
	Tegevuskulud				
08 03 01 03	Euroopa Liidu taasterahastust (EURI) rahastatavad maaelu arengu valdkonna sekkumised				
08 03 03	Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) — Euroopa Liidu taasterahastust (EURI) rahastatav tehniline operatiivabi				
3.2.22	Õiglase ülemineku fond	3,706			
	Toetuskulud	3,706			
09 01 02	Õiglase Ülemineku Fondi toetuskulud	3,706			
	Tegevuskulud				
09 03 01	Õiglase Ülemineku Fond (JTF) - Tegevuskulud				
09 03 02	Õiglase Ülemineku Fond (JTF) – Operatiivne tehniline abi				
	KÕIK KOKKU	33,656	24,090	21,802	18,296
	millest toetused	33,656	24,090	21,802	18,296
	millest laenud				

4.4. Finantsmääruse artikli 15 lõike 3 kohane eraldis (erinevus võrreldes finantsplaneeringu tehnilise ajakohastusega)

Finantsmääruse artikli 15 lõike 3 kohases eraldise puhul võetakse arvesse 2020. aasta detsembris vastu võetud ühisdeklaratsiooni vabastatud vahendite taaskasutamise kohta seoses teadusprogrammiga, muutmata 2021., 2022. ja 2023. aasta heakskiidetud eelarvete suhtes saavutatud kokkulepet. Kokkuleppes kalduakse kõrvale selleks, et pakkuda välja kiibimääruse rahastamislahendus.

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Nimetus	Kood	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021–202- 27
Rubriik 1: Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	1				- 80,000	- 80,000	- 80,000	- 80,000	- 320,000
Programm „Euroopa horisont“	1.0.11				- 80,000	- 80,000	- 80,000	- 80,000	- 320,000
Tervise teemavaldkond	01 02 02 10								
Kultuuri, loovuse ja kaasava ühiskonna teemavaldkond	01 02 02 20								
Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	01 02 02 40				- 89,472	- 87,248	- 87,393	- 83,149	- 347,262
Cluster „Digital, Industry and Space“ — Chips Joint Undertaking	01 02 02 42				26,059	19,939	20,338	8,663	74,999
Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	01 02 02 50				- 16,587	- 12,691	- 12,945	- 5,514	- 47,737
Toidu, biomajanduse, loodusvarade, põllumajanduse ja keskkonna teemavaldkond	01 02 02 60								
KÕIK KOKKU					- 80,000	- 80,000	- 80,000	- 80,000	- 320,000

4.5. Mitmeaastase finantsraamistiku määruse artikli 15 lõike 3 kohased summad (eelarveprojekti kogusummad)

(jooksevhinnad miljonites eurodes, ümardatud lähima tuhandikuni)

Kood	Nimetus	2024	2025	2026	2027
1	Rubriik 1. Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	95,259	72,888	74,345	31,668
1.0.11	„Euroopa horisont“	95,259	72,888	74,345	31,668
	Tegevuskulud	95,259	72,888	74,345	31,668
01 02 02 10	Tervise teemavaldkond				
01 02 02 20	Kultuuri, loovuse ja kaasava ühiskonna teemavaldkond	19,052	14,578	14,869	6,334
01 02 02 40	Digitaalvaldkonna, tööstuse ja kosmose teemavaldkond	47,683	36,485	37,214	15,852
01 02 02 42	Kiipide ühisettevõte	26,059	19,939	20,338	8,663
01 02 02 50	Kliima, energia ja liikuvuse teemavaldkond	2,465	1,886	1,924	0,819
01 02 02 60	Toidu, biomajanduse, loodusvarade, põllumajanduse ja keskkonna teemavaldkond				
	KÕIK KOKKU	95,259	72,888	74,345	31,668

TULUD – ANALÜÜS JAOTISTE KAUPA

CONTENTS

1. Üldine hinnang	248
2. Omavahendite prognoosid 2024. aastaks	250
2.1. Traditsioonilised omavahendid	250
2.2. Käibemaksubaasid	251
2.3. Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid	251
2.4. Kogurahvatulu baasid	251
2.5. Liikmesriikide omavahendite maksed	252
3. Muud tulud	255
3.1. Ülevaade	255
3.2. Ühendkuningriigi 2024. aasta osamaks	256
3.3. Konkurentsitrahvid	257

1. ÜLDINE HINNANG

2024. aasta eelarveprojekti tulude prognoos põhineb nõukogu 14. detsembri 2020. aasta otsusel 2020/2053, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi ⁽¹⁾ (edaspidi „2020. aasta omavahendite otsus“). Järgmises tabelis on sellest antud üksikasjalik ülevaade ja võrdlus 2023. aasta eelarvega, sealhulgas paranduseelarve projektidega nr 1 ⁽²⁾ ja 2 ⁽³⁾.

2020. aasta omavahendite otsus jõustus 1. juunil 2021, kui kõik liikmesriigid olid selle oma põhiseaduse kohaselt heaks kiitnud. Selle otsusega on ette nähtud uus omavahendite süsteem, mis sisaldab ka uut liiki omavahendeid – ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevaid omavahendeid.

2024. aasta eelarveprojekti (EP) rahastamine

Jaotis	Tulud	E 2023 (sh PEP nr 1 ja 2)	EP 2024	Muutus protsentides 2024/2023
1	Omavahendid:			
	— Tollimaksud	21 590 300 000	24 620 400 000	+14,03%
	— Käibemaks	20 719 666 800	23 616 137 250	+13,98%
	— Plastpakendijäätmed	6 376 668 800	7 093 555 280	+11,24%
	— Kogurahvatulu	105 367 048 978	81 720 010 348	-22,44%
	Vahesumma (jaotis 1)	154 053 684 578	137 050 102 878	-11,04%
2	Ülejäägid, saldod ja korrigeerimine	2 519 010 950	p.m.	–
3	Haldustulu	1 894 666 175	2 055 263 481	+8,48%
4	Finantstulu, viivised ja trahvid	120 825 000	121 743 500	+0,76%
5	Eelarvelised tagatised ja laenu tehingud	p.m.	p.m.	–
6	Liidu poliitikaga seotud tulu ning sisse- ja tagasimaksud	10 060 483 262	3 826 268 158	-61,97%
	Vahesumma (jaotised 2–6)	14 594 985 387	6 003 275 139	-58,87%
	Kokku	168 648 669 965	143 053 378 017	-15,18%

Eelarvet rahastatakse omavahenditest ja muudest tuludest. Eelarve rahastamiseks vajamineva omavahendite kogusumma määrab kogukulu, millest on lahutatud muud tulud. 2024. aasta EP maksete assigneeringute rahastamiseks vajalik omavahendite summa (eelarve tuludepoole jaotis 1) võrdub 0,77 % ELi kogurahvatulust. Vastavalt 2020. aasta omavahendite otsusele on 2024. aasta omavahendite üldine ülemmäär 1,40 % liikmesriikide summaarsest kogurahvatulust ja kulukohustuste maksimaalne summa 1,46 % kogurahvatulust. Mõlemat ülemmäära suurendatakse ajutiselt 0,6 protsendipunkti võrra, et katta kõik liidu kohustused, mis tulenevad „NextGenerationEU“ jaoks võetud laenudest, kuni kõik sellised kohustused on lõppenud, kuid hiljemalt 31. detsembrini 2058.

⁽¹⁾ ELT L 424, 15.12.2020, lk 1.

⁽²⁾ COM(2023) 150, 16. märts 2023.

⁽³⁾ COM(2023) 250, 12. aprill 2023.

Jaotus tulu liigi järgi (miljonites eurodes)

Tulu liik	E 2023 (sh PEP nr 1 ja 2)		EP 2024		Erinevus (EP 2024 – E 2023)	
	Miljonit eurot	%	Miljonit eurot	%	Miljonit eurot	%
Tollimaksud (netosumma)	21 590,3	12,8%	24 620,4	17,2%	3 030,1	+14,0%
KM-põhised vahendid	20 719,7	12,3%	23 616,1	16,5%	2 896,5	+14,0%
Plastpakendijäätme- tel põhinevad omavahendid	6 376,7	3,8%	7 093,6	5,0%	716,9	+11,2%
Kogurahvatulul põhinevad vahendid	105 367,0	62,5%	81 720,0	57,1%	- 23 647,0	-22,4%
Muud tulud	14 595,0	8,7%	6 003,3	4,2%	- 8 591,7	-58,9%
Kokku	168 648,7	100,0%	143 053,4	100,0%	- 25 595,3	-15,2%

Esimene omavahend on tollimaksud ehk niinimetatud traditsionaalsed omavahendid (¹). Liikmesriigid peavad kogumiskulude katteks kinni 25 % tollimaksudest.

Teine omavahend tuleneb ühtse määra kohaldamisest liikmesriikide käibemaksubaaside suhtes. 2020. aasta omavahendite otsuse artikli 2 lõike 1 punktiga b on ühtseks määraks kehtestatud 0,30 %. Mõnede liikmesriikide puhul on käibemaksubaas piiristatud 50 % kogurahvatulu baasist.

Kolmas omavahend tuleneb liikmesriigis tekkinud, kuid ringlusse võtmata jääva plastpakendijäätmete massi suhtes kohaldatavast ühtsest sissenõudmismäärast 0,80 eurot kilogrammi kohta.

Neljas ehk „tasakaalustav“ omavahend tuleneb liikmesriikide kogurahvatulu baasi suhtes kohaldatavast ühtsest määrast, mis arvutatakse nii, et see kataks kõik ülejäänud kulud, mida muud omavahendid ei kata. Taanile, Saksamaale, Madalmaadele, Austriale ja Rootsile võimaldatakse ajavahemikul 2021–2027 kogurahvatulul põhinevate iga-aastaste osamaksete brutovähendamist („kogurahvatulul põhinevate iga-aastaste osamaksete kindlasummaline vähendamine“), mis on indekseeritud inflatsiooniga.

(¹) Alates 2018. aastast enam suhkrumaksud ei kohaldata (määruse (EL) nr 1308/2013 artikkel 124).

2. OMAVAHENDITE PROGNOOSID 2024. AASTAKS

Omahendite nõuandekomitee (ACOR) leppis 25. mail 2023 kokku traditsiooniliste omavahendite ning käibemaksu-, ringlusse võtmata plastpakendijäätmete ja kogurahvatulu baasi prognoosid 2024. aastaks. Koosolekul osalesid 27 liikmesriigi ja komisjoni esindajad. Prognoosid on lisatud 2024. aasta eelarveprojekti. Allpool on selgitatud komisjoni prognoosimeetodeid. Lõplikud vastuvõetud prognoosid on üldjuhul kompromiss komisjoni ja liikmesriikide prognooside vahel.

Komisjoni tuluprognosid põhinevad komisjoni 2023. aasta kevadisel majandusprognoosil, (¹) milles on märgitud, et probleemid püsivad, kuid majanduse väljavaated on veidi paranenud. Sellel ja järgmisel aastal peaks ELi majandus mõõdukalt kasvama. Hoolimata raskest üleilmsest olukorrast on Euroopa majandus vältinud langust ja peab jätkuvalt vastu. Selles on suur roll ELi ja liikmesriikide kehtestatud poliitikal. Energiaallikate mitmekesistamine ja investeringute tegemine taristusse, et kõrvaldada kitsaskohad gaasitarnetes ja hoogustada taastuvenergia kasutuselevõttu, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu toel, on ennast õigustanud. Tänu sellele on langenud energiahinnad, leevenenud tarnepiirangud ja tugevnenud tööturg, mis tõi 2023. aasta esimeses kvartalis kaasa mõõduka majanduskasvu. Kuna aasta algas oodatust paremini, korrigeeriti ELi majanduskasvu väljavaateid veidi ülespoole – 2023. aastaks 1,0 %-le (2023. aasta talveprognoosis (²) 0,8 %) ja 2024. aastaks 1,7 %-le (talveprognoosis 1,6 %). Euroala väljavaateid korrigeeriti sarnases suurusjärgus: SKP kasv on nüüd eeldatavasti 1,1 % 2023. aastal ja 1,6 % 2024. aastal. Püsiva hinnasurve tõttu on koguinflatsiooni korrigeeritud talvega võrreldes samuti kõrgemaks, euroalal 5,8 %-le 2023. aastal ja 2,8 %-le 2024. aastal. Märgatavalt madalamad energiahinnad aitavad vähendada ettevõtete tootmiskulusid. Ka tarbijate energiaarved on väiksemad, kuigi eratarbimine peaks jääma tagasihoidlikuks, sest palgakasv on inflatsiooniga võrreldes aeglasem.

Kuigi majandusväljavaated ei ole komisjoni kevadprognoosis esitatud põhistsenaariumi kohaselt võrreldes talvega eriti muutunud, on kasvanud langusriskid. Põhilist riski kujutab endast alusinflatsiooni püsimine. Väliskeskkonnaga seotud riskid jäävad ELis üldjuhul suureks, kusjuures pangandussektorit tabanud sündmused ja laiemad geopoliitilised pinged süvendavad ebakindlust. Lisaks tekitab püsivat ebakindlust Venemaa jätkuv sissetung Ukrainasse.

2.1. Traditsioonilised omavahendid

Traditsiooniliste omavahendite prognoos põhineb oodataval impordil ELi-välisest riikidest. Üleilmse kaubavahetuse kasvuväljavaated on üldiselt nõrgad. Lisaks mõjutavad kaubanduspoliitikat geopoliitilised pinged, sest üha rohkem kasutatakse mittetariifseid kaubanduspiiranguid. Kokkuvõttes prognoositakse, et kui 2022. aastal kasvas import kokku 5,6 %, siis 2023. aastal piirdub kasv kõigest 1,9 %ga, enne kui näitaja tõuseb 2024. aastal taas 3,3 %-le.

Prognoosi kohaselt on 2024. aastal EL 27s kogutavate tollimaksude summa pärast liikmesriikidele jääva 25 % mahaarvamist 24 620,4 miljonit eurot. See on 2023. aasta eelarvesse kantud prognoosist (21 590,3 miljonit eurot) 14,0 % rohkem. 2024. aasta tollimaksuprognoos on saadud, rakendades omavahendite nõuandekomitee tavapäraselt prognoosimeetodit 2023. aasta muudetud prognoosi (23 730,1 miljonit eurot) suhtes: eeldades, et keskmine tollitariif ei muutu, korrutatakse iga liikmesriigi 2023. aasta tollimaksu prognoos kaupade ELi-välisest riikidest importimise oodatava kasvumääraga (³) 2023.–2024. aastal (+3,66 % kogu ELi ulatuses).

2023. aasta prognoos, mis põhineb ELi-välisest riikidest pärit impordi oodataval suundumusel, on väiksem kui ekstrapoleerimisel põhinev prognoos, mille puhul võetakse aluseks 2023. aasta esimestel kuudel tegelikult kogutud traditsioonilised omavahendid. 2023. aasta traditsiooniliste omavahendite prognoosi läbivaatamisel kavatakse komisjon jääda konservatiivseks, et tagada eelarve usaldusväärne haldamine. 2023. aastal kogutavate tollimaksude prognoos, millest on maha arvatud 25 % sissenõudmiskulusid, on 2023. aasta eelarvesse kantust ikkagi 9,9 % (+ 2 139,8 miljonit eurot) suurem. Ajakohastatud prognooside mõju võetakse arvesse eraldi esitatavas paranduseelarve projektis.

(¹) Euroopa Komisjon „Euroopa majandusprognoos – kevad 2023“, European Economy, institutsiooni töödokument nr 200 (2023).

(²) Euroopa Komisjon „Euroopa majandusprognoos – talv 2023“, European Economy, institutsiooni töödokument nr 194 (2023).

(³) Vastavalt Euroopa Komisjoni 2023. aasta kevadisele majandusprognoosile.

2.2. Käibemaksubaasid

2024. aastaks prognoositud EL 27 piiristamata käibemaksubaas on EUR 7 909 213,8 miljonit eurot. See tähendab 14,2 % kasvu võrreldes prognoositud 6 925 198,0 miljoni euroga, mis võeti 2023. aasta eelarve aluseks.

2024. aastaks on viie liikmesriigi (Horvaatia, Küpros, Luksemburg, Malta ja Poola) KM-baasid piiristatud 50 %ga nende kogurahvatulust.

Seega prognoositakse EL 27 piiristatud käibemaksubaasiks 2024. aastal 7 872 045,8 miljonit eurot. See tähendab 14,0 % kasvu võrreldes prognoositud 6 906 555,6 miljoni euroga, mis võeti 2023. aasta eelarve aluseks.

2020. aasta omavahendite otsuse ⁽¹⁾ artikli 2 lõike 1 punktiga b on ühtseks määraks kehtestatud 0,30 %.

Kõikide liikmesriikide 2024. aasta käibemaksubaaside prognoosid koostati, kohaldades viimaste komisjonile edastatud käibemaksubaasi prognooside või aruannete (s.o 2022. aasta aruande prognoosi või 2021. aasta aruande) suhtes tüüpilise kogumi (mis koosneb eralõpptarbimiskuludest, riiklikest kaupade ja teenuste netoostudest ning riigi kapitali kogumahutusest põhivarasse) hinnangulisi kaalutud keskmisi kasvumäärasid ⁽²⁾.

2.3. Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid

2024. aastal tekib ELis hinnanguliselt 9 756 010,6 tonni ringlusse võtmata plastpakendijäätmeid.

Selle omavahendite baasi hinnanguline suurus tuleneb plastpakendijäätmete koguse ja ringlusse võetud plastpakendijäätmete koguse erinevusest. Plastpakendijäätmete prognoosimiseks kohaldab komisjon plastpakendijäätmete uusimate (enamiku liikmesriikide puhul 2020. aasta ning Bulgaaria, Kreeka ja Poola puhul 2019. aasta) andmete suhtes kogurahvatulu aastast kasvumäära (püsivhindades) ⁽³⁾.

Viimaste kättesaadavate täitmisandmete (enamiku liikmesriikide puhul 2020. aasta ning Bulgaaria, Kreeka ja Poola puhul 2019. aasta) põhjal eeldatakse, et liikmesriikide tegelik ringlussevõtumäär läheneb lineaarselt ELi 2025. aasta 50 % ringlussevõtu eesmärgile. Selleks et lähenemine oleks realistlik, on ringlussevõtu määra kasv piiratud 2 protsendipunktiga aastas. 2019/2020. aastal eesmärgi juba saavutanud või ületanud liikmesriikide ringlussevõtu määr jäetakse samaks.

2.4. Kogurahvatulu baasid

2024. aastaks prognoositud EL 27 kogurahvatulu baas on 17 727 479,4 miljonit eurot. See tähendab 8,8 % kasvu võrreldes prognoositud 16 299 159,8 miljoni euroga, mis võeti 2023. aasta eelarve aluseks. Iga liikmesriigi kogurahvatulu baasi suhtes kohaldatav sissenõudmismäär eelarve muude vahenditega katmata osa rahastamiseks on 2024. aastal 0,46 %.

Kõigi liikmesriikide 2024. aasta kogurahvatulu baaside prognoosid koostati, kohaldades viimaste komisjonile edastatud kogurahvatulu baasi prognooside või aruannete (s.o 2022. aasta prognoosi või 2021. aasta aruande) suhtes hinnangulisi kogurahvatulu kasvumäärasid ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ ELT L 424, 15.12.2020, lk 1.

⁽²⁾ Vastavalt komisjoni 2023. aasta kevadisele majandusprognoosile.

⁽³⁾ Vastavalt komisjoni 2022. aasta kevadisele majandusprognoosile.

⁽⁴⁾ Vastavalt komisjoni 2023. aasta kevadisele majandusprognoosile.

2.5. Liikmesriikide omavahendite maksed

2024. aasta eelarve rahastamiseks vajalike omavahendite maksete jaotus liikmesriikide vahel on traditsiooniliste omavahendite eelarvelise prognoosi ning käibemaksu, plastpakendijäätmete ja kogurahvatulu baasil põhinevate arvutuste tulemus.

Järgnevas tabelis on esitatud omavahendite maksed liikmesriikide kaupa.

27 liikmesriiki maksavad 2024. aasta jaanuarist detsembrini iga kuu põhimõtteliselt ühe kaheteistkümnendiku plastpakendjäätmetel, käibemaksul ja kogurahvatulul põhinevate vahendite aastasummast, nagu 2024. aasta eelarve rahastamistabelis näidatud. Komisjon võib siiski liikmesriikidelt nõuda igakuiste maksete ülekandmist aasta esimeses pooles, mis viib vastavale vähenemisele aasta lõpu poole.

Liikmesriigid maksavad 75 % tegelikult kogutud traditsioonilistest omavahenditest, pidades kogumiskuludena kinni ülejäänud 25 %. Kogutud traditsiooniliste omavahendite tegelik summa võib eelarve aluseks olnud prognoosist ja rahastamistabelis esitatud summast erineda. Tabelis esitatud ELi traditsiooniliste omavahendite kogusumma puhul on tegu hinnanguga, mille eesmärk on samuti aidata kindlaks määrata ELi summaarne kogurahvatulu, mis tuleb „tasakaalustava vahendina“ sisse nõuda. Teiste omavahendite puhul on tabelis esitatud täpsed summad, millest tuleb lähtuda igakuise rahastamisnõude esitamisel.

Üldeelarve rahastamise kokkuvõte omavahendite liikide ja liikmesriikide kaupa – EP 2024 (eurodes)

Eurodes											
Liikmesriik	Traditsioonilised omavahendid				Käibemaksul, kogurahvatulul ja plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid						Omavahendid kokku
	Suhkrumaksude netosumma (75 %)	Tollimaksude netosumma (75 %)	Traditsiooniliste omavahendite kogu netosumma (75 %)	Kogumiskulud (25 % traditsiooniliste omavahendite kogusummast)	Käibemaksupõhised omavahendid	Plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid	Kogurahvatulul põhinevad omavahendid	Kogurahvatulul põhinevate maksete kindlasummalised vähendused ja nende rahastamine	Liikmesriikide osamaksud kokku	Liikmesriigi osatähtsus osamaksude kogusummas (%)	
	(1)	(2)	(3) = (1) + (2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) = (5) + (6) + (7) + (8)	(10)	(11) = (3) + (9)
Belgia	p.m.	2 252 900 000	2 252 900 000	750 966 667	737 421 900	168 385 280	2 790 343 195	304 781 626	4 000 932 001	3,56%	6 253 832 001
Bulgaaria	p.m.	179 700 000	179 700 000	59 900 000	145 783 200	40 666 480	454 752 391	49 671 371	690 873 442	0,61%	870 573 442
Tšehhi Vabariik	p.m.	487 600 000	487 600 000	162 533 333	414 357 900	89 341 200	1 523 031 351	166 356 588	2 193 087 039	1,95%	2 680 687 039
Taani	p.m.	456 900 000	456 900 000	152 300 000	493 449 000	139 452 480	1 855 365 158	- 239 948 100	2 248 318 538	2,00%	2 705 218 538
Saksamaa	p.m.	4 987 900 000	4 987 900 000	1 662 633 334	5 601 518 100	1 420 590 080	20 365 060 053	- 2 085 398 033	25 301 770 200	22,50%	30 289 670 200
Eesti	p.m.	68 300 000	68 300 000	22 766 667	59 420 700	20 576 800	189 587 417	20 708 120	290 293 037	0,26%	358 593 037
Iirimaa	p.m.	556 200 000	556 200 000	185 400 000	393 378 600	191 545 520	1 985 192 602	216 837 209	2 786 953 931	2,48%	3 343 153 931
Kreeka	p.m.	355 600 000	355 600 000	118 533 333	286 837 200	69 539 840	1 077 471 349	117 689 276	1 551 537 665	1,38%	1 907 137 665
Hispaania	p.m.	2 227 500 000	2 227 500 000	742 500 000	2 153 248 500	675 183 040	6 872 092 239	750 620 014	10 451 143 793	9,30%	12 678 643 793
Prantsusmaa	p.m.	2 334 400 000	2 334 400 000	778 133 333	4 327 428 300	1 505 388 000	13 841 840 637	1 511 906 745	21 186 563 682	18,84%	23 520 963 682
Horvaatia	p.m.	63 300 000	63 300 000	21 100 000	116 300 700	23 872 880	357 414 768	39 039 447	536 627 795	0,48%	599 927 795
Itaalia	p.m.	2 711 800 000	2 711 800 000	903 933 333	2 824 204 200	842 456 480	9 852 593 082	1 076 172 045	14 595 425 807	12,98%	17 307 225 807
Küpros	p.m.	41 400 000	41 400 000	13 800 000	42 318 300	5 563 360	130 052 402	14 205 271	192 139 333	0,17%	233 539 333
Läti	p.m.	68 900 000	68 900 000	22 966 667	63 195 000	17 228 640	207 863 864	22 704 407	310 991 911	0,28%	379 891 911
Leedu	p.m.	169 800 000	169 800 000	56 600 000	102 081 000	24 680 480	352 211 234	38 471 079	517 443 793	0,46%	687 243 793
Luksemburg	p.m.	16 600 000	16 600 000	5 533 333	87 564 000	12 220 720	269 101 276	29 393 203	398 279 199	0,35%	414 879 199
Ungari	p.m.	258 700 000	258 700 000	86 233 333	283 140 300	249 723 040	978 225 271	106 848 896	1 617 937 507	1,44%	1 876 637 507
Malta	p.m.	23 300 000	23 300 000	7 766 667	26 954 550	10 333 540	82 836 597	9 048 017	129 172 704	0,11%	152 472 704
Madalmaad	p.m.	3 648 800 000	3 648 800 000	1 216 266 667	1 461 809 400	235 620 800	4 808 123 806	- 1 730 109 345	4 775 444 661	4,25%	8 424 244 661

Eurodes											
Liikmesriik	Traditsioonilised omavahendid				Käibemaksul, kogurahvatulul ja plastpakendijäämetel põhinevad omavahendid						Omavahendid kokku
	Suhkrumaksude netosumma (75 %)	Tollimaksude netosumma (75 %)	Traditsiooniliste omavahendite kogu netosumma (75 %)	Kogumiskulud (25 % traditsiooniliste omavahendite kogusummast)	Käibemaksupõhised omavahendid	Plastpakendijäämetel põhinevad omavahendid	Kogurahvatulul põhinevad omavahendid	Kogurahvatulul põhinevate maksete kindlasummalsed vähendused ja nende rahastamine	Liikmesriikide osamaksud kokku	Liikmesriigi osatähtsus osamaksude kogusummas (%)	
	(1)	(2)	(3) = (1) + (2)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9) = (5) + (6) + (7) + (8)	(10)	(11) = (3) + (9)
Austria	p.m.	294 000 000	294 000 000	98 000 000	712 036 500	169 278 320	2 343 126 893	- 407 386 504	2 817 055 209	2,51%	3 111 055 209
Poola	p.m.	1 510 200 000	1 510 200 000	503 400 000	1 182 660 600	516 044 560	3 634 547 032	396 991 724	5 730 243 916	5,10%	7 240 443 916
Portugal	p.m.	278 800 000	278 800 000	92 933 333	390 543 000	186 457 840	1 222 270 017	133 505 242	1 932 776 099	1,72%	2 211 576 099
Rumeenia	p.m.	348 500 000	348 500 000	116 166 667	376 105 200	220 467 600	1 606 821 715	175 508 782	2 378 903 297	2,12%	2 727 403 297
Sloveenia	p.m.	272 400 000	272 400 000	90 800 000	99 776 700	17 535 420	311 909 658	34 069 047	463 290 825	0,41%	735 690 825
Slovakkia	p.m.	140 500 000	140 500 000	46 833 333	171 549 300	28 426 720	589 642 771	64 405 082	854 023 873	0,76%	994 523 873
Soome	p.m.	220 200 000	220 200 000	73 400 000	335 376 000	87 507 440	1 330 394 556	145 315 392	1 898 593 388	1,69%	2 118 793 388
Rootsi	p.m.	646 200 000	646 200 000	215 400 000	727 679 100	125 468 720	2 688 139 014	- 961 406 601	2 579 880 233	2,29%	3 226 080 233
Kokku	p.m.	24 620 400 000	24 620 400 000	8 206 800 000	23 616 137 250	7 093 555 280	81 720 010 348	0	112 429 702 878	100,00%	137 050 102 878

3. MUUD TULUD

3.1. Ülevaade

Jaotis 2 hõlmab näiteks ülejääke, saldosisid ja korrigeerimist, eelkõige järgmist:

- 2023. eelarveaasta võimalikku ülejääki, mida kasutatakse kooskõlas finantsmäärusega; eelarveprojekti koostamisel on see esitatud kui *p.m.* kirje (s.o konkreetseid summasid ei ole sisse kantud);
- käibemaksupõhiste omavahendite *n*–1 aasta saldosisid ja eelmiste aastate käibemaksusaldode parandusi. Saldo on esialgsete maksete ja *n* aasta 31. juuliks komisjonile edastatud tegelike käibemaksubaasidega määratud tasumisele kuuluva summa vahe. Saldo võib olla positiivne või negatiivne;
- täiendavate vahendite (kogurahvatulul põhinevate vahendite) *n*–1 aasta saldosisid ja varasemate aastate saldode parandusi. Saldo hõlmab esialgsete maksete ja aasta *n* 1. oktoobriks komisjonile edastatud tegeliku kogurahvatuluga määratud tasumisele kuuluva summa vahet. Saldo võib olla positiivne või negatiivne;
- plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite *n*–2 aasta saldosisid ja varasemate aastate saldode parandusi. Saldo on esialgsete maksete ja *n* aasta 31. juuliks komisjonile edastatud tegelike plastpakendijäätmete baasidega määratud tasumisele kuuluva summa vahe. Saldo võib olla positiivne või negatiivne;
- eelnevate eelarveaastate käibemaksu-, plastpakendijäätmete ja kogurahvatulupõhiste omavahendite kohandamiste tasaarvestuse arvutamise tulemust;
- võttes arvesse käibemaksu, plastpakendijäätmete ja kogurahvatulu üldsummade kohandusi, on esitatud käibemaksu, plastpakendijäätmete ja kogurahvatulu netosaldode kohta *p.m.* kirje.

Jaotis 3 hõlmab haldustulu. See koosneb peamiselt töötajate töötasudelt tehtavatest mahaarvamistest, mis on palkadele ja pensionidel saadavad maksutulud, töötajate sissemaksetest pensioniskeemi, pensioniõiguste ülekandmisest või ostmisest personali poolt, palkadele rakendatava erimaksu tuludest ning varaga, kaupade tarnimise, teenuste osutamise ja tööde tegemisega seotud tuludest.

Jaotis 4 hõlmab finantstulu, viiviseid ja trahve. Selle alla kuulub peamiselt investeeringutelt, antud laenudest ning pankakontodelt ja eri liiki intressidest laekuv tulu. See hõlmab ka viivist, mida nõutakse iga viivituse korral liikmesriikide omavahendite maksetes. Lisaks kuuluvad selle jaotise alla trahvid, mida komisjon võib määrata äriühingutele ja nende rühmadele keeldudest üleastumise või konkurentsi- või transpordieeskirjadest tulenevate kohustuste täitmatajätmise eest, ning trahvid, mis määratakse liidu majanduse juhtimise raamistiku alusel.

Jaotis 5 hõlmab laenutehingute ja nendega seotud ELi eelarveliste tagatistega seotud tulu. Sellesse jaotisse kantakse ka liikmesriikide osalus rahastamisvahendi „MFA+“ intressitoetustes.

Jaotis 6 hõlmab igat liiki liidu poliitikaga seotud tulu ning sisse- ja tagasimakseid. See jaotis vastab eelarve kulude poole liigendusele, kajastades ELi eri poliitikavaldkondi. Selle alla kuuluvad ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond, ühtekuuluvus, vastupidavus ja väärtused, loodusvarad ja keskkond, ränne ja piirihaldus, julgeolek ja kaitse ning naabrus ja maailm. Sellesse jaotisesse kantakse ka muu rahaline osalus, näiteks EFTA rahaline osalus ning rahaline osalus innovatsioonifondis ja solidaarsusmehhanismides.

Jaotis 6 hõlmab ka osamaksu, mida Ühendkuningriik maksab ELi eelarvesse vastavalt Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise lepingule ⁽¹⁾ ning kaubandus- ja koostöölepingule.

⁽¹⁾ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT L 29, 31.1.2020, lk 7).

3.2. Ühendkuningriigi 2024. aasta osamaks

Vastavalt Ühendkuningriigi Euroopa Liidust väljaastumise lepingu artiklile 148 maksab Ühendkuningriik liidule Ühendkuningriigi osa enne 2021. aastat võetud täitmata kulukohustustest, mis kuuluvad tasumisele 2024. aastal, ning Ühendkuningriigi osa liidu kohustustest (näiteks seoses pensionidega) ja tingimuslikest finantskohustustest. Ühendkuningriigi osamaksu kogusumma hõlmab ka makseid, mida liit teeb Ühendkuningriigile seoses omavahendite korrigeerimise ja kohandamisega 2021. ja varasemate eelarveaastate eest.

Ühendkuningriigi osa ⁽¹⁾ arvutamisel võetakse aluseks 2014.–2020. aastal Ühendkuningriigilt laekunud omavahendite suhe samal ajavahemikul Ühendkuningriigilt ja kõigilt teistelt liikmesriikidelt laekunud omavahenditesse. Ühendkuningriigi osa lõplik määr on 12,43 %.

Järgmises tabelis on esitatud Ühendkuningriigi prognoositava osamaksu need komponendid, mis on praeguseks teada. 2024. aasta eelarvesse kantud summa arvutamisel on võetud arvesse väljaastumislepingu artiklis 148 sätestatud maksekorda.

	Viide väljaastumislepingu artiklile	2024
Ühendkuningriigi 2024. aasta esialgne osamaks, millest:		3 871 679 363
1. 2021. aasta eelsed täitmata kulukohustused	Artikkel 140	4 989 327 969
2. Liidu kohustused/pensionid*	Artikkel 142	311 423 222
3. Omavahendite korrigeerimised ja kohandused, millest:		- 1 377 493 321
3.1 2020. aasta ülejääk/puudujääk	Artikli 136 lõike 3 punkt a	–
3.2 Ühendkuningriigi korrigeerimise ajakohastused	Artikkel 136	–
3.3 Käibemaks ja kogurahvatulu	Artikkel 136	- 1 377 493 321
3.4 Traditsioonilised omavahendid	Artikkel 136, artikli 140 lõige 4	p.m.
4. Trahvid	Artikkel 141	- 8 055 249
5. Tingimuslikud kohustused, millest:		p.m.
5.1 Välislaenu andmise volitus, EFSI, EFSD, laenu (tagatisfondid)	Artikkel 143	p.m.
5.2 Rahastamisvahendid	Artikkel 144	p.m.
5.3 Kohtuasjad (sh trahvid)	Artikkel 147	p.m.
6. ESTÜ netovarad	Artikkel 145	- 36 874 795
7. EIFi investeeringud	Artikkel 146	- 6 648 463
8. Juurdepääs võrkudele, infosüsteemidele ja andmebaasidele**	Artikli 49 lõige 2, artiklid 50 ja 53, artikli 62 lõige 2, artikli 63 lõike 1 punkt e, artikli 63 lõige 2, artikli 99 lõige 3, artikli 100 lõige 2	p.m.
* - 282 miljonit eurot kantakse ELi eelarvesse sihtotstarbelise tuluna		
** - kantakse ELi eelarvesse sihtotstarbelise tuluna		

(1) Nagu on sätestatud väljaastumislepingu artikli 136 lõike 3 punktides a ja c ning artiklites 140–147.

3.3. Konkurentsitrahvid

Trahvide olemus

Komisjon määrab ELi konkurentsieeskirju rikkuvatele ettevõtjatele konkurentsitrahve. Komisjoni trahvi määramise korral on kaks võimalust:

- trahvi ei vaidlustata Euroopa Liidu Kohtus, mistõttu see muutub lõplikuks ja tuleb tasuda kolme kuu jooksul alates trahvi määramise otsust käsitleva kirja kättesaamist, või
- trahv vaidlustatakse Euroopa Liidu Kohtus ja see ei ole seetõttu lõplik. Ettevõtja, kellele selline trahv on määratud, peab selle ajutiselt tasuma või andma vastuvõetava finantstagatise, kuni kohtumenetlus on lõpule viidud (finantsmääruse artikkel 108).

Lõplikud konkurentsitrahvid kantakse nende sissenõudmise järel ELi eelarve tuludesse. Ajutiselt makstud trahve hoitakse eelarvevälisena (finantsmääruse artikli 107 lõige 1), kuni trahv muutub kohtumenetluse lõppedes lõplikuks.

Eelarvesse kandmine

Vastavalt finantsmääruse artikli 107 lõikele 2 kantakse lõplikud trahvid võimalikult kiiresti eelarvesse. Nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel või kui kõigi õiguskaitsevahendite ammendamine toimub pärast jooksva eelarveaasta 1. septembrit, võib summad kanda eelarvesse järgmisel eelarveaastal. Selle reegli kohaselt kantakse 2023. aastal sisse nõutud lõplikud trahvisummad paranduseelarve teel ELi 2023. aasta eelarvesse.

Trahve, mis komisjon on ajutiselt sisse nõudnud, ei saa käsitada selle eelarveaasta tuluna, mil need ajutiselt sisse nõutakse. Kuni lõpliku kohtuotsuse tegemiseni peab komisjon nimetatud summasid haldama ja olema valmis trahvi koos sellelt teenitud tuluga tagasi maksuma, kui trahvisummat vähendatakse või trahv tühistatakse.

Kuna kohtuotsuse vastuvõtmise aega ega selle sisu ei ole võimalik ette näha, ei ole teada, millal ja kui suures summas kohtus menetletavad trahvid eelarvesse kantakse. Samuti ei ole teada, millised jooksva eelarveaastal määratud trahvidest muutuvad lõplikuks ja nõutakse sisse veel samal aastal.

Seepärast kantakse konservatiivsuse põhimõttest lähtudes igal aastal eelarveprojekti 100 miljoni euro suurune summa pooleliolevate konkurentsiasjade katteks (tulude koondarvestus artiklis 4 2 0).

Lõplikult jõustunud trahvide loetelu

Järgmistes tabelites on vastavalt finantsmääruse artikli 41 lõikele 7 esitatud nende otsuste loetelu, millega komisjon oli 28. aprilli 2023. aasta seisuga määranud trahvi konkurentsioiguse valdkonnas.

Konkurentsioiguse valdkonnas määratud komisjoni trahvid, mis jõustusid lõplikult 2023. aastal või sellele eelnenud aastatel, moodustavad kokku 497,2 miljonit eurot. Sellest summast on sisse nõutud 99,6 miljonit eurot, millest 2023. aastal 37,5 miljonit eurot (millest omakorda on 1,5 miljonit eurot sisse nõutud osaliselt). Aasta jooksul esitab komisjon paranduseelarve ettepaneku, et kohandada juba heaks kiidetud 2023. aasta eelarvesse kantud 100 miljoni euro suurust summat.

Järgmistes tabelites on esitatud nelja liiki trahvid:

— jooksval eelarveaastal täielikult sisse nõutud trahvid:

Eurodes					
Komisjoni otsuse kuupäev	Juhtumi nimetus	Lõplik jõustumine	Trahvisumma	Sisse nõutud (2023. aastal ja enne)	Sisse nõudmata
2.10.2017	AT.39813 – Baltic Rail – AB LIETUVOS GELEZINKELIAI*AB LG	12.1.2023	20 068 650	20 068 650	0
27.9.2019	AT.40127 – konserveeritud köögiviljad – CECAB CENTRALE COOP AGRIC BRET, GROUPE D'AUCY, COMPAGNIE GENERALE DE CONSERVE	23.1.2020	18 000 000	18 000 000	0
27.9.2019	AT.40127 – konserveeritud köögiviljad – COROOS INTERNATIONAL NV, COROOS BEHEER BV	13.12.2019	13 647 000	13 647 000	0
Kokku			51 715 650	51 715 650	0

— veel sisse nõudmata või osaliselt sisse nõutud trahvid, mille sissenõudmine on pooleli, sest rahalised raskused takistavad ettevõtjal trahvi maksmist (heakskiidetud maksekavaga trahvid, sundkorras sissenõudmine, raskendatud ja osaline sissenõudmine, sest ettevõtja on sissenõudmise jooksul muutunud maksevõimetuks):

Eurodes					
Komisjoni otsuse kuupäev	Juhtumi nimi	Lõplik jõustumine	Trahvisumma	Sisse nõutud (2023. aastal ja enne)	Sisse nõudmata
30.6.2010	COMP/38344 – pingestusteras – PAMPUS INDUSTRIEBETEILIGUNGEN GMBH&, WESTFÄLISCHE DRAHTINDUSTRIE GMBH*, WESTFÄLISCHE DRAHTINDUSTRIE VERWALTUNGSGESELLSCHAFT	7.7.2016	15 485 000	11 495 986	3 989 014
30.6.2010	COMP/38344 – pingestusteras – WESTFÄLISCHE DRAHTINDUSTRIE GMBH*	7.7.2016	7 695 000	5 712 729	1 982 271
30.6.2010	COMP/38344 – pingestusteras – WESTFÄLISCHE DRAHTINDUSTRIE GMBH*, WESTFÄLISCHE DRAHTINDUSTRIE VERWALTUNGSGESELLSCHAFT	7.7.2016	23 370 000	17 349 769	6 020 231
30.6.2010	COMP/38344 – pingestusteras – EMME HOLDING SPA	14.9.2016	3 249 000	3 139 009	109 991
10.12.2014	AT.39780 – ümbrikud – HOLDHAM	12.3.2015	4 996 000	4 193 358	802 642
21.10.2015	AT.39639 – optilised kettaseadmed – QUANTA STORAGE INC	16.6.2022	7 146 000	0	7 146 000
06.4.2016	AT.39965 – seened – GRUPO RIBEREBRO INTEGRAL SL, RIBEREBRO INTEGRAL SOCIEDAD ANONIMA	19.1.2017	5 194 000	2 727 668	2 466 332
17.12.2020	AT.39563 – toiduainete pakendamine jaemüügiks – CCPL CONSORZIO COOPERATIVE DI PRODUZIONE E LAVORO SOCIETA COOPERATIVA	28.2.2023	4 010 000	0	4 010 000
29.11.2022	AT.40547 – stüreeni monomeer – SYNTHOMER (UK) LIMITED, SYNTHOMER DEUTSCHLAND GMBH, SYNTHOMER PLC	1.2.2023	43 011 000	0	43 011 000

Eurodes					
Komisjoni otsuse kuupäev	Juhtumi nimi	Lõplik jõustumine	Trahvisumma	Sisse nõutud (2023. aastal ja enne)	Sisse nõudmata
29.11.2022	AT.40547 – stüreeni monomeer – SYNBRA HOLDING BV, BEWI RAW BV	9.2.2023	17 215 000	0	17 215 000
Kokku			131 371 000	44 618 519	86 752 481

— trahvid, mida ei ole ettevõtja likvideerimise tõttu veel sisse nõutud või mis on osaliselt sisse nõutud (trahve ei suleta, sest likvideerimismenetlus ei ole veel lõppenud, kuid sissenõudmise tõenäosus on sageli minimaalne):

Eurodes					
Komisjoni otsuse kuupäev	Juhtumi nimi	Lõplik jõustumine	Trahvisumma	Sisse nõutud (2023. aastal ja enne)	Sisse nõudmata
3.12.2003	COMP/E-2/38359 – elektrilised ja mehhaanilised süsinikust ja grafiidist tooted – CONRADTY NÜRNBERG GMBH*	12.3.2004	1 060 000	0	1 060 000
13.9.2006	COMP/E/38456 – bituumen – Madalmaad – ESHA HOLDING BV*, ESHA PORT SERVICES AMSTERDAM BV*, SMID & HOLLANDER BV*	27.12.2006	11 500 000	0	11 500 000
30.9.2009	AT.37956 – sarrusevardad – AACCIAIERIE E FERRIERE LEALI LUIGI S, LEALI SPA	11.3.2015	6 093 000	764 279	5 328 721
30.9.2009	AT.37956 – sarrusevardad – LEALI SPA	11.3.2015	1 082 000	135 721	946 279
23.6.2010	COMP/39092 – vannitoa seadmed ja sisustus – RUBINETTERIA TEOREMA SPA*	30.9.2010	421 569	40 407	381 162
23.6.2010	COMP/39092 – vannitoa seadmed ja sisustus – RAF RUBINETTERIA SPA*	30.9.2010	253 600	0	253 600
7.12.2011	COMP/39600 – külmutusseadmete kompressorid – ACC COMPRESSORS SPA*, APPLIANCES COMPONENTS COMPANIES SPA	12.3.2012	9 000 000	0	9 000 000
27.11.2013	AT 39633 – garneelid – GOLDFISH BV*, HEIPLOEG BEHEER BV*, HEIPLOEG BV*	9.12.2016	27 082 000	0	27 082 000
8.2.2017	AT.40018 – autoakude ringlussevõtt – RECYLEX SA, FONDERIE ET MANUFACTURE ET METAUX S, HARZ-METALL GMBH	3.6.2021	26 739 000	2 342 337	24 396 663
10.12.2021	AT.40054 – etanooli võrdlushind – ABENGOA BIOENERGIA SA*ABSA, ABENGOA SA*	11.3.2022	20 000 000	0	20 000 000
Kokku			103 231 169	3 282 744	99 948 425

— trahvid, mis ei ole veel laekunud, sest need ei kuulu veel tasumisele või nende sissenõudmine on veel pooleli:

Eurodes					
Komisjoni otsuse kuupäev	Juhtumi nimi	Lõplik jõustumine	Trahvisumma	Sisse nõutud (2023. aastal ja enne)	Sisse nõudmata
11.11.2009	COMP/38589/ESBO – epoksiiditud sojaõli ja estrite põhiste termostabilisaatorite Euroopa turud – AACHENER CHEMISCHE WERKE GESELLSCHAFT, CHEMSON POLYMER-ADDITIVE AG*, GEA GROUP AG*	26.4.2023	1 086 129	0	1 086 129
11.11.2009	COMP/38589/ESBO – epoksiiditud sojaõli ja estrite põhiste termostabilisaatorite Euroopa turud – CHEMSON POLYMER-ADDITIVE AG*, GEA GROUP AG*	26.4.2023	827 842	0	827 842
11.11.2009	COMP/38589 – epoksiiditud sojaõli ja estrite põhiste termostabilisaatorite Euroopa turud – GEA GROUP AG*	26.4.2023	1 432 229	0	1 432 229
21.10.2015	AT.39639 – optilised kettaseadmed – TOSHIBA SAMSUNG STORAGE TECHNOLOGY, TOSHIBA SAMSUNG STORAGE TECHNOLOGY	16.6.2022	41 304 000	0	41 304 000
21.10.2015	AT.39639 – optilised kettaseadmed – SONY ELECTRONICS INC., SONY CORPORATION	16.6.2022	21 024 000	0	21 024 000
21.10.2015	AT.39639 – optilised kettaseadmed – SONY OPTIARC INC	16.6.2022	9 782 000	0	9 782 000
27.6.2019	M.8179 – Canon / Toshiba Medical Systems Corporation, artikli 14 lõike 2 kohane menetlus	31.8.2022	28 000 000	0	28 000 000
4.7.2019	AT.37956 – sarrusevardad – FERALPI HOLDING SPA	15.12.2022	5 125 000	0	5 125 000
17.12.2020	AT.39563 – toiduainete pakendamine jaemüügiks – COOPBOX GROUP SPA, CCPL CONSORZIO COOPERATIVE DI PRODUZIONE E LAVORO SOCIETA COOPERATIVA	17.3.2023	4 627 000	0	4 627 000
17.12.2020	AT.39563 – toiduainete pakendamine jaemüügiks – CCPL CONSORZIO COOPERATIVE DI PRODUZIONE E LAVORO SOCIETA COOPERATIVA, COOPBOX EASTERN S.R.O.	17.3.2024	789 000	0	789 000
17.12.2020	AT.39563 – toiduainete pakendamine jaemüügiks – COOPBOX EASTERN S.R. O.	17.3.2024	15 000	0	15 000
29.11.2022	AT.40547 – stüreeni monomeer – TRINSEO PLC, TRINSEO EUROPE GMBH	15.12.2022	32 621 000	0	32 621 000
29.11.2022	AT.40547 – stüreeni monomeer – SUNPOR KUNSTSTOFF GMBH*, O N SUNDE AS	10.3.2023	31 720 000	0	31 720 000
29.11.2022	AT.40547 – stüreeni monomeer – SYNTHOS SPOLKA AKCYJNA, SYNTHOS STYRENICS SERVICES BV	13.3.2023	32 505 000	0	32 505 000
	Kokku		210 858 200	0	210 858 200

Loetelu konkurentsitrahvidest, mis on edasi kaevatud Euroopa Liidu Kohtusse

Konkurentsioiguse valdkonnas määratud komisjoni trahvid, mis on praegu vaidlustatud Euroopa Liidu Kohtus, moodustasid 28. aprilli 2023. aasta seisuga kokku 11 825 miljonit eurot. Juhtumid on loetletud järgmises tabelis.

			Eurodes
Komisjoni otsuse kuupäev	Juhtumi nimi	Trahvisumma	
13.5.2009	COMP/C-3/37990 – Intel	0	
30.9.2009	AT.37956 – sarrusevardad	10 949 000	
9.7.2014	AT.39612 – Perindopril (Servier)	315 028 198	
19.7.2016	AT.39824 – veokid	880 523 000	
7.12.2016	AT.39914 – euro intressimäära tuletisinstrumendid	451 850 000	
17.3.2017	AT.39258 – lennulast	730 762 616	
27.6.2017	AT.39740 – Google'i otsinguteenus (Google Shopping)	2 424 495 000	
21.3.2018	AT.40136 – kondensaatorid	170 822 000	
24.4.2018	M.7993 – Altice / PT Portugal	118 275 000	
18.7.2018	AT.40099 – Google'i Android	4 125 000 000	
17.12.2018	AT.39849 – BEH gaas	77 068 000	
20.3.2019	AT.40411 – Google'i otsinguteenus (AdSense)	1 494 459 000	
18.7.2019	AT.39711 – Qualcomm (väljatõrjuv hinnakujundus)	242 042 000	
27.9.2019	AT.40127 – konserveeritud köögiviljad	20 000 000	
14.7.2020	AT.40410 – etüleen	155 769 000	
26.11.2020	AT.39686 – CEPHALON	60 480 000	
20.1.2021	AT.40413 – Focus Home, AT.40414 – Koch Media, AT.40420 – ZeniMax, AT.40422 – Bandai Namco, AT.40424 – Capcom – Valve Corporation	1 624 000	
28.4.2021	AT.40346 – SSA võlakirjad	15 852 000	
20.5.2021	AT.40324 – Euroopa riigivõlakirjad	371 393 000	
28.6.2021	AT.39914 – euro intressimäära tuletisinstrumendid (uuesti vastu võetud otsus)	31 739 000	
2.12.2021	AT.40135 – Forex	83 294 000	
25.1.2022	AT.39839 – Telefónica ja Portugal Telecom	12 146 000	
12.7.2022	AT.40522 – METALLPAKENDID	31 522 000	
Kokku		11 825 092 814	

